

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 27

BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
REHBERİ

Genişletilmiş İkinci Baskı

ANKARA - 1996

Y. Sarıncı
[Signature]

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 27

**BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
REHBERİ**

Genişletilmiş İkinci Baskı

ANKARA - 1996

Y. Sarıncay
[Signature]

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 27

**BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
REHBERİ**

Genişletilmiş İkinci Baskı

ANKARA - 1996

Y. Sarıncay
[Signature]

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 27

**BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
REHBERİ**

Genişletilmiş İkinci Baskı

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Zeki DİLEK

Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı

Musa OKUR

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanı

Birol SOĞUKÇAM

Şube Müdürü

Ahmet CEYLAN

Şube Müdürü

Yayına Hazırlayanlar

Şakir GÜRSOY

Mevlüt KUŞ

Sema ŞEN

Elif Su AKDEMİR

Tashih

Rahim ERİŞTİ

Başbakanlık Uzmanı

Montaj

Mehmet TORUNLAR

Bilgisayar Dizgi

Sadık KINIK

Nihal KIRCI

ISBN 975-19-1410-8

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
İvedik Caddesi Nu: 59 06180 Yenimahalle / ANKARA
Tlf. Nu: 344 16 46 Sant.: 344 59 09 / 15 hat

**BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
REHBERİ**

Genişletilmiş İkinci Baskı

ÖNSÖZ

Arşivler bir ülkenin tapu senedi, bir milletin kimliği, bir nevi hâtıratı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne, bugününden yarınlarına bağlayan temel dayanağı ve bu hüviyetiyle de şüphesiz en değerli kültür ve tarih hazinesidirler.

Bir devletin geçmişi, bugünü ve geleceği göz önüne alınırsa, istikbalde ancak arşivi ile vardır demek herhalde yanlış olmaz. Zira, bir devletin her türlü icraatı şüphesiz bir arşiv konusudur. Çeşitli devlet kuruluşlarının yazışmaları, her türlü araştırmalar, mevzuat uygulamalarının yazılı belgeleri arşivlerde saklıdır.

Türkiye arşiv malzemesi bakımından çok büyük zenginliğe sahiptir. Osmanlı Devleti'nden devralınan büyük arşiv mirası ve Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi ile birlikte bugün dünyanın en zengin arşiv potansiyeline sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundayız. Özellikle Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerine ait ilk elden tarihî kaynakların Osmanlı arşivlerinde olması, Türkiye'yi bu hüviyetiyle milletlerarası bir kültür ve Osmanlı araştırmaları merkezi hâline getirmiştir.

Cumhuriyeti'in ilk yıllarında üst üste gelen savaşlar ve akabindeki yokluk yıllarının yarattığı çalkantılı devlet teşkilâtı sebebiyle, ecdadın 'Hazine-i evrak' dediği bu emanetler ve bu arada Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi çeşitli tahribata maruz kalmış ve bir kısmı maalesef yok olmuştur.

Geç de olsa, önce 1976 yılında Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın kurulması ve daha sonra 3056 sayılı 'Başbakanlık Teşkilât Kanunu' çerçevesinde, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi hizmetlerinin Başbakanlığın uhdesine verilmesiyle; gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi ve zamanla arşiv malzemesi hâline gelecek olan arşivlik malzemenin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çatısı altında kayıt ve kontrole alınması, bu malzemenin arşivcilik metot ve tekniklerine uygun olarak korunması, düzenlenmesi ve yararlanmaya sunulmasıyla ilgili arşiv hizmetlerinin müstakilen ve merkezî bir şekilde yürütülmesi hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan devlet arşiv hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin temini amacı ile, kurum ve kuruluşların arşivlerini düzenlemelerine imkân sağlayacak 3473 sayılı 'Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun' 4 Ekim 1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Buna paralel olarak, Başbakanlıkça hazırlanan 'Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik de, 16 Mayıs 1988 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Bu düzenlemelerle, Osmanlı dönemi arşiv malzemesinin yanı sıra, Cumhuriyet döneminde teşekkül eden arşiv malzemesinin korunması, tasnif edilmesi ve yararlanmaya sunulması hedeflenmiş, dolayısıyla millî arşivlerimizin geleceği güvence altına alınmak istenmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası hâline getirilmesine paralel olarak, mükellef kurum ve kuruluşların arşiv hizmetlerini mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürmeleri ve sonuçlandırmaları, kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın hizmetlerini anlatan bu eser, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun" kapsamındaki kurum ve kuruluşların üst kademe yöneticilerine, özellikle her kademedeki arşiv personeline ve araştırmacılara, konusunda kaynak eser olma özelliğini taşımaktadır.

Bu eseri hazırlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı personeline teşekkür ediyor; ilgililere yararlı olmasını diliyorum.

Birhan ERDAL
Başbakanlık Müsteşarı

SUNUŞ

Her millet bir tarihî mirasın sahibidir. Bu tarihî mirasın çok önemli bir bölümünü arşivler, kütüphaneler, eski eserler gibi maddî ve manevî kültür varlıkları teşkil ederler. Millet olabilme ve kalabilmede, şüphesiz bu kültür varlıklarının büyük yeri ve rolü vardır. Sahip olunan bu kültür varlıklarının nesillerden nesillere intikali ise, bunların muhafazası ve değerlendirilmesi ile mümkündür.

Arşivler bir ülkenin tapu senedi, bir milletin kimliği, hâtıratı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne ve bugününden yarınlara bağlayan temel dayanağıdır.

Arşivler, devletlerin ve milletlerin haklarını ve milletlerarası münasebetleri belgeler ve korurlar. Bir konuyu aydınlatmaya ve tespiti yararlar. Bu arada, ait olduğu devrin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, müesseselerini ve bunlar arasındaki münasebetleri birinci el kaynak olarak ortaya koyarlar.

Türk idare ve kültür hayatında, arşivlerin çok eskiye giden tarihi Orta Asya Türklüğü'ne kadar uzanmaktadır. Çok köklü bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip Türk milleti, tarihinin ve kültürünün arşivlerine de sahiptir.

Orta çağların en medenî milletlerinden biri olan Uygur Türkleri'nin şehirlerinde zengin kütüphaneler, resmî daireler, noter ve gümrük teşkilâtı, mahkemeler ve bu arada resmî evrakın muhafaza edildiği arşivlerin bulunduğu, bu topraklar üzerinde yapılan ilmî araştırmalar ve kazılar sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Anadolu Selçukluları'ndan ve diğer Türk devletlerinden gelen eski bir devlet an'anesi olarak, daha ilk devirlerden itibaren Türklerde arşiv fikrinin var olduğu bilinmektedir.

Türk-İslâm geleneğinde yazılı kâğıda saygı gösterilmesi sebebiyle, devlet işlemlerine ait yazılı vesikaların tamamı, müsveddeler de dahil olmak üzere titizlikle muhafaza edilmiştir.

Orta, Yakın-Doğu, Balkan ve Akdeniz ülkeleri içerisinde, kudretli ve kuvvetli devlet olabilme vasfını uzun süre devam ettiren Osmanlı Devleti'nde, arşiv fikri çok eskilere kadar uzanmaktadır.

Osmanlı arşivleri, idarî kayıtların devlet eliyle tespit edilip düzenlendiği ve günümüze kadar muhafaza edildiği örnek kuruluşlardır.

Üç kıta üzerinde, çok geniş bir coğrafyada ve altı yüz seneyi aşkın bir zaman diliminde hükümrân olmuş ve çeşitli milletleri bünyesinde barındırmış Osmanlı Devleti'nden, Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal etmiş zengin arşiv malzemesi, yalnız Türkiye'nin değil, bugün müstakil devlet kurmuş çeşitli milletlerin millî ve ortak tarihlerinin tespitinde ve yazılmasında başvurulacak otantik değerdeki tek kaynaktır.

Arşivlerin bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu idrâk eden ecdâdımız, bunun içindir ki, kurduğu arşiv teşkilâtına 'Hazine-i Evrak' adını vermiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nden devraldığı zengin tarihî mirasla, kemiyet bakımından olduğu kadar, keyfiyet bakımından da, bugün dünyanın en zengin arşivlerine sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundadır.

Osmanlı dönemi arşiv malzemesine, Millî Mücadele ve Cumhuriyetin ilânından bugüne kadar teşekkül eden, bu devrin bütün tarihini, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunu, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları ve elde edilen neticeleri gösteren Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi de ilâve edilecek olursa, Türk arşivlerinin zenginliği, önem ve değeri ortaya çıkar.

Türk milletinin tarihî macerasını ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik ve orijinal arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi, ilim âleminin istifadesine sunulması, kısaca bugüne kazandırılması sağlanmalıdır. Arşiv belgelerimizin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır.

Türk kültürü, Türk milletinin tarih sahnesine çıkışı ile başlar. Binlerce yıl Türklüğün ekmeği, katığı gibi onu doyurur, besler. Millet olarak ayakta tutar. Yüzyıllar boyu nesilden nesile akar. Kendi kabuğu ve derinliği içinde olgunlaşır ve kaynaşırken, kendine has maddî ve manevî değerlerini de bir bütün içinde korumaya çalışır.

Kültür, müşterek mâzinin ürünüdür. Bir milleti; tarih, sanat, dil ve düşünce sahalarında sahip olduğu millî mirasının gölgesinde gelecek nesillere tanıtip sevdiren onun kendi kültürüdür.

Millî kültür ait olduğu toplumun fertlerini ayakta tutar, birbirine bağlar, millet olma şuuruna götürür; cemiyet fertlerine şahsiyet kazandırır. Bir milletin millî kültürü, o milletin millî şahsiyetidir.

Bilinmelidir ki, arşivlerimiz, herşeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için gereklidir. Toplum yapımızdaki çözümleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde bulacağız. Hayata kavuşturulacak arşiv belgeleri bu yüce milletin hukuka, hakka ve ilme saygısının ve insan sevgisinin delilleri olacaktır.

*

Arşivlerin, ait oldukları milletlerin tarihleri için temel kaynak olduğunu ifade etmiştik. Zira, toplum hayatı ile ilgili idarî, siyasî, hukukî, askerî, iktisadî, dinî, ilmî, biyografik, jeneolojik, teknik ve kültür konularındaki araştırmalar, devletlerin milletlerarası münasebetlerinde haklarının tespiti için gerekli belgeler ile devrinin ahlâk, örf ve âdetlerini ve çeşitli içtimâî hususiyetlerini gösteren her türlü belgeler ancak arşivlerden temin edilebilir. Bu hususiyetleri itibariyle, arşivlerin en büyük özelliği, toplum ilimlerine başlangıç ve ilk elden kaynak olmalarıdır. Bundan dolayıdır ki, bir devletin ve milletin tarihi, devlet ve millet hayatının öz çizgileri demek olan arşivlerinde gizlidir.

*

Cumhuriyet'in ilânını müteakip, Sadâret'den devralınan arşiv konusu, bir merkezî hükûmet hizmeti olarak bugüne kadar Başbakanlık tarafından yürütülegelmıştır.

Bu arada, Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi ile, zamanla arşiv malzemesi haline gelecek olan arşivlik malzemenin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çatısı altında kontrol altına alınması, bu dokümantasyonun arşivcilik metod ve tekniklerine uygun olarak korunması, düzenlenmesi ve ilmî bir şekilde tasnif edilip hakikî ve hükmî şahısların hizmetine sunulmasıyla ilgili arşiv hizmetlerinin müstakilen ve

merkezî bir şekilde yürütülmesi düşüncesiyle, 1976 yılı Ekim ayında Başbakanlık Merkez Teşkilâtı bünyesinde, dönemin Başbakanlık Müsteşarı olan Sayın Ekrem CEYHUN'un direktifleri çerçevesinde ve bu satırların yazarının öncülüğünde 'Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı' kurulmuştur.

Bu suretle, Millî Mücadele ve Cumhuriyet'in ilânından sonra, bugüne kadar teşekkül eden ve bu devrin bütün tarihini gösteren devlet evrakının gelecekte ne olacağı, nasıl muhafaza edileceği ve korunacağı, nasıl değerlendirileceği, bir kelime ile kaderinin ne olacağı konusu üzerinde duyulan endişeler de giderilmiştir.

Bu münasebetle, Cumhuriyet Arşivi'nin kurulmasına öncülük eden Sayın Ekrem CEYHUN'a şükranlarımızı sunmayı, yerine getirilmesi gereken tarihî bir görev biliyoruz.

Son olarak, 19 Ekim 1984 tarihinde yürürlüğe konulan 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu çerçevesinde, birbirinden ayrı olarak faaliyet göstermekte olan İstanbul'daki 'Osmanlı Arşivi' ile Ankara'daki 'Cumhuriyet Arşivi' daire başkanlıkları Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çatısı altında birleştirilmiştir.

*

19 Ekim 1984 tarihinde yürürlüğe giren 'Başbakanlık Teşkilât Kanunu' çerçevesinde, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır.

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, hukukî, idarî ve teknik arşiv uygulamalarına imkân verecek yeni mevzuat düzenlemelerine de ışık tutmuştur.

Esasen, 3056 sayılı Kanunla devlet arşiv hizmetlerinin müstakilen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Bu kanunda, Genel Müdürlüğün sayılan görevleri arasında, 'Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek', 'Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak', 'Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak, gerektiğinde satın almak, bunla-

rın tamir ve restorasyonunu yapmak, tasnif ve tercüme etmek, uygun görülenleri yayınlamak', 'Arşiv malzemesinin tahribini önleyecek tedbirleri almak, arşiv lâboratuvarı kurmak', 'Arşiv malzemesinin kopyalarını çıkararak devamlılığını sağlamak...', 'Devlet arşivlerinden yararlanma esaslarını belirlemek...' ve 'Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek' gibi görevler de yer aldığından, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün mezkûr kanunla verilen görevleri, istenilen istikamette ve sağlıklı bir şekilde sonuçlandırabilmesi için bir dizi kanunî düzenleme yapma zarureti kendiliğinden ortaya çıkmıştır.

26 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe giren 'Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun', uygulamada geçerlilik kazanamamış, 1959 ve onu takip eden yılların Bütçe Kanunlarına, bu kanunun uygulanmayacağına dâir bir fıkra eklenerek, yakın zamanlara kadar gelinmiştir. Böylece, bâzı kurum ve kuruluşlar, kendi hazırladıkları yönetmelikler çerçevesinde evrak ayıklama ve imhası cihetine gitmişlerdir. Bu arada, söz konusu kanunun, günün ihtiyaçlarına cevap veremediğini de gözden uzak tutmamak gerekir.

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nda yapılan değişikliğe paralel olarak, kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme dışında kalan ve muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhası ile ilgili düzenlemeleri ihtiva eden 'Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname' 28 Eylül 1988 tarihinde kanunlaşmıştır.

Bu kanun ile, arşiv malzemesi, arşivlik malzeme, ayıklama ve imhanın tarifleri yapılmış, kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlara getirilen mükellefiyetler sayılmış; ayıklama ve imha işlemlerinin, kurum ve kuruluşlar bünyesinde kurulacak komisyonlar marifetiyle ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün denetiminde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu kanunun 6 ncı maddesi ile, kamu kurum ve kuruluşları ile şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ve ileride bu hüviyeti kazancak olan arşivlik malzemenin tespit edilmesine, korunmasına, hakikî ve hükmî şahısların istifadesine sunulmasına, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhasına, kurum ve kuruluşlar bünyesinde ayıklama ve imha işlemlerini yürütecek komisyonların kuruluş ve çalışmasına dâir usul ve esasların Başbakanlıkça çıkarıla-

cak bir yönetmelikle düzenlenmesi hükme bağlanmıştır. Bu yetkiye istinaden 'Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik' Başbakanlıkça hazırlanmış ve 16 Mayıs 1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

3056 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin (h) fıkrası, devlet arşivlerinden yararlanma esaslarını belirlemek yetkisini Başbakanlığa, dolayısıyla Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne vermiştir. Başbakanlık, kanunun kendisine verdiği bu yetkiye dayanarak, bu konudaki esasları yeniden düzenlemiş ve 83/5963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yerine, 89/14269 sayılı 'Devlet Arşivleri'nde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar' hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı'nı, 18 Eylül 1989 tarihinde yürürlüğe koymuştur. Bu konudaki son Bakanlar Kurulu Kararı ile, devlet arşivlerinde araştırma ve inceleme yapacak Türk veya yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilerle ilgili bürokratik işlemler asgariye indirilmiştir.

Bu mevzuat düzenlemeleri ile millî arşivlerimizin geleceği emniyet altına alınırken, arşiv hizmetlerimiz de ilmî arşivciliğin disiplinine bağlanmıştır.

Devlet Arşivi'nin kurulması yolunda sürdürülen gayretler, Üçüncü Beş Yıllık Plân'da yer alan Devlet Arşiv Sitesi'nin Cumhuriyetin kuruluşunun 65 inci yıldönümünde Ankara'da hizmete sokulması ile neticelenmiştir. Devlet Arşiv Sitesi, dönemin Başbakanı rahmetli Turgut ÖZAL tarafından hizmete açılmıştır.

Böylece, kültür mirasımıza ışık tutacak, Cumhuriyet Türkiye-si'nden gelecek kuşaklara sahip olmakla gurur duyacakları, onlara tarih ve millî birlik şuuru aşılayacak bir Cumhuriyet Arşivi kurulması hedefi de gerçekleşmiştir.

Bu kitap, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın hizmet ve faaliyetlerini tanıtmak, ilgililere bu konuda bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır.

Kitap altı bölümden meydana gelmektedir:

Birinci Bölümde, arşivlerin önemi ve değeri, Türklerde arşivin tarihçesi, arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda Cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalar ile Devlet Arşiv Sitesi'ne ait bilgiler yer almıştır.

İkinci Bölümde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı ve hizmet birimlerinin görevleri tadâd edilmiştir.

Üçüncü Bölümde, yürürlükteki arşiv mevzuatına yer verilmiştir.

Dördüncü Bölümde, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın çalışmaları geniş şekilde anlatılmıştır.

Beşinci Bölümde, arşiv otomasyonunun önemine değinilerek, Cumhuriyet Arşivi bilgi sistemleri tanıtılmıştır.

Altıncı Bölümde, Cumhuriyet Arşivi'nin yayın faaliyetleri ele alınmış ve yayınlarının açıklamalı listesine yer verilmiştir.

Ayrıca kitabın sonunda, Cumhuriyet dönemi arşiv belgelerinden örnekler, Devlet Arşiv Sitesi'ne ait fotoğraflar, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları ve yayınları ile ilgili olarak basında çıkan seçme yazılar yer almaktadır.

Cumhuriyet dönemi arşiv belgelerinden örnek olarak seçilenlerin Osmanlıca metinleri, orijinal ve transkripsiyonları ile birlikte verilmiştir. Latin harflerine çeviri yapılırken transkripsiyon kaidelerine tam olarak uyulmamıştır.

Kitapta yer alan belge örneklerinin araştırmacılar tarafından kullanılmasını sağlamak amacıyla, her belgenin altına arşiv yer numarası verilmiştir.

Bu münasebetle, çalışmalarımızda her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşarı Sayın Birkan ERDAL'a ve Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Sayın Doç. Dr. Türkmen DERDİYOK'a; ayrıca, Türk arşivciliğinin geliştirilmesine hizmeti geçmiş, destek olmuş Sayın Başbakanlara, Müsteşar ve Müsteşar Yardımcılarına ve emeği geçen ilgililere teşekkürlerimizi sunmayı görev bilmekteyiz.

Bu kaynak eserin ilgililere yardımcı olması dileğimizdir.

16 Ağustos 1996

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	V
SUNUŞ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XV

I. BÖLÜM

CUMHURİYET DÖNEMİ ARŞİV ÇALIŞMALARI

Arşivlerin Önem ve Değeri	1
Türklerde Arşivin Tarihçesi	2
Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Cumhuriyet Döneminde Yapılan Çalışmalar	5
Devlet Arşiv Sitesi.....	12

II. BÖLÜM

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İLE CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI VE HİZMET BİRİMLERİNİN GÖREVLERİ

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Görevleri.....	15
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın Görevleri.....	16
Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü'nün Görevleri.....	18
Tasnif Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Görevleri.....	19
Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Görevleri.....	20
Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü'nün Görevleri	22
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın Adresi.....	23
Çalışma Saatleri.....	23
Personel Durumu.....	23

III. BÖLÜM

ARŞİV MEVZUATI

Hukukî Düzenlemeler	24
- Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun	25
- Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun	26
- Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun	28
- Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik	32
- Kurumların Arşiv Yönetmelikleri	60
- Yerli ve Yabancı Araştırmacıların Tâbi Olacakları Esaslar	60
- Genelge ve Talimatlar	67

IV. BÖLÜM

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI

Değerlendirme ve Kontrol Hizmetleri	159
- Kurumların Arşiv Yönetmeliklerinin İncelenmesi	159
- Arşiv Malzemesinin Tesbiti Çalışmaları	159
- Kurum ve Kuruluş Arşivlerinin Denetlenmesi	164
- Rehberlik Çalışmaları	167
- Ayıklama-İmha İşlemlerinin Denetlenmesi	167
- Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları	168
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na Arşiv Malzemesinin Devri	169
- Başbakanlık Kurum Arşivi Hizmetleri	169
Tasnif Hizmetleri	169
- Tasnif	169
- Devlet Arşivi Kodları	170

Araştırma Hizmetleri.....	180
- Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Yerleşimi ve Hizmet Alanı.....	180
- Arşiv Malzemesinin Hizmete Sunulması.....	181
- Araştırmacıların Uyması Gereken Hususlar.....	184
- Araştırmacı Sayısı.....	192
- Kataloglar	192
- Katalogların Kullanılması.....	196
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın Eğitim Faaliyetleri	200
- Hizmetiçi Eğitim.....	200
- Kurumlar Arası Arşivcilik Eğitimi	201
- Arşivcilik Stajı.....	202

V. BÖLÜM

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI HİZMETLERİNİN OTOMASYONU

Arşiv Otomasyonu.....	203
Arşiv Otomasyonunun Önemi ve Gerekçesi.....	203
Cumhuriyet Arşivi Bilgi Sistemleri	204
- Temel Belge Tutanağı	204
- Devir Teslim Sistemi.....	211
- Bilgi Erişim Sistemi.....	212
- Teşkilât Yapıları Sistemi.....	213
- Denetleme Raporları Sistemi.....	216
- Araştırmacılar Sistemi.....	232
- Belge Kullanım Sistemi	232
- Arşiv Depo Sistemi.....	232
- Teknik Hizmetler Sistemi.....	232
- Ayıklama-İmha Sistemi.....	232

VI. BÖLÜM

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYIN FAALİYETLERİ

Yayın Faaliyetleri.....	233
Açıklamalı Yayın Listesi	233
CUMHURİYET DÖNEMİ ARŞİV BELGELERİNDEN ÖRNEKLER.....	251
DEVLET ARŞİV SİTESİNE AİT FOTOĞRAFLAR.....	367
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ÇALIŞMALARI VE YAYINLARI İLE İLGİLİ OLARAK BASINDA ÇIKAN YAZILARDAN SEÇMELER.....	377
BİBLİYOGRAFYA.....	449

I. BÖLÜM

CUMHURİYET DÖNEMİ ARŞİV ÇALIŞMALARI

Arşivlerin Önem ve Değeri

“Her millet bir tarihî mirasın sahibidir. Bu tarihî mirasın çok önemli bir bölümünü; arşivler, kütüphaneler, eski eserler gibi maddî ve manevî kültür varlıkları teşkil ederler. Millet olabilme ve kalabilmede bu kültür varlıklarının büyük yeri ve rolü vardır.

Sahip olunan bu kültür varlıklarının nesillerden nesillere intikali ise, bunların muhafazası ve değerlendirilmesi ile mümkündür.

Geçmiş ile bugün arasında irtibat kurmak gibi hayatî bir görev yüklenen arşivler, tereddütsüz bir milletin en değerli hazinesi ve devlet varlığının da hâfızası sayılmalıdırlar.

Bir devletin geçmişi, bugünü ve geleceği göz önüne alınırsa, istikbâlde ancak arşivi ile vardır demek herhalde yanlış olmaz. Zira, bir devletin her türlü icraatı şüphesiz bir arşiv konusudur. Çeşitli devlet kuruluşlarının yazışmaları, her türlü araştırmalar, mevzuat uygulamalarının yazılı belgeleri arşivlerde saklıdır.

Arşivler bir ülkenin tapu senedi, bir milletin hüviyet varakası, bir nevi hâtıratı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne, bugününden yarınlarına bağlayan dayanağı ve en değerli kültür ve tarih hazinesidirler.

Ana hatlarıyla, arşivlerin önem ve değeri şöylece ifade edilebilir: Arşivler, devletin ve fertlerin haklarını ve milletlerarası münasebetleri belgeler ve korurlar. Bir konuyu aydınlatmaya ve tespite yararlar. Bu arada, ait olduğu devrin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, müesseselerini ve bunlar arasındaki münasebetleri ortaya koyarlar. Bu hususiyetleri sebebiyle de, her türlü ilmî araştırmalara imkân sağlarlar.

Günümüzde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, arşiv konusuna büyük önem ve değer vermekte; geçmişle, yaşanan zaman arasında irtibat kuran arşivlerin, devletin en değerli hazinesi, bu arada devlet varlığının ve idarenin de hâfızası olduğuna inanmaktadır.”⁽¹⁾

Türklerde Arşivin Tarihçesi

“Türk idare ve kültür hayatında, arşivlerin çok eskiye giden tarihi Orta Asya Türklüğü’ne kadar uzanmaktadır. Çok köklü bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip Türk milleti, tarihinin ve kültürünün arşivlerine de sahiptir.

Ortaçağların en medenî milletlerinden biri olan Uygur Türkleri’nin şehirlerinde, zengin kütüphaneler, resmî daireler, noterler, gümrük teşkilâtı, mahkemeler ve resmî yazışmaların saklandığı arşivler bulunmaktaydı.

Orta Asya’da Uygur Türk şehirlerinde çeşitli milletlere mensup arkeolog ve sanat tarihçileri tarafından yapılan kazı ve araştırmalar, bu kültürün zenginliği hakkında bugüne kadar bilinmeyen birçok hususu aydınlatmış ve gün ışığına çıkarmıştır.

Anadolu Selçukluları’nda da, zengin kütüphanelerin ve resmî yazışmaların saklandığı yerlerin, yani arşivlerin bulunduğu, yapılan ilmî araştırmalar neticesi ortaya çıkarılmıştır.

Anadolu Selçukluları’ndan ve diğer Türk devletlerinden gelen eski bir devlet an’anesi olarak, daha ilk devirlerden itibaren Türklerde arşiv fikrinin var olduğu bugün bilinmektedir.

Türk-İslâm geleneğinde yazılı kâğıda saygı gösterilmesi sebebiyle, devlet işlemlerine ait yazılı vesikaların tamamı, müsveddeler de dahil olmak üzere titizlikle muhafaza edilmiştir.

Osmanlı Devleti’nde arşiv fikrinin hemen ilk çağlardan beri mevcut olduğu, yok edilmeyerek bugüne kadar muhafaza edilmiş milyonlarca arşiv vesikasının mevcudiyeti ile sabittir.

(1) İsmet Binark. Türk Arşivlerinin Kısa Tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’nün Faaliyetleri. Ankara, 1994, 1-2. ss.

Bunlar arasında, fethedilen ülkelerin arazisini tescil, toprağın mülkiyet ve tasarruf sistemini ve vergi nispetlerini göstermek için tutulan ve devlet topraklarının esas kaydı olduğundan tapu hükümünde bulunan, bu yüzden de bu şekilde adlandırılan *Tapu Tahrir Defterleri* veya *Defter-i Hâkânîler*; Osmanlı padişahlarının ülkenin dört bir yanındaki idarecilere gönderdikleri ferman, berat ve benzeri yazışmaları ihtiva eden ve Osmanlı idarî teşkilât yapısını ortaya koyması bakımından büyük değer taşıyan *Mühimme Defterleri*; Ru'us Dairesi tarafından görevlilere verilen nişan, rütbe, tâyin ve terfi kayıtlarını ihtiva eden *Ru'us Defterleri*; ülkenin çeşitli bölgelerinde mahallî mahkemelerde kadılarca verilmiş hükümleri ihtiva eden *Şer'i Siciller* ve vakıf şartlarını bildiren *Vakfiyeler* bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti döneminde, arşive, verilen önemden dolayı *Hazîne-i Evrak* denmiştir. Arşivlerin bir milletin tarih ve kültür hazine olduğunu idrâk eden ecdâdımız, bunun içindir ki, kurduğu arşiv teşkilâtına '*Hazîne-i Evrak*' adını vermiştir. Bu arada *Mahzen-i Evrak* tâbiri de arşiv karşılığında kullanılmıştır. Yine bu dönemde, evrağı hıfz eden, koruyan anlamı karşılığında *Müstahfâz-ı Evrak* tâbiri kullanılmıştır. Batı dillerinde, arşiv terminolojisinde yer alan ve arşiv muhafızı, koruyucusu anlamlarında kullanılan 'conservateur' ve 'keeper' tâbirlerine karşılık, Osmanlılarda da aynı anlamda bir tâbir kullanıldığını tespit ediyoruz.

Türkiye, Osmanlı Devleti'nden devraldığı zengin tarihî mirasla, kemiyet bakımından olduğu kadar, keyfiyet bakımından da, bugün dünyanın en zengin arşivlerine sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundadır.

Osmanlı arşivlerinin en büyük hususiyeti, Türkiye'nin olduğu kadar bugün müstakil devlet kurmuş Orta ve Yakın-Doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerinin kültür, iktisat ve siyasî tarihlerinin gün ışığına çıkarılmasında, milletlerarası hakların ispatı ve korunmasında, ayrıca vatandaş haklarının gerektiğinde hukukî mesnedi olması bakımından sahip olduğu müstesna değeridir.

Günümüzde, bu ülkelere mensup araştırmacılar, kendi millî arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için Osmanlı arşivlerinde araştırmalar yapmak mecburiyetini duymaktadırlar.

Osmanlı Devleti'nin resmî yazışmaları, merkez teşkilâtı dairelerinin arşiv malzemesi, bugün İstanbul'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda muhafaza edilmektedir. Bâzı müze, kütüphane, müftülük ve diğer devlet dairelerinde de, bu devrin tarihi ile ilgili zengin arşiv malzemesi bulunmaktadır.

Ayrıca, Türk tarihinin Osmanlı dönemine ait çok miktardaki arşiv malzemesinin çeşitli ülkelerin arşivlerinde bulunduğunu da görmekteyiz.

Devlet Arşivimiz, Türk tarih ve kültürüne ait arşiv malzemesinin, bilgi kaynaklarının merkezi olmak durumundadır. Böyle bir ilmî anlayış ve yaklaşımla kurulacak ve çalışmaları düzenlenecek Devlet Arşivimizin, Türk ilim ve kültür hayatına sağlayacağı en büyük fayda, geçmişte çeşitli yollarla arşivden çıkmış veya arşive hiç intikal etmemiş, bugün çeşitli ülkelerin arşiv ve kütüphanelerinde bulunan tarih ve kültürümüze ait arşiv belgelerinin asıllarını, bu mümkün olamıyorsa çoğaltılmış örneklerini temin etmek olmalıdır.

Bunun yanı sıra, konu ile ilgili olarak yapılması gerekli çok önemli hizmetlerden biri de, çeşitli ülkelerin arşivlerinde bulunan arşiv kaynaklarımızın kataloglarını veya bulundukları fonların envanterlerini sağlayıcı çalışmalarda bulunmak ve arşiv kaynaklarımıza dayanılarak yapılan neşriyatı temin etmek olmalıdır.

Ayrıca, şahıslar elinde hususî koleksiyonlarda bulunan çeşitli arşiv malzemesinin de satın alınarak, Devlet Arşivimize kazandırılması yoluna gidilmelidir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bu tespit ve düşünceden hareketle, çeşitli ülkelerle işbirliği yoluna giderek, Türk tarihi ve kültürü ile ilgili belge örneklerini ve bunlara ait katalog ve envanterleri Devlet Arşivimize kazandırma teşebbüs ve gayretlerini sürdürmektedir.

Osmanlı Devleti'nde, asırlar boyunca normal bürokratik yollarla teşekkül eden arşiv malzemesi, XVIII. yüzyıl ortalarına kadar titizlikle muhafaza edilmiş; bu tarihten sonra, ihmal, bakımsızlık ve elverişli olmayan muhafaza şartları yüzünden arşiv malzemesinin bir kısmı maalesef tahribe uğramıştır.”⁽²⁾

(2) Binark, a. g. e., 2-7. ss.

Ecdâdımızdan bize intikal eden şerefli kültür ve tarih mirasımızın önemli bir bölümünü teşkil eden arşivlerimiz, gelecek nesillere intikal ettirmek zorunda olduğumuz emanetlerdir.

Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Cumhuriyet Döneminde Yapılan Çalışmalar

Osmanlı Devleti'nde, Sadaret Makamı'na bağlı olarak yürütülmüş olan arşiv hizmeti, Cumhuriyet hükûmetleri döneminde de Başbakanlık tarafından sürdürülmektedir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerek üst üste gelen savaşlar ve akabindeki yokluk ve henüz oturmamış devlet teşkilât yapısı; gerekse, çeşitli ihmaller sebebiyle, ecdâdın '*Hazîne-i evrak*' dediği bu emanetler çoğu zaman, mahzenlerde kaderi ile başbaşa bırakılmış; zaman içinde yangınlara, su baskınlarına ve çeşitli tahribata maruz kalmışlardır. Hattâ, ecdâdın mirasını hurda diye kilosu 3 kuruş 10 paradan Bulgarlar'a satan ve arşivlerimizin değerini takdir edemeyen yöneticiler dahi çıkmıştır.

"Hazîne-i Evrak, Osmanlı Devleti'nin ilgasından sonra Cumhuriyet Hükûmeti zamanında, sadâret evrakının muhafazası için Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürlüğü'ne bağlı Mahzen-i Evrak Mümeyyizliği adı ile yeniden teşkilâtlandırılmıştır. Söz konusu daire, 1927 yılında Hazîne-i Evrak Müdür Muavinliği kadrosu ile Başvekâlet Müsteşarlığı'na bağlanmıştır.

Bu dairenin, 1929 yılında Başvekâlet teşkilâtı içerisinde, Baş Muamelât Müdürlüğü'ne; Cumhuriyet'in Onuncu Yıldönümü'nde, 20 Mayıs 1933 tarih ve 2187 sayılı Kanun'la, Başvekâlet teşkilâtında Evrak ve Hazîne-i Evrak Müdürlüğü kadrosuna bağlandığını görüyoruz.

Daha sonra, 19 Nisan 1937 tarih ve 3154 sayılı Kanun'la Başvekâlet teşkilâtı içerisinde Müsteşara bağlı, müstakil bir Arşiv Dairesi hâline getirilmiştir.

29 Haziran 1943 tarih ve 4443 sayılı Kanun'la, Müsteşarlığa bağlı Başvekâlet Arşiv Umum Müdürlüğü statüsüne kavuşturulmuştur. Bilâhare 9 Mart 1954 tarih ve 6330 sayılı Başvekâlet Teşkilâtı Hakkında Kanun içerisinde yer almış; 27 Şubat 1982 tarih ve 8/4334 karar sayılı "Bakanlıkların Yeniden Düzenlenmesi ve Çalışma Esasları"nın yürürlüğe konulması hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı ile de Başbakanlık teşkilâtı içerisinde Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı adını almıştır."⁽³⁾

10 Ekim 1984 tarih ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kurularak, Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlıkları tek çatı altına toplanmıştır.

19 Eylül 1934 tarih ve 2/1282 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanlarının Yok Edilme Tarzı Hakkında Nizamname" ile 13 Eylül 1957 tarih ve 4/9438 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkındaki Nizamname"de, muhafaza edilmesi gereken arşiv malzemesinin Umumî Arşiv'e devrine ait hükümler bulunmasına rağmen, Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesini bir çatı altında toplayacak devlet arşiv binasının bulunmayışı sebebiyle, bu tüzüklerde yer alan arşiv malzemesinin devri ile ilgili hükümleri işletilememiştir.

"Bu arada, Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi ile, zamanla arşiv malzemesi hâline gelecek olan arşivlik malzemenin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çatısı altında kontrol altına alınması, bunların arşivcilik metot ve tekniklerine uygun olarak korunması, düzenlenmesi ve ilmî bir şekilde tasnif edilip istifadeye sunulmasıyla ilgili arşiv hizmetlerinin müstakilen ve merkezî bir şekilde yürütülmesi düşüncesiyle, 1976 yılı Ekim ayında Başbakanlık Merkez Teşkilâtı içerisinde, o tarihlerde Başbakanlık Müsteşarı olan Sayın Ekrem CEYHUN'un direktifleri çerçevesinde"⁽⁴⁾, Sayın İsmet BİNARK'ın öncülüğünde Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı kurulmuştur.

(3) Binark, a. g. e., 17. s.

(4) Binark, a. g. e., 17. s.

Böylece, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın kurulması, Devlet Arşiv Sitesi'nin tamamlanması ve yeni arşiv mevzuat düzenlemelerinin yürürlüğe konulmasıyla Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesinin tek bir çatı altında toplanıp, korunmasına ve bu döneme ait arşiv malzemesinin tasnif edilip araştırmaya açılmasına imkân sağlanmıştır.

“Bu suretle, Millî Mücadele, onu takip eden dönem ve Cumhuriyet'in ilânından sonra bugüne kadar teşekkül eden, bu devrin bütün tarihini, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunu, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları ve elde edilen neticeleri gösteren tarihî, idarî, siyasî, hukukî, iktisadî, ilmî, teknik, kültürel ve çeşitli konulardaki malzeme topluluğundan meydana gelen devlet evrakının gelecekte ne olacağı, nasıl muhafaza edileceği ve korunacağı, nasıl değerlendirileceği, bir kelime ile kaderinin ne olacağı konusu üzerinde duyulan endişeler de giderilmiştir.”⁽⁵⁾

Dönemin Başbakanlık Müsteşarı Ekrem CEYHUN'un imzasını taşıyan 18.1.1977 tarih ve 1977/3 sayılı İç Genelge ile, Başbakanlık merkez ünitelerine, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın kurulduğu ve çalışmalarına başladığı bildirilmiştir. Yine, söz konusu İç Genelge, dönemin Başbakanı Sayın Süleyman DEMİREL'in imzasını taşıyan, 25.1.1977 tarih ve 1977/1 sayılı Başbakanlık Genelgesi ekinde bakanlıklara gönderilmiştir.

Bu genelgede; modern arşivcilik metot ve tekniklerine göre, bütün devlet dairelerinde Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesinin tespiti, kontrol altına alınması, muhafazası ve tasnifi ile ilgili faaliyetlere hız verilmesi ve Başbakanlık'ta başlatılan çalışmalara benzer düzenlemelere gidilmesi istenilmektedir.

Söz konusu genelgelerin tam metni aşağıda verilmiştir:

⁽⁵⁾ Binark, a. g. e., 18. s.

İÇ GENELGE

1977/3

İstanbul'da bulunan Arşiv Genel Müdürlüğümüz halen Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilâtı dairelerinin arşiv malzemesini muhafaza etmekte ve bu malzeme ile ilgili arşiv hizmetlerini yürütmektedir.

Cumhuriyet'in ilânından bugüne kadar teşekkül eden, bu devrin bütün tarihini, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunu, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları, elde edilen neticeleri gösteren tarihî, idarî, siyasî, hukukî, iktisadî, ilmî, biyografik ve çeşitli konulardaki doküman ve belgeler topluluğundan meydana gelen Cumhuriyet Dönemi arşiv malzemesinin büyük bir kısmı, halen ait oldukları dairelerde modern arşivcilik metod ve tekniklerinin gerektirdiği yeterli korunma şartlarından uzak ve tasnif edilmemiş bir şekilde muhafaza edilmeğe çalışılmaktadır.

Bu sebeple, bu dönem arşiv malzemesiyle, zamanla arşiv malzemesi hâline gelecek arşivlik malzemenin kontrol altına alınması, bunların modern arşivcilik metodlarına uygun olarak korunması, düzenlenmesi ve ilmî bir şekilde tasnif edilip hizmete sunulmasıyla ilgili arşiv hizmetlerinin; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bulunan "Arşiv Kanunu Tasarısı" ile "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı"nın kanunlaşmaları hâlinde yapılacak işlemlere ön çalışma teşkil etmek üzere, Başbakanlık'ta kurulan Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı marifetiyle ele alınması ve başta Başbakanlık'ta mevcut arşiv malzemesi olmak üzere, hazırlanacak bir yönetmelik dairesinde tüm Cumhuriyet Dönemi arşiv malzemesinin tespiti, kontrol altına alınması, muhafazası ve tasnifi konusuna ilişkin tedbirlerin tespit ve izlenmesinin yararlı olacağı uygun görülmüştür.

Bu maksatla;

1) İlk olarak, Başbakanlığın ilgili Merkez Ünitelerinin Cumhuriyet Arşivi'ne intikal eden arşiv malzemesi; birim arşivleri şeklinde, işlem gördüğü tarihlerdeki mevcut aslı düzenleri içerisinde, parçalanmadan korunacak, tasnif edilip, depo yerleştirmeleri yapılacak ve bunlarla ilgili olarak arşiv hizmetlerinin gerektirdiği envanter tespiti, kataloglama ve fişleme, katalog gruplarının kurulması gibi teknik hizmetler yürütülecektir.

2) Başbakanlık Merkez Ünitelerinin birim arşivi şeklindeki düzenleme ve tasnifleri sıra ile ele alınacaktır.

Öncelikle Kanun ve Kararlar Tetkik Dairesi'nin arşiv malzemesinin düzenlenmesi, tasnifi, depo yerleştirmesi ve bununla ilgili arşiv hizmetlerine başlanacak, bunu müteakip Özlük ve Yazı İşleri, Neşriyat ve Müdevvenat Genel Müdürlükleri ile diğer merkez dairelerinin arşiv hizmetlerine geçilecektir.

3) Merkez Ünitelerinin Arşive intikal eden ve edecek arşiv malzemeleri için, Arşiv Dairesi Başkanlığı tarafından arşiv hizmetleri ile ilgili formlar tespit edilmiş olup, bu iç genelge ekinde Merkez Ünitelerine dağıtılmıştır.

İşlemleri tamamlanmış ve gözden geçirilmiş, Arşive intikal edecek arşiv malzemesi için kullanılacak "Arşiv Malzemesi Teslim Formu", Ünitelerce doldurulacak ve arşiv malzemesiyle birlikte Arşive gönderilecektir. Arşiv hizmetlerinin gerektirdiği işlemler bu form üzerinde yapıldıktan sonra, bir nüshası saklanmak üzere ilgili Üniteye iade edilecektir.

Arşive intikal etmiş olan arşiv malzemesi için bu işlemler, Arşiv Dairesi Başkanlığı'nca yapılacaktır. Ayrıca, arşive intikal edecek arşiv malzemesi için, bu malzemenin muhteviyatını gösteren ve dosyaların baş tarafına eklenecek "Dosya Muhteviyatı Döküm Formu", işlem gördüğü tarih ve sayı esas alınarak ilgili Ünitelerce doldurulacaktır.

4) “Arşiv Kanunu Tasarısı”nın kanunlaşmasından sonra, arşiv hizmetlerine paralel olarak, arşiv işlemlerini ve ilgililerin arşivden ne şekilde istifade edeceklerini gösterir “Arşiv Yönetmeliği” Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı’nca hazırlanacaktır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Ekrem CEYHUN

Müsteşar

EKLER :

- 1- Arşiv Malzemesi Teslim Formu,
- 2- Dosya Muhteviyatı Döküm Formu.

DAĞITIM :

Gereği İçin:

Merkez Ünitelerine

Bilgi İçin :

Müsteşar Yardımcılarına

Müşavirlere

GENELGE

1977/1

İLGİ: 19.12.1975 tarihli ve 15443 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Yönetmeliği.

1- Bilindiği gibi, Üçüncü Beş Yıllık Plân'da yer alan Devlet Arşiv Sitesi inşaatına 1974 senesinde başlanmış olup, sür'atle ikmaline çalışılmaktadır.

2- Vasatî olarak her biri beş kat üzerine yüzlerce arşiv deposunu ve ilgili Üniteleri ihtiva eden bu tesislerin, ihale edilmek üzere bulunan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İdare binaları ile diğer tesislerin de yanı sıra ikmali ile, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü hizmetleri bir bütün hâlinde işlemeye başlayacaktır.

3- Bu itibarla, aradan elli yılı aşan bir zaman geçmiş olmasına rağmen, merkezî olarak ele alınmamış bulunan Cumhuriyet Dönemi Arşiv Belgelerinin, modern arşiv metot ve tekniklerine göre, tüm devlet dairelerinde tespit, kontrol ve muhafazasına ilişkin çalışmalara hız verilmelidir.

4- Bina ihtiyacı ile birlikte hukukî bünye ve statüsünün de biran evvel elde edilmesine gayret edilen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü hizmetlerine bir başlangıç olarak, Başbakanlık'ta, bu konuda tevessül edilen çalışmaya ilişkin İç Genelge'nin bir nüshası ilişikte sunulmuştur.

5- Başlatılmış veya başlatılacak arşiv hizmetlerinde yeknesaklığı sağlamak üzere:

a) Bakanlığınız ve bağlı kuruluşlarınızda, Başbakanlık'daki çalışmalara benzer düzenlemeye gidilmesine,

b) Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 50 nci Yıldönümünün Kutlanması Hakkında 30/3/1973 tarihli ve 1701 sayılı Kanunun 5 inci maddesine müsteniden, Bakanlığınız ve bağlı kamu kuruluşları-

nız tarafından yayımlanan her nevi kitap, broşür, film ve sair metinlerin, merkezî bir yerde arşivlenmesi amacıyla, 2'şer adedinin Başbakanlığa gönderilmesine,

emir ve müsaadelerinizi rica ederim.

Süleyman DEMİREL

Başbakan

Ek: Cumhuriyet Arşivi Çalışmalarına

ilişkin İç Genelge örneği

DAĞITIM :

Bakanlıklara

Devlet Arşiv Sitesi

Cumhuriyet döneminde, devlet arşiv hizmetleri konusu, ilk defa, en üst seviyede ve geniş çerçevede olmak üzere 12.1.1935 tarih ve 2/1849 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ele alınmıştır.

Bu kararda; memleketemizdeki arşiv ve arşivlik malzemenin çokluğu sebebiyle mevcut teşkilâtın bu görevi başaramadığı dikkate alınarak, İstanbul'da modern arşivcilik hizmetlerine elverişli bir binanın aranması veya Ankara'da yeni bir binanın yapılması için yerinin ve mahiyetinin tespiti, projesinin hazırlanması; yurt dışına, arşiv elemanı yetiştirilmek üzere, öğrenci gönderilmesi konularında bir rapor düzenlenmesi maksadıyla Başbakanlık, Millî Savunma, Maliye, Bayındırlık ve Millî Eğitim Bakanlıkları ile Türk Tarih Kurumu'ndan birer kişinin katılacağı bir komisyonun kurulması kararlaştırılmıştır.

Ancak, bugüne kadar bu komisyonun çalışmalarıyla ilgili herhangi bir bilgi ve belge bulunamamıştır.

Diğer yandan, Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Makamı'na gönderdiği 12.11.1959 tarih ve 8-28-776 sayılı yazısında; arşiv hizmetlerinin daha verimli ve günümüzün arşivcilik tekniklerine uygun bir biçimde yürütülmesi ihtiyacının had safhada olduğundan bahisle, gerekli teknik servisleri ihtiva edecek modern bir devlet arşivi binası yapılmasını talep etmiştir.

Bunun üzerine, Başbakanlık'ça konu hakkında inceleme yapmak üzere, Türk Tarih Kurumu ve ilgili bakanlıkların temsilcilerinden bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi arşivlerinin mevzuat, personel, bina ve lüzumlu tesis ihtiyaçlarına dâir raporunu hazırlayarak 5.5.1960 tarihinde Başbakanlık'a vermiştir.

Devlet arşivinin organizasyonu ve arşivci yetiştirilmesi konusunda kurulan komisyona, UNESCO'dan da uzmanlar davet edilmiştir. Bu komisyonun 1968 yılında hazırladığı raporda, yukarıda belirtilen konular teyit edilmiş ve "Devlet Arşivi Binası"nın yapılmasının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Bu arada, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'nin 21.12.1961 tarih ve 4-430 sayılı yazısı ile; Cumhurbaşkanı'nın bir '*Devlet Arşivi*'nin teşkili, arşivlerimizin düzenlenmesi ve yürütülen tasnif çalışmalarının hızlandırılması için gerekli tedbirlerin alınmasına dâir arzuları, Başbakanlık'a intikal ettirilmiştir.

Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi arşivlerinin tek çatı altında toplanması ve gerekli teknik teçhizatla donatılması konusundaki çalışmalara 1969 yılında başlanılmıştır.

İlgililerden müteşekkil bir grup, bazı Avrupa devletlerindeki modern arşiv binalarını yerinde inceleyerek, bunların özellikleri ve görülen noksanlıkları hakkında bilgi ve belgeler aldıktan sonra, bir ihtiyaç programı hazırlanmış ve bunu müteakip "*Devlet Arşiv Sitesi Proje Yarışması*" açılmıştır.

Arşiv malzemesinin toplanacağı, tasnif edileceği, korunacağı, restore edileceği, yapılanmaya ve teknik imkânlarla sahip; arşiv malzemesinin rahatlıkla hizmete sunulabileceği mekânı haiz bir *Arşiv*

Sitesinin inşaaı için çeşitli kişı ve kuruluşlarca hazırlanan projeler; Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliğı tarafından, "*Mimarlık ve Mühendislik Proje Yarışmasına Ait Yönetmelik*" kuralları çerçevesinde 1971 yılında serbest, millî ve tek kademeli olarak, yarışmaya çıkarılmıştır. Yarışma neticesinde Vesile Gönül ASLANER ve Mustafa ASLANER çiftinin projesi yarışmayı kazanmış ve projenin uygulanmasına geçilmiştir.

Devlet Arşiv Sitesi, yaklaşık 108 bin metre karelik arsa içerisinde, toplam 38.210 metre karelik bir yapı alanı üzerine inşa edilmiştir. İnşa edildiğı tarihte ülkemizin ekonomik şartlarına uymasına özen gösterilmiştir.

Devlet Arşiv Sitesi'nin iç ve dış mimarisi bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu bütünün abidevî etkisi, yapıda yer alan fonksiyonları gereğı farklı boyut ve biçimdeki hizmet hacimlerinin ve program verisi olarak tekrarlanan massif (sağır) eşdeğer kitlelerin, ayrıca tesisat ve statik elemanların, geometrik bir uyum içinde mimariye yansması ile elde edilmiştir.

Devlet Arşiv Sitesi'nde; nükleer sığınak, sığınak ve normal depolar olmak üzere üç farklı nitelikte depo vardır. Bu depoların hepsinde arşiv malzemesini, sağlıklı ve uzun bir süre korumak için gerekli olan bütün tedbirlerler alınmıştır. Bütün depolarda karbon-dioksitli otomatik yangın söndürme sistemi mevcuttur. Depolarda yanıcı yapı malzemesi ve aksamı kullanılmamıştır. Depoların ısı ve nem durumu istenen seviyeye getirilebilmektedir. Havalandırma sistemi ile de depoların istenen şekilde havalandırılması sağlanmıştır. Ayrıca depoların güvenliğı kamera sistemi ile kontrol edilmektedir.

Sitede ayrıca, her türlü teknik servislere, hizmet ünitelerine, kütüphaneye, araştırma, sergi ve simultane imkânlı toplantı salonlarına ve merkezî ısıtma sistemine yer verilmiştir.

Devlet Arşiv Sitesi 29 Ekim 1988 tarihinde, dönemin Başbakanı rahmetli Turgut ÖZAL tarafından hizmete açılmıştır.

II. BÖLÜM

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İLE CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI VE HİZMET BİRİMLERİNİN GÖREVLERİ

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Görevleri

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11'inci maddesinde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün tadât edilen görevleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

a) Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek,

b) Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak,

c) Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak, gerektiğinde satın almak, bunların tamir ve restorasyonunu yapmak, tasnif ve tercüme etmek, uygun görülenleri yayınlamak,

d) Yurt içi ve yurt dışı arşivcilik ve bununla ilgili bilimsel gelişmeleri takip etmek, bu alandaki eserleri tercüme etmek, yayınlamak, önemli ve değerli arşiv malzemesini yurt ve dünya bilim çevrelerine sunmak,

e) Tarihî, kültürel ve estetik değeri olan arşiv malzemesinden koleksiyonlar yapmak, gerektiğinde arşiv müzesi kurmak ve sergiler açmak,

f) Arşiv malzemesinin tahribini önleyecek tedbirleri almak, arşiv laboratuvarı kurmak,

g) Arşiv malzemesinin kopyalarını çıkararak devamlılığını sağlamak ve bunları küçük hacimlere döndürmek için film, mikrofilm, fotokopi ve gerektiğinde diğer ileri teknikleri uygulamak,

h) Devlet arşivlerinden yararlanma esaslarını belirlemek, arşivlerdeki araştırma taleplerini değerlendirmek ve gerektiğinde izin vermek,

i) Her türlü bilgi ve arşiv malzemesini derlemek, ayıklamak ve her an kullanılır hâle gelecek şekilde tasnif ederek muhafaza etmek,

j) Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek,

k) Makamca verilen benzeri görevleri yapmak.”

şeklinde belirlenmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, mevzuatla kendisine verilen görevleri, İstanbul’da hizmet veren Osmanlı Arşivi, Ankara’da hizmet veren Cumhuriyet Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıkları vasıtasıyla yürütmektedir.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı’nın Görevleri

Yukarıda sayılan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’nün görevlerine paralel olarak, 3473 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun” ve “Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik” ile “Devlet Arşivleri’nde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar”la ilgili Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri, çerçevesinde; Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı’nın yükümlü olduğu hizmetler şu şekilde belirlenmiştir:

3473 sayılı Kanun’a tâbi kurum ve kuruluşlarda teşekkül eden, Millî Mücadele, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ve Cumhuriyet hükûmetleri dönemlerine ait;

a) Arşiv malzemesini tespit etmek,

b) Arşiv malzemesini, mevzuatla tespit edilen usul ve esaslara uygun olarak kurum ve kuruluşlardan devir-teslim almak,

c) Devir-teslim alınan malzemeyi tasnif etmek,

d) Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı’na intikal eden arşiv malzemesini, her türlü zararlı tesir ve unsurlardan korumak üzere gerekli tedbirleri almak, tahribe uğramış arşiv malzemesini aslına uygun olarak restore etmek, arşiv laboratuvarı, konservasyon ve restorasyon atölyesi kurmak,

- e) Arşiv malzemesini, devletin, ilmin gerçek ve tüzel kişilerin hizmetinde değerlendirmek için gerekli ilmî ve teknik hazırlıkları yapmak,
- f) Araştırma taleplerini değerlendirmek, arşiv malzemesini araştırmacıların hizmetine sunmak,
- g) Yeniden teşekkül etmekte olan arşivlik malzemeyi kontrol altına almak,
- h) Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek,
- i) Tesbit edilmiş olan millî arşiv politikası esaslarının uygulanmasını takip etmek ve denetlemek,
- j) Arşivcilik alanında milletlerarası gelişmeleri takip etmek ve bu konudaki önemli eserleri tercüme edip yayınlamak,
- k) Önemli ve değerli arşiv malzemesinin tanıtılması için yayın faaliyetlerinde bulunmak,
- l) Müze ve sergiler için tarihî, kültürel ve estetik değeri olan arşiv malzemesinden koleksiyonlar hazırlamak, arşiv müzesi kurmak ve sergiler açmak,
- m) Türk tarihi ve kültürü ile ilgili arşiv malzemesinin katalogları ve örneklerinin temini hususunda çalışmalar yapmak,
- n) Arşiv hizmetlerini kompüterize etmek, arşiv hizmetlerinde mekanografik metot ve tekniklerden yararlanmak,
- o) Arşiv malzemesinin kopyalarını çıkararak devamlılığını sağlamak ve bunları küçük hacimlere döndürmek için film, mikrofilm, fotokopi ve gerektiğinde bu konudaki diğer ileri teknikleri uygulamak,
- p) Arşiv hizmetlerinde görevli personelin yetişmesini sağlamak,
- r) Daireyi kurum içinde ve dışında temsil etmek,
- s) Devlet arşiv hizmetleri konusunda mükellef olan kurum ve kuruluş yetkili ve görevlileri ile gerekli iş münasebetlerini düzenlemek,

t) Şube müdürlüklerinin çalışmalarını düzenlemek ve birbirleriyle olan münasebetlerini koordine etmek,

u) Başkanlık personelinin sevk ve idaresini yürütmek,

v) Kanun, tüzük ve yönetmeliklerin emrettiği diğer görevleri yapmak.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, kendisine mevzuatla verilen görevleri, Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü, Tasnif Hizmetleri Şube Müdürlüğü, Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü ve Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü vasıtasıyla yürütmektedir.

Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü'nün Görevleri

Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Daire Başkanlığı'nın kurum ve kuruluşlarla olan her türlü iş münasebetlerini koordine etmek,

b) 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşivlerinde yapılacak ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek,

c) 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlarda yapılan arşiv çalışmalarının belirli bir program çerçevesinde denetlenmesini koordine etmek,

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesinin, mevzuat hükümlerine uygun olarak devralınmasını sağlamak,

e) Kurum ve kuruluşların hazırladıkları kendi arşiv yönetmelik taslaklarını incelemek ve görüş bildirmek,

f) Kurum ve kuruluşların gönderdikleri üç aylık arşiv faaliyet raporlarının değerlendirmesini yapmak, mevzuata aykırı uygulamalar varsa bunları önlemek için gerekli tedbirleri almak,

g) 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların, yazılı veya sözlü müracaatlarına cevap vermek ve uygulamalarında tereddüt ettikleri hususları gidermek için rehberlik etmek,

h) 3473 sayılı Kanun'da ifade edilen, özel arşive sahip (kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan) gerçek ve tüzel kişilerin elinde bulunan arşivlerle ilgili her türlü münasebeti düzenlemek, yürütmek ve koordine etmek,

i) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce satın alınmasına karar verilen arşiv malzemesi ile ilgili işlemleri yürütmek,

j) Sergilenmek maksadıyla yurt dışına çıkarılmasına Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilecek özel arşivlerin, bu konudaki işlemlerini yürütmek,

k) Başbakanlık merkez teşkilâtının kurum arşiv hizmetlerini yürütmek,

l) Şube personelinin meslekî bilgi ve tecrübelerini artırıcı çalışmalarda bulunmak ve hizmetiçi eğitimine yardımcı olmak,

m) Verilen benzeri görevleri yapmak.

Tasnif Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Görevleri

Tasnif Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Kurum ve kuruluşlardan devralınan arşiv malzemesinin aslı düzenini kontrol etmek, karışık olanları aslı düzenine uygun olarak tertip etmek,

b) Kurum ve kuruluşların Devlet Arşivi kodlarını tespit etmek, teşkilât yapılarındaki değişiklik ve ilâveleri takip etmek,

c) Fonlardaki belgelerin özelliklerine göre seriler oluşturmak, dosya ve kutu gruplarını teşekkül ettirmek,

d) Arşiv çalışmaları için gerekli olan dosya, gömlek, form ve benzeri malzemeleri hazırlamak,

e) Arşiv malzemesine aidiyet damgasını basmak,

f) Tasnifi yapılmadan devralınan arşiv malzemesinin aidiyetlerini tespit etmek, yer numarası damgası ile Devlet Arşivi kodlarını belgelere tatbik etmek ve damgadaki ilgili bölümlere konulacak bilgileri yazmak,

g) Dosya ve kutular üzerindeki etiketlere yazılacak bilgileri tespit etmek ve bunları yazmak,

h) Kurumlarda tasnifi yapılan arşiv malzemesine tatbik edilen, Devlet Arşivi kodları ve yapılan tasnifi kontrol etmek,

i) Kaba tasnifi yapılan arşiv malzemesinin özet, indeks, konu başlığı ve diğer arama unsurlarını hazırlamak,

j) Belgelere ait bilgileri bilgisayara aktarmak ve bunların kontrollerini yapmak,

k) Gerektiğinde katalog, envanter, dosya muhteviyatı, indeks, repertuvar ve benzeri araştırma vasıtalarını bilgisayardan çıktı olarak almak,

l) Tasnif edilmiş arşiv malzemesinin dosya ve kutu gruplarını oluşturmak, yerleşim plânını hazırlamak ve depo yerleşimini yapmak,

m) Arşiv malzemesinin tasnifi safhasında, ortaya çıkacak problemler ile ilgili olarak 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlara rehberlik hizmeti vermek,

n) Arşivlik malzemenin teşekkülü safhasında, düzenini sağlamak maksadıyla, kurum ve kuruluşların dosya plânları üzerinde inceleme yaparak ilgililere tavsiyelerde bulunmak,

o) Şube personelinin meslekî bilgi ve tecrübelerini artırıcı çalışmalarda bulunmak ve hizmetiçi eğitimine yardımcı olmak,

p) Verilen benzeri görevleri yapmak.

Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Görevleri

Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Yerli ve yabancı araştırmacıların müracaatlarını değerlendirek, aynen veya sınırlandırmak suretiyle kabul veya reddetmek,

b) Araştırmacı müracaatlarını en geç iki gün içerisinde karara bağlamak,

c) Müracaatı kabul edilerek karara bağlanan araştırmacının, "Araştırmacı Kimliği"ni ve diğer belgelerini tanzim etmek,

d) Araştırmacıların, araştırma ve incelemeler esnasında uyması gerekli olan hususları belirleyerek, görüp okuyabilecekleri yerlere asmak veya yerleştirmek,

e) Araştırmacıların, giriş-çıkışlarını ve Araştırma Salonu içerisindeki çalışmalarını takip etmek ve kontrol altında tutmak,

f) Araştırmacıların, taahhütlerini ve mükellefiyetlerini yerine getirip getirmediğini takip etmek ve gerektiğinde araştırma izinlerinin iptali için teklifte bulunmak,

g) Gerçek veya tüzel kişilerce bir hakkın ispatı konusunda yapılan talepleri karşılamak üzere, arşiv fonları üzerinde gerekli olan araştırmayı yapmak ve talep edilen belgenin eski harfli Türkçe olması hâlinde yeni harfli transkripsiyonlu suretini hazırlamak,

h) Eski harfli Türkçe ve yabancı dillerde yazılmış arşiv malzemesi ile ilgili transkripsiyon ve tercüme hizmetlerini sunmak,

i) Araştırmacıların, araştırma konuları ile ilgili müracaatlarını, fotokopi ve mikrofilm isteklerini Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü ile iş birliği yaparak karşılamak ve danışma hizmetlerini yapmak,

j) Araştırmacıların, Cumhuriyet Arşivi'nden faydalanmak suretiyle hazırladıkları, araştırma sonuçlarını, Devlet Arşivi'ne kazandırmak,

k) Süresi dolan araştırmacı kimliklerinin sürelerini, gerekli görülmesi hâlinde yeniden birer yıllık dönemler için uzatmak,

l) Postayla veya resmî yollarla yapılan araştırma veya belge taleplerini değerlendirerek cevap vermek,

m) Araştırmacıların, rahat bir şekilde ve zaman kaybına uğramadan, araştırma ve inceleme yapmaları için gerekli tedbirleri almak ve gerekli imkânları sağlamak,

n) "Devlet Arşivleri'nde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"ın 2'nci maddesi hükümleri çerçevesinde; "Tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden en az 50 sene geçmiş arşiv malzemesi"ni araştırmacıların hizmetine sunmak,

o) Araştırma talepleriyle ilgili olarak gerekli istatistikî bilgileri düzenlemek,

p) Bilgi bankası kurmak ve bilgiye erişimi temin etmek üzere gerekli çalışmaları yapmak,

r) Tasnif edilmiş arşiv malzemesinin, tasnif plânına uygun olarak depo yerleştirmesini yapmak; araştırma hizmetlerinin gereği olarak, arşiv malzemesini depodan çıkartarak araştırmacıların istifadesine sunmak ve yararlanma sonunda söz konusu malzemeyi tekrar, depodaki ait olduğu yerine yerleştirmek,

s) Arşiv malzemesinin ve depoların emniyetli bir şekilde muhafazasını sağlamak; bu hizmetlerle ilgili her türlü işlemleri yürütmek ve denetlemek,

t) Muhtelif ülke arşivlerinde mevcut bulunan Cumhuriyet dönemine ait arşiv malzemesinin kopyalarını, katalog ve envanterlerini temin etmek,

u) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün açacağı müze ve sergiler için tarihî, kültürel ve estetik değeri olan arşiv malzemesinden koleksiyonlar hazırlamak,

v) Çeşitli konularda arşiv kaynaklarını tanıtıcı yayın hazırlıkları yapmak.

y) Şube personelinin meslekî bilgi ve tecrübelerini artırıcı çalışmalarda bulunmak ve hizmetiçi eğitimine yardımcı olmak,

z) Verilen benzeri görevleri yapmak.

Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü'nün Görevleri

Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Daire Başkanlığı'na devredilen arşiv malzemesini fizikî, kimyevî, mekanik, biyolojik ve diğer tahrip unsurlarından korumak; bu hususta gerekli önleyici tedbirleri almak,

b) Tahribe uğramış arşiv malzemesinin gerekli bakımını ve aslına uygun olarak restorasyonunu yapmak,

c) Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için arşiv laboratuvarı, cilt ve restorasyon atölyesi ve benzeri tesisleri kurmak ve işletmek,

d) Arşiv malzemesinin kopyalarını çıkararak devamlılığını sağlamak ve bunları küçük hacimlere döndürmek için film, mikrofilm, fotokopi ve gerektiğinde bu konudaki daha ileri yeni teknikleri uygulamak,

e) Arşiv hizmetlerini kompüterize etmek,

f) Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün fotokopi ve mikrofilm isteklerini yerine getirmek,

g) Mekanografik metot ve teknikleriyle sürdürülen çalışmalarda ortaya çıkan problem ve ihtiyaçları tespit etmek, çözüm getirici çalışmalarda bulunmak,

h) Şube personelinin bilgi ve becerilerinin artırılması konusunda çalışmalar yapmak,

i) Şube personelinin meslekî bilgi ve tecrübelerini artırıcı çalışmalarda bulunmak ve hizmetiçi eğitime yardımcı olmak,

j) Verilen benzeri görevleri yapmak.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın Adresi

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, İvedik Cad. Nu. 59 (06180) Yenimahalle / ANKARA adresindeki Devlet Arşiv Sitesi'nde hizmet vermektedir.

Telf.: 344 16 46 (Direkt)

344 59 09 (Santral, 15 hat)

Faks: 315 10 00

Çalışma Saatleri

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, tatil günleri dışında, her gün 9.00-18.00 saatleri arasında hizmet vermektedir.

Personel Durumu

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda, üniversitelerin değişik bölümlerinden mezun 60 personel ile 8 veri girişi elemanı olmak üzere toplam 68 kişi görev yapmaktadır.

III. BÖLÜM

ARŞİV MEVZUATI

Hukukî Düzenlemeler

Ülkemizde, arşiv malzemesi ile arşivlik malzemenin ve muhafazasına lüzum görülmeyen evrak ve vesaikin ayrımı, arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'ne devri konusunda ilk mevzuat, 19 Eylül 1934 tarih ve 2/1282 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, "Resmî Evrak ve Defterlerin Lüzumsuz Olanlarının Yok Edilme Tarzı Hakkında Nizamname"dir.

21.5.1937 tarih ve 2/6651 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda Türk Tarih Kurumu tarafından yeni bir proje hazırlanıncaya kadar, resmî evrak ve defterlerin hiçbir surette yok edilmemesi kararlaştırılarak, söz konusu tüzüğün uygulanması durdurulmuştur.

Aynı konu ile ilgili olarak hazırlanan ikinci mevzuat, 26 Mart 1956 tarihinde kabul edilen 6696 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun" ile buna bağlı olarak hazırlanan, 13 Eylül 1957 tarih ve 4/9438 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Nizamname"dir.

Hukuken mer'îyete konulan 6696 sayılı Kanun, uygulamada geçerlilik kazanamamıştır. Çünkü, 1959 yılı ve onu takip eden yılların bütçe kanunlarına, "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkındaki 6696 sayılı Kanun hükümleri... malî yılında uygulanmaz." şeklinde bir fıkra eklenmiş ve bu kanun hükümlerinin uygulanması ertelenmiştir. Bu durum 1988 yılına kadar devam etmiştir.

Bazı kurum ve kuruluşlar ise, bütçe kanunlarına konan bir hükümden yararlanarak kendilerine istisnâ ve özel yetkiler sağlamış olup, 1968 yılından sonra 6696 sayılı Kanun hükümlerine tâbi olmaksızın hazırladıkları yönetmelik esasları dahilinde evrak ve malzeme imha etme yetkisini elde etmişlerdir.

Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun

Kurum arşiv hizmetlerinin yürütülmesi görevi, 3046 sayılı “Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13.12.1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun”un 29’uncu maddesiyle, İdarî ve Malî İşler Daire Başkanlığı’na verilmiştir. Söz konusu kanunun ilgili maddesi aşağıya aynen alınmıştır:

İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığı:

Madde 29- İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlık için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek,

b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralanma, satın alma işlemlerini yürütmek,

c) Bakanlığın malî işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,

d) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetlerini yapmak,

e) Sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,

f) Bakanlık personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,

g) Bakanlığa gelen yazı ve mesajlardan gerekenlerin bakan veya müsteşara sunulmasını sağlamak,

h) Bakan ve müsteşarın direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, bakanlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,

i) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,

j) Bakanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,

k) Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,

l) Bakan ve müsteşar tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.

Yukarıda görüldüğü üzere, "Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek" görevi Bakanlıkların İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlıklarına verilmiştir.

Diğer yandan, Emniyet Genel Müdürlüğü, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü gibi bazı kurumların teşkilât kanunlarında kurum arşiv hizmetleri, Daire Başkanlığı seviyesinde teşkilâtlandırılmıştır. Bazı kurumlarda ise haberleşme servisi ile kurum arşivleri, ayrı ayrı şeflik ve müdürlükler şeklinde İdarî ve Mâlî İşler Daire Başkanlıklarına bağlı olarak hizmet vermektedir.

Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde Başbakanlık'ın görevleri aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

Madde 2- Başbakanlığın görevleri şunlardır:

a) Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlamak, Hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetmek, Anayasa ve kanunlarla verilen hizmetleri yerine getirmek maksadıyla gerekli tedbirleri almak,

b) Devlet Teşkilâtının düzenli ve müessir bir şekilde işlemlerini temin edecek prensipleri tespit etmek, Hükümet Programı ve kalkınma plânları ile yıllık programların uygulanmasını takip etmek,

c) Kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik ve karar tekliflerinin Anayasa'ya ve diğer mevzuata uygunluğunu incelemek ve Yasama Organı ile olan münasebetleri yürütmek,

d) Mevzuat hazırlama usûl ve esasları ile ilgili ilkeleri tespit etmek ve geliştirmek, yürürlükte bulunan mevzuatın sicillerini tutmak, kodlamak, tek metin hâline getirmek, bilgi işlem sistemi içinde takip etmek ve yayınlamak,

e) İdarede etkinliğin sağlanması, görevlerin tam ve verimli bir şekilde zamanında yerine getirilmesi, idarî usul ve işlemlerin basitleştirilmesi, Devlet Teşkilâtının düzenlenmesi için gerekli olan sistem ve prensiplerin geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamak,

f) Devlet Teşkilâtındaki teftiş ve denetim sistemini geliştirmek, uygulanmasını takip etmek, gerektiğinde teftiş ve denetim yapmak,

g) **Türk Devlet ve millet hayatını ilgilendiren tarihî, hukukî idarî, ekonomik, ilmî doküman ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve düzenlemek, film, mikrofilm gibi ileri teknikleri uygulayarak arşiv malzemesini tek nüsha olmaktan kurtarmak, bunların tahribini önleyecek arşiv laboratuvarı kurmak, milletlerarası arşivcilik ile ilgili hareketleri takip etmek, önemli arşiv malzemesini yurt ve dünya bilim çevrelerine sunmak,**

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 2'nci maddesinin (g) bendinde görüldüğü üzere, millî arşivlerimizin korunması, değerlendirilmesi ve istifadeye sunulması görevi Başbakanlık'a verilmiş; aynı kanunun 11'inci maddesiyle de bu görevin yürütülmesi, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğuna bırakılmıştır.

Madde 11- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri:

“a) Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek,

b) Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak,

c) Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak, gerektiğinde satın almak, bunların tamir ve restorasyonunu yapmak, tasnif ve tercüme etmek, uygun görülenleri yayınlamak,

d) Yurt içi ve yurt dışı arşivcilik ve bununla ilgili bilimsel gelişmeleri takip etmek, bu alandaki eserleri tercüme etmek, yayınlamak, önemli ve değerli arşiv malzemesini yurt ve dünya bilim çevrelerine sunmak,

e) Tarihî, kültürel ve estetik değeri olan arşiv malzemesinden koleksiyonlar yapmak, gerektiğinde arşiv müzesi kurmak ve sergiler açmak,

f) Arşiv malzemesinin tahribini önleyecek tedbirleri almak, arşiv laboratuvarı kurmak,

g) Arşiv malzemesinin kopyalarını çıkararak devamlılığını sağlamak ve bunları küçük hacimlere döndürmek için film, mikrofilm, fotokopi ve gerektiğinde diğer ileri teknikleri uygulamak,

h) Devlet arşivlerinden yararlanma esaslarını belirlemek, arşivlerdeki araştırma taleplerini değerlendirmek ve gerektiğinde izin vermek,

i) Her türlü bilgi ve arşiv malzemesini derlemek, ayıklamak ve her an kullanılır hâle gelecek şekilde tasnif ederek muhafaza etmek,

j) Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek,

k) Makamca verilen benzeri görevleri yapmak.”

şeklinde belirlenmiştir.

Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun

Ankara’da Devlet Arşiv Sitesi’nin yapılarak, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı’nın bu binada 1988 yılı içinde hizmet vermeye başlaması ile birlikte arşiv mevzuat çalışmalarına hız verilmiş olup, 6696 sayılı Kanun’u yürürlükten kaldıran, 316 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”, 4 Nisan 1988 tarih ve 19775 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Daha sonra bu kararname, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda görüşülerek, 28 Eylül 1988 tarih ve 3473 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” olarak kabul edilmiş ve 4 Ekim 1988 tarih ve 19949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Bu kanunda; hangi kurumların kanun kapsamında olduğu, hangilerinin kanun kapsamı dışında bırakıldığı belirtilmiş olup, arşiv malzemesi, arşivlik malzeme, ayıklama ve imha terimlerinin tarifleri yapılmıştır.

Yine bu kanunla; arşiv malzemesi ve arşivlik malzemenin aslı düzenlerine göre tasnif edilip saklanması, zararlı tesirlerden korunması, Devlet Arşivi'ne arşiv malzemesinin teslim edilmesi, muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemenin yok edilmesi, kurumlar bünyesinde ayıklama ve imha komisyonlarının teşkili ile herhangi bir suçta kullanılan ve müsadere edilen malzemenin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne teslimi hususlarında kanun kapsamındaki kurumlara yükümlülük getirilmiş olup bu hususların Başbakanlık'ça çıkarılacak bir yönetmelikle tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun

Kanun No: 3473

Tarihi: 28 Eylül 1988

Amaç ve Kapsam:

Madde 1- Bu Kanunun amacı, genel ve katma bütçeli dairelerle (saklama, ayıklama ve imha işlemleri kendi mevzuatına tâbi olmak kaydıyla Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Millî İstihbarat Teşkilâtı hariç) mahallî idareler, üniversiteler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadî teşebbüsleri, özel kanunlarla kurulan kamu bankaları ve teşekkülleri elinde bulunan ve arşivlerinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme niteliği taşımayan, muhafazasına lüzum görülmeyen, yok edilecek evrak ve her türlü malzemenin, ayıklama ve imha işlemlerine dair usul ve esasları düzenlemektir.

Tarifler:

Madde 2- Bu Kanunda geçen;

a) Arşiv malzemesi: Türk Devlet ve Millet hayatını ilgilendiren ve en son işlem tarihi üzerinden otuz yıl geçmiş veya üzerinden onbeş yıl geçtikten sonra kesin sonuca bağlanmış olup, birinci maddede belirti-

len kuruluşların işlemleri sonucunda teşekkül eden ve onlar tarafından muhafazası gereken, Türk Milletinin geleceğine tarihî, siyasî, sosyal, kültürel, hukukî ve teknik değer olarak intikal etmesi gereken belgeler ve Devlet hakları ile milletlerarası hakları belgelemeye, korumaya, bunlarla ilgili işlem ve münasebetler bakımından tarihî, hukukî, idarî, askerî, iktisadî, dinî, ilmî, edebî, estetik, kültürel, biyografik, jeneolojik ve teknik herhangi bir konuyu aydınlatmaya, düzenlemeye, tespiti yarayan, ayrıca ait olduğu devrin ahlâk, örf ve âdetlerini veya çeşitli sosyal özelliklerini belirten her türlü yazılı evrak, defter, resim, plân, harita, proje, mühür, damga, fotoğraf, film, plâk, ses ve görüntü bandı, baskı ve benzeri belgeleri ve malzemeyi,

b) Arşivlik malzeme: Yukarıdaki bentte sayılan her türlü belge ve malzemedan zaman bakımından henüz arşiv malzemesi vasfını kazanmayanlarla, son işlem tarihi üzerinden yüzbir yıl geçmemiş memuriyet sicil dosyaları, Devletin gerçek ve tüzel kişilerle veya yabancı devlet ve milletlerarası kuruluşlarla akdettiği ikili ve çok taraflı milletlerarası andlaşmalar, tapu tahrir defterleri, tapu ve nüfus kayıtları, aynı özellikteki vakfiyelerden ait oldukları kamu kurum ve kuruluşları ile il, ilçe, köy ve belediyelere ait sınır kâğıtları gibi belgeleri,

c) Ayıklama: Arşiv malzemesi ile, cari işlemleri devresinde bir değere sahip olduğu hâlde, hukukî kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş, ileride kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen her türlü malzemenin birbirinden ayırımı ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak olan arşivlik malzemenin tespiti işlemini,

d) İmha: İleride kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen, arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme dışında kalan, hukukî kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş malzemenin ayrılarak, yönetmelikte belirtilecek usul ve esaslara göre imhası işlemini,

ifade eder.

Mükellefiyet:

Madde 3- Bu Kanun kapsamına giren ve elinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme bulunduran kurum ve kuruluşlar, ellerinde bulundurdukları arşiv malzemesi ile arşivlik malzemeyi her türlü

zararlı tesir ve unsurlardan korumak, aslî düzenlerine göre tasnif edip saklamak, yönetmelikte belirtilecek bekletme ve saklama süreleri sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne teslim etmek ve muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemeyi yok etmekle mükelleftirler.

Arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme temlikî tasarruflar amacıyla kullanılamaz, tahrip ve tahrif edilemez ve yurt dışına çıkartılamazlar.

Ayıklama ve İmha Komisyonlarının Teşkilî:

Madde 4- Bu Kanun kapsamına giren kurum ve kuruluşların kurum arşivlerinde yapılacak ayıklama ve imha işlemleri için, bünyelerinde ayıklama ve imha komisyonları teşkil edilir.

Müsadere Olunan Malzeme:

Madde 5- Bu Kanun kapsamına giren ve ilgili kanunlara göre suçta kullanıldığı anlaşılarak, müsaderesine dair kararı kesinleşen malzeme, derhal Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne teslim edilir.

Yönetmelik:

Madde 6- Kamu kurum ve kuruluşları ile şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ve ileride arşiv malzemesi hâline gelecek arşivlik malzemenin tespit edilmesine, herhangi bir sebepten dolayı bunların kayba uğramamasına, gerekli şartlar altında korunmalarına ve millî menfaatlere uygun olarak Devletin, gerçek ve tüzel kişilerin ve ilmin hizmetinde değerlendirilmelerine, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhası ile 4 üncü maddeye göre kurulacak komisyonlara dair usul ve esaslar Başbakanlık'ça çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Kaldırılan Hükümler:

Madde 7- 26.3.1956 tarihli ve 6696 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük:

Madde 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 9- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Böylece, arşiv hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için, ihtiyaç duyulan Kanun yürürlüğe konulmuş ve bu konudaki hukukî, idarî ve teknik düzenlemelerin Başbakanlık'ça yapılmasına zemin hazırlanmıştır.

Bu düzenlemeler; "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" ve "Kurumların Arşiv Yönetmelikleri" ile "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"dır.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik

Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesinde Başbakanlık'ça çıkarılması öngörülen yönetmelik taslağı, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve bazı kurumların görüşleri alınmıştır. Bu görüşler göz önünde bulundurulmuş ve, "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"e son şekil verilerek Başbakanlık'ça 16 Mayıs 1988 tarih ve 19816 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu yönetmelikte; 3473 sayılı Kanun kapsamında bulunan kamu kurum ve kuruluşları elinde bulunan arşiv malzemesinin ve ileride arşiv malzemesi hâline gelecek arşivlik malzemenin tespiti, bunların kayba uğramalarının önlenmesi, gerekli şartlar altında korunmaları; Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün bu konulardaki görev ve yetkileri ile kurum ve kuruluşlarla olan münasebetleri; kurum ve kuruluşların yüklenecekleri sorumluluklar; arşiv malzemesinin devletin, gerçek ve tüzel kişilerin ve ilmin hizmetinde değerlendirilmesi; bunların yanı sıra muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklanmasına ve imhasına dâir usul ve esaslar belirlenmiştir.

Böylece millî arşivlerimizin geleceği emniyet altına alınırken, arşiv hizmetlerimiz modern arşivciliğin ilmî disiplinine bağlanmıştır.

Bu yönetmelik metni aynen aşağıda verilmiştir:

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tarifler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, kamu kurum ve kuruluşları ile şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ve ileride arşiv malzemesi hâline gelecek arşivlik malzemenin tespit edilmesini, herhangi bir sebepten dolayı bunların kayba uğramamasını, gerekli şartlar altında korunmalarının temini ve millî menfaatlere uygun olarak Devletin, gerçek ve tüzel kişilerin ve ilmin hizmetinde değerlendirilmelerini, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhasına dair usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 15/3/1988 tarih ve 316 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1 inci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşları kapsar.

Tarifler

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

a) Arşiv malzemesi: Türk Devlet ve Millet hayatını ilgilendiren ve en son işlem tarihi üzerinden otuz yıl geçmiş veya üzerinden onbeş yıl geçtikten sonra kesin sonuca bağlanmış olup, birinci maddede belirtilen kuruluşların işlemleri sonucunda teşekkül eden ve onlar tarafından muhafazası gereken, Türk Milletinin geleceğine tarihî, siyasî, sosyal, kültürel, hukukî ve teknik değer olarak intikal etmesi gereken belgeler ve Devlet hakları ile milletlerarası hakları belgelemeye, korumaya, bunlarla ilgili işlem ve münasebetler bakımından tarihî, hukukî, idarî, askerî, iktisadî, dinî, ilmî, edebî, estetik, kültürel, biyografik, jeneolojik ve teknik herhangi bir konuyu aydınlatmaya, düzenlemeye, tespiti yarayan, ayrıca ait olduğu devrin ahlâk, örf ve âdetlerini veya çeşitli sosyal özelliklerini belirtilen her türlü yazılı evrak, defter, resim, plân, harita, proje, mühür, damga, fotoğraf, film, ses ve görüntü bandı, baskı ve benzeri belgeleri ve malzemeyi,

b) Arşivlik malzeme: Yukarıdaki bentte sayılan her türlü belge ve malzemeden zaman bakımından henüz arşiv malzemesi vasfını kazanmayanlarla, son işlem tarihi üzerinden yüzbir yıl geçmemiş memuriyet sicil dosyaları, Devletin gerçek ve tüzel kişilerle veya yabancı devlet ve milletlerarası kuruluşlarla akdettiği ikili ve çok taraflı milletlerarası antlaşmalar, tapu tahrir defterleri, tapu ve nüfus kayıtları, aynı özellikteki vakfiyelerden ait oldukları kamu kurum ve kuruluşları ile il, ilçe, köy ve belediyelere ait sınır kâğıtları gibi belgeleri,

c) Birim arşivi: Kurum ve kuruluşların görev ve faaliyetleri sonucu kendiliğinden teşekkül eden ve bu kuruluşların çeşitli birimlerinde, aktüalitesini kaybetmemiş olarak aktif bir biçimde ve günlük iş akımı içinde kullanılan arşivlik malzemenin belirli bir süre saklandığı arşiv birimlerini (Mükelleflerin taşra, bölge ve yurt dışı kuruluşlarında bulunan arşivler de birim arşivi sayılır.),

d) Kurum arşivi: Kurum ve kuruluşların, merkez teşkilâtları içinde yer alan ve arşiv malzemesi ile arşivlik malzemenin, birim arşivlerine nazaran daha uzun süreli saklandığı merkezî arşivleri,

e) Mükellefler: 15/3/1988 tarih ve 316 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1 inci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşları,

f) Özel arşivler: Bu maddenin (a) bendinde belirtilen muhtevada olup da, kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan gerçek kişiler ile tüzel kişiler elinde bulunan benzeri belgelerin meydana getirdiği arşivleri,

g) Genel Müdürlük: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nü, ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Arşiv Malzemesi ile Arşivlik Malzemenin Korunması,
Birim ve Kurum Arşivlerinde Saklanması, Gizliliği ve Yararlanma

Koruma Yükümlülüğü

Madde 4- Mükellefler, ellerinde bulundurdukları ve Genel Müdürlüğe teslim etmedikleri arşiv malzemesi ile arşivlik malzemeyi

her türlü zararlı tesir ve unsurlardan korumak, mevcut aslî düzenleri içerisinde tasnif edip saklamakla yükümlüdürler.

Mükellefler, arşiv malzemesi ile arşivlik malzemenin korunması ile ilgili olarak;

a) Yangın, hırsızlık, rutubet, su baskını, toza ve her türlü hayvan ve haşeratin tahriplerine karşı gerekli tedbirlerin alınmasından,

b) Yangına karşı, yangın söndürme cihazlarının yangın talimatı çerçevesinde daimî çalışır durumda bulundurulmasından,

c) Arşivin her bölümünde uygun yerlerde higrometre bulundurmak suretiyle, rutubetin %50-60 arasında tutulmasından,

d) Fazla rutubeti önlemek için, rutubet emici cihaz veya kimyevî maddelerin kullanılmasından,

e) Yılda en az bir defa mikroorganizmalara karşı koruyucu tedbir olarak arşiv depolarının dezenfekte edilmesinden,

f) Işık ve havalandırma tertibatının elverişli bir şekilde düzenlenmesinden,

g) Isının mümkün olduğu kadar sabit (kâğıt malzeme 12-15 derece arasında) tutulmasından,

sorumludurlar.

Birim ve Kurum Arşivleri

Madde 5- Mükellefler, belirli bir süre saklayacakları arşivlik malzeme için "Birim Arşivleri", daha uzun bir süre saklayacakları arşiv malzemesi veya arşivlik malzeme için "Kurum Arşivleri"ni kurarlar.

Mükellefler elinde bulunan arşivlik malzeme, birim arşivlerinde 1-5 yıl süre ile; arşiv malzemesi ise, kurum arşivlerinde 10-14 yıl süre ile saklanır.

Arşiv Malzemesinin Gizliliği

Madde 6- Mükellefler elinde bulunan ve cari olduğu dönemde gizli kabul edilmiş ve halen bu özelliklerini koruyan arşiv malzemesi, Genel Müdürlüğe geçtikten sonra da gizli kalır. Bu çeşit arşiv malzemesinin gizliliklerinin kaldırılması, mükelleflerin görüşü alındıktan sonra Genel Müdürlüğün teklifi üzerine Başbakanlık'ça kararlaştırılır.

Özel Arşivlerin Satın Alınması

Madde 7- Kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan gerçek ve tüzel kişiler elinde bulunan arşiv malzemesi gerektiğinde, Genel Müdürlüğün tespit edeceği değer üzerinden satın alınabilir.

Özel Arşivlerin Yurt Dışına İzinsiz Çıkarılamayacağı

Madde 8- Özel arşivler veya arşiv malzemesi hüviyetindeki belgeler, her ne sebep ve suretle olursa olsun, toplu veya ayrı parçalar hâlinde yurt dışına izinsiz çıkarılamaz. Bu çeşit arşiv malzemesinin yurt dışına çıkarılabilmesi için gerekli izin, gerçek ve tüzel kişilerin talebi üzerine Başbakanlık'ca verilir.

Arşivlerden Yararlanma

Madde 9- Genel Müdürlüğün yetki ve sorumluluğuna geçmiş veya henüz geçmemiş olan arşiv malzemesinin aslı hiç bir sebep ve suretle, arşivlerden veya bulundukları yerlerden dışarıya verilemez.

Ancak, Devlete, gerçek ve tüzel kişilere ait bir hizmetin görülmesi, bir hakkın korunması ve ispatı gerektiğinde, usulüne göre örnekler verilebilir. Yahut mahkemelerce tayin edilecek bilir kişiler veya ilgili dairelerince görevlendirilecek yetkililerce yerinde incelenebilir.

Yararlanma Usul ve Esasları

Madde 10- Genel Müdürlükten ve mükellefler elindeki araştırmaya açık arşiv malzemesinden yerli ve yabancı hakikî ve hükmi şahısların yararlanması, yükümlülükleri, arşiv malzemesi örneklerinin verilmesi usul ve esasları, Bakanlar Kurulu'nca tespit edilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birim Arşivi İşlemleri

Birim Arşivine Verilecek Malzemenin Ayırımı ve Hazırlanması

Madde 11- Her yılın Ocak ayı içerisinde, önceki yıla ait arşivlik malzeme, birimlerince gözden geçirilir. İşlemi tamamlananlar, işlemi devam edenler ve işlemi tamamlanmış olmasına karşılık elde bulundurulması gerekli olanlar şeklinde bir ayırıma tâbi tutulur.

Ayırım işlemlerini müteakip, arşive devredilecek malzeme, ilgili birimlerde işin ve malzemenin özelliklerine göre;

a) Birimi,

b) İşlem yılı (teşekkül ettiği yıl),

c) Konu ve işlem itibariyle aidiyeti,

d) Aidiyet içerisindeki tarih (Aidiyet içerisindeki kronolojik sıralama, küçük tarihten büyük tarihe doğru yapılır. Ekler için de, aynı usul uygulanır.) ve sıra numarası,

esas alınmak suretiyle hazırlanır.

Ancak, istisnaî bir kaide olarak, sicil dosyaları, sicil numarası (Kurum ve kuruluşlarda, kurum sicil numarasına ilâveten, emekli sicil numarası da belirtilmelidir.) veya isim esas alınmak suretiyle hazırlanır ve arşivde de buna göre bir yerleştirme yapılır.

Ayrıca, kurum ve kuruluşların, verilen hizmet itibariyle, özellik arzeden arşiv malzemesi veya arşivlik malzeme, bu kuruluş ve birimlerin kendi arasında mutabakat sağlanması ve dosya plânı da dikkate alınarak, hizmetin şekline ve malzemenin türüne göre geliştirilecek geçerli bir sistem içerisinde -alfabetik, numerik, kronolojik, tematik, coğrafi ve benzeri- hazırlanır ve arşiv yerleştirmesi yapılır.

İçerisinde tamamen veya kısmen gizlilik derecesi taşıyan kamu evrakının bulunduğu dosya gömleğinin, sağ üst köşesine kırmızı istampa mürekkebi ile "Gizli" damgası vurulur. Gizlilik dereceli malzeme, arşivde tasnif ve yerleştirme sırasında normal malzeme gibi işleme tâbi tutulur.

Gizlilik dereceli kamu evrakı, ait olduğu dairesinde gizliliği kaldırılmadıkça, bu hüviyetini muhafaza eder.

Gizliliği kaldırılan malzemeye, "Gizliliği Kaldırıldı" damgası vurularak, gizlilik damgası iptal edilir.

Uygunluk Kontrolü

Madde 12- Ayırım sonucu, işlemi tamamlanmış ve birim arşivine devredilecek malzeme, uygunluk kontrolünden geçirilir. Bu kontrolde;

a) Arşive devredilecek malzemenin işlem yılı itibariyle, aidiyetine göre kaydına mahsus "Kayıt Defteri" veya "Föyleri" gözden geçirilerek, sıra numaralarında atlama, tekrür veya eksiklik olup olmadığına,

b) Bir aidiyet içerisinde, aynı mahiyette birden fazla malzeme birimi varsa, kayıt defteri veya föylerdeki kayıtların düzeltilmek suretiyle birleştirilip birleştirilmediğine,

c) Dosya içerisinde bulunan evrakın, gerektiği biçimde dosyalanıp dosyalanmadığına,

d) Klâsörler veya dosyalar üzerine, devirden önce klâsör ve dosyalara verilmiş numaraların, birim adının, ait olduğu işlem yılının yazılıp yazılmadığına,

e) Ciltli olarak saklanması düşünülmüş olanların, ciltlenip ciltlenmediğine,

f) Zarflanması gerekenlerin, zarflanıp zarflanmadığına,

g) Defterlerle, ciltlenmiş veya zarflanmış olanların üzerine, devirden önce verilmiş numaraların, birim adının, ait olduğu işlem yılının yazılıp yazılmadığına,

h) İşlem yılı esasına göre düzenlenen kayıt defterlerinin veya bu maksatla kullanılan föy ciltlerinin kapaklarının etiketlenip etiketlenmediğine,

ı) Sayfaların ve eklerinin yırtık, kopuk veya eksip olup olmadığına, bakılır, eksikler varsa tamamlanır. Uygunluk kontrolü, ilgili birim personeli ile birim arşivi yetkili personeline müştereken yapılır.

Malzemenin Birim Arşivine Devri

Madde 13- İlgili birimlerce, her türlü işlemi tamamlanmış ve uygunluk kontrolü yapılarak eksiklikleri giderilmiş arşivlik malzeme, müteakip takvim yılının ilk üç ayı içerisinde arşive devredilir. Malzemenin belirtilen süre içerisinde devrinde, belirli bir sıra uygulanır. Bu sıranın tespitinde, birim arşivince ilgili üniteler arasında mutabakat sağlanır.

Malzemenin bu şekilde tespit, ayırım ve birim arşivine devrine karar verme yetkisi, birimlerin münhasıran âmirlerine aittir.

Teslim işlemleri ise, birim arşiv personeli tarafından yerine getirilir. Arşivlik malzeme, birim arşivine, uygunluk kontrolü yapılmış olan kayıt defterleri veya föyleri ile yapılır.

Birim Arşivine Devredilmesi Gerekmeyen Malzeme

Madde 14- Resmî Gazete, kitap, broşür ve benzerleri, ilgili birimlerinde muhafaza edilir.

Malzemenin Birim Arşivinde Tasnifi ve Yerleştirilmesi

Madde 15- Arşiv ve arşivlik malzeme birim arşivlerinde işlem gördüğü tarihlerdeki aslî düzenleri bozulmadan saklanır. Bekleme süresini müteakip kurum arşivine aynı düzende teslim edilir.

Taşra, bölge ve yurt dışı arşivlerinde yapılacak ayıklama ve imha işlemlerinden sonra, arşivdeki malzemenin tasnif ve yerleştirilmesi 24 üncü madde hükümlerine göre yapılır.

Malzemenin Birim Arşivinde Saklanma Süresi

Madde 16- Mükellefler elinde bulunan arşivlik malzemenin, birim arşivlerinde bekletilme ve saklanma süreleri 1-5 yıldır.

Birim Arşivinden Yararlanma

Madde 17- Birimlerce, gerektiğinde, görülmek veya incelenmek üzere, ancak dışarıya çıkarılmamak kaydıyla, birim arşivinden dosya alınabilir.

Birim arşivinden alınan dosya inceleme sonunda geri verilir.

Birim Arşivinde Ayıklama ve İmha

Madde 18- Birim arşivlerinde ayıklama ve imha işlemi yapılmaz. Ayıklama ve imha işlemleri kurum arşivinde yapılır. Ancak, mükelleflerin taşra, bölge ve yurt dışı kuruluşlarında ayıklama ve imha işlemleri, bu Yönetmeliğin 22 inci maddesi hükümleri çerçevesinde yapılır.

Kurum Arşivine Devredilecek Malzemenin Ayrılması

Madde 19- Birim arşivinde saklanma süresini tamamlayan arşivlik malzeme, "Kurum Arşivine Devredilecek" olanlar şeklinde ayrılır.

Kurum Arşivine Devretme

Madde 20- Birim arşivinde saklanma süresini tamamlayan arşivlik malzeme, kayıt defterleri veya föyler ile kurum arşivine devredilir.

Kurum Arşivi İşlemleri

Uygunluk Kontrolü

Madde 21- Kurum arşivine devredilecek arşivlik malzeme, uygunluk kontrolünden geçirilir. Eksiklikleri varsa 12 inci maddede gösterilen biçimde tamamlanır.

Kurum Arşivinde Ayıklama ve İmha

Madde 22- Kurum arşivinde yapılacak ayıklama ve imha işlemleri, Bu Yönetmeliğin dört ve beşinci kısmındaki hükümlere göre yapılır.

24 üncü maddede açıklandığı üzere, kurum arşivinde yapılacak kesin tasnif, dosya ve kutu gruplarının hazırlanması, kurum arşivlerindeki muhafazasına lüzum görülmeyen ve ayıklama işlemine tâbi tutulacak evrak ve malzemenin ayrılmasından sonra yapılır.

Damgalama

Madde 23- Ayıklama ve imha işlemini müteakip, kurum arşivine devredilen malzeme, siyah ıstampa mürekkebi ve lastik damga kullanılmak kaydıyla "Kurum Arşivi" damgası ile damgalanır. Damga, evrakların, ön yüz sol üst köşesine, defterlerin ise, iç kapağının ön yüz sol üst köşesine ve defterlerdeki belgelerin aynı şekilde sol üst köşesine basılır. Bunlar dışında kalan diğer tür arşiv malzemesine ise, yapıştırıcı etiket üzerine basılmış damga tatbik edilir.

Malzemenin Kurum Arşivinde Tasnifi ve Yerleştirilmesi

Madde 24- Arşivlik malzeme (ve arşiv malzemesi), işlem gördüğü tarihte meydana gelen teşekkül ve münasebet biçimlerine uymak suretiyle düzenleme esasına dayanan organik metotla (Provenance Sistemi) tasnif edilir. Bu tasnif sisteminin esası, arşivlere devredilen fonları, bütünlüklerini bozmadan aslî düzeni ile bırakmaktır.

Arşivlik malzemenin işlem gördüğü tarihlerdeki ait olduğu kurum, daire ve alt birimleri, hiyerarşik bütünlük içerisinde tespit edilir. Birimlerin kendilerine ait olan evrakı bir araya getirilir.

Tasnif işlemleri, şu sırayı takip eder:

a) Önce, her daire ve alt birimlere ait evrak, tek tek elden geçirilerek ayırma işlemi yapılır. Birimlerin evrakı, işlem gördükleri tarihlerdeki teşekkül ve münasebet biçimlerine uygun şekilde bir araya getirilir.

Ayırma işlemi, kurumun genel idarî yapı şeması tespit edildikten sonra yapılır.

Kesin tasnif, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhasından sonra yapılır.

b) Teşkilât şemasına göre, merkez teşkilâtında kurum, birim ve alt birime kadar; taşra teşkilâtında ise kurum, birim ve ilgili teşkilâtın kodlarının ayrı ayrı tespit edilmesi işlemine geçilir. Taşra teşkilâtlarını, merkezdeki alt birimden ayırt etmek için, il kodu, söz konusu teşkilât kodunun önüne yazılır.

Kodlama esasları :

- Kurum kodu : Bakanlık, kurum ve kuruluşlar
- Birim kodu : Genel Müdürlük veya müstakil Daire Başkanlığı
- Alt birim kodu : Daire Başkanlığı
- Hizmet türü kodu : Dosya tasnif numarası almamış belgelerden, hizmetlerde farklılık varsa, bu hizmetler kodlanacaktır. Eğer, dosya yönetmelikleri tatbik edilerek hizmetler sınıflanmışsa, yeniden kod verme yoluna gidilmeyip, bu dosya numaraları aynen kullanılacaktır.

Kodların tespit edilmesinde ve uygulanmasında aşağıdaki esaslara uyulur:

i) Mümkin olduğu kadar fazla rakam (harf veya rakam-harf) kullanılmasından kaçınılır.

ii) Yeni kurulan daire ve alt birimler için kod ihdas edilirken, bunların eski kodlarla çakışmamasına dikkat edilir.

iii) Evrak ve vesaikin eklerine de, aidiyeti ve bütünlüğü bozmak için mevcut kodlama, kendi bütünlüğü içerisinde ayrı ayrı verilir.

c) Ayırımı yapılan evrak ve vesaikden, konu ve işlem itibariyle aidiyeti aynı olanlar, ekleriyle birlikte bir araya getirilir.

Evraka ekli olan harita, plân, proje ve benzerleri, asıl evrak ve vesaikden ayrılmaz. Bu tür ekler, asıl evrak ve vesaik ile birlikte ele alınır.

Birden fazla yaprak ve sayfadan ibaret olan evrakın, dağılmasına mani olmak, yerlerinin kaybolmasını önlemek ve aidiyetlerini sağlamak, dolayısıyla kullanılmalarını kolaylaştırmak için yaprak ve sayfalar numaralandırılır. Her dosyada, evraklar 1'den başlamak üzere sıra numarası alır. Evrakın ekleri, kendi içerisinde sayıldıktan sonra, asıl evrakın ön yüzünün sol alt köşesine, adet olarak kurşun kalemle yazılır.

d) Daha sonra, birimleri tespit edilmiş olan evrak ve vesaik, kendi içerisinde "gün, ay ve yıl" sırasına göre, kronolojik sıraya konur. Bu işlem yapılırken, aşağıdaki hususlar göz önüne alınır:

i) Kronolojik sıralama işlemi, küçük tarihten büyük tarihe doğru yapılır. Birden fazla eki bulunan evrak ve vesaikin, kronolojik sıralamasında da aynı usul uygulanır.

ii) Üzerinde yalnızca "ay"ı olup, günü belli olmayan evraklar, sıralamada, evrakın sayısı gibi ipucu olacak bir unsura sahip değilse, bunlar bulundukları ayın en sonuna, toplu olarak konulur.

iii) Eski harfli belgelerdeki Hicrî ve Rumî tarihler, Milâdî tarihe çevrilerek alınır.

iv) Bazı eski harfli evrak ve vesaikde, tarihler, "ay" olarak üç parçaya bölünerek, "Evâil", "Evâsıt" ve "Evâhir" tabirleri ile kullanıldığından; "Evâil" yazılı olanlar, ait oldukları ayın 10 uncu gününden

sonraya, "Evâsıt" yazılı olanlar, ait oldukları ayın 20 nci gününden sonraya; "Evâhir" yazılı olanlar ise, ait oldukları ayın 30 uncu gününden sonraya konulur.

Üzerinde gün ve ay olmayıp, sadece yıl yazılı olanlar, ait oldukları yılın en sonuna konulur.

v) Üzerinde yazılı bir tarih olmadığı hâlde, tahminî tarihlemesi yapılan evraklar da, ait oldukları yılın, ayı ve günü belli olmayan evrakları arasına konulur. Tahminî tarihleme kaydı, köşeli parantez içerisinde gösterilir.

e) Ayırma neticesinde, evrak ve vesaikin ait olduğu, kurumun daire başkanlığına kadar, daha önceden belirlenmiş kodlarını ihtiva eden, lâstikten yapılmış "Arşiv Yer Damgası", (Ek: 1), evrakın arka yüzünün sol üst köşesine siyah ıstampa mürekkebi kullanılmak suretiyle basılır. Arşiv yer damgasında, "Alt Birim Kodu"na kadar olan kısımlar değişmeyeceğinden, bunların belirlenmiş kodları, lâstik damganın yapılması sırasında damgada yer alır. Aynı damganın "Kutu veya Klâsör Numarası", "Dosya Numarası" ve "Evrak Sıra Numarası" bölümleri ise kurşun kalemle doldurulur.

"Kutu Numarası" bölümünde evrak ve vesaikin dosyalar içerisinde konacağı kutuya verilecek müteselsil numara yazılır.

"Dosya Numarası" bölümüne bir kutuda yer alacak dosyalara verilecek müteselsil numara yazılır.

"Evrak Sıra Numarası" bölümüne ise, her bir dosyaya yerleştirilecek evraklara verilecek sıra numarası yazılır. Her bir dosya içerisinde yer alacak evraklar 1'den başlamak üzere sıra numarası alır. "Arşiv Yer Damgası", aidiyet ve bütünlüğü sağlaması bakımından, evrakın eklerine de basılır.

Kodlamada, "Kutu Numarası", "Dosya Numarası" ve "Evrak Sıra Numarası" bölümleri, kurşun kalemle doldurulur. Boyalı, sabit, tükenmez veya mürekkepli kalemle evrak üzerine yazı yazılmaz.

f) Her bir dosya gömleği içerisine, o dosyada yer alacak evrakın dökümünü verecek, bir "Dosya Muhteviyatı Döküm Formu" (Ek: 2) konacaktır.

g) İstenen belgelere süratli bir şekilde ulaşmayı sağlamak için, belgelerin dosyalar içerisinde yerleştirileceği kutuların (veya klâsörlerin), sırtlarında bulunan etiketler üzerine yukarıda belirtilen kodlamanın, "Evrak Sıra Numarası" hanesine kadar olan bilgiler kaydedilir. Bu etiketlerde (Ek: 3), "Dosya Numarası" hanesine, bir kutuda yer alacak dosyaların ilk ve son numaraları ile, ayrıca "İşlem Yılı" yazılır. Aynı şekilde, dosya gömleklerinin ön yüzlerine de, kodlamanın "Dosya Sıra Numarası" dahil, "İşlem Yılı" kaydedilir.

Ayrıca, hizmetlerin hususiyeti ve aidiyeti itibariyle kendi arasında müteselsil numara almış olan evrak ve vesaik için, kutu etiketleri ile dosya gömleklerinin ön yüzlerinde, "İşlem Yılı" hanesinin altına, dosya ve dolayısıyla kutu içerisinde yer almış olan bu tür evrak ve vesaikin almış olduğu müteselsil numaranın başlangıç ve bitiş numaraları, aramada bir kolaylık unsuru olması bakımından kaydedilir. Bunun için, "İşlem Yılı" hanesinin altında bu numaraların yer alacağı bir boş kısım bırakılır.

h) Kutu ve dosyalara verilecek sıra numaraları, dosyalama sistemleri devam ettiği sürece müteselsil olarak devam ettirilir.

ı) Bu tasnif sisteminde, ayırma ve tarihleme işlemi tamamlanan evrakın, envanteri hazırlanır. Bunun için her evrakın veya ekleriyle birlikte evrak bütünlüğünün, mahiyeti hakkında özeti çıkarılıp fişlenir.

i) Bütün bu işlemler, daha sonra kataloglara geçirilir.

j) Tasnifi tamamlanmış olan evrak, standart dosya gömlekleri içerisinde kutulara (Ek: 4) (veya klâsörlere) konmuş olarak, gerekli şartları haiz arşiv depolarında ve madenî raflarda, tasnif plânına uygun olarak, bir yerleştirme plânı dahilinde yerleştirilir.

Bu yerleştirmede, raflarda, çift taraflı ranzalar da dahil soldan sağa, gözlerde ise yukarıdan aşağıya doğru teselsül eden bir sıra dahilinde hareket edilir.

Yerleştirme işlemi, arşiv deposuna girildiğinde, sol taraftaki ilk rafın sol üst köşesinden başlamak üzere yapılır. Bu işlem, her raf grubu için tekrarlanır.

Arşiv deposunun yerleşim şeması çıkarılır ve depo girişinin uygun bir yerine asılır.

Bu tasnif sistemi, yalnızca klâsik tip arşiv belgesi denilen evrak için söz konusudur. Değişik tür ve çeşitdeki malzemenin (film, fotoğraf, plâk, ses ve görüntü bandı, vb.) tasnifi, değişik sistem ve işlemlere göre yapılır.

Malzemenin Kurum Arşivinde Saklanma Süresi

Madde 25- Mükellefler elinde bulunan arşiv malzemesinin, kurum arşivlerinde bekletilme ve saklanma süreleri, birim arşivlerindeki saklanma sürelerine göre 10-14 yıl arasındadır.

Malzemenin Envanterlerinin Çıkarılması, Kataloglarının Hazırlanması

Madde 26- Kurum arşivindeki arşivlik malzemenin veya arşiv malzemesinin kullanılmasını kolaylaştırmak ve üzerinde tasarrufta bulunabilmek için envanterleri çıkarılır, katalogları hazırlanır.

Kurum Arşivinden Yararlanma

Madde 27- Kurum arşivinden yararlanmada, bu Yönetmeliğin 10 ve 17 inci madde hükümleri saklıdır.

Genel Müdürlüğe Devredilecek Malzemenin Ayrılması ve Teslimi

Madde 28- Kurum arşivinde saklanma süresini tamamlayan ve arşiv malzemesi vasfını kazanan arşivlik malzeme "Genel Müdürlüğe Devredilecek" olanlar şeklinde ayrılır ve hazırlanacak devir listeleri (veya "Arşiv Malzemesi Devir-Teslim ve Envanter Formu", Ek: 5, varsa kayıt defterleri ile) devredilir. Bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği Genel Müdürlükçe denetlenir.

Arşiv malzemesinden hangilerinin Genel Müdürlükçe teslim alınıp, hangilerinin geçici veya sürekli olarak mükellefler elinde kalacağı, mükelleflerin görüşü alındıktan sonra Genel Müdürlükçe kararlaştırılır. Mükelleflerin kendi arşivlerinde kalan arşiv malzemesi, bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesi hükümlerine tâbidir.

Arşiv Malzemesi Devir-Teslim ve Envanter Formunun Düzenlenmesi

Madde 29- Aynı tür arşiv malzemesi, aynı form'a kaydedilir. Değişik türde arşiv malzemesi bulunması hâlinde, herbiri için ayrı form düzenlenir.

Form üzerindeki, teslim edilen arşiv malzemesinin;

- a) "Birimi" bölümüne, arşiv malzemesini devreden birimin adı,*
- b) "Türü" bölümüne, dosya, defter, form, plân, program, model, fotoğraf, resim, film, plâk, görüntü bandı, ses bandı, damga vb. olduğu,*
- c) "İşlem yılı" bölümüne, arşiv malzemesinin teşekkül ettiği yıl,*
- d) "Teşkilât kodu" bölümüne, her dik dörtgen içine sırasıyla kurum, birim, alt birim ve hizmet kodları yanındaki "kutu" ve "dosya" bölümüne de, kutu ve dosya numarası,*
- e) "Envanter sıra numarası" bölümüne, ekleri dışında, evraka teslim dönemi ile ilgili olarak, envanter dökümünde verilen müteselsil sıra numarası,*
- f) "İşlem tarihi" bölümüne, evrakın gün/ay/yıl olarak aldığı tarih,*
- g) "Sayı" bölümüne, evraka verilen sayı,*
- h) "Gizlilik derecesi" bölümüne, evrakın gizli olup olmadığı (gizli evrak "G" kısaltması ile gösterilir.),*
- ı) "Konusu" bölümüne, o evrakın konusunu ifade edecek kısa açıklama,*
- i) "Adedi" bölümüne, dosyalar için toplam yazı sayısı, defterler için toplam sayfa sayısı, diğer tür belgeler için de toplam aded,*
- j) "Açıklama" bölümüne, yıpranma, eksiklik ve benzeri gibi, devredilecek arşiv malzemesi ile ilgili olarak yapılması gerekli açıklamalar,*
- k) "Evrak sıra numarası" bölümüne, evrakın dosya içindeki sıra numarası,*
yazılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Muhafazasına Lüzum Kalmayan ve İmha Edilecek Malzeme, Ayıklama ve İmha Komisyonları

İmha Edilecek Malzemenin Tesbit Ölçüsü

Madde 30- Cari işlemlerde fiilen rolü bulunan, saklanmaları belli sürelerde kanun ve diğer mevzuatla tayin olunanlar (özel mevzuat hükümlerine göre lüzumlu görülenler), 31 inci maddede sayılan malzeme içerisinde yer almış dahi olsalar, mevzuatın tayin ettiği zaman sınırı veya malzemede belirtilen süre içerisinde ayıklama ve imha işlemine tâbi tutulamazlar.

İmha Edilecek Malzeme

Madde 31- İmha edilecek malzeme, aşağıda gösterilmiştir.

- 1) Şekli ne olursa olsun, her çeşit tekit yazıları,*
- 2) Elle, daktilo ile veya bir başka teknikle yazılmış her çeşit müsveddeler,*
- 3) Resmî veya özel her çeşit zarflar (Tarihî değeri olanlar hariç),*
- 4) Adlî ve idarî yargı organları ile PTT ve diğer resmî kuruluşlardan gelen ve genellikle bir ihbar mahiyetinde bulunan alındı, tebliğ ve benzeri her çeşit kâğıtlar, PTT'ye zimmet karşılığında verilen evrakın (koli, tel, adî ve taahhütlü zarf ve benzeri) kayıt edildiği zimmet defterleri ve havale fişleri,*
- 5) Bilgi toplamak amacıyla yapılan ve kesin sonucu alınan yazışmalardan geriye kalanlar (anket soru kâğıtları, istatistik formları, çeşitli cetvel ve listeler, bunlara ait yazışmalar ve benzeri gibi hazırlık dokümanları),*
- 6) Aynı konuda bir defa yazılan yazıların her çeşit kopyaları ve çoğaltılmış örnekleri,*
- 7) Esasa taallûk etmeyip, sadece daha önce belirlenmiş bir sonucun alınmasına yarayan her türlü ara yazışmalar,*

8) Bir örneği takip veya saklanılmak üzere, ilgili ünite, daire, kurum ve kuruluşlara verilmiş her çeşit rapor ve benzerlerinin fazla kopyaları,

9) Ünite, daire, kurum ve kuruluşlar arasında yapılan yazışmalardan, ilgili ünite, daire, kurum ve kuruluşta bulunan asılları dışındakilerin tamamı,

10) Bir ünite, daire, kurum ve kuruluş tarafından yazılan ve diğer ünite, daire, kurum ve kuruluşlara sadece bilgi maksadı ile gönderilen tamim, genelge ve benzerlerinin fazla kopyaları, aslı ilgili ünite, daire ve kuruluşlarda bulunan raporlar ile ilgili mütalâaların, diğer ünite ve kuruluşlarda bulunan kopya ve benzerleri,

11) Dış kuruluşlardan bilgi için gelen rapor, bülten, sirküler, broşür, kitap ve benzeri basılı evrak ve malzeme ile her türlü süreli yayından ve basılı olmayan malzemeden, kütüphane ve dokümantasyon ünitelerine mal edilenler dışında kalanlar, kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen kitap, broşür, sirküler, form ve benzerleri ile mevzuat veya form değişikliği sebebiyle kullanılmayan basılı evrak ve defterlerden elde tutulacak örnekler dışındakilerin tamamı,

12) Demirbaş, mefruşat ve benzeri talepler ile ilgili olarak yapılan yazışmalardan sonucu alınan ve işlemi tamamlanmış yazışmaların fazla kopyaları,

13) İşlemi tamamlanmış bütçe teklif yazılarının fazla kopyaları,

14) Çalışma raporlarının fazla kopyaları,

15) Yanlış havale ve sevk sebebiyle, ilgili evrak için yapılan her türlü yazışmalar,

16) Kanun, tüzük ve yönetmelik icabı, belli bir süre sonra imhası gereken şifre, gizli emir, yazı ve benzerleri, ilgili mevzuat hükümlerine göre belli saklanma sürelerini doldurmuş bulunan yazışmalar,

17) İsimsiz, imzasız ve adresi bulunmayan dilekçe, ihbar ve şikâyetler,

18) Bilgi için gönderilmiş yazılar, müteferrik işler meyanında, kesin bir sonuç doğurmayan her türlü yazışmalar,

19) Personel devam defter ve çizelgeleri, izin onayları, izin dönüşü bilgi verme yazıları, hasta sevk formları,

20) İmtihan duyuruları, başvurular, imtihan tutanakları, imtihan yazılı kâğıtları, imtihan sonuç yazıları ve duyuru cetvelleri,

21) Görev talepleri ve cevap yazıları, işleme konmamış (hıfzedilmiş) başvurular ve yazılar,

22) Daireler arası müteferrik yazışmalar, vatandaşlarla olan müteferrik yazışmalar,

23) Vatandaşlardan gelen istek, teklif, teşekkür yazıları ve cevapları,

24) Davetiyeler, bayram tebrikleri ve benzerleri,

25) İstifade edilmesi, onarılması ve yeniden yerine konması mümkün olmayan evrak ve benzerleri,

26) Her türlü cari işlemlerde aktüalitesini kaybetmiş olup, değersiz oldukları taktir edilenler ile,

27) Yukarıda, genel tarifler içerisinde sayılanlar dışında kalıp da, bürokratik gelişmeler sonucunda, zamanla kendiliğinden teşekkül eden evrak ve vesaik ile benzerlerinden delil olma vasfı taşımayan, hukukî ve ilmî kıymeti bulunmayan, muhafazasına lüzum görülmeyenlerin, imhasına mükellefler bünyesinde kurulacak "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na karar verilir.

Mükelleflerce Yapılacak Ayıklama ve İmha

Madde 32- Mükellefler elinde bulunan, kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen her türlü malzemenin ayıklama ve imhası, kurum arşivlerinde kendilerince yapılır. Bu hizmet yerine getirilirken, eski yıllara ait malzemenin ayıklanmasına öncelik verilir.

Kurum arşivi ayıklama ve imha komisyonları, çeşitli sebeplerle, zamanında kurum arşivine intikal ettirilmemiş olup, muhafazasına lüzum kalmamış malzemeyi ilgili birim arşivinde ayıklama ve imha işlemine tâbi tutup, arşivlik malzemeyi kurum arşivine intikal ettirirler.

Ayıklama ve İmha Komisyonlarının Teşkilî

Madde 33- Kurum arşivlerinde yapılacak ayıklama ve imha işlemleri için, arşiv hizmet ve faaliyetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesinden sorumlu birim âmirinin veya kurum arşiv sorumlusunun başkanlığında, kurum arşivinden görevlendirilecek iki memur ile, malzemeleri ayıklanacak ve imha edilecek ilgili daire veya ünitenin âmiri tarafından görevlendirilecek kamu idaresi, evrak yönetimi ve aynı zamanda bağlı olduğu daire ve ünitenin verdiği hizmetlerde bilgi ve tecrübe sahibi iki temsilciden teşkil olunacak 5 kişilik bir "Kurum Arşivi Ayıklama ve İmha Komisyonu" kurulur. Mükellefler bünyesinde, kütüphane ve dokümantasyon hizmetleri yer almışsa, bu hizmetlerin sorumlusu veya sorumluları da, bu komisyona tabii üye olarak katılırlar.

Birim arşivlerinde yapılacak ayıklama ve imha işlemi için, arşiv hizmetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesinden sorumlu ünite âmirinin başkanlığında, varsa birim arşiv sorumlusu ve birim arşivinden görevlendirilecek bir memur, yoksa bu işlerde görevlendirilmiş sorumlu kişi ile malzemeleri ayıklanacak ve imha edilecek ilgili daire veya ünitenin âmiri tarafından görevlendirilecek kamu idaresi ve evrak yönetimi konusunda bilgi ve tecrübe sahibi iki temsilciden teşkil olunacak 5 veya 4 kişilik bir "Ayıklama ve İmha Komisyonu" kurulur. Yeterli personelin olmaması hâlinde, bu komisyon en az 3 kişiden teşkil olunur.

Ayıklama ve İmha Komisyonlarının Yetki ve Sorumlulukları

Madde 34- Kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen her türlü malzemenin imhası, ayıklama ve imha komisyonlarının nihaî kararı ile yapılır. Ancak, bu Yönetmeliğin 38 inci madde hükümleri saklıdır.

Ayıklama ve İmha Komisyonlarının Çalışma Esasları

Madde 35- Ayıklama ve İmha Komisyonları, her yılın Mart ayı başında çalışmaya başlar.

*Komisyonlar kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülme-
yen malzemelerle, ayıklanması o yıla devredilmiş malzemeleri ayıkla-
maya tâbi tutarlar.*

*Komisyon kararları oy çokluğu ile alınır. Komisyonların oy bir-
liği ile karar veremediği durumlarda, ita âmiri, malzemeleri ayıklana-
cak ve imha edilecek ilgili daire veya üniteden, konusunda uzmanlaş-
mış iki kişiyi daha komisyonda görevlendirir. Bu komisyonun oy çok-
luğu ile alacağı karar geçerlidir.*

BEŞİNCİ KISIM

İmha İşlemleri

Ayıklama ve Tasnif

*Madde 36- Ayıklama ve imha komisyonlarınca ayıklanan ve
imhasına karar verilen malzeme, özelliklerine göre, birimi, yılı, mahi-
yeti, aidiyeti, aidiyet içerisindeki tarih ve sıra numarası, imha edile-
ceği yıl, dosya plânı esas olmak üzere ayrılır ve tasnif edilir.*

İmha Listesinin Düzenlenmesi

*Madde 37- İmha edilecek malzeme için bunların özelliğine göre,
teşekkül ettiği birim, yılı, mahiyeti, aidiyeti, aidiyet içerisindeki tarih
ve sıra numarası ve dosya plânı esas alınmak üzere iki nüsha olarak
imha listesi hazırlanır. İmha listeleri, ayıklama ve imha komisyonla-
rının başkan ve üyeleri tarafından imzalanır.*

*Mükellefler, tür ve vasıflarını kendi arşiv yönetmeliklerinde
belirleyecekleri malzemeyi, örneklerini saklamak suretiyle, tür ve yıl-
ları gösteren imha listeleriyle imhaya tâbi tutabilirler.*

*İmhası reddedilen evrak ve malzeme, ileride ilgili komisyonlarca
yeniden gözden geçirilebilir.*

İmha Listelerinin Kesinlik Kazanması

*Madde 38- Hazırlanan imha listeleri, ilgili kurum ve kuruluşun
en üst âmirinin onayını müteakip kesinlik kazanır.*

İmha Şekilleri

Madde 39- İmha aşağıdaki esasları göre yapılır:

a) Kâğıt ham maddesi olarak kullanılmak üzere Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları Genel Müdürlüğü'ne (SEKA) gönderilmesi veya SEKA'nın yetkili mahallî kuruluşlarına teslim edilmesi suretiyle yerine getirilir,

Gizli evrak ve malzeme ile başkaları tarafından görülüp okunması mahzurlu olan malzemenin SEKA'ya verilmesi gerektiği takdirde, gönderilmeden önce özel makinelerle okunmayacak şekilde kıyılması şarttır. Mükellefler, bu hususun yerine getirilmesi için, kurum arşivleri emrine teknik teçhizat sağlarlar.

b) SEKA'ya gönderilmesi veya mahallinde özel makinelerle kıyılması mümkün olmayan, yahut ekonomik görülmeyen malzeme, 2886 sayılı İhale Kanunu veya mükelleflerin kendi özel mevzuatlarına göre, sorumluluk taraflarına ait olmak üzere, kıyılmak kaydı ile özel şahıslara ihale edilebilir.

İmha Edilecek Malzemenin Ayıklanması

Madde 40- İmha edilecek malzemedan SEKA'ya verilecek olanlar, iğne, raptiye, tel gibi madenî kısımlarından ve karbon kâğıtlarından ayıklanır. Kullanma imkânı bulunan klâsör ve dosyalar ayrılır.

İmha Tutanağı

Madde 41- İmha işlemi, düzenlenecek iki nüsha tutanakla tespit edilir. Bu tutanak, ayıklama ve imha komisyonlarının başkan ve üyeleri tarafından imzalanır.

İmha Listeleri ve Tutanaklarının Saklanması ve Denetleme

Madde 42- İkişer nüsha olarak hazırlanan imha listeleri ve tutanakları, bunlarla ilgili yazışma ve onaylar, aidiyetleri gözönünde bulundurulurarak gruptandırılır. Bu nüshalardan birincisi birim, ikincisi kurum arşivinde muhafaza edilir.

Listeler, denetime hazır vaziyette 10 yıl süreyle saklanır.

Mükellefler ile Genel Müdürlük Arasında İşbirliği

Madde 43- Mükellefler, ayıklama ve imha işlemlerinde tereddüt ettikleri konularda, Genel Müdürlüğün görüşünü talep ederler.

ALTINCI KISIM

Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Genel Müdürlüğün İş birliği ve Münasebetleri

Dosya Yönetmelikleri

Madde 44- Mükellefler, gördükleri hizmetler, yaptıkları haberleşme ve işlemlere ait belgelerin bir arada bulunmasını sağlayan dosya sistemlerini kurmak ve dosya yönetmeliklerini hazırlamakla yükümlüdürler.

Dosya sistemlerinde, benzer hizmet ve konularda birliğin sağlanması, uygulamada ortaya çıkacak aksaklıkların giderilmesi, işlemlerde kolaylık sağlanması maksadıyla, gerektiğinde Başbakanlık'ın koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların yetkili temsilcilerinin katılacağı toplantılar düzenlenir.

Mükelleflerce Hazırlanacak Arşiv Yönetmelikleri

Madde 45- Mükellefler, Genel Müdürlüğe teslim etmedikleri arşiv malzemesi ile arşivlik malzeme hakkında, kuruluşlarının ve ellerindeki bu tür malzemenin özelliklerini gözönünde bulundurarak, arşiv hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, tasnif usul ve esaslarını göstermek üzere, Başbakanlık'ın görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde kendi yönetmeliklerini yayımlarlar.

Kanunî Dayanak

Madde 46- Bu Yönetmelik, 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 11 inci maddesi ile, 15/3/1988 tarih ve 316 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 6 ncı maddesine göre düzenlenmiştir.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 47- Bu Yönetmelik kapsamına giren mükelleflere ait yönetmelikler, yürürlükten kaldırılmıştır.

YEDİNCİ KISIM

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1- Bu Yönetmelik kapsamına girip de, kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilâtlanmalarındaki değişiklikler sebebiyle, farklı kurum ve kuruluşlarca yürütülecek ayıklama ve imha işlemleri ile ilgili olarak teşkil olunacak komisyonlara, halen bu hizmeti yürüten kurum ve kuruluşlardan yeterli sayıda elemanın katılması sağlanır.

Geçici Madde 2- Kamu kurum ve kuruluşlarının yeniden teşkilâtlanmaları sebebiyle, hizmetle ilgili arşiv müşterek teşekkül etmiş ise, teşekkül ettiği aslî düzeninde; ayrı teşekkül etmiş ise en son teşkilâtlanmaya göre, bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesi gereğince ayırımı ve kodlaması yapılır.

Geçici Madde 3- Bu Yönetmelik kapsamına giren mükelleflere ait yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut yönetmeliklerinin uygulanmasına devam olunur.

SEKİZİNCİ KISIM

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 48- Bu Yönetmelik hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 49- Bu Yönetmelik hükümlerini Başbakanlık yürütür.

Ek: 1

Arşiv yer damgası (Evrakın arka yüzüne)

1	2	3	4	5	6	7
1,5 cm	1,5	1,5	2	1,5	1,5	1

- 1- Kurum kodunun yazılacağı bölüm
(Bakanlık veya ilgili kuruluş)
- 2- Birim kodunun yazılacağı bölüm
(Genel Müdürlük veya müstakil Daire Başkanlığı)
- 3- Alt birim kodunun yazılacağı bölüm
(Daire Başkanlığı)
- 4- Hizmet türü kodunun yazılacağı bölüm
(Dosya tasnif numarası almamış belgelerde, hizmetlerde farklılık varsa, bu hizmetler kodlanacaktır. Eğer, dosya yönetmelikleri tatbik edilerek hizmetler sınıflanmışsa, yeniden kod verme yoluna gidilmeyip, bu dosya numaraları aynen kodlanacaktır.)
- 5- Kutu sıra numarasının kaydedileceği bölüm
- 6- Dosya sıra numarasının kaydedileceği bölüm
- 7- Evrak sıra numarasının kaydedileceği bölüm

Ek: 2

T.C.

..... *BAKANLIĞI*

.....

DOSYA MUHTEVİYATI DÖKÜM FORMU

<i>Sıra No.</i>	<i>Tarih</i>	<i>Sayı</i>	<i>K o n u s u</i>	<i>Adedi</i>	<i>Açıklamalar</i>

Ek: 3

Etiket (kutu veya klâsörün sırt kısmına)

1	2	3	4
5			
6			
7			
8			
9			

1- Kurum kodu

2- Birim kodu

3-Alt birim kodu

4- Hizmet türü kodu

5- Kutu veya klâsör sıra numarası

6- Dosya sıra numarası

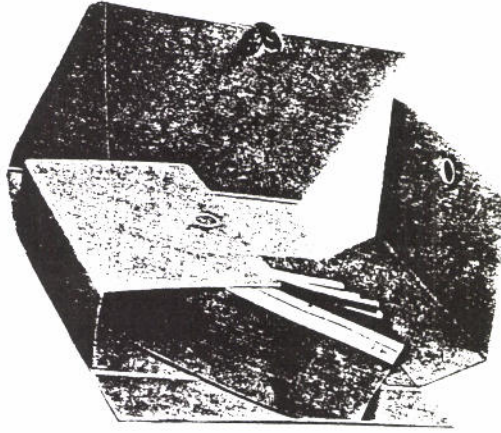
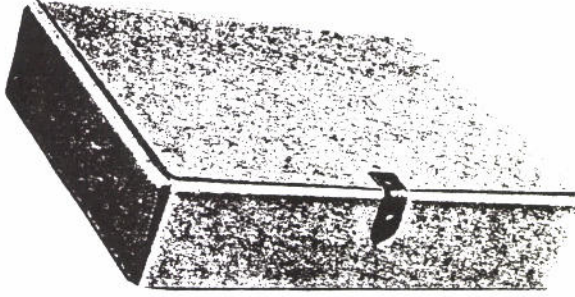
7- İşlem yılı

8- Evrakların müteselsil sıra numarası

(..... - şeklinde)

9- Yıl grupları

Ek: 4

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde arşiv malzemesini en iyi şartlarda korumak maksadı ile asit derecesi düşük, dayanıklı, mikro-organizmaların üremesine sebep olacak maddeleri ihtiva etmeyen ve nem çekmeyen prespan malzemedan özel olarak Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü'ne imâl ettirilen ve yukarıda örneği görülen Arşiv Kutusu kullanılmaktadır.

DMO stok numarası: 173413

Ek: 5

T.C.

..... BAKANLIĞI

.....

ARŞİV MALZEMESİ DEVİR-TESLİM ve ENVANTER FORMU

Birimi:

Dönemi:

TÜRÜ:		İŞLEM YILI:								
					TEŞKİLÂT KODU		KUTU	DOSYA		
ENV. SIRA NO.	İŞLEM TARİHİ	SAYISI	GİZLİLİK DERECESİ	K O N U S U	ADEDİ	AÇIKLAMALAR		EV. SIRA NO.		

Kurumların Arşiv Yönetmelikleri

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na arşiv malzemesi devretmekle mükellef olan 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, Başbakanlık'ça yürürlüğe konulan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"e uygun şekilde kendi arşiv yönetmelik taslaklarını hazırlayarak, incelenmek üzere Başbakanlık'a göndermektedirler.

Kurumlarca hazırlanarak gönderilen bu yönetmelik taslakları, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü'nce, mevzuat tekniklerine ve ayrıca Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından da "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine uygunluğu bakımından incelenmektedir. Yönetmelikler, Başbakanlık'ın uygun görüşünü müteakip kurumlarınca yürürlüğe konulmaktadır.

Yerli ve Yabancı Araştırmacıların Tâbi Olacakları Esaslar

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanun'un 11'inci maddesinin (h) fıkrası ile 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi devlet arşivlerinden yararlanma esaslarını belirleme yetkisini Başbakanlık'a, dolayısıyla Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne vermiştir.

Başbakanlık, kanunun kendisine verdiği bu yetkiye dayanarak, daha önce, 83/5963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuş olan ve Dışişleri Bakanlığı'nca yürütülen; "Türkiye'de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancıların veya Yabancılar Adına Başvuranların Tâbi Olacakları Esaslar"ı yeniden düzenlemiş, bu karar yerine, "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"ı 89/14269 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 18 Eylül 1989 tarih ve 20286 sayılı Resmî Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

Bu kararnamenin metni aşağıda aynen verilmiştir:

**Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen
Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin
Tâbi Olacakları Esaslar**

Amaç

Madde 1- Devlet Arşivlerinde ve araştırmaya açık diğer arşivlerde araştırma ve inceleme yapmak, örnek almak isteyen Türk ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerin tâbi olacakları esas ve usulleri tespit etmektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Esaslar, tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden en az elli sene geçmiş arşiv malzemesi üzerinde Türk uyruklu gerçek veya tüzel kişiler ile Türkiye'ye girmesi yasak olmayan yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak araştırma ve inceleme faaliyetlerine ilişkin esas ve usulleri kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Esaslar, 16/5/1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 10 uncu maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Müracaat Şekli

Madde 4- Yurt içinde bulunan ve Devlet Arşivlerinde araştırma ve inceleme yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerden Türk veya yabancı uyruklu olanlar ile vekilleri (Ek-1) formunu doldurmak suretiyle;

a) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü elindeki arşiv malzemesi üzerinde araştırma yapmak için bu Genel Müdürlüğe,

b) Adı geçen Genel Müdürlük dışındaki araştırmaya açık arşivlerde inceleme ve araştırma yapmak için, bunların bağlı olduğu bakanlık veya kuruluş,

bizzat veya posta ile müracaatta bulunurlar.

Bu müracaat, yurt dışında T.C Büyükelçilik veya Başkonsolosluklarına yapılır. Bu temsilcilikler, birinci fıkrada belirtilen usule uygun

olarak doldurulan formla yapılan müracaatı, varsa görüşleriyle birlikte, süratle Dışişleri Bakanlığı'na gönderirler. Dışişleri Bakanlığı da müracaatı, en seri vasıta ile, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne veya araştırma yapılacak arşivin bağlı olduğu bakanlık veya kuruluşa intikal ettirir.

Müracaatların işleme konulması

Madde 5- a) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde yapılacak her türlü araştırma, inceleme ve örnek alma talepleri bu Genel Müdürlükçe işleme konulur.

b) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü dışındaki araştırmaya açık arşivlerde yapılacak müracaatlar ile ilgili işlemler ise, söz konusu arşivin bağlı olduğu bakanlık veya kuruluşça yerine getirilir.

c) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile (b) bendinde belirtilen ilgili bakanlık ve kuruluşlar; bu Esaslarda öngörülen hükümleri de gözönünde bulundurmak suretiyle, araştırma ve inceleme taleplerini aynen veya sınırlandırmak suretiyle kabul veya reddedebilirler.

Müracaatların reddini gerektiren durumlar

Madde 6-a) Henüz tasnifi tamamlanmamış veya yararlanılamayacak derecede hasara uğramış arşiv malzemesinin sözkonusu olduğu,

b) Araştırma ve inceleme talebinde bulunan kişinin onsekiz yaşından küçük olduğu veya medenî hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmadığı (ilgili öğretim kurumunun müracaatta bulunması kaydıyla, 18 yaşından küçük öğrencilerin durumu saklıdır),

c) 10 uncu madde hükmüne uyulmadığının anlaşıldığı hâllerde, Devlet arşivlerindeki araştırma ve inceleme talepleri reddolunur.

Müracaatların cevaplandırma süreleri

Madde 7-a) Türk veya yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler tarafından yurt içinde yapılan müracaatlar, ilgili arşiv kurumunca müracaatın yapıldığı gün veya en geç bunu izleyen ilk iş günü zarfında karara bağlanır.

b) *Dışışleri Bakanlığı; yurt dışındaki T.C. Büyükelçilikleri veya Başkonsoloslukları kanalıyla, Devlet Arşivlerinde araştırma ve inceleme talebinde bulunan Türk veya yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler ile vekillerine, müracaatlarının sonucunu en geç otuz gün içinde duyurur. Bu süre, müracaatın ilgili T.C. temsilcilüğince alındığı tarihten itibaren başlar.*

Taahhütname, araştırma süresi ve giriş kartı

Madde 8-a) Araştırmacılara, arşivdeki çalışmalarında uymak zorunda bulundukları şartlar ve yükümlülükler bildirilir ve kendilerine bu yükümlülüklerle uyacaklarını tevsik eden Taahhütname (Ek-2) imzalatılır.

b) *Araştırmacılar için, bir yıl süreli "Arşive Giriş Kartı" tanzim edilir ve bu kart arşivde muhafaza edilir. Kartların süreleri yeniden birer yıllık dönemler için uzatılabilir.*

c) *Arşiv giriş kartları, arşive her girişte bir kimlik belgesi karşılığında araştırmacıya teslim edilir. Araştırmacı, arşivde bulunduğu sürece bu kartı görünebilecek şekilde üzerinde taşır.*

Araştırma ve incelemelerde uyulacak esaslar

Madde 9- Araştırma ve incelemelerde aşağıdaki esaslar uygulanır.

a) *Tasnifi tamamlanmamış arşiv malzemesi veya yararlanılamayacak derecede hasara uğramış belgeler incelemeye verilmez. Ancak, bu malzeme ve belgelerin, bir Devlet hizmetinin görülmesinde veya bir hakkın korunmasında ve ispatında delil olarak kullanılacağıının anlaşılması hâlinde, görevli personelin nezaretinde incelemeye verilebilir.*

b) *Kataloglarda kayıtlı bulunsa dahi, onarıma alınmış arşiv malzemesi ile revize edilmekte olan fonlara ait malzemeler, bu işlemler bitene kadar araştırmacılara verilemez.*

c) *Araştırma ve inceleme ilke olarak arşiv malzemesinin fotokopisi veya mikrofilmi üzerinden yapılır. Evrakın aslı ancak karşılaştırma talebinde bulunulması hâlinde gösterilir. Bununla birlikte, fotokopi ve mikrofilmin temin edilememesi hâlinde araştırma ve inceleme evrakın aslı üzerinden de yapılabilir.*

d) Araştırmacılar, ancak kendi konuları ile ilgili arşiv malzemesi üzerinde araştırma ve inceleme yapabilirler. Bu çalışmaları sırasında, konu ile ilgili arşiv malzemesinin tamamını kendi adlarına ayırttırmazlar.

e) Arşiv malzemesi talepleri, tarih ve saatine göre sıraya konularak karşılanır ve istenen belgelerin hangi gün ve saatte verilebileceği araştırmacıya bildirilir.

f) Araştırmacılar, bir gün içinde en çok onbeş vesika talep edebilirler.

g) Araştırmacılar, kendilerine teslim edilen vesikaların tamamını iade etmeden yenilerini talep edemezler. Ancak, alınmış olan belgelerle ilişkisi bulunan ve birlikte incelenmesi gereken diğer bir kısım belgelerin talep edilebilmesi için, ilk alınanlardan aynı sayıda belgenin iade edilmesi ve yeniden sıraya girmesi gerekir.

h) Araştırmacılar vesikaları sayarak teslim alırlar ve aynı şekilde teslim ederler. Kendilerine teslim edilen vesikanın kaybolması hâlinde sorumluluk araştırmacıya aittir.

ı) Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini başka bir araştırmacıya veremez, vesika üzerinden kopya çıkaramaz, fotoğraf çekemez.

i) Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini her türlü tahribat ve tahrifattan korumak zorundadır.

j) Araştırma ve incelemelerde sadece kurşun kalem ve silgi kullanılır.

k) Araştırma mahalline çanta, yazı ve fotoğraf makinesi, palto ve benzeri eşyalarla girilemez.

l) Arşiv malzemesi, hiçbir şekilde araştırmacılara tahsis edilen mahalden dışarıya çıkarılamaz.

m) Araştırmacılara tahsis edilen mahalle, görevlilerden ve araştırmacılardan başkası giremez.

n) Çalışmalarına bir haftadan fazla ara verecek araştırmacı, elindeki belgeleri, arşiv depolarındaki aslî yerlerine konulmak üzere iade etmek zorundadır.

Yukarıdaki şartlardan birinin ihlâli hâlinde inceleme durdurulur ve araştırmacı hakkında mevzuat uyarınca gerekli işlem yapılır.

Araştırmacıların mükellefiyeti

Madde 10- Devlet Arşivlerinde araştırma ve inceleme yapan Türk veya yabancı uyruklu araştırmacılar, bu çalışmalarını neticesinde hazırladıkları ve yayımladıkları eserlerden ilgili arşive ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne birer nüsha vermek zorundadırlar. Yabancı araştırmacılar ayrıca Dışişleri Bakanlığı'na da bir nüsha gönderirler.

Bu madde hükümlerine uymayanlara, bir daha araştırma ve inceleme imkânı tanınmaz.

Fotokopi ve mikrofilm verilmesi

Madde 11- Araştırma ve inceleme yapan Türk veya yabancı uyruklu kişilere araştırma ve incelemeye açılan belgelerin fotokopi veya mikrofilmli, belirlenen ücret karşılığında verilir. veya gönderilir. Bu fotokopi ve mikrofilmli, çoğaltılıp ticarî amaçla satılamaz.

Ancak, bir fonun, bir dosyanın veya bir defterin tamamını hedefleyen sayıda fotokopi veya mikrofilm verilemez.

Yürürlükten kaldırılan esaslar

Madde 12- 12/5/1989 Tarihli ve 20163 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 19/4/1989 tarihli ve 89/14028 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 13- Bu Esaslar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14- Bu Esasları Başbakanlık yürütür.

Ek: 1

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE
ARAŞTIRMA TALEBİNDE BULUNANLAR İÇİN MÜRACAAT
FORMU

Adınız Soyadınız :.....
Uyruğunuz :.....
Göreviniz :.....
Tahsil Durumunuz :.....
Devamlı Adresiniz :.....
Telefon numaranız :.....
Türkiye'deki İkametgâhınız :.....
(Yabancılar İçin)
Nüfus Cüzdan Numaranız :.....
Pasaport Numaranız :.....
(Yabancılar İçin)
Üyesi Bulunduğunuz İlmî :.....
Kuruluşlar :.....
Yapmak İsteddiğiniz Çalışmanın :.....
Konusu ve Süresi :.....
.....
Arşivimizde Daha önce Çalışma :.....
Yaptıysanız Tarihi ve Konusu :.....
.....

Beyanın doğrulduğunu kabul ederim.

İmza :

Tarih : / / 19...

Ek: 2

TAAHHÜTNAME

"Arşivde Araştırma veya İnceleme Yapmak, Örnek Almak İsteyen Türkiye Cumhuriyeti veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Uymak Zorunda Oldukları Hükümler"i dikkatle okudum.

Bu hükümlere ve Kurumun iç çalışma düzenine uyacağımı ve bunların tarafımdan ihlâli hâlinde doğacak sorumluluk ve yükümlülükleri aynen kabul edeceğimi beyan ederim.

Beyan Sahibinin

Adı Soyadı	:	Nüfus Cüzdanı No	:
Uyruğu	:	Pasaport No	:
İş Adresi	:	Beyan Tarihi	: ... / ... / 19...
Devamlı Adresi	:		İmzası

Genelge ve Talimatlar

Başbakanlık'ça, yeni arşiv mevzuatına işlerlik kazandırılması ve devlet arşiv hizmetlerindeki aksaklıkların giderilmesi konusunda, mükellef kurum ve kuruluşlara, değişik tarihlerde genelge ve talimatlar gönderilmiştir.

Bu talimatlarda; kurum ve kuruluşlardan, yeni arşiv mevzuatı çerçevesinde yönetmeliklerini çıkarmaları, arşiv malzemesi ve arşivlik malzemeyi uygun şartlarda korumaları, arşivlerini düzenlemeleri, kurum ve birim arşivlerini faaliyete geçirmeleri, kurumlarda bekleme süresini tamamlayan arşiv malzemesini Devlet Arşivi'ne devretmeleri istenmektedir.

Bunların yanı sıra, kurum ve kuruluşlara, devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmaması, üç ayda bir Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne vermekle yükümlü oldukları faaliyet raporlarını düzenli bir şekilde göndermeleri, birim ve kurum arşiv hizmetlerinin yerinde incelenmesi ve birimlerde teşekkül eden arşiv malzemesinin tespit edilmesi maksadıyla, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce kurumlarda görevlendirilen personele kolaylık gösterilmesi, arşiv personelinin kurumlar arası eğitime katılmalarının sağlanması gibi konularda tavsiye ve uyarılarda bulunmaktadır.

Bu talimatlar aşağıda verilmiştir:

KURUM VE KURULUŞLARA GÖNDERİLEN YAZILAR

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA

5 / 8 / 1988

SAYI : 09.2-495/01460

KONU : Arşiv mevzuat düzenlemeleri ve uygulamaları.

Bilindiği üzere, 3056 sayılı "Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun" gereğince, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır.

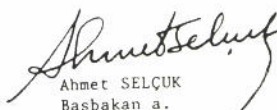
Bu Kanun çerçevesinde kurulan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri, Kanunun 11 inci maddesi ile düzenlenmiştir. Söz konusu Kanunun yürürlüğe girmesiyle, devlet arşiv hizmetleri konusunda idari, hukukî ve teknik arşiv uygulamalarına imkân verecek yeni mevzuat düzenlemelerine de ışık tutulmuştur.

Bu çerçevede, 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" 4/4/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" ise, 16/5/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Söz konusu mevzuat düzenlemeleri ve uygulamaları ile ilgili olarak, Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, arşivlerinin teşekkül ettiği en alt hizmet birimlerini de gösterecek şekilde teşkilât şemalarını düzenleyerek, atıfda bulunulan yönetmelik gereğince hazırlayacakları yönetmelik tasarıları ile birlikte Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığına göndermeleri gerekmektedir.

Ayrıca, mevzuat düzenlemeleri ve uygulamaları konusunda, kurum ve kuruluşların merkez teşkilatı arşiv üst yöneticilerini eğitmek amacıyla 5-6/9/1988 tarihlerinde saat 14.00-17.00 arasında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Ankara Yenimahalle'deki Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığında bir seminer düzenlenmiştir.

Bilgi edinilmesini ve söz konusu seminere yetkili arşiv yöneticisinin katılmasını rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

Arşiv mevzuat düzenlemeleri ve uygulamalarıyla ilgili yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/01584

ANKARA
26/9/1988

KONU: Tasnif ve kodlama
çalışmaları.

İLGİ : 9.8.1988 gün ve 09.2-493/01460 sayılı yazımız.

Bilindiği gibi, 4.4.1988 ve 16.5.1988 tarihlerinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile, "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" in, 3 ve 24 üncü maddeleri, Kararname kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların ellerinde bulundurdıkları arşiv malzemesi ile arşivlik malzemeyi aslî düzenlerine göre tasnif etmek mükellefiyetini getirmiştir. Atıfda bulunulan Yönetmeliğin ilgili maddesinde öngörülen tasnif sisteminin, kurum ve kuruluş arşivlerinde aksamadan işletilmesi ve bu sisteme göre tasnif edilecek olan arşiv malzemesinin, aynı bütünlük içerisinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne intikalini sağlamak için, kurum ve kuruluşların teşkilât şemalarının süratle tesbiti ve hizmet birimlerinin de kodlanması gerekmektedir.

İlgi yazımızla, bu maksatla kurum ve kuruluşların teşkilât şemaları istenmiştir. Arşiv mevzuat düzenlemelerine ve uygulamalarına açıklık getirmek üzere, 5-6.9.1988 tarihleri arasında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda yapılan seminerde, tasnif işlemleri ve buna esas olacak kodlama ilgililere örnekleriyle anlatılmıştır.

Bu arada, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, söz konusu dönem ile ilgili olarak kurum ve kuruluşların arşivlerinde sürdürecekleri tasnif işlemlerine esas olacak kodlamayı yapmış bulunmaktadır. Bu kodlamanın yanı sıra, birimlerin kodlanmasında standardizasyonu temin maksadıyla, uygulamada kullanılacak kodlama esasları da tesbit edilmiştir. Bu çalışma taslak mahiyetinde olup, kurum ve kuruluşlar kodlama üzerinde gerekli değişiklik ve ilâveleri yapabileceklerdir.

Kurum ve kuruluşunuzun, gönderilen taslak çalışma üzerinde ve belirtilen esaslar dahilinde, teşkilât birimlerini kodlayarak, 30.11.1988 tarihine kadar Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yenimahalle-Ankara adresine göndermeleri hususunda gereğini rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

EK: Kodlama esasları ve
taslak kodlama

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-497 031062

6 / 12 / 1988

KONU : Devlet Arşiv Hizmetle-
rinin Düzenlenmesi.

- İLGİ : a) 9/8/1988 gün ve 09.2-495/01460 sayılı,
b) 31/8/1988 gün ve 09.2-495/01485 sayılı,
c) 26/9/1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
d) 7/10/1988 gün ve 09.3-383/01649 sayılı
yazılarımız.

Bilindiği üzere, 3056 sayılı "Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun" gereğince, millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır.

Bu Kanun çerçevesinde kurulan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri, Kanunun ilinci maddesi ile düzenlenmiştir. Mezkûr Kanun, devlet arşiv hizmetleri konusunda idari, hukukî ve teknik arşiv uygulamalarına imkân sağlayacak yeni mevzuat düzenlemelerinin hazırlanmasına da ışık tutmuştur.

Bu çerçevede, 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" 4/4/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, 28/9/1988 tarihinde ise kanunlaşmış ve 4/10/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" ise, 16/5/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Söz konusu mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde, Kanun kapsamında yer alan ve ellerinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme bulunduran kurum ve kuruluşlar, Başbakanlığın görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde arşiv yönetmeliklerini hazırlamak, birim ve kurum arşivlerini kurmak, bu tür malzemeyi her türlü zararlı tesir ve unsurlardan korumak, muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemeyi yok etmek, arşivlik malzeme ile arşiv malzemesini tasnif edip düzenlemek, belirli bekletme ve saklama süreleri sonunda arşiv malzemesini Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne teslim etmekle mükellef tutulmuşlardır.

İlgi (a) da kayıtlı yazımızla, bu husus kurum ve kuruluşlara duyurulmuş, arşiv yönetmelik taslaklarını Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünün Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığına göndermeleri istenmiştir. Söz konusu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 16/5/1988 tarihinden bu yana, 6 ay geçmesine rağmen arşiv yönetmeliklerini göndermeyen kurum ve kuruluşlar vardır.

./..

Devlet arşiv hizmetlerinin düzenlenmesiyle ilgili yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /198

KONU :

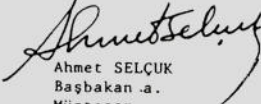
- 2 -

İlgi (b) de kayıtlı yazımız ile, kurum ve kuruluşlara, arşiv hizmetlerinin tesbit ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak bir bilgi toplama formu gönderilmiş ve söz konusu formların 30/10/1988 tarihine kadar aynı Daire Başkanlığına gönderilmesi; ilgi (c) de kayıtlı yazımız ile, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığınca hazırlanan ve kurum ve kuruluşların arşivlerinde sürdürecekleri tasnif işlemlerine esas olacak kodlama çalışması üzerinde gerekli ilâvelerin yapılarak 30/11/1988 tarihine kadar tadesi ve ilgi (d) kayıtlı yazımızda da, nitelikleri belirlenen dokümanların gönderilmesi ve bunların tesbitinden sorumlu birimlerin belirlenerek, 30/11/1988 tarihine kadar Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünün Ankara'daki Dokümantasyon Daire Başkanlığına bildirilmesi istenmiştir.

Bir reform hüviyeti taşıyan söz konusu mevzuat düzenlemeleri ile, devlet arşivlerimizin geleceği emniyet altına alınırken, arşiv hizmetlerimiz de modern arşivciliğin ilmi disiplinine bağlanmıştır.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınması ve gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılarak bir devlet politikası haline getirilmesinin yanı sıra, arşiv mevzuat düzenlemeleri kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların da, sürdürülen bu çalışmalara paralel olarak, bir tekiye meydan vermede ve süratle arşiv yönetmelik taslaklarını hazırlayıp Başbakanlığın görüşüne sunmaları, buna bağlı olarak arşiv hizmetlerini başlatmaları, bu arada kurum ve kuruluşların üst ve alt kademe yöneticilerinin arşiv çalışmaları konusuna önemle eğilerek, arşivlerini vasıflı ve yeterli sayıda personelle takviye etmeleri, arşivlerine gerekli donanımı sağlamaları ve arşiv hizmetlerine çözüm getiren tedbirleri acilen almaları gerekmektedir.

Gereğini ve sonucundan Başbakanlığa bilgi verilmesini rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

DAĞITIM:

Gereği :

- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÜK Başkanlığına
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sek.liğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bşk.lığına
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Bşk.lığına
- Başbakanlık Merkez Teşkilâtına

T. C.
BAŞBAKANLIK
Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü

Sayı : 08-3-383-16079

18 / 8 / 1989

Konu: Arşiv Malzemesinin
Korunması

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
(Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı)

İLGİ: 4.8.1989 tarihli ve 08-3-383-14219 sayılı yazımız.

Milli kültür ve tarih varlığımızın çok önemli kaynakları arasında yer alan, gerek fert ve kamu hukuku ve gerekse mahalli tarih açısından da önem taşıyan arşiv belgelerinin şu veya bu sebeplerle elden çıkarılmasının yeri doldurulamayacak boşluklar bırakacağı bu sebeple yer darlığı sebebiyle henüz arşivlere intikali sağlanamamış malzemenin tesbit edilerek mümkün olan en iyi şartlarda muhafaza edilmesi yanlış bir değerlendirilmeye tabi tutularak imha cihetine gidilmemesi için gerekli hassasiyetin gösterilmesi ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Başbakanlığa intikal eden bilgilerden yazımızın yanlış yorumlandığı, kuruluşların özellikle Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesine ait ayıklama ve imha işlemlerini durdurdukları anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere "Muhafazasına lüzüm kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında"ki 316 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesine dayanılarak çıkarılan 16 Mart 1988 günlü "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"te ayıklama ve imhanın nasıl yapılacağı ve Arşivlere nasıl intikal ettirileceği açıklanmış bulunmaktadır. Bu itibarla ayıklama ve imha işlemlerinin Kanun Hükmünde Kararname ve Yönetmelik hükümlerine göre sürdürüleceği tabiidir.

Ancak burada şu hususun açıklanmasında fayda görülmektedir.

Osmanlı dönemine ait arşiv malzemesinin kesinlikle ayıklama ve imha işlemine tabi tutulmadan mevcut haliyle Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne devredilmesi gerekmektedir.

././.

Osmanlı dönemine ait arşiv malzemesinin korunmasıyla ilgili yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü

Sayı :

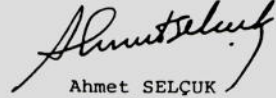
/ / 198

Konu :

- 2 -

Bu sebeple Osmanlı dönemine ait arşiv malzemesi Devlet Arşivlerine devir işlemi yapılınca kadar çok iyi bir şekilde muhafaza edilecek ve bu husus Başbakanlığa bildirilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

DAĞITIM :

Devlet Bakanı ve Başbakan Yard.na
Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
Bakanlıklara
Valiliklere
YÖK Başkanlığına
Başbakanlık Bağlı ve İlgili Kuruluşlarına
Başbakanlık Merkez Teşkilâtına

Bilgi :

Cumhurbaşkanlığı Genel
Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ACELE

SAYI : 09.2-3-493/ 23468

10 / 10 / 1989

KONU : Kurum ve kuruluş arşivlerinin
düzenlenmesi.

- ILGI : a) 9.8.1988 gün ve 09.2-495/01460 sayılı,
b) 31.8.1988 gün ve 09.2-495/01499 sayılı,
c) 7.10.1988 gün ve 09.3-383/01649 sayılı,
d) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
e) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
f) 6.7.1989 gün ve 09.2-3-493/03013 sayılı yazılarımız.

Bilindiği üzere, 3056 sayılı "Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun" gereğince, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır.

Bu Kanun çerçevesinde kurulan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri, Kanunun 11 nci maddesi ile düzenlenmiştir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün sayılan görevleri arasında "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak" ve "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" de yer almaktadır.

1- Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nda yapılan değişikliğe paralel olarak ve Kanunun Başbakanlığa verdiği görev ve yetki çerçevesinde, kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme dışında kalan ve muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhası ile ilgili düzenlemeleri ihtiva eden ve 4.4.1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", 28.9.1988 tarihinde kanunlaşmıştır. Söz konusu 3473 sayılı Kanun ile, arşiv malzemesi, arşivlik malzeme, ayıklama ve imhanın tarifleri yapılmış, kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlara getirilen mükellefiyetler sayılmış; ayıklama ve imha işlemlerinin, kurum ve kuruluşlar bünyesinde kurulacak komisyonlar marifetiyle ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün denetiminde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Kurum ve kuruluş arşivlerinin düzenleneceği konusundaki yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ /198

KONU :

2- Yine bu çerçevede, Başbakanlıkca hazırlanan, kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusunda idarî, hukukî ve teknik arşiv düzenlemelerine ve uygulamalarına imkân sağlayacak "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" de, 16.5.1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

3- Bir reform hüviyeti taşıyan bu düzenlemelerle, millî arşivlerimizin geleceği emniyet altına alınırken, arşiv hizmetlerimiz de modern arşivciliğin ilmi disiplinine bağlanmıştır.

Bütün bu çalışmalarla, devlet arşiv hizmetleri konusundaki idarî, hukukî ve teknik mevzuat düzenlemeleri tamamlanmış bulunmaktadır.

4- Bu arada, Cumhuriyet dönemine ait arşiv malzemesinin merkezî bir şekilde toplanacağı, Devlet Arşiv Sitesi, 29.10.1988 tarihinde Cumhuriyetimizin kuruluşunun 65 nci yıldönümünde hizmete girmiş bulunmaktadır.

5- Mevzuat düzenlemelerine paralel olarak, kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusunda bugüne kadar ne gibi çalışmalar yaptıkları ilgi (b) de kayıtlı yazımıza ekli bilgi toplama formuyla tesbit edilmiş ve değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.

6- Arşiv mevzuat düzenlemeleri, uygulamaları ve arşivcilik konusunda 5-6.9.1988 ve 2-27.10.1989 tarihleri arasında kurum ve kuruluşların arşiv sorumlu personelini eğitmek amacıyla iki seminer düzenlenmiştir.

7- 3473 sayılı Kanun kapsamında yer alan bâzı kurum ve kuruluşların, "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" in 45 nci maddesi gereğince (6) ay içerisinde hazırlamak ve Başbakanlığın görüşüne sunmakla yükümlü oldukları arşiv yönetmelikleri konusunda gerekli çalışmaları başlatmadıkları, bu arada bâzı kurum ve kuruluşların da yönetmeliklerini hazırlamakla birlikte, arşivlerindeki ayıklama ve imha işlemleri ile tasnif çalışmalarına ilgi (d) de kayıtlı yazımıza rağmen geçmedikleri tesbit edilmiştir.

8- Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınıp, gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılarak bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak, kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin vakit kaybetmeden arşiv çalışmaları konusuna eğilmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını süratle başlatmaları, bir tekide meydan vermeden mevzuat düzenlemeleri ile kendilerine getirilen mükellefiyetleri, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini bu hizmete uygun nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye etmeleri ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile sürekli işbirliği içinde olmaları gerekmektedir.

./..

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 3 -

/ /198

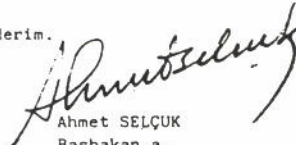
KONU :

9- Diğer taraftan, ilgli (c) de kayıtlı yazımızla, yönetimin alacağı kararlar, tesbit edeceği politikalar, yapacağı plân ve programlara kaynak teşkil edecek her türlü idarî dokümanın, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Ankara'da kurulan Dokümantasyon Dairesi Başkanlığına sürekli olarak gönderilmesi istenmişti. Bu konuda da bazı kurum ve kuruluşların hizmeti aksattıkları tesbit edilmiş bulunmaktadır. Kurum ve kuruluşların, ilgide kayıtlı yazımızda muhtevası belirtilen dokümanları, ikinci bir tekide meydan vermeden ve aksatmadan bu Daire Başkanlığına göndermeleri gerekmektedir.

10- Kurum ve kuruluşların arşiv çalışmaları, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu hükümleri çerçevesinde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeli tarafından denetlemeye tâbi tutulacak; ayrıca kurum ve kuruluşlar arşiv hizmetleri konusunda 3 ayda bir düzenleyecekleri faaliyet raporlarını, aksatmadan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığına göndereceklerdir.

Devlet arşiv hizmetlerinin, mevzuat hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi ve geliştirilmesi için, kurum ve kuruluşların gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri ve yetkililerin hizmette verim ve sürekliliğin sağlanması bakımından konuyu önemle takip etmeleri gerekmektedir.

Gereğinin yerine getirilmesini önemle rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

DAĞITIM:

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sek.lüğüne
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bşk.lüğüne
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığına
- Başbakanlık Merkez Teşkilâtına

Bilgi :

Cumhurbaşkanlığı
Genel Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/ 0.3725

27 / 11/1989

KONU : Arşiv hizmetleri konusunda
üç aylık faaliyet raporu.

İLGİ : 10.10.1989 tarih ve 09.2-3-493/03468 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, bu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" ile kendilerine getirilen mükellefiyetleri, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin vakit kaybetmeden arşiv çalışmaları konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmete uygun nitelikte ve yeterli sayıda personel ile takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları; ayrıca, bu kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir düzenleyecekleri faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığına göndermeleri istenmiştir.

Kurum ve kuruluşlarca, Ekim 1989'dan itibaren (3) ayda bir düzenlenecek olan faaliyet raporlarının, yazımız ekinde verilen esaslar gözönünde bulundurularak hazırlanmasını önemle rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

EK :

- Faaliyet raporu esasları (3 s.)

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve ilgili kuruluşlara)
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve ilgili kuruluşlara)
- Bakanlıklara
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÜK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Millî Güvenlik Kurulu Gen. Sek. liğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yük.Kur.Bşk.na
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığına
- Başbakanlık Merkez Teşkilatına

Bilgi :

Cumhurbaşkanlığı
Genel Sekreterliğine

Arşiv hizmetleri konusunda "Üç Aylık Faaliyet Raporu" hazırlanmasına
dâir yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/0(270

14/2/1990

KONU : Kurum ve kuruluş
arşivlerinin düzenlenmesi.

- İLGİ : a) 31.8.1988 gün ve 09.2-495/01499 sayılı,
b) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
c) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
d) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
e) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
f) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı yazılarımız.

İlgide kayıtlı yazılarımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan, söz konusu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademede yöneticilerin arşiv çalışmaları konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmete uygun nitelikte ve yeterli sayıda personel ile takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığına göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki açık emir ve ikazlarına rağmen;

1- Kurum ve kuruluşların bir kısmı arşiv faaliyet raporlarını göndermemişlerdir. (Ek: 1)

2- Gelen faaliyet raporlarının değerlendirilmesi sonucunda ise, kurum ve kuruluşların bir çoğunun Arşiv Yönetmeliklerini hazırlamış oldukları halde, ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları, dolayısıyla arşivlerini düzenleme çalışmalarını henüz başlatmadıkları görülmüştür. (Ek: 2)

3- Bazı kurum ve kuruluşların da, Arşiv Yönetmeliklerini yürürlüğe koymadan, evrak ayıklama ve imhası cihetine gittikleri tesbit edilmiştir. (Ek: 3)

4- Kurum ve kuruluşlardan bazılarının ise, henüz Arşiv Yönetmeliklerini hazırlamamış oldukları anlaşılmıştır. (Ek: 4)

./..

Kurum ve kuruluşların arşivlerinin düzenlenmesiyle ilgili yazı

T. C.
BAŞ BAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /198

KONU :

- 2 -

Bu tesbitten hareketle, bir devlet politikası olarak kabul edilmiş olan arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi, kamu kurum ve kuruluşlarının konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olacaktır.

Kanunî görevlerin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilebilmesi için, her kademedeki yetkilinin devlet arşiv hizmetleri konusunu benimsemesi, takip etmesi ve arşiv sorumlularını sürekli olarak uyarması zarurî görülmektedir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini önemle rica ederim.

Ahmet SELÇUK
Başbakan a.
Müsteşar

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kur. Bşk.lığına
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Bşk.lığına

Bilgi :

Cumhurbaşkanlığı Genel
Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/01949

29 / 5 / 1990

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

- ILGI: a) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı yazılarımız.

İlgide kayıtlı yazılarımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan, söz konusu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmetlerin gerektirdiği nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve ikazlarına rağmen, mükellefiyet açısından kapsamında bulunduğunuz 3473 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelik hükümlerini uygulamada geciktirdiğiniz ve henüz arşiv yönetmeliğinizi hazırlamamış olduğunuz tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak, kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi ve sonuçlandırılması, kurum ve kuruluşların ve sorumlu her kademedeki yöneticilerin konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

./...

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmamasıyla ilgili yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ 5 /1990

- 2 -

KONU :

Görevlerin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

Bu itibarla, devlet arşiv hizmetlerinin aksamadan yerine getirilebilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları gerekmektedir.

Arşiv yönetmeliğinin hazırlanarak, en kısa zamanda Başbakanlığa tevdi edilmesini ve uygunluk görüşü alındıktan sonra, arşiv çalışmalarının titizlikle yürütülmesini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/1950

29/ 5 /1990

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

- İLGİ: a) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı yazılarımız.

İlgide kayıtlı yazılarımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan, söz konusu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmetlerin gerektirdiği nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve ikazlarına rağmen, arşiv yönetmeliğinizi hazırlamış olmakla beraber, kurum arşivinizi kurmadığınız, ayıklama ve imha komisyonlarını teşekkül ettirmediğiniz, arşiv hizmetleri için gerekli mekânı hazırlamadığınız, bu hizmetleri uygun nitelik ve yeterli sayıda personelle takviye etmediğiniz, dolayısıyla arşivinizi düzenleme çalışmalarını henüz başlatmamış olduğunuz tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak, kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi ve sonuçlandırılması, kurum ve kuruluşların ve sorumlu her kademedeki yöneticilerin konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

**Kurum arşivlerinin kurulması, ayıklama ve imha işlemlerinin
başlatılması hakkında yazı**

T. C.
B A Ş B A K A N L I K
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ 5 / 1990

KONU :

Görevlerin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

Bu itibarla, devlet arşiv hizmetlerinin aksamadan yerine getirilebilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları gerekmektedir.

Arşiv yönetmeliğiniz çerçevesinde, kurum arşivinizin kurulmasını, ayıklama ve imha işlemleri ile gerekli düzenleme çalışmalarının acilen başlatılması konusunda gereğini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2- 493/1951

29 / 5 / 1990

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

- ILGI: a) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı yazılarımız.

İlgide kayıtlı yazılarımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan, söz konusu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmetlerin gerektirdiği nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve ikazlarına rağmen, arşiv yönetmeliğinizi hazırlamadan evrak ayıklama ve imhası işlemlerini başlattığınız tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak, kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi ve sonuçlandırılması, kurum ve kuruluşların ve sorumlu her kademedeki yöneticilerin konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

Arşiv yönetmeliklerinin hazırlanarak Başbakanlığa gönderilmesine dâir
yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ 5 /1990

- 2 -

KONU :

Görevlerin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

Bu itibarla, devlet arşiv hizmetlerinin aksamadan yerine getirilebilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları gerekmektedir.

Arşiv yönetmeliğinin hazırlanarak Başbakanlığa tevdiini ve uygunluk görüşü alındıktan sonra, yeni hükümlere göre gerekli düzenlemelerin ve evrak ayıklama ve imha işlemlerinin başlatılmasının uygun olacağının bilinmesini ve gereğini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/01952

29 / 5 / 1990

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

- ILGI: a) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı yazılarımız.

İlgide kayıtlı yazılarımız ile, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan, söz konusu Kanun ve "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını acilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmetlerin gerektirdiği nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye ederek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve ikazlarına rağmen, arşiv faaliyetleri ile ilgili olarak (3) ayda bir göndermekle sorumlu tutulduğunuz faaliyet raporunu göndermediğiniz tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak, kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi ve sonuçlandırılması, kurum ve kuruluşların ve sorumlu her kademedeki yöneticilerin konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

"Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları" nın düzenli olarak gönderilmesine dâir yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ 5 /1990

- 2 -

KONU :

Görevlerin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

Bu itibarla, devlet arşiv hizmetlerinin aksamadan yerine getirilebilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları gerekmektedir.

Arşiv hizmetleriniz ile ilgili (3) aylık faaliyet raporlarınızın düzenli olarak, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı'na gönderilmesini ve mevzuat hükümlerine uygun olarak arşiv çalışmalarının titizlikle yürütülmesini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/03827

8 /10 /1990

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

İLGİ : a) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün
26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/031062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-3-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı,
g) 29.5.1990 gün 09.2-493/01949-01952 sayılı
yazıları.

Bilindiği üzere, 3056 sayılı "Başbakanlık Teşkilât Kanunu" çerçevesinde, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır. Söz konusu Kanunla, devlet arşiv hizmetlerinin müstakilen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi de hükme bağlanmıştır. Genel Müdürlüğün sayılan görevleri arasında "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak" ve "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" de yer almaktadır.

Diğer taraftan, devlet arşiv hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin temini maksadıyla, kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusunda idarî, hukukî ve teknik bakımdan arşiv düzenlemelerine ve uygulamalarına imkân sağlayacak 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun" da 28.9.1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna paralel olarak, Başbakanlıkça hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" de, 16.5.1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu düzenlemelerle, Osmanlı dönemi arşiv malzemesinin yanı sıra, özellikle Cumhuriyet döneminde teşekkül eden devlet evrakının, korunması, tasnifi ve yararlanmaya sunulması konuları, kısaca devlet arşivlerimizin geleceği teminat altına alınmıştır.

Devlet arşiv hizmetlerine işlerlik ve sürat kazandırılmasına dâir yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /198

KONU :

- 2 -

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne sürekli ve düzenli bir şekilde arşiv malzemesinin devrine imkân sağlayan mevzuat düzenlemelerinin yürürlüğe konulmasının yanı sıra, bu Genel Müdürlüğün Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı da 29.10.1988 tarihinde çalışma amaçlarına uygun olarak Ankara-Yeni-mahalle'de yapılmış olan Devlet Arşiv Sitesi'nde hizmete geçmiştir.

Adı geçen Daire Başkanlığı hertürlü hazırlığını tamamlayarak kurum ve kuruluşlardan arşiv malzemesi devrini beklemektedir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün ilgide kayıtlı yazıları ile, 3473 sayılı Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, söz konusu Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri, arşivlerini düzenleme çalışmalarını âcilen başlatmaları, her kademedeki yöneticilerin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, arşivlerini bu hizmetlerin gerektirdiği nitelikte ve yeterli sayıda personelle takviye ederek Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı ile sürekli işbirliği içinde olmaları, ayrıca arşiv hizmetleri konusunda (3) ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve ikazlarına rağmen;

1- Genel olarak, kurum ve kuruluşların, mükellefiyet açısından kapsamında bulundukları 3473 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümlerini uygulamada geciktikleri,

2- Arşiv yönetmeliklerini hazırlamamış az sayıdaki kurum ve kuruluşun yanı sıra; genelde kurum ve kuruluşların yönetmeliklerini hazırladıkları halde, arşiv hizmetlerine uygun mekân tahsisi yapmadıkları, bu hizmetleri yeterli sayıda ve nitelikte personelle takviye etmedikleri, ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları, arşivlerini düzenleme ve tasnif çalışmalarını henüz başlatmadıkları, dolayısıyla ellerindeki arşiv malzemesini Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığına devretmedikleri,

3- Adı geçen Daire Başkanlığına (3) ayda bir düzenli olarak göndermekle mükellef oldukları faaliyet raporlarını aksattıkları, raporda verdikleri bilgilerin ise genelde tatminkâr olmaktan uzak bulunduğu,

tesbit edilmiştir.

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /198

KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak, gerekli mevzuat düzenlemeleriyle bir devlet politikası haline getirilmesine paralel olarak; kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv hizmetlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde sürdürülmesi, kurum arşiv işlemlerine işlerlik kazandırılması ve bu çalışmaların süratle sonuçlandırılarak kurum ve kuruluşlar elinde bulunan arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'ne intikalinin sağlanması, Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların ve sorumlu her kademedeki yöneticilerin konuya gereken ilgi ve hassasiyeti göstermeleriyle mümkün olabilecektir.

Görevlerin, istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesinin esas olduğu unutulmamalıdır.

Devlet arşiv hizmetlerine işlerlik ve sürat kazandırmak amacıyla bundan böyle;

1- 3473 sayılı Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların arşiv faaliyetleri, Başbakanlıkça yetkili kılınmış Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline mahallinde denetlenecektir. İlgililer, bu personele her türlü kolaylığı göstereceklerdir.

2- Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlar, ellerinde bulundurdıkları "arşiv malzemesi"ni, mevzuat gereğince en kısa sürede Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı'na intikal ettireceklerdir.

3- Kurum ve kuruluşlar ayrıca ellerinde bulundurdıkları eski harfli Türkçe (Osmanlıca) belgeleri ayıklama, imha ve tasnife tâbi tutmadan; KİT'lerin ise 1975 yılı öncesine ait yönetim kurulu ve müdürler kurulu kararlarını, diğer kurumlar da aynı özelliği haiz tamamı arşiv malzemesi durumunda olan evrakı adı geçen Daire Başkanlığı ile irtibat kurarak öncelikle devredekilerdir.

./..

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

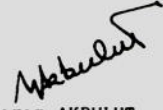
/ /198

- 4 -

KONU :

Devlet arşiv hizmetlerinin aksamadan yerine getirilebilmesi ve bir devlet politikası olarak sürdürülebilmesi için, kurum ve kuruluşların ve her kademedeki yöneticilerinin konuya, önemine mütenasip şekilde yaklaşmaları, noksanlıkların giderilmesi ve sistemin işleyişini temin hususunda gerekli ilgi ve hassasiyeti göstererek hizmete sürat kazandırmaları gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Yıldırım AKBULUT
Başbakan

DAĞITIM:

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara (Millî Savunma
Bakanlığı hariç)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek
Kurumu Başkanlığına
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
Başkanlığına

Bilgi :

Cumhurbaşkanlığı Genel
Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/ 046,52

1 / 3 / 19 91

KONU : Arşiv hizmetleri konusunda
üç aylık faaliyet raporu.

- İLGİ : a) 10.10.1989 tarih ve 09.2-3-493-03468,
b) 27.11.1989 tarih ve 09.2-493-03725,
c) 14.2.1990 tarih ve 09.2-493-01270,
d) 8.10.1990 tarih ve 09.2-493-03827 sayılı yazılarımız.

Devlet Arşiv Hizmetlerinin millî bir görev anlayışı içinde ve köklü bir şekilde ele alınarak kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde mevzuat hükümlerine uygun şekilde yürütülmesi, bu çalışmalarda bütünlük, paralellik ve süreklilik sağlanması için gereken koordinasyonu yapma ve bununla ilgili her türlü tedbiri alma görevi 3056 sayılı Kanunla Başbakanlığa verilmiştir.

3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşiv çalışmalarının istenilen zamanda ve sağlıklı şekilde yerine getirilmesini temin için ilgede kayıtlı müteaddit yazılarla açıklama ve uyarılarda bulunulmuş olmasına rağmen bu kuruluşlardan bir kısmının, bu görevin yerine getirilmesi hususunda yeterli hassasiyeti göstermedikleri müşahade olunmuştur.

Bu çok önemli devlet hizmetinin aksatılmaması için, kurum ve kuruluş yetkililerinin konuya gereken yakınlığı göstermeleri ve çalışmalarını sürekli olarak takip etmeleri zaruridir.

İlgi (b) de kayıtlı yazımıza ekli olarak gönderilen "Arşiv Hizmetleri Konusunda Üç Aylık Faaliyet Raporu" ile ilgili formun görevlilerce doldurulacak Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı'na gönderilmesi istenmişti.

Kurum ve kuruluşlarca gönderilecek bu raporlar gerçeğe uygun tarzda ve layıkıyla doldurulduğu takdirde kendilerine gereken rehberlik hizmetinin verilmesi ile sürekli yardımlaşmanın sağlanmasını temin konusunda arzu edilen bütünlüğün kazandırılmasına ve işbirliğinin yapılmasına imkân sağlanmış olacaktır.

Bir kısım kurum ve kuruluşlarda, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü görevlilerince yapılan denetlemelerde tesbit edilen hususlarla, bu kuruluşların üç aylık arşiv faaliyet raporlarında verilen bilgiler arasında bariz çelişkiler olduğu müşahade edilmektedir.

"Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları"nın önemine uygun tarzda düzenlenmesi konusunda yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /19

KONU :

- 2 -

Bu görevin bir kısım kuruluşlarca zamanında, yeterince ve mevzuat hükümlerine uygun şekilde yerine getirilmemesi, arşiv hizmetlerinin devlet için taşıdığı önemle mütenasip olmayan bir durumun ortaya çıkmasına, hizmetin bölünmesine ve hedefe ulaşılmasında aksamalara sebep olmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşları yetkililerinin devlet arşiv hizmetlerine daha yakın bir ilgiyle yaklaşmalarını, üç aylık arşiv faaliyet raporlarının önemine uygun tarz ve ağırlıkta düzenlenerek gönderilmesi hususunda, görevlileri uyarmalarını ve konunun titizlikle takip edilmesini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar

DAĞITIM:

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara (Millî Savunma
Bakanlığı hariç)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek
Kurumu Başkanlığına
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
Başkanlığına

Bilgi:

Cumhurbaşkanlığı Genel
Sekreterliğine

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/ 03237

21/5/1991

KONU : Muhafazasına Lüzum Kalmayan
Evrak ve Malzemenin Yok
Edilmesi.

Kamu kurum ve kuruluşlarının ifa ettikleri hizmetler neticesi üretilen "Arşiv Malzemesi" ve "Arşivlik Malzeme" dışında kalan ve muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemenin yok edilmesi hakkındaki usûl ve esaslar, 3473 sayılı Kanun ile bu Kanuna istinaden hazırlanarak yürürlüğe konulan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" in ilgili hükümlerinde ortaya konulmuştur.

Kanun ve yönetmelikte tarifi yapılan Arşiv Malzemesi ve belirli şartlarda bu niteliği kazanacak Arşivlik Malzeme dışında kalan, evrak ve malzemenin yok edilmesinde gereken hassasiyet ve titizliğin gösterilmesi; ancak arşiv malzemesinin devletimiz için taşıdığı değer in bütün görevlilerce bilinmesi ve takdir edilmesi ile mümkün olabilir.

Arşiv Malzemesi, bir taraftan millî ve milletlerarası hakların korunmasında birinci derecede kaynak oluştururken; diğer taraftan devletimizin yapısını teşkil eden bütün kurum, kuruluşlar ile özel ve tüzel kişilerin varlıklarını, hak ve menfaatlerini ortaya koymakta ve genel ifadesiyle devletimizin kimliğini belgelemektedir.

Kurum ve kuruluşlarımız, arşivlerinde yapacakları ayıklama ve imha işlemlerinde bu ölçü ve düşünceyi ön plânda tutmalıdırlar.

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11.maddesinin (j) fıkrası, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde yapacakları ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetleme görevi vermiştir. Bu hüküm, mezkûr işlemlerin yapılmasında kuruluşların Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmalarını, görüş ve tavsiyelerini gözönünde bulundurmalarını zarurî kılmaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yetkili elemanları tarafından yapılan denetimlere ait raporlar ve kurum ve kuruluşlardan alınan üç aylık faaliyet raporları incelenerek değerlendirilmektedir.

Ayıklama ve imha işlemlerinin mevzuat hükümleri çerçevesinde yerine getirilmesiyle ilgili yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

- 2 -

KONU :

Gerek bu değerlendirmeler ve gerekse kuruluşların ilgilileriyle yapılan görüşmeler sonucunda; kurum ve kuruluşların bir kısmında ayıklama ve imha işlemlerinin kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmadığı ve usûlsüz imha cihazına gidildiği anlaşılmaktadır.

Yanlış ve gelişigüzel uygulamalar, devlet hayatında önemli yeri olabilecek çok değerli Arşiv Malzemesi'nin kaybına yol açacaktır.

Kurum ve kuruluşlar arşiv görevlilerinin Arşiv Malzemesi ve Arşivlik Malzeme'nin tefrikî ile bunlar dışında kalan ve muhafazası gerekmeyen evrak ve malzemenin imhası konusunda aşağıdaki hususlarda dikkatli ve titiz davranmaları gerekmektedir:

1. Kanun ve yönetmelik hükümleri gereği kurmakla mükellef oldukları "Ayıklama ve İmha Komisyonu"nu kurmadan önce ayıklama ve imha işlemine tevessül etmeyeceklerdir.

2. Ayıklama ve imha komisyonlarını kanun ve yönetmeliğin öngördüğü şekilde teşekkül ettireceklerdir.

3. a) Kurum Arşivleri Ankara'da bulunan kurum ve kuruluşların Kurum Arşivleri'nde "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na imhasına karar verilen malzemenin tesbitinden sonra, durumdan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı) haberdar edilerek bu Genel Müdürlüğün yetkili elemanlarının mahallinde yapacakları değerlendirme sonucuna göre imha işlemine bağlanacaktır.

b) Yukarıda zikredilen kurum ve kuruluşların taşra, bölge ve yurt dışı teşkilâtlarının Birim Arşivleri'nde "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na yapılacak imha işlemlerinde, bu kurum ve kuruluşların merkez teşkilâtlarındaki Kurum Arşivleri'nde "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na tatbik edilen usûl ve esaslar gözönünde bulundurulacaktır.

c) Diğer taraftan, merkez teşkilâtları Ankara dışında bulunan kurum ve kuruluşların (Üniversiteler, Türkiye Taşkömürü Kurumu, TEKEL, Türkiye Denizcilik İşletmeleri, SEKA, ÇAY-KUR v.b.) Kurum Arşivleri'nde yapacakları imha işlemlerinde, "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na imhasına karar verilen malzemenin tesbitinden sonra, tereddüt ettikleri hususlarda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün (Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı) görüşünü talep edeceklerdir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

- 3 -

KONU :

Bu kurum ve kuruluşların merkez teşkilâtlarına bağlı birimlerinde "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na yapılacak imha işlemlerinde, Kurum Arşivleri'nde "Ayıklama ve İmha Komisyonları"na tatbik edilen usûl ve esaslar gözönünde tutulacaktır.

4. Bu işlemleri yaparken mevzuat hükümleri sürekli olarak gözönünde bulundurulacaktır.

5. Bu talimat kurum ve kuruluşların merkez, taşra, bölge ve yurt dışındaki ilgili birimlerine duyurulacaktır.

Ayıklama ve imha işlemlerinin ikinci bir tekiye meydan verilmeden mevzuat ve yukarıdaki esaslar çerçevesinde yürütülmesini ve gereğini rica ederim.

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU
Başbakan A.
Müsteşar

T.C.
B A Ş B A K A N L I K
D E V L E T A R Ş İ V L E R İ G E N E L M Ü D Ü R L Ü Ğ Ü

SAYI : 09.2-493/03855

9 / 8 / 1991

KONU : Arşiv Yönetmeliğini
Hazırlamayan Kurum
ve Kuruluşlar.

- İlgi: a) 26.9.1988 gün ve 09.2-493/01584 sayılı,
b) 6.12.1988 gün ve 09.2-495/03062 sayılı,
c) 17.3.1989 gün ve 09.2-493/02317 sayılı,
d) 10.10.1989 gün ve 09.2-493/03468 sayılı,
e) 27.11.1989 gün ve 09.2-493/03725 sayılı,
f) 14.2.1990 gün ve 09.2-493/01270 sayılı,
g) 29.5.1990 gün ve 09.2-493/01951 sayılı yazılarımız.

Devlet Arşiv Hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alınarak bir devlet politikası haline getirilmesi, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanununun emredici hükümleriyle ortaya konulmuştur.

Bilindiği üzere mezkûr Kanunun 11 inci maddesinde Devlet Arşiv Hizmetleri, Başbakanlığın ana hizmetleri meyanında kabul edilmiş ve bu hizmetin yürütülmesi ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü görevi kılınmıştır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün devlet ve milletimizin dün, bugün ve yarını çok büyük değer ve anlam ifade eden bu görevi, idari ve maliyetlerle ilgili olarak ve hassasiyetle yaklaşımlarıyla mümkün olan bütün konuya bütünlük içinde ve hassasiyetle yaklaşmalarıyla mümkün olabilecektir.

Devlet arşiv hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin sağlanması maksadıyla ihtiyaç duyulan mevzuat hazırlanmış ve bu çerçevede; 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" ve buna paralel olarak Başbakanlığa hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe konulmuştur.

Arşiv yönetmeliklerini hazırlamayan kurum ve kuruluşların, yönetmeliklerini en kısa sürede hazırlamaları hakkında yazı,

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : / 199

- 2 -

KONU :

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 45 inci maddesi, 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının, arşiv hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, tasnif usul ve esaslarını göstermek üzere, Başbakanlığın görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde kendi yönetmeliklerini hazırlamakla mükellef kılınmıştır.

Hazırlanması öngörülen bu yönetmelikler, kurum ve kuruluşların geri- ne getirmekle mükellef oldukları arşiv hizmetlerinin temelini ve zemini- ni oluşturacak ve diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nin oluşmasında ve sağlığı olarak devamında, ihtiyaç duyulan bütünlüğü sağlayacaktır.

3473 sayılı Kanun ve Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in yürürlüğe girmesinden bugüne kadar geçen çok uzun zamana ve Başbakanlı- gın ilgide kayıtlı müteaddit ikazlarına rağmen Kuruluşunuz Arşiv Yönet- meliği'ni hazırlamamıştır.

Bu durum ilgililerin bu çok önemli kanunî görevi yerine getirmekte ihmal içerisinde oldukları kanaatini uyandırmaktadır.

Kuruluşunuz Arşiv Yönetmeliği'nin yeni bir uyarıya meydan verilmeden en kısa zamanda hazırlanarak Başbakanlığa tevdiini ve uygunluk görüşü alındıktan sonra, yürürlüğe girecek yönetmelik çerçevesinde Kuruluşunuz arşiv çalışmalarının acilen başlatılmasını rica ederim.

İsmet ALVER
Başbakan a.
Müşşar

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/04093

18/9/1991

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri.

Devletimizin varlığı, mazisi ve geleceğinin teminatını oluşturan arşivlerimizin geliştirilmesi ve ileri ülkeler seviyesine ulaştırılmasını millî bir devlet politikası ve bu ölçüde önemli bir görev olarak telâkki etmekteyiz.

Arşivlerimize modern bir veçhe kazandırmak, ileri teknoloji ve imkânlarla teçhiz ve takviye etmek için her türlü maddî ve manevî desteği sağlamak kararındayız ve uygulamalarımız bu yolda olmaktadır.

Başbakanlık Teşkilât Kanunu ile Devlet Arşiv Hizmetleri, Başbakanlığın aslî görevleri meyanında kabul edilmiştir.

Devlet Arşiv Hizmetlerinin mevzuat çerçevesinde yürütülmesi ve bütün kuruluşlarımızda hizmette bütünlük, paralellik ve süreklilik kazandırılması için gereken öncülük ve koordinasyon yapma görevi Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün üstlendiği bu görevler; kanunî ifadesiyle: "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak" ve "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" şeklinde özetlenebilir.

Devlet Arşiv Hizmetleri için gerekli kanunî zemini hazırlamak maksadıyla, 4.4.1988 tarihinde "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" yürürlüğe girmiş; bilâhare 28.9.1988 tarihinde kanunlaşmıştır. Kanun Hükmünde Kararname'ye istinaden Başbakanlıkça hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"de 16.5.1988 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanmasını müteakip yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Arşiv hizmetlerinin aksatılmadan titizlikle yürütülmesi hakkında yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ /199

KONU :

Hazırlanarak yürürlüğe konulan bu mevzuat, kurum ve kuruluşların arşiv hizmetlerinde bütünlük ve süreklilik temin etme gayesi yanında; arşiv hizmetlerine hukukî, idarî ve teknik konularda imkân sağlamak hedefini taşımaktadır.

Devlet Arşiv Hizmetlerinin devletimiz için ifade ettiği önemle mütenezip olarak; bütün mükellef kamu kurum ve kuruluşlar yetkili ve ilgililerinin de konuya aynı hassasiyet ve ciddiyetle sahip çıkmaları gerekmektedir.

Arşiv hizmetlerinin mevzuat çerçevesinde, gereken zamanda ve istenilen şekilde yerine getirilmemesi, telafisi hayli güç aksamalara ve kayıplara yol açabilecektir. Zamanın en iyi ve en verimli şekilde kullanılmasında gerekli titizliğin gösterilmesi büyük önem arz etmektedir.

Ancak bugüne kadar sağlanan destek ve imkânlarla; diğer taraftan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalara ve müteaddit emir ve ikazlara rağmen; 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların, söz konusu Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile tesbit edilmiş olan yükümlülüklerini yerine getirmedikleri anlaşılmaktadır.

Kanun ve Yönetmeliğin amir hükümlerine, mevzuat düzenlemelerinin yürürlüğe girmesinden itibaren geçen üç yıla yakın süreye ve yapılan denetim ve yazılı ikazlara rağmen;

Kurum ve kuruluşların önemli bir bölümünün;

1. Mevzuat düzenlemelerine uygun olarak arşiv çalışmalarını henüz başlatmadıkları,
2. Birim ve kurum arşivlerini faaliyete geçirmedikleri,
3. Arşiv hizmetlerine uygun mekân tahsisi yapmadıkları,
4. Bu hizmetleri yeterli sayı ve nitelikte personelle takviye etmedikleri,
5. Ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları,
6. Ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları halde, usulsüz olarak belge imha ettikleri,

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 3 -

/ /199

KONU :

7. Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı'na (3) ayda bir düzenli olarak göndermekle mükellef oldukları, arşiv hizmetleri ile ilgili faaliyet raporlarını aksattıkları veya raporları istenilen şekilde düzenlemedikleri,

8. Arşiv yönetmeliklerini hazırlamadıkları,

9. Devlet Arşivleri'ne arşiv malzemesi devrini başlatamadıkları,

görülmüştür.

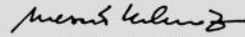
Arşiv hizmetleri, mevzuatın öngördüğü şekilde, titizlikle ele alınmalı ve istenilen görevler, dinamik bir yaklaşımla yerine getirilmelidir. Karşılaşılabilecek zorluklar, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğü, rehberliği ve yapılacak işbirliği ile aşılabacaktır.

Konunun daha fazla geciktirilmeye tahammülü yoktur ve buna meydan verilmeyecektir.

Kurum ve kuruluşlarımızın bütün yetkili ve ilgilileri sistemin işleyişini temin hususunda gereken hassasiyeti gösterecekler ve yeni bir ikaza mahal verilmeden gereğini yapacaklardır.

Denetim elemanları yapacakları periyodik denetimlerde bu hususu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyen yetkili ve ilgililer hakkında da kanunî işlemlere tevessül edilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Mesut YILMAZ
Başbakan

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : 09.2-493/04085

18 / 9 / 1991

KONU : Devlet Arşiv
Hizmetleri.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü)

İLGİ: 5.6.1990 gün ve 09.2-493/03073 sayılı yazımız.

İlgi'de kayıtlı yazımızda; yeni kurulan belediyelerle özel idare birimlerinde, arşiv hizmetlerinin özelliği dikkate alınarak "Arşiv Hizmetleri Konusunda Üç Aylık Faaliyet Raporları"nı, kuruluş tarihinden itibaren (5) yıl sonra göndermeye başlamaları uygun görülmüştü.

Yeni kurulan bazı özel idare ve belediyeler, yukarıda belirtilen hususa riayet etmeyerek bu raporları Başbakanlığa göndermektedirler.

Ayrıca, yine bahis konusu özel idare ve belediyelerin pek çoğu, arşiv hizmetleri konusundaki her türlü yazışmayı, doğrudan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile yapmaktadır. Halbuki, Özel İdareler ve Belediyeler Arşiv Yönetmeliği'nin 37 nci maddesi hükmü gereğince Bakanlığınız Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü kanalıyla yapılmasına âmidir.

Yeni kurulan belediye ve özel idarelerin arşiv hizmetleri konusundaki üç aylık faaliyet raporlarını, kuruluş tarihinden itibaren (5) yıl sonra göndermeleri ile, bu kuruluşların arşiv hizmetleri konusundaki her türlü yazışmalarını Bakanlığınız Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü kanalıyla yapmaları gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İsmail AKINMETUĞ
Başbakan a.
Müsteşar Yardımcısı

Yeni kurulan Belediye ve Özel İdarelerin "Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları" nı kuruluş tarihinden itibaren (5) yıl sonra göndermelerine dâir yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV.0.11-493/ 01335

5 / 2 /1992

KONU : Arşiv malzemesinin
korunması.

Bilindiği üzere, devlet arşiv hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin sağlanması maksadıyla bu konuda ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemeleri yapılmış ve bu çerçevede; 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" ve buna paralel olarak Başbakanlık'ça hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe konulmuştur.

Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların ifa ettikleri hizmetler neticesi üretilen "Arşiv Malzemesi" ve "Arşivlik Malzeme" dışında kalan ve muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemenin yok edilmesi hakkındaki usûl ve esaslar, yukarıda atıfta bulunulan 3473 sayılı Kanun ile bu Kanuna istinaden hazırlanarak yürürlüğe konulan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükümleriyle belirlenmiştir.

"Arşiv Malzemesi", bir taraftan millî ve milletlerarası hakların korunmasında birinci derecede kaynak oluştururken; diğer taraftan Devletimizin yapısını teşkil eden bütün kurum, kuruluşlar ile özel ve tüzel kişilerin varlıklarını, hak ve menfaatlerini ortaya koymakta ve genel ifadeyle Devletimizin kimliğini belgelemektedir.

Kurum ve kuruluşlarımız, arşivlerinde yapacakları ayıklama ve imha işlemlerinde bu ölçü ve düşünceyi ön plânda tutacaklardır.

Yürürlükteki mevzuata rağmen, kurum ve kuruluşların bir kısmında ayıklama ve imha işlemlerinin Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmadığı ve malsüz imha cihetine gidildiği tesbit edilmiştir. Yanlış ve gelişigüzel uygulamalar, devlet hayatında önemli yeri olan çok değerli arşiv malzemesinin kaybına yol açacaktır.

Arşiv malzemesiyle arşivlik malzemenin ayrırtilmesi, ayıklama ve imha işlemlerinin mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmesi hakkında yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ /199

KONU :

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11 inci maddesinin (j) fıkrası, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde yapacakları ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetleme görevini vermiştir. Bu hüküm, mezkûr işlemlerin yapılmasında kuruluşların Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmalarını, görüş ve tavsiyelerini gözönünde bulundurmalarını zarurî kılmaktadır.

Kurum ve kuruluşların, Arşiv Malzemesi ve Arşivlik Malzemenin tefriki ile bunlar dışında kalan ve muhafazası gerekmeyen evrak ve malzemenin imhası konusunda aşağıdaki hususlarda çok dikkatli ve titiz davranmaları gerekmektedir:

1. Kanun ve Yönetmelik hükümleri gereği kurmakla mükellef oldukları "Ayıklama ve İmha Komisyon"larını teşkil etmeden önce ayıklama ve imha işlemlerine tevessül etmeyeceklerdir.

2. Ayıklama ve imha komisyonlarını Kanun ve Yönetmeliğin öngördüğü şekilde teşekkül ettireceklerdir.

3. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne arşiv malzemesi devretmekle yükümlü olan ve arşivlerinde eski harfli Türkçe (Osmanlıca) arşiv malzemesi bulunduran kurum ve kuruluşlar bu malzeme üzerinde kesinlikle ayıklama, imha ve tasnif işlemleri yapmadan bunları Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredeceklerdir. Söz konusu malzemenin devir işlemi yapılınca kadar gerekli şartlarda muhafazası cihetine gidilecektir.

4. Yukarıda zikredilen işlemler yapılırken mevzuat hükümleri sürekli olarak gözönünde bulundurulacaktır.

Ayıklama ve imha işlemlerinin ikinci bir tekide meydana verilmeden mevzuat ve yukarıdaki esaslar çerçevesinde yürütülmesi hususunda gereğini önemle rica ederim.

Necdet SEÇKİNÖZ
Başbakan a.
Müsteşar

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :B.02.0.ARV-493/01512

25/2/1992

KONU :Devlet Arşiv Hizmetlerinin
yürütülmesindeki aksaklık
ve ihmallerin giderilmesi.

Arşivlerin, devletimizin mazisine ışık tutan, geleceğini yönlendirmede çok önemli rol oynayan ve bu yönüyle Devlet varlığının teminatını teşkil eden vazgeçilmez kuruluşlar olduğu inancındayız.

Arşivlerimize modern veçhe kazandırmak, ileri teknoloji ve imkânlarla teçhiz ve takviye etmek için mümkün olan her türlü desteği sağlamak kararındayız ve bunu millî bir politika olarak kabul ediyoruz.

Bu kararlılığımıza ve bu yolda yapacağımız çalışmalara paralel olarak, Devlet Arşivleri'nin, diğer bir ifadeyle Millî Arşivimizin oluşturulmasında, birinci derecede sorumluluk taşıyan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere, devletimizin bütün kurum ve kuruluşlarının da aynı sorumluluk duygusu ve idrâki içinde bu çalışmalara katılmaları ve kendi arşivlerini bir an evvel kurmaları zarurfdır.

Devlet arşiv hizmetleri, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu ile Başbakanlığın aslî görevleri arasında kabul edilmiştir. Başbakanlık adına bu hizmetin yürütülmesi yine aynı kanun hükümleri gereğince Başbakanlığın ana hizmet birimlerinden olan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yetki ve sorumluluğuna tevdf edilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, çalışmalarını bu konuda çıkarılan mevzuat çerçevesinde yürütürken; bütün kuruluşlarımızda, arşiv hizmetlerine bütünlük ve paralellik, aynı zamanda süreklilik kazandırmak maksadıyla gereken koordinasyonu sağlayacak ve rehberlik hizmetini ifa edecektir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün üstlendiği bu görevler; kanunî ifadesiyle: "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Devlet ve millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak" ve "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlerini denetlemek" şeklinde özetlenebilir.

Devlet arşiv hizmetlerinin yürütülmesinde görülen aksaklık ve ihmallerin
giderilmesiyle ilgili yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

2 -

KONU :

Arşiv hizmetlerinin devletimiz için arzettiği önemle mütenasip olarak, bütün kamu kurum ve kuruluş yetkili ve ilgililerinin bu hizmetlere gereken hassasiyet ve ciddiyetle sahip çıkmamaları halinde, devlet için telafisi mümkün olmayan aksamalara ve kayıplara sebebiyet verilmiş olacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarından önemli bir bölümünün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu, 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun ve Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ile bu mevzuata uygun olarak hazırlamış bulundukları kendi arşiv yönetmelikleri hükümlerine istinaden yerine getirmekle mükellef oldukları görevleri, istenen seviyede ve zamanda ifa etmedikleri tesbit edilmiş bulunmaktadır. Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlara bu yolda yapılan yazılı ve şifahi müteaddit ikazlara rağmen, arşiv hizmetlerinde bugün ortaya çıkan tablo maalesef tatminkâr olmaktan uzaktır.

Kaldı ki, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bugüne kadar kamu kurum ve kuruluşlarının arşiv hizmetlerinde görevli personelinin eğitilmesi maksadıyla eğitim çalışmaları yapmış, arşivcilik kaynak eser ihtiyacının karşılanması konusunda telif ve tercüme eserler hazırlayarak ilgililerin istifadesine sunmuş, kurum ve kuruluşlardan periyodik raporlar almak suretiyle eksiklerinin tesbiti ile yanlış uygulamaların giderilmesine çalışmış, görevli elemanları marifetiyle arşivlerde yaptırdığı denetimlerle bütün görevlilere rehberlik hizmeti vermiştir. Denetim sonucu hazırlanan raporlarla bu kuruluşlara tesbit edilen noksanlıklar bildirilmiştir.

Bütün bu çalışmalara rağmen, kurum ve kuruluşların çoğunluğunun;

1. Mevzuat düzenlemelerine uygun olarak arşiv çalışmalarını henüz başlatmadıkları,
2. Birim ve kurum arşivlerini faaliyete geçirmedikleri,
3. Arşiv hizmetlerine uygun mekân tahsisi yapmadıkları,
4. Bu hizmetleri yeterli sayı ve nitelikte personelle takviye etmedikleri,
5. Ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları,
6. Ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları halde, usulsüz olarak evrak imha ettikleri,

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

- 3 -

KONU :

7. Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı'na (3) ayda bir düzenli olarak göndermekle mükellef oldukları arşiv hizmetleri ile ilgili faaliyet raporlarını aksattıkları veya raporları istenilen şekilde düzenlemedikleri,

8. En önemlisi, devlet arşivlerine arşiv malzemesi devrini henüz başlatmadıkları

görülmüştür.

Cumhuriyet dönemine ait arşiv malzemesini merkezi bir şekilde toplayıp muhafaza etmek, devletin, ilmin, gerçek ve tüzel kişilerin istifadesine modern teknolojinin imkânlarıyla sunmak maksadıyla 1974 yılında inşasına başlanan ve tamamlanmış olan Ankara-Yenimahalle'deki 108 dönümlük geniş bir alanda kurulu bulunan ve 44 dönüm inşaat sahasına sahip olan Devlet Arşiv Sitesi'nde arşiv varlığımızın muhafazasını sağlayacak çok büyük bir kapasite mevcuttur.

Toplam 125 km. raf uzunluğuna sahip depolarında, muhtemel bir yangın tehlikesinde gazlı (CO2) yangın söndürme tesisatı bulunan Devlet Arşiv Sitesi, arşiv konusundaki mevzuat düzenlemelerine uygun olarak kurum ve kuruluşların arşiv malzemelerini devretmelerine hazır hale getirilmiştir.

Kurum ve kuruluşlardan Devlet Arşivine intikal edecek olan arşiv malzemesi için Devlet Arşiv Sitesi'nin depolarında her bir kurum için yeterince yer ayrılmış olup, kurum ve kuruluşlar gerek gördüklerinde devredcekleri malzemeden serbestçe yararlanabileceklerdir.

Devlet arşiv hizmetlerinin daha fazla geciktirilmeye tahammülü yoktur ve buna meydan verilmeyecektir. Kurum ve kuruluşlarımızın bütün yetkili ve ilgilileri hizmetin, mevzuatın öngördüğü şekilde yerine getirilmesi konusunda yeni bir ikaza mahal vermeden, çalışmalarında gereken ilgi, titizlik ve hassasiyeti göstereceklerdir. Bu hizmetleri yürütürken her safhada Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ilgilileriyle koordinasyon ve işbirliği sağlamak suretiyle bu kuruluşumuzun rehberliğinde, karşılaşılan zorluklar aşılabacaktır.

Devlet arşiv hizmetlerinde ileri teknolojinin sağladığı imkânların kullanılması ve hizmetlere nitelikli eleman, yeterli bina ve tesis ayırmak suretiyle gösterilecek gayretler sonucu, arşivciliğimizin üstün bir seviyeye ve sürekliliğe kavuşturulması, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin şerefli mazisi, ebediyyen sürececek varlığı ve milletlerarasında seçkin bir

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

- 4 -

KONU :

yere sahip zengin kültür mirasıyla uygun nitelikte millî arşivimizin oluşturulması için; hükümetimizin bu konuya verdiği önem ve sağlayacağı maddî ve manevî destek gözönünde bulundurularak bütün kurum ve kuruluşlarımız yetkili ve görevlilerinin devlet arşiv hizmetlerine büyük bir hamle kazandırılması yolunda gayret sarfetmeleri gerekmektedir.

Kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini lâıkiyle yerine getirmeyenler tesbit edilip, haklarında kanunî işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Süleyman DEMİREL
Başbakan

S. Demirel

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığına
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığına

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV-493/01286

18/01/1993

KONU : Arşiv Yönetmeliğini
Hazırlamayan Kurum
ve Kuruluşlar.

İLGİ: a) 9.8.1991 tarih ve 09.2-493/03855 sayılı yazımız,
b) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Bilindiği üzere, Devlet arşiv hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin sağlanması maksadıyla ihtiyaç duyulan mevzuat hazırlanmış ve bu çerçevede; 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" ve buna paralel olarak Başbakanlıkça hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" 1988 yılında yürürlüğe konulmuştur.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 45 inci maddesi, 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarını, arşiv hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, tasnif usul ve esaslarını göstermek üzere, Başbakanlığın görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde kendi yönetmeliklerini hazırlamakla mükellef kılmıştır.

Hazırlanması öngörülen bu yönetmelikler, kurum ve kuruluşların yerine getirmekle mükellef oldukları arşiv hizmetlerinin temelini ve zeminini teşkil edecek, diğer taraftan Cumhuriyet Arşivi'nin sağlıklı olarak devamında, ihtiyaç duyulan bütünlüğü sağlayacaktır.

3473 sayılı Kanun ve Devlet Arşiv hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in yürürlüğe girmesinden bugüne kadar geçen uzun süreye ve Başbakanlığın ilgede kayıtlı ikazlarına rağmen, Kuruluşunuz Arşiv Yönetmeliği'ni hazırlayarak hâlâ yürürlüğe koymamıştır.

Kurumunuz Arşiv Yönetmeliği'ni yeni bir uyarıya meydan verilmeden en kısa zamanda hazırlayarak Başbakanlığa tevdiini ve uygunluk görüşü alındıktan sonra, yürürlüğe girecek yönetmelik çerçevesinde Kurumunuz arşiv çalışmalarının acilen başlatmanızı önemle rica ederim.

N. Seckinöz

Necdet SECKİNÖZ
Başbakan a.
Müsteşar

Arşiv yönetmeliklerini hazırlamayan kurum ve kuruluşların, yönetmeliklerini hazırlayarak yürürlüğe koymaları hakkında yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV-493/01287

18/01/1993

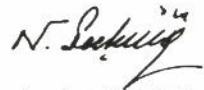
KONU : Arşiv Yönetmeliği.

Devlet Arşiv Hizmetlerinde bütünlük ve sürekliliğin sağlanması maksadıyla ihtiyaç duyulan mevzuat hazırlanmış ve bu çerçevede; 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" ve buna paralel olarak Başbakanlıkça hazırlanan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" 1988 yılında yürürlüğe konulmuştur.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 45 inci maddesi, 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarını, arşiv hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, tasnif usul ve esaslarını göstermek üzere, Başbakanlığın görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde kendi yönetmeliklerini hazırlamakla mükellef kılmiştir.

Hazırlanması öngörülen bu yönetmelikler, kurum ve kuruluşların yerine getirmekle mükellef oldukları arşiv hizmetlerinin temelini ve zeminini teşkil edecek ve diğer taraftan Cumhuriyet Arşivi'nin sağlıklı olarak devamında, ihtiyaç duyulan bütünlüğü sağlayacaktır.

Kurumunuz Arşiv Yönetmeliği'nin en kısa zamanda hazırlanarak Başbakanlığa tevdiini ve uygunluk görüşü alındıktan sonra, yürürlüğe girecek yönetmelik çerçevesinde kurumunuz arşiv çalışmalarının başlatılmasını rica ederim.

Necdet SEÇKİNÖZ
Başbakan a.
Müsteşar

Arşiv yönetmeliklerini hazırlamayan kurum ve kuruluşların, yönetmeliklerini hazırlayarak, arşiv çalışmalarını acilen başlatmaları hakkında yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.O.ARV-493/05017

17/ 8 /1993

KONU: Devlet Arşiv Hizmetlerinin
Yürütülmesindeki Aksaklık
ve İhmallerin Giderilmesi.

İLGİ: 25.2.1992 tarih ve B.02.O.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Bilindiği üzere, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesiyle ilgili her türlü görev, 3056 sayılı 'Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 2 nci maddesi (g) fıkrası ile Başbakanlığa, 11 inci maddesiyle de Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Cumhuriyet dönemi arşivlerinin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesinde merkezî bir şekilde kontrol altına alınması, 3473 sayılı 'Muhafaza-sına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun' kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların arşivlerini yeni mevzuat düzenlemelerine uygun olarak teşkilâtlandırmaları, arşiv hizmetlerini bu düzenlemeler çerçevesinde ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün rehberliği ve denetiminde sürdürmeleri, kurum ve kuruluşlara bu Kanunla verilmiş bir mü-kellefiyettir.

Kurum ve kuruluşların arşiv çalışmaları Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce denetlenmekte olup, yapılan denetlemelerde tesbit edilen noksanlıklar, denetim raporları ile, ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmektedir.

Denetlemeler sonucunda, Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların büyük bir çoğunluğunun;

1. Yeni mevzuat düzenlemelerine uygun olarak arşiv çalışmalarını henüz başlatmadıkları,
2. Birim ve kurum arşivlerini faaliyete geçirmedikleri,
3. Arşiv hizmetlerine uygun mekân tahsisi yapmadıkları,

Devlet arşiv hizmetlerinin yürütülmesinde tespit edilen aksaklık ve ihmallerin giderilmesine dâir yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

/ /199

KONU :

- 2 -

4. Arşiv hizmetlerini yeterli sayı ve nitelikte personelle takviye etmedikleri,
5. Ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadıkları,
6. Bazı kurum ve kuruluşların ayıklama ve imha komisyonlarını kurmadan belge imha ettikleri,
7. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne vermekle mükellef oldukları 'Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları'nı vaktinde ve doğru olarak doldurup göndermedikleri,
8. Bir kısmının arşiv yönetmeliklerini hazırlamadıkları,
9. Devlet Arşivi'ne intikal ettirmekle mükellef oldukları arşiv malzemesi devrini henüz başlatmadıkları
tesbit edilmiştir.

Mükellef kurum ve kuruluşların, yukarıda zikredilen olumsuz tutum ve davranışlarını devam ettirmeleri ve arşiv malzemesinin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne düzenli akışı sağlanamadığı takdirde, Cumhuriyet dönemi millî arşivlerimizin Ankara'da Devlet Arşiv Sitesi'nde merkezî bir şekilde bir araya toplanması, korunması ve değerlendirilmesi gibi çok önemli bir millî hizmet sonuçsuz kalacaktır. Bunun sorumluları ise, yeni mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde, bir devlet politikası olarak benimsenen devlet arşiv çalışmalarını ve hizmetlerini aslî görev şuuru içerisinde ele almayan kurum ve kuruluşların her kademede yetkilileri olacaktır. Bilindiği gibi, görevin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında yer alan yayın çalışmaları çerçevesinde hazırlanan "Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları" adlı kitap, yazımız ekinde gönderilmektedir. Alındığı'nın bildirilmesi ile ilgililerin hizmetine sunulması uygun olacaktır.

Söz konusu eserde, Cumhuriyet döneminde yapılan arşiv çalışmaları ile arşiv hizmetleri konusunda son mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yürütülen faaliyetlere, kurum ve kuruluşlara bu konuda gönderilen yazılara, mükellef kurum ve kuruluşların devlet arşiv hizmetleri konusunda yerine getirmeleri gereken hizmetlere işaret edilmektedir.

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

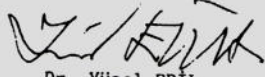
SAYI :

KONU :

/ /199

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilmesi için, kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları konusunda gereğini önemle rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

Ek: Kitap (1 adet).

DAĞITIM:

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine

Bilgi:

Cumhurbaşkanlığı
Genel Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V- 493/05383

7 / 9 / 1993

KONU: Devlet Arşiv Hizmetleri.

- İLCİ: a) 8.10.1990 tarih ve 09.2-493/03827 sayılı yazımız,
b) 18.9.1991 tarih ve 09.2-493/04093 sayılı yazımız,
c) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.AR.V-493/01512 sayılı yazımız,
d) 17.8.1993 tarih ve B.02.0.AR.V-493/05017 sayılı yazımız.

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu çerçevesinde, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır. Aynı Kanunla, devlet arşiv hizmetlerinin müstakilen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi de hükme bağlanmıştır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Devlet ve Millet hayatını ilgilendiren her türlü bilgi ve belgeleri toplamak, değerlendirmek ve saklamak" ve "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" de yer almaktadır.

Diğer taraftan, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne sürekli ve düzenli bir şekilde arşiv malzemesinin devrine imkân sağlayacak mevzuat düzenlemeleri de yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

İlgide kayıtlı yazılarla, 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında kalan kurum ve kuruluşların, mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde tespit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde süratle yerine getirmeleri ve ellerinde bulundurdıkları arşiv malzemesini Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal ettirmeleri istenmiştir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü elemanlarınca, kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların arşivlerinde yapılan denetlemelerde, mükellef kurum ve kuruluşların büyük çoğunluğunun devlet arşiv hizmetlerini aslı görev şuurunda içerisinde değerlendirmedikleri; yetkili ve ilgililerin, Başbakanlığın müteaddit emir ve talimatlarına rağmen, sistemin işleyişini temin konusunda gereken hassasiyeti göstermedikleri tespit edilmiş bulunmaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün kurum ve kuruluşlar bünyesinde arşiv malzemesinin tespit ve tefriki amacıyla çalışmalar yapacağı hakkında yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ /199

KONU :

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, kurum ve kuruluşlardaki arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, ayıklama ve imha işlemlerini denetlemek ve arşiv malzemesinin tespit ve tefriki ile Devlet Arşivi'ne akışına hız kazandırmak amacıyla bir çalışma başlatmış bulunmaktadır.

Bu çalışma örnekleme metodu ile kurum ve kuruluşlar bünyesinde yürütüleceğinden, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarına her türlü kolaylığın sağlanması; çalışmalarında, konusunda uzmanlaşmış personele muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tespit yapabilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir.

Devlet arşiv hizmetleri, mevzuatın öngördüğü şekilde titizlikle ele alınacak ve istenilen görevler, dinamik bir yaklaşımla yerine getirilecektir.

Konunun daha fazla geciktirilmeye tahammülü yoktur ve buna meydan verilmemelidir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

DAĞITIM:

Gereği:

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Valiliklere

Bilgi:

Cumhurbaşkanlığı
Genel Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV-493/05740

23 / 3 / 1993

KONU : Üç Aylık Arşiv Faaliyet
Raporları.

- İLGİ: a) 10.10.1989 tarih ve 09.2-3-493/03468 sayılı yazımız,
b) 27.11.1989 tarih ve 09.2-493/03725 sayılı yazımız,
c) 8.10.1990 tarih ve 09.2-493/03827 sayılı yazımız,
d) 1.3.1991 tarih ve 09.2-493/01692 sayılı yazımız,
e) 28.5.1991 tarih ve 09.2-493/03286 sayılı yazımız,
f) 18.9.1991 tarih ve 09.2.493/04093 sayılı yazımız,
g) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV.493/01512 sayılı yazımız,
h) 17.8.1993 tarih ve B.02.0.ARV-493/05017 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazılarımızla, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile tesbit edilmiş bulunan mükellefiyetlerini, devlet arşiv hizmetlerini aksatmayacak şekilde yerine getirmeleri, her kademedeki yöneticinin devlet arşiv hizmetleri konusuna eğilmeleri, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile sürekli işbirliği içinde olmaları; ayrıca arşiv hizmetleri konusunda üç ayda bir hazırlayacakları faaliyet raporlarını düzenli olarak adı geçen Genel Müdürlüğün Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na göndermeleri istenmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, kurum ve kuruluşlarca hazırlanıp gönderilen üç aylık arşiv faaliyet raporları üzerinde gerekli takip ve değerlendirmeyi yapmaktadır.

Ancak, 3473 sayılı Kanun kapsamında kalan kurum ve kuruluşlardan çoğunun söz konusu raporları göndermedikleri görülmektedir.

**“Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları”nın düzenli olarak gönderilmesine
dâir yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

- 2 -

/ /199

KONU :

Mükellef kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusundaki faaliyetlerini; ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki forma işleyerek Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne göndermeleri gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve ilgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve ilgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlığına
(Bağlı ve ilgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine

Bilgi :

- Cumhurbaşkanlığı Genel
Sekreterliğine

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV-493/06842

5/10/1993

KONU : Devlet Arşiv Hizmetleri
Semineri.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların denetlenmesi ile kurum ve kuruluşlardan alınan arşiv hizmetleri konusundaki üç aylık faaliyet raporlarının değerlendirilmesi sonucunda, mükellef kurum ve kuruluşlardan büyük bir kısmının, devlet arşiv hizmetlerini aslî görev şuurunu içerisinde, yürürlükteki arşiv mevzuatına uygun olarak, istenen seviyede ve zamanında yerine getirmedikleri tesbit edilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce mükellef kurum ve kuruluşlara devlet arşiv hizmetleri konusunda rehberlik etmek, karşılaşılan problemleri değerlendirerek çözümler getirmek, kuruluşların arşiv hizmetlerinde görevli personelinin eğitmek, kanun kapsamındaki kuruluşların arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, ayıklama ve imha işlemlerini denetlemek ve arşiv malzemesinin tesbit ve tefriki ile Devlet Arşivi'ne akışına hız kazandırmak amacıyla başlatılan tesbit çalışmaları konusunda açıklamalarda bulunmak ve devlet arşiv hizmetleri konusunda nazari ve uygulamalı bilgi vermek üzere, 1993 yılı Aralık ayında III. Kurumlararası Arşivcilik Semineri düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Söz konusu seminere, mükellef kurumların merkez, bağlı ve ilgili kuruluşları, Büyükşehir Belediye Başkanlıkları ve bu illerin İl Özel İdare Müdürlüğü kurum arşiv sorumluları ile bu hizmetlerde görevlendirilen birer personelin katılması uygun mütalâa edilmiştir.

Kurum ve kuruluşlardan, söz konusu seminere gönderilecek arşiv personelinin isim ve unvanlarının 4.11.1993 tarihine kadar Başbakanlığa bildirilmesi gerekmektedir. Arşiv hizmetleri dışında çalışan personel bu seminere gönderilmeyecektir. Belirtilen tarihten sonra yapılacak seminere katılma istekleri programın aksatılmaması bakımından değerlendirmeye alınmayacaktır.

**Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri
Semineri düzenlendiği hakkında yazı**

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :

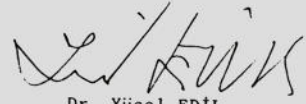
- 2 -

/ /199

KONU :

Seminere katılacak personelin kesin sayısının tesbit edilmesini müteakip, kurum ve kuruluşlara göre belirlenecek gruplar ve tarihlendirilmiş seminer programı ayrıca bildirilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine
- Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇOK ACELE

SAYI : B.02.0.ARV-318/06973

15/11/1993

KONU: Devlet Arşiv Hizmetleri
Semineri.

İLGİ: 5.10.1993 tarih ve B.02.0.ARV-493/06012 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazımızda; 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkındaki Kanun" kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlara devlet arşiv hizmetleri konusunda rehberlik etmek, karşılaşılan problemleri değerlendirerek çözümler getirmek, kuruluşların arşiv hizmetlerinde görevli personelini eğitmek, arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, arşiv malzemesinin tesbit ve tefriki ile Devlet Arşivi'ne akışına hız kazandırmak amacıyla başlatılan çalışmalar konusunda nazari ve uygulamalı bilgi vermek üzere, 1993 yılı Aralık ayında III. Kurumlararası Arşivcilik Semineri'nin düzenleneceği belirtilerek, söz konusu seminere mükellef kurumların arşiv sorumluları ile bu hizmetlerde görevli birer personelinin katılabilecekleri belirtilmişti.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Ankara-Yenimahalle'deki Devlet Arşiv Sitesi'nde yapılacak bu seminerle ilgili olarak, talepte bulunan kurum ve kuruluşlara göre belirlenmiş gruplar ve tarihlendirilmiş Seminer Programı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

EKLER

- 1- Grup Listeleri,
- 2- Seminer Programı.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen III. Kurumlararası Arşiv
Hizmetleri Semineri programına dair yazı

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV- 493/08128

7/11/1994

KONU: Devlet Arşiv Hizmetleri.

- İLGİ: a) 18.9.1991 tarih ve 09.2.493/04093,
b) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV.493/01512,
c) 5.10.1993 tarih ve B.02.0.ARV.493/06012,
d) 15.11.1993 tarih ve B.02.0.ARV.318/06973 sayılı yazılarımız.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, kuruluşlar bünyesindeki arşiv malzemesinin Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne süratle intikalini temin etmek ve kuruluşların arşiv hizmetlerinde görevli personelini eğitmek maksadıyla, ilgi (c)'de kayıtlı yazımızla 13-24 Aralık 1993 tarihleri arasında Ankara'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde "III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri" düzenlenmiştir.

Arşiv mevzuat düzenlemelerinin yürürlüğe girmesinden bu yana 5 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde mükellef kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitilmesi ve bu konularda kurum ve kuruluşlara sürekli rehberlik hizmeti verilmesine ve Başbakanlığın bu konudaki müteaddit emir ve talimatlarına (Ek: 1) rağmen, genelde kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyetle eğilmedikleri, bu hizmetleri aslî görev şuuru içinde değerlendirmedikleri, bu düzenlemelere uygun arşiv çalışmalarını hâlâ başlatmadıkları, dolayısıyla da devlet arşiv hizmetlerini aksattıkları tespit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerini yürürlükteki mevzuat çerçevesinde ele almak, mükellef kurum ve kuruluşların yetkililerine kanunî görev olarak verilmiş ve onların sorumluluğuna tevdi edilmiştir. Bilindiği gibi, görevin istenilen zamanda ve hizmetin icaplarına uygun tarzda yerine getirilmesi esastır.

./..

**Devlet arşiv hizmetlerinin hizmetin icaplarına uygun tarzda
yerine getirilmesiyle ilgili yazı**

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V-

/ /199

KONU :

- 2 -

Söz konusu seminere katılan 144 mükellef kurum ve kuruluşun 257 personelinin kendi arşiv hizmetlerine dâir alınan bilgiler (Ek: 2), Seminer sonunda yapılan genel değerlendirme, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarınca yapılan denetimler ve kuruluşlardan alınan "Arşiv Hizmetleri Konusunda Üç Aylık Faaliyet Raporu" sonuçlarının değerlendirilmesinden;

1- Genelde kamu kurum ve kuruluşlarının her kademedeki yöneticilerinin arşiv hizmetlerine gerekli önemi göstermedikleri, bu hizmetleri aslı görev şuru içerisinde değerlendirmedikleri,

2- Kamu kurum ve kuruluşlarından bir kısmının, III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri'ne, ilgi (c)'de kayıtlı yazımızda belirtilmesine rağmen, arşiv hizmetleri ile ilgisi bulunmayan personeli gönderdikleri, bir kısmının ise hiç eleman görevlendirmedikleri,

3- Kamu kurum ve kuruluşlarınca seminere katılacağı bildirilen personelden bazılarının katılmadığı (Ek: 3), bir kısmının ise devamsızlıkları neticesinde sertifika almaya hak kazanamadığı (Ek: 4),

4- Tasarruf tedbirleri genelgeleri bahane edilerek, arşiv için müstakil mekân ayırmada ve malzeme temininde gerekli titizliğin bugüne kadar gösterilmediği,

5- Arşiv birimlerini nitelikli ve yeterli sayıda personelle takviye etmedikleri,

6- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce 5-6.9.1988, 2-27.10.1989 ve 13-24.12.1993 tarihleri arasında düzenlenen Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Seminerleri ile, kurumların kendi bünyelerinde verilen arşiv hizmetleri seminerlerinde yetiştirilen personelin, arşivlerde görevlendirilmedikleri veya yerlerinin değiştirildiği, bu hususun ise arşiv hizmetleri seminerlerinin gayesine ulaşmasını engellediği,

7- Birimlerin ellerinde bulunan malzemeyi kurum arşivlerine devretmeleri gerektiği halde, bu işlemi yapmadıkları,

8- Mevzuat hükümlerine göre, kurum arşivi ayıklama ve imha komisyonunda eleman görevlendirme yükümlülüğü olan birimlerin eleman görevlendirmedikleri,

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.ARV-

/ /199

KONU :

- 3 -

9- Başbakanlığın ilgi (a ve b)'de kayıtlı talimatlarına rağmen, kamu kurum ve kuruluşları denetim elemanlarının periyodik denetimlerinde arşiv hizmetlerinin değerlendirilmesi konusuna eğilmedikleri,

tespit edilmiştir.

Mükellef kurum ve kuruluşların yukarıda zikredilen olumsuz tutum ve davranışlarını devam ettirmeleri halinde, Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'nde merkezî bir şekilde bir araya toplanması, korunması ve değerlendirilmesi gibi çok önemli bir millî hizmet sonuçsuz kalacaktır.

Bunun sorumluları ise, devlet arşiv hizmetlerini aslî görev şuuru içerisinde değerlendiremeyen mükellef kurum ve kuruluşların her kademedeki yetkilileri olacaktır.

Mükellef kurum ve kuruluşların bir kısım üst yetkililerinin konuya gereken hassasiyet ve titizlikle yaklaşmamları şeklindeki tutumlarının devamı ise bir ihmâl olarak değerlendirilecektir.

Konunun daha fazla geciktirilmeye tahammülü yoktur; buna da meydan verilmeyecektir.

Kurum ve kuruluşlarımızın her kademedeki yetkili ve ilgilileri, devlet arşiv hizmetlerinin mevzuat çerçevesinde sürdürülmesi konusunda gereken hassasiyeti gösterecekler ve yeni bir ikaza mahal verilmeden gereğini acilen yerine getireceklerdir.

3473 sayılı Kanun kapsamındaki mükellef kurum ve kuruluşların denetim elemanları ise, yapacakları periyodik denetimlerde bu hususu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyen yetkili ve ilgililer hakkındaki kanunî işlemlere tevessül edilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 4 -

/ /199

EKLER :

- 1- Devlet arşiv hizmetleri konusundaki mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde mükellef kurum ve kuruluşlara gönderilen yazılar (79 sayfa),
- 2- III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri'nde yapılan ankete verilen cevapların dökümü (1 sayfa),
- 3- Seminere katılacağı bildirildiği halde, katılmayanların listesi (1 sayfa),
- 4- Devamsızlıkları sebebiyle sertifika alamayan personelin listesi (1 sayfa).

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

24/1/1994

SAYI : B.02.0.ARV.493/08542

KONU: Arşiv Malzemesinin
Tesbiti Çalışmaları.

İLGİ: 7.9.1993 tarih ve B.02.0.ARV.493/05383 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, arşiv malzemesinin tesbit ve tefrikinin yapılması ve bu malzemenin Devlet Arşivi'ne sürekli ve düzenli akışına hız kazandırmak amacıyla, örneklemeye metoduyla bir çalışma başlatılacağı ilgede kayıtlı yazımızla bildirilmiştir.

Bu çerçevede, örnek seçilen kurum ve kuruluşların danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinde teşekkül eden belgeler Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline incelenerek tesbit çalışması yapılmıştır. Bununla ilgili olarak hazırlanan;

1. Danışma ve denetim birimlerinden Teftiş Kurulu Başkanlığı (Ek: 1), Hukuk Müşavirliği (Ek:2), Araştırma Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı (Ek:3) ile Basın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı'na (Müşavirliği) ait (Ek:4) arşiv malzemesi tesbit formları,

2. Yardımcı hizmet birimleri ile ilgili olarak yapılan örnek çalışmada ise, yürütülen hizmetler dikkate alınarak arşiv malzemesi tesbit formu düzenlenmiştir. Bu birimlerin hizmetleri ile ilgili olarak, özel kalem (Ek: 5), personel (Ek:6), eğitim (Ek: 7), idarî (Ek: 8), malî (Ek: 9), tedarik - ikmal ve levazım (Ek: 10), savunma sekreterliği (Ek: 11) hizmetlerine ait arşiv malzemesi tesbit formları ile,

3. "Arşiv Malzemesi Tesbit Formu" hakkındaki açıklayıcı bilgiler (Ek: 12),

yazımız ekinde gönderilmektedir.

Kurumunuz danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinde teşekkül eden belgelerden, yazımız ekinde gönderilen "Arşiv Malzemesi Tesbit Formu" nun "Düşünceler" hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" açıklaması bulunan arşiv malzemesi, mevzuat hükümleri çerçevesinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne sürekli ve düzenli olarak devredilecektir.

Yukarıda zikredilen arşiv malzemesinin devri işlemlerinin tasnif çalışmaları sebebiyle, 1994 yılı Haziran ayı sonuna kadar yapılamaması halinde; bu malzemenin ait olduğu birim, yılları, miktarı ve benzeri açıklayıcı bilgiler ile devir işleminin ne zaman yapılabileceğinin, bu süre içinde Başbakanlığa bildirilmesi gerekmektedir.

Kuruluşu 15 yıldan az olan kurumlar henüz evrak devri ile mükellef olmadıklarından bu konuda şimdilik çalışma yapmayacaklardır.

Kurum ve kuruluşlar bünyesinde arşiv malzemesinin tespiti çalışmalarını yürütecek personele her türlü kolaylığın sağlanmasına dâir yazı

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, kurum ve kuruluşlardaki arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, ayıklama ve imha işlemlerini denetlemek ve arşiv malzemesinin tesbit ve tefriki ile Devlet Arşivi'ne akışına hız kazandırmak amacıyla başlatmış olduğu bu çalışmaları bundan sonra ana hizmet birimlerinde yoğunlaştırmış bulunmaktadır.

Bu çalışma, kurumunuz ana hizmet birimlerinde de yürütüleceğinden, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarına her türlü kolaylığın sağlanması; çalışmalarında, konusunda uzmanlaşmış personele muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tesbit yapabilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakan a.
Müsteşar V.

Ek: Arşiv malzemesi tesbit formları ve
açıklayıcı bilgiler (35 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(Millî Savunma Bakanlığı hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Danıştay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

19/10/1994 4

SAYI : B.02.0.ARV-498 / 05424

KONU: Arşiv Malzemesi Hakkında
Bilgi Verilmesi

- İLGİ: a) 7.9.1993 tarih ve B.02.0.ARV-493/05383 sayılı yazımız,
b) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.ARV-493/08542 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce, 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlar bünyesindeki arşiv düzenleme çalışmalarını değerlendirmek, arşiv malzemesinin tespit ve tefrikini yapmak ve bu malzemenin Devlet Arşivi'ne sürekli ve düzenli şekilde akışını hızlandırmak amacıyla, ilgi (a)'da kayıtlı yazımız çerçevesinde örnek seçilen kurumların danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinde bir çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonunda tespit edilen hususlar, ilgi (b)'de kayıtlı yazı ekinde mükellef kurum ve kuruluşlara gönderilmiş olan, "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nun "Düşünceler" bölümünde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ibaresi bulunan evrakın, 1994 yılı Haziran ayı sonuna kadar düzenli bir şekilde Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devri veya bu süre içinde tasnif çalışmalarının bitirilememesi durumunda; söz konusu malzemenin miktarı ve ne zaman devredileceği hakkında bilgi verilmesi istenmiştir.

Bugüne kadar bazı kurum ve kuruluşlar, istenen arşiv malzemesini Devlet Arşivi'ne devretmişler, bir kısmı ellerinde bu yıllara ait arşiv malzemesi olmadığına dair bilgi vermişlerdir. Bazı kurum ve kuruluşlardan ise, bu konuda herhangi bir belge veya bilgi alınamamıştır.

İlgi (b)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilen tespitler ışığında, mükellef kurum ve kuruluşların danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinden, 1980 yılı ve öncesine ait Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal edecek arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrası arşivlik malzemenin miktarının bilinmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kurum ve kuruluşlarının ellerinde bulunan arşiv malzemesi ve arşivlik malzemenin miktarının bildirilmesiyle ilgili yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1994

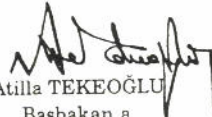
SAYI : B.02.0.AR.V-495 /

KONU :

- 2 -

Bu çalışma için geliştirilen formlar ile formların ne şekilde kullanılacağı konusundaki açıklamalar yazımız ekindeyir. Yukarıda belirtilen her iki dönem için ayrı ayrı doldurulacak formların, üç ay içerisinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Atilla TEKEOĞLU
Başbakan a.
Müsteşar Yardımcısı

EK: Bilgi toplama formları ve
açıklamaları (13 sayfa).

DAĞITIM

Gereği:

- Başbakanlığa
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.na
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
- Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlara)
- Bakanlıklara
(İçişleri ve Milli Savunma Bakanlıkları hariç)
- Yargıtay Başkanlığına
- Sayıştay Başkanlığına
- YÖK Başkanlığına
- Üniversite Rektörlüklerine

1.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10 //1995

SAYI : B.02.0.AR.V-493/06727

**KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.**

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.AR.V-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelini eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

**Arşiv malzemesinin saklama süresi sonunda
Devlet Arşivi'ne devredilmesi hakkında yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.ARV-

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen 'Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise, bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Bahse konu bilgi toplama formunda bildirilen 1980 yılı ve öncesine ait kurumunuzda bulunan arşiv malzemesi (Ek: 1), mevzuat hükümleri çerçevesinde tasnif edilerek, hazırlanacak "Arşiv Malzemesi Devir Teslim ve Envanter Formu" ile birlikte en geç 2 ay içinde Devlet Arşivi'ne gönderilecek; 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, kurumunuz ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti yapılarak, ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nın düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmali bulunanlar hakkında, ilgi (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanuni işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

EK: Devlet Arşivi'ne devredilecek
arşiv malzemesi listesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.O.ARV- 493/06727

KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.O.ARV.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.O.ARV.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.O.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelini eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

**"Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları"nın en kısa sürede
doldurularak gönderilmesi ve arşiv malzemesinin
Devlet Arşivi'ne devri hakkında yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen 'Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise, bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Ancak, kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulması istenen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal etmemiştir. İkinci bir ikaza mahal verilmeden, en geç iki ay içinde söz konusu formlar doldurularak, varsa 1980 öncesi arşiv malzemesi ile birlikte Başbakanlığa gönderilecek, 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, kurumunuz ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti yapılarak, ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nın düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

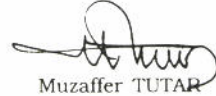
SAYI : B.02.0.ARV-

KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmali bulunanlar hakkında, ilgi (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanuni işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR
Başbakan a.
Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10 11/1995

SAYI : B.02.0.ARV-493/06727

KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.ARV.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.ARV.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Milli arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesinin en iyi şartlarda muhafaza edilerek, saklama süresi sonunda Devlet Arşivi'ne devrine dâir yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulan ve Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" incelenmiş, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesinin bulunmadığı görülmüştür. 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilinceye kadar en iyi şartlarda muhafaza edilerek, kurumunuzdaki bekleme süresini müteakip Devlet Arşivi'ne devredilecektir.

Ayrıca, kurumunuz ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti yapılarak, ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu'nun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V.

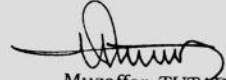
/ /1995

KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmalî bulunanlar hakkında, ilgi (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanunî işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.O.ARV-493/06727

KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.O.ARV.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.O.ARV.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.O.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelini eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

Arşiv malzemesinin saklama süresi sonunda
Devlet Arşivi'ne devredilmesi hakkında yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.ARV.

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen 'Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise, bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Bahse konu bilgi toplama formunda bildirilen 1980 yılı ve öncesine ait kurumunuzda bulunan arşiv malzemesi (Ek: 1), mevzuat hükümleri çerçevesinde tasnif edilerek, hazırlanacak "Arşiv Malzemesi Devir Teslim ve Envanter Formu" ile birlikte en geç 2 ay içinde Devlet Arşivi'ne gönderilecek; 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraklar için örnekleme metodu ile tespit çalışması yapılarak, söz konusu tespit formu kurumunuza ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

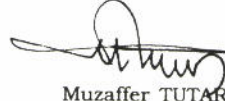
/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-
KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmalî bulunanlar hakkında ilgi, (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanunî işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.0.ARV-493/06727

**KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.**

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.ARV.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.ARV.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

Arşiv malzemesinin iyi şartlarda muhafaza edilerek, saklama süresi sonunda
Devlet Arşivi'ne devredilmesiyle ilgili yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.ARV-

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen 'Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Ancak, kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulması istenen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal etmemiştir. İkinci bir ikaza mahal verilmeden, en geç iki ay içinde söz konusu formlar doldurularak, varsa 1980 öncesi arşiv malzemesi ile birlikte Başbakanlığa gönderilecek, 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraklar için örnekleme metodu ile tespit çalışması yapılarak, söz konusu tespit formu kurumunuza ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nın düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

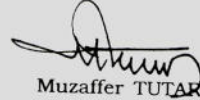
SAYI : B.02.0.ARV-
KONU :

/ /1995

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmalî bulunanlar hakkında, ilgi (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanuni işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.0.ARV- 493 / 06727

**KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.**

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.ARV.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.ARV.498/05424 sayılı yazımız,
c)
d) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
e) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.ARV-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

**Arşiv malzemesinin saklama süresi sonunda Devlet Arşivi'ne
devri hakkında yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen 'Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulan "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" yada bu konuda verilen bilgiler Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce incelenmiş olup, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesinin bulunmadığı görülmüştür. Daha sonraki yıllara ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraklar için örnekleme metodu ile tespit çalışması yapılarak, söz konusu tespit formu kurumunuza ilgi (c)'de kayıtlı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (d)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nın düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 3 -

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmalî bulunanlar hakkında, ilgi (e)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanunî işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.0.AR.V-493/06727

**KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.**

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.498/05424 sayılı yazımız,
c) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
d) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.AR.V-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

**Arşiv malzemesinin mevzuatın tayin ettiği süre sonunda
Devlet Arşivi'ne devriyle ilgili yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ 1995

SAYI : B.02.0.AR.V-
KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Bahse konu bilgi toplama formunda bildirilen 1980 yılı ve öncesine ait kurumunuzda bulunan arşiv malzemesi (Ek: 1), mevzuat hükümleri çerçevesinde tasnif edilerek, hazırlanacak "Arşiv Malzemesi Devir Teslim ve Envanter Formu" ile birlikte en geç 2 ay içinde Devlet Arşivi'ne gönderilecek; 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti işlemine bir program dahilinde başlanmış olup, bu çalışma kurumunuzda da yürütüleceğinden, tespit çalışmalarında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarına her türlü kolaylığın gösterilmesi; çalışmalarında, konusunda uzmanlaşmış personele muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tespit yapabilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (c)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 3 -

Ana hizmet birimlerinizde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmali bulunanlar hakkında, ilgi (d)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanuni işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR
Başbakan a.
Müsteşar V.

EK: Devlet Arşivi'ne devredilecek
arşiv malzemesi listesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.0.AR.V-493/06727

**KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.**

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.498/05424 sayılı yazımız,
c) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
d) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.AR.V-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelini eğitmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv

Arşiv malzemesinin iyi şartlarda muhafaza edilerek,
Devlet Arşivi'ne devredilmesine dâir yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V-

/ /1995

KONU :

- 2 -

Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise, bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Ancak, kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulması istenen "Arşiv Malzemesi" Hakkında Bilgi Toplama Formu" Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal etmemiştir. İkinci bir ikaza mahal verilmeden, en geç iki ay içinde söz konusu formlar doldurularak, varsa 1980 öncesi arşiv malzemesi ile birlikte Başbakanlığa gönderilecek, 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler ise, kurumunuzdaki bekleme süresince en iyi şartlarda muhafaza edilerek, bu süre sonunda Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

Ayrıca, Kurumların ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti işlemine bir program dahilinde başlanmıştır. Bu çalışma kurumunuzda da yürütüleceğinden, tespit çalışmalarında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarına her türlü kolaylığın gösterilmesi ile konusunda uzmanlaşmış personele muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tespit yapabilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (c)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-
KONU :

- 3 -

Ana hizmet birimlerinde teşekkül eden ve "Arşiv Malzemesi Tespit Formu"nun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmalî bulunanlar hakkında, ilgi (d)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanunî işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR
Başbakan a.
Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10/11/1995

SAYI : B.02.0.AR.V-493/06727

KONU : Arşivlik Malzemenin Korunması,
Arşiv Malzemesinin Devlet Arşivi'ne Devri.

- İLGİ: a) 24.1.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.493/08542 sayılı yazımız,
b) 17.10.1994 tarih ve B.02.0.AR.V.498/05424 sayılı yazımız,
c) 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazımız,
d) 25.2.1992 tarih ve B.02.0.AR.V-493/01512 sayılı yazımız.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11. maddesinde sayılan görevleri arasında, "Millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek", "Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel şahısların elinde bulunan arşiv malzemesini tespit etmek, toplamak...", "Kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetlemek" yer almaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kanunla verilen bu görevleri yerine getirmek maksadı ile bir taraftan kurum ve kuruluşların görevli arşiv personelinin eğitilmekte, arşiv çalışmalarını denetlemekte, diğer taraftan Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışmalarına rehber olmak üzere, kurumda sürekli saklanacak arşivlik malzeme ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek arşiv malzemesini tespit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışma ile ilgili olarak, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinde teşekkül eden arşiv malzemesini tespit ve tefrik etmek için, örnek seçilen kurum ve kuruluşlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile kurumunuza gönderilmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ile devri istenen, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi vasfını kazanacak 1981 yılı ve sonrasına ait arşivlik malzemenin miktarının tespit

**Arşiv malzemesinin saklama süresi sonunda Devlet Arşivi'ne
devri konusunda yazı**

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.AR.V-

KONU :

- 2 -

edilmesine ihtiyaç duyulmuş, yukarıda sözü edilen birimlerin her biri için "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" hazırlanmış ve ilgi (b)'de kayıtlı yazımız ekindeki formların yetkililerce doldurularak gönderilmesi istenmiştir.

Başbakanlığa gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formları'nın incelenmesi sonucunda; bazı kurum ve kuruluşlarca, bu formların gereken ciddiyette ve doğru olarak doldurulmadığı, 1980 yılı öncesi ve sonrasına ait arşiv malzemesi ile ileride arşiv malzemesi olacak arşivlik malzeme hakkında ayrı bilgi verilmediği, bazı birimlerin ilgili formları doldurmadığı, kurum ve kuruluşların bir kısmının ise bu formları göndermediği tespit edilmiştir.

Kurumunuz danışma, denetim ve yardımcı hizmet birimlerince doldurulan ve Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilen "Arşiv Malzemesi Hakkında Bilgi Toplama Formu" incelenmiş, 1980 yılı ve öncesine ait arşiv malzemesinin bulunmadığı görülmüştür. 1980 yılı sonrasına ait arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgeler, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilinceye kadar en iyi şartlarda muhafaza edilerek, kurumunuzdaki bekleme süresini müteakip Devlet Arşivi'ne devredilecektir.

Ayrıca, kurumların ana hizmet birimlerinde teşekkül eden evraktan, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belgelerin tespiti işlemine bir program dahilinde başlanmıştır. Bu çalışma kurumunuzda da yürütüleceğinden, tespit çalışmalarında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yetkili elemanlarına her türlü kolaylığın gösterilmesi ile konusunda uzmanlaşmış personele muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tespit yapabilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir.

Kurumunuzda, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılacak ayıklama ve imha faaliyetleri, ilgi (c)'de kayıtlı yazımızda belirtilen açıklamalara uygun olarak yapılacaktır.

Kurumunuz, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarında; "Arşiv Malzemesi Tespit Formu" göz önünde bulundurulacak, formun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivi'ne Gönderilir" ve "Kurumunda Saklanır" açıklaması yapılan belgeler kesinlikle imha edilmeyecek, formda yer almayan evraklar var ise, bunlar emsal tespitler dikkate alınarak değerlendirilecek, tereddüte düşülen konularda ise, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü talep edilecektir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

/ /1995

SAYI : B.02.0.ARV-

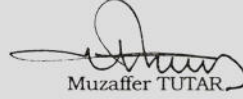
KONU :

- 3 -

Arşiv Malzemesi Tespit Formu'nun düşünceler hanesinde "Devlet Arşivine Gönderilir" açıklaması bulunan belgeler, mevzuatın tayin ettiği süre sonunda Devlet Arşivine düzenli olarak devredilecektir.

Devlet arşiv hizmetlerinin yukarıda sayılan faaliyetleri ile ilgili hususlarda ihmali bulunanlar hakkında, ilgi (d)'de kayıtlı Başbakanlık talimatında belirtildiği üzere, kurum ve kuruluşların denetim elemanları, yapacakları periyodik denetimlerde bu konuyu mutlaka dikkate alacaklar; görevlerini yerine getirmeyenler tespit edilerek, haklarında kanuni işleme tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Muzaffer TUTAR

Başbakan a.

Müsteşar V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

25/1996

SAYI : B.02.0.ARV-483/03309

KONU : Arşiv Faaliyet Raporları.

LGI: a) 27.11.1989 tarih ve 09.2.493/03725 sayılı yazımız,

b) 23.9.1993 tarih ve B.02.0.ARV.493/05740 sayılı yazımız.

3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, arşiv hizmetleri konusundaki mükellefiyetlerini yerine getirmeleri Başbakanlığın müteaddit tarihli talimatları ile istenmiştir.

Atıfta bulunulan Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşiv faaliyetlerinin incelenebilmesi ve yaptıkları çalışmaların yakinen takip edilebilmesi bakımından, ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ekinde gönderilen "Üç Aylık Faaliyet Raporları" formlarının düzenli olarak Başbakanlığa gönderilmesi istenmiş ve ilgi (b)'de kayıtlı yazı ile de kurum ve kuruluşların bahsedilen bu formları düzenli olarak göndermedikleri bildirilerek konu yeniden hatırlatılmıştır.

Söz konusu raporların, gerçeğe uygun şekilde ve zamanında gönderilmesi halinde, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce kurum ve kuruluşlara gereken rehberlik hizmetinin verilməsi yanında, devlet arşiv hizmetleri konusunda sürekli işbirliği ve yardımlaşma da temin edilmiş olacaktır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne 1995 yılı içinde gönderilen faaliyet raporlarının incelenmesi sonucunda, Kurumunuzun 1995 yılı içerisinde "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nı düzenli göndermediği tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için, bundan böyle tekide meydan verilmeden, "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nın düzenli, doğru ve eksiksiz olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları konusunda gereğini önemle rica ederim.

Ahmet KÖKSAL
Başbakan a.
Müsteşar Yardımcısı

Kurum ve kuruluşların "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nı düzenli göndermeleri
hakkında yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2 15/1996

SAYI : B.02.0.AR.V-483/03310

KONU : Arşiv Faaliyet Raporları.

İLGİ: a) 27.11.1989 tarih ve 09.2.493/03725 sayılı yazımız,

b) 23.9.1993 tarih ve B.02.0.AR.V.493/05740 sayılı yazımız.

3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, arşiv hizmetleri konusundaki mükellefiyetlerini yerine getirmeleri Başbakanlığın müteaddit tarihli talimatları ile istenmiştir.

Atıfta bulunulan Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşiv faaliyetlerinin incelenebilmesi ve yaptıkları çalışmaların yakinen takip edilebilmesi bakımından, ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ekinde gönderilen "Üç Aylık Faaliyet Raporları" formlarının düzenli olarak Başbakanlığa gönderilmesi istenmiş ve ilgi (b)'de kayıtlı yazı ile de kurum ve kuruluşların bahsedilen bu formları düzenli olarak göndermedikleri bildirilerek konu yeniden hatırlatılmıştır.

Söz konusu raporların, gerçeğe uygun şekilde ve zamanında gönderilmesi halinde, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce kurum ve kuruluşlara gereken rehberlik hizmetinin verilmesi yanında, devlet arşiv hizmetleri konusunda sürekli işbirliği ve yardımlaşma da temin edilmiş olacaktır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne 1995 yılı içinde gönderilen faaliyet raporlarının incelenmesi sonucunda, Kurumunuzun 1995 yılı içerisinde "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nı hiç göndermediği tesbit edilmiştir.

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için, bundan böyle tekide meydan verilmeden, "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nın düzenli, doğru ve eksiksiz olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uymaları ve hizmete sürat kazandırmaları konusunda gereğini önemle rica ederim.

Ahmet KÖKSAL
Başbakan a.
Müsteşar Yardımcısı

1995 yılı içerisinde "Üç Aylık Faaliyet Raporları"nı göndermeyen kurum ve kuruluşlar hakkında yazı

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.0.AR.V-483/03311

2 15/1996

KONU : Arşiv Faaliyet Raporları.

İLGİ: a) 27.11.1989 tarih ve 09.2.493/03725 sayılı yazımız,

b) 23.9.1993 tarih ve B.02.0.AR.V.493/05740 sayılı yazımız.

3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların, arşiv hizmetleri konusundaki mükellefiyetlerini yerine getirmeleri Başbakanlığın müteaddit tarihli talimatları ile istenmiştir.

Atıfta bulunulan Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşiv faaliyetlerinin incelenmesi ve yaptıkları çalışmaların yakinen takip edilebilmesi bakımından, ilgi (a)'da kayıtlı yazımız ekinde gönderilen "Üç Aylık Faaliyet Raporları" formlarının düzenli olarak Başbakanlığa gönderilmesi istenmiş ve ilgi (b)'de kayıtlı yazı ile de kurum ve kuruluşların bahsedilen bu formları düzenli olarak göndermedikleri bildirilerek konu yeniden hatırlanmıştır.

Söz konusu raporların, gerçeğe uygun şekilde ve zamanında gönderilmesi halinde, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce kurum ve kuruluşlara gereken rehberlik hizmetinin verilmesi yanında, devlet arşiv hizmetleri konusunda sürekli işbirliği ve yardımlaşma da temin edilmiş olacaktır.

Kurumunuz tarafından 1995 yılı içerisinde gönderilen faaliyet raporlarının incelenmesi sonucunda, arşiv hizmetlerine gereken ilgi ve hassasiyetin gösterilmediği görülmüş ve ekte gönderilen noksanlıklar tesbit edilmiştir. Söz konusu noksanlıkların acilen giderilmesi gerekmektedir.

Devlet arşiv hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilmesi için; kurum ve kuruluşların her kademedeki yöneticilerinin konuya gerekli ilgi ve hassasiyeti göstermeleri, görevlileri uyarmaları ve hizmete sürat kazandırmaları konusunda gereğini önemle rica ederim.

Ahmet KOKSAL
Başbakan a.
Müsteşar Yardımcısı

"Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları"nda tespit edilen noksanlıkların
giderilmesiyle ilgili yazı

IV. BÖLÜM

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI

Değerlendirme ve Kontrol Hizmetleri

Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü'nce yürütülen bu faaliyetler aşağıda verilmiştir:

Kurumların Arşiv Yönetmeliklerinin İncelenmesi

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na arşiv malzemesi devretmekle mükellef olan 3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, Başbakanlık'ça yürürlüğe konulan "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"e uygun şekilde kendi arşiv yönetmelik taslaklarını hazırlayarak, incelenmek üzere Başbakanlık'a göndermektedirler.

Kurumlarca hazırlanarak gönderilen bu yönetmelik taslakları, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü'nce mevzuat tekniklerine ve ayrıca Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından da "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine uygunluğu bakımından incelenmektedir. Yönetmelikler, Başbakanlık'ın uygun görüşünü müteakip, kurumlarınca yürürlüğe konulmaktadır.

Arşiv Malzemesinin Tespiti Çalışmaları

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından, 3473 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlarda teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti ve Devlet Arşivi'ne devrinin sağlanması amacıyla sekiz adet proje geliştirilmiş olup, bu projelerin yürütülmesi için Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı personeli arasında çalışma grupları teşekkül ettirilmiştir. Bu gruplara, kamu kurum ve kuruluşlarında yapacakları çalışmalar esnasında her türlü kolaylığın gösterilmesi, konusunda uzmanlaşmış personelle muhatap edilmeleri ve belgeler üzerinde tespit yapabilmelerine imkân sağlanmasının temin edilmesi için, sayfa 114'da verilen Başbakanlık'ın 07.09.1993 tarih ve B.02.0.ARV-493 / 05383 sayılı yazısı gönderilmiştir.

Yukarıda sözü edilen projeler;

- 1) Kurumların danışma ve denetim birimlerinde,
- 2) Kurumların yardımcı hizmet birimlerinde,
- 3) Belediyelerin ana hizmet birimlerinde,
- 4) Özel İdarelerin ana hizmet birimlerinde,
- 5) Üniversitelerin ana hizmet birimlerinde,
- 6) Bankaların ana hizmet birimlerinde,
- 7) Kamu İktisadî Teşebbüslerinin ana hizmet birimlerinde,
- 8) Bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının ana hizmet birimlerinde,

teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti.

Bu projelerin uygulamaya konulmasından amaç, 3473 sayılı "*Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun*" kapsamındaki kurum ve kuruluşların, ellerinde bulunan;

1- Evrak ve malzemededen, arşiv malzemesi vasfını kazanmış olanların tespit edilerek, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devrinin sağlanmasını,

2- Evrak ve malzemededen, arşiv malzemesi vasfını kazanmış olup, kurumların ellerinde geçici veya sürekli olarak saklanacakların tespitini,

3- Evrak ve malzemeyi, ayıklama ve imha işlemine tâbi tutacak olan, ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarına rehberlik etmek suretiyle, arşiv malzemesi ve arşivlik malzemenin yok edilmesinin önlenmesini,

4- Evrak ve malzemededen, muhafazasına lüzum kalmayan, arşiv malzemesi vasfını taşımayan malzemenin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesinin engellenmesini,

temin etmektir.

Ayrıca, aynı kanunlarla kurulmuş ya da aynı kanunlara tâbi olan belediyeler, özel idareler, üniversiteler ve bankalar gibi kurumlar arasından örnek seçilen kurumlarda yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan "*Arşiv Malzemesi Tespit Formu*"nu aynı statüdeki kurum ve kuruluşlara göndererek benzer uygulama yapılmasını sağlamaktır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce 3473 sayılı Kanun kapsamındaki mükellef kurum ve kuruluşlarda yürütülen tespit çalışması ile ilgili uygulamalar, şu şekilde özetlenebilir:

Belediyelerde teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti projesi ile ilgili olarak, Ankara Büyükşehir, Yenimahalle, Çubuk ve Bağlum Belediyelerinde tespit çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü'nün de uygunluk görüşü alınarak hazırlanan "*Belediyeler Arşiv Malzemesi Tespit Formu*"nun, uygulanabilmesi maksadıyla, belediyelerin arşiv hizmetlerinde örnek olarak kullanılmak üzere, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü'nce bütün belediyelere gönderilmiştir.

Özel İdarelerde teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti projesi ile ilgili olarak, Ankara İl Özel İdare ve Yenimahalle İlçe Özel İdare Müdürlüklerinde tespit çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü'nün de uygunluk görüşü alınarak hazırlanan "*Özel İdareler Arşiv Malzemesi Tespit Formu*"nun, uygulanabilmesi maksadıyla, özel idarelerin arşiv hizmetlerinde örnek olarak kullanılmak üzere, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü'nce bütün özel idarelere gönderilmiştir.

Bankalarda teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti projesi ile ilgili olarak, Ziraat Bankası, Halk Bankası, Kalkınma Bankası, İhracat Kredi Bankası Genel Müdürlüklerinde yapılan tespit çalışmasında elde edilen sonuçlar konusunda, bu bankaların da uygunluk görüşleri alınarak, "*Bankalar Arşiv Malzemesi Tespit Formu*" hazırlanmış, benzer çalışmaların diğer bankaların arşiv hizmetlerinde de uygulanmasını temin etmek üzere ilgililere gönderilmiştir.

Üniversitelerde teşekkül eden arşiv malzemesinin tespiti projesinde ise, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde tespit çalışması yapılmış, bu çalışma neticesi elde edilen tespitlerle, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yapılan arşiv malzemesi tespit çalışması sonuçları karşılaştırılarak, "*Üniversiteler Arşiv Malzemesi Tespit Formu*" hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma, diğer üniversitelerdeki ayıklama ve imha komisyonlarının çalışmalarına örnek teşkil etmek üzere bütün üniversitelere gönderilmiştir.

Ayrıca üniversitelerden, söz konusu “*Üniversiteler Arşiv Malzemesi Tespit Formu*”ndaki değerlendirmelerle ilgili olarak, farklı görüşlerinin olması hâlinde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’ne bildirmeleri istenmiş ve gelen görüşler dikkate alınmıştır.

Diğer taraftan, örnekleme yoluyla seçilen ve ayrı kanunlarla kurulmuş olan kurum ve kuruluşların bünyesinde benzer ve ortak hizmet veren danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinde tespit çalışmaları bitirilmiştir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’nce yapılan değerlendirme sonucunda, danışma ve denetim birimleri için bu birimlerin adları başlığı altında ayrı ayrı, yardımcı hizmet birimlerinde ise, yürütülen hizmetler dikkate alınarak bu hizmetlerin isimleri başlığı altında “*Arşiv Malzemesi Tespit Formları*” düzenlenmiştir.

Bu tespitler, kurumların yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerine ait malzemenin ayıklama ve imhasında örnek olarak kullanılmak üzere, sayfa 125’de verilen Başbakanlık’ın 24.1.1994 tarih ve B.02.0.ARV-493/08542 sayılı yazısı ile, 3473 sayılı “*Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun*” kapsamındaki kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Halen, bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının ana hizmet birimleri ile, kamu iktisadî teşekkülleri ana hizmet birimlerinin her birinde ayrı ayrı tespit çalışmasına devam edilmektedir.

Bugüne kadar, bakanlıklar ile bunların bağlı ve ilgili kuruluşlarının ana hizmet birimleriyle, kamu iktisadî teşekkülleri ana hizmet birimlerinden; Millî Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Anadolu Ajansı T.A.Ş, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Çay İşletmeleri Kurumu, DPT Müsteşarlığı, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Türkiye Petrolleri A.O, Türkiye Süt Endüstrisi A.Ş, Türkiye Ziraî Donatım

Kurumu, Devlet Hava Meydanları İşletmesi, Sümer Holding A.Ş., Et ve Balık Ürünleri A.Ş., Devlet Demiryolları İşletmesi, Yem Sanayii T.A.Ş., Türkiye Çimento ve Toprak Sanayii T.A.Ş., Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, T.C. Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası A.Ş., Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş., Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Petrol Ofisi A.Ş., Etibank, Eximbank, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, T.C. Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Yargıtay Başkanlığı, T.C. Merkez Bankası, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Sosyal Sigortalar Kurulu Genel Müdürlüğü, Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, Telsiz Genel Müdürlüğü, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü, Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün merkez ve örnek seçilen taşra teşkilâtlarında yapılan tespit çalışmaları tamamlanarak söz konusu kurumların da uygun görüşleri alınmak suretiyle elde edilen sonuçlar, bu kuruluşların merkez ve taşra birimlerinin arşiv hizmetlerinde de uygulanmasını temin etmek üzere ilgililere gönderilmiştir.

Daha sonra gönderilen Başbakanlık'ın sayfa 129'daki 10.11.1995 tarih ve B.02.0.ARV-493/06727 sayılı talimatıyla, kurum ve kuruluşlardan, sözü edilen birimler için doldurulmuş olan "*Arşiv Malzemesi Tespit Formu*"nda "*Devlet Arşivi'ne Gönderilir*" açıklaması yapılan malzeme konusunda bilgi toplanmış ve ayrıca bekleme süresini dolduran arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'ne gönderilmesi istenmiştir.

Kurum ve Kuruluş Arşivlerinin Denetlenmesi

Genel Müdürlüğümüz, 3473 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların arşiv faaliyetlerini, 3056 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin (a) ve (j) fıkraları hükümleri çerçevesinde denetlemeye tâbi tutmaktadır.

Bu keyfiyet sayfa 88'de verilen Başbakanlığın 8.10.1990 tarih ve 09.2-493/03827 sayılı yazısıyla da, ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir.

Birim ve kurum arşivlerinin denetlenmesinin amacı, 3473 sayılı Kanun'a tâbi kurumların; kendi arşiv yönetmeliklerine, "*Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik*" ile Başbakanlık'ça bu kurumlara gönderilen arşiv hizmetleri konusundaki talimatlara uyup, uymadıklarının kontrolünün yanı sıra kurumlardaki arşiv çalışmalarına rehberlik yapmak ve aynı zamanda kurumlarda teşekkül eden arşiv ve arşivlik malzemeyi tespit etmektir.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı denetleme elemanlarına; Başbakanlık Müsteşarı'nın imzasını taşıyan ve "Belge sahibi 3056 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi hükümleri gereğince 3473 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluş arşivlerinde inceleme yapmak, arşiv işlemlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesine rehberlik etmek, ayıklama ve imha işlemlerini denetlemek ve arşiv malzemesi vasfını kazanan belgelerin tespitini yapmak konusunda yetkilidir." ibaresi bulunan "Yetki Belgesi" verilmiştir.

Denetleme yapılırken, kurum arşivleri ve birim arşivlerinde; yer durumu, malzeme durumu, personel durumu, ayıklama ve imha, tasnif işlemleri konularında bilgi toplanmaktadır.

1- Yer Durumu

a) Kurum ve birim arşivleri için yeterli büyüklükte yer ayrılıp ayrılmadığı,

b) Ayrılan yerin, ısı, rutubet, havalandırma, aydınlatma ve raf durumunun uygun olup olmadığı,

c) Ayrılan yerde, yangına, su baskınına, hırsızlığa, kimyevî ve biyolojik tahrip unsurlarına karşı gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığı,

tespit edilmektedir.

2- Malzeme Durumu

- a) Dosyalama sisteminin olup olmadığı,
 - b) Birimlerde hangi konularda ve hangi türlerde arşiv malzemesi ve arşivlik malzemenin teşekkül ettiği,
 - c) Birim ve kurum arşivlerine malzeme devri esnasında “Uygunluk Kontrolü”nün yapılıp yapılmadığı,
 - d) Malzeme ile beraber kayıt defterleri veya föylerin devralınıp devralınmadığı,
 - e) Birim ve kurum arşivlerine devralınan malzemelerin aslı düzeni içinde muhafaza edilip edilmediği,
 - f) Teşekkül eden malzemenin birim seviyesinde mi, yoksa alt birim seviyesinde mi muhafaza edildiği,
 - g) Birime gelen ve giden yıllık evrak sayısı,
 - h) Birimlerde ayıklama ve imhaya tâbi tutulmayacak arşiv malzemesinin üretilip üretilmediği,
 - ı) Kurum arşivine evrak devredilip devredilmediği; devredilmişse hangi tarihlerde, hangi yıllara ait olduğu ve miktarı,
 - j) Birim arşivinde sürekli kalması gereken malzeme olup olmadığı; varsa bunların kullanılma sıklığı,
 - k) Birim arşivinde hangi tür dosya sisteminin kullanıldığı,
 - l) Birim ve kurum arşivinde malzemenin ne şekilde muhafaza edildiği,
 - m) Kurum arşivinin depo yerleşim plânının olup olmadığı,
 - n) Birim ve kurum arşivinin bugüne kadar herhangi bir tabîî afete maruz kalıp kalmadığı,
 - o) Kurum arşivinde tahribe uğramış malzeme olup olmadığı; varsa bunların korunması ve restorasyonu konusunda gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığı; alınmakta ise bu tedbirler ve uygulanan tekniklerin neler olduğu,
 - p) Arşiv malzemesinin hangi tür malzemeden meydana geldiği,
 - r) Kurum arşivinde eski harfli Türkçe arşiv malzemesi olup olmadığı; varsa hangi yıllara ait ve ne miktarda olduğu,
 - s) Kurum arşivine malzeme devretmeyen birimlerin olup olmadığı,
- tespit edilmektedir.

3- Personel Durumu

a) Birim ve kurum arşiv görevlilerinin olup olmadığı; varsa sayısı, eğitim durumları, unvan ve hangi statüde bulundukları,

b) Birimlerde arşiv görevlisi yoksa hizmetin ne şekilde yürütüldüğü,

c) Birim ve kurum arşiv görevlilerinin hizmetiçi ve kurumlar arası evrak, dosyalama ve arşivcilik eğitimine katılıp katılmadıkları; katılmışlarsa hangi tarihlerde ve ne kadar süreyle olduğu,

d) Arşiv hizmetlerinde bilgisayar kullanılıp kullanılmadığı; kullanılıyorsa hangi türde ve ne miktarda bilginin sisteme aktarıldığı, tespit edilmektedir.

4- Ayıklama ve İmha

a) Birim ve kurum arşivlerinde 3473 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce imha yapılıp yapılmadığı; yapılmışsa hangi tarihlerde, ne şekilde, hangi yıllara ait olduğu ve imha liste ve tutanaklarının hazırlanıp hazırlanmadığı,

b) 3473 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra ayıklama ve imha komisyonlarının kurulup kurulmadığı; kurulmuşsa yönetmelik hükümlerine uyulup uyulmadığı,

c) İmhaya ayrılan belgeler için, mevzuata uygun olarak imha liste ve tutanaklarının hazırlanıp hazırlanmadığı,

d) Taşra teşkilâtı birim arşivlerinde imha yapılıp yapılmadığı; yapılmakta ise imha liste ve tutanaklarının bir nüshasının kurum arşivine gönderilip gönderilmediği,

e) İmhaya ayrılan malzeme içinde, arşiv malzemesi vasfını taşıyan belge olup olmadığı,

f) Arşiv malzemesi olarak ayrılanlar içinde, muhafazasına lüzum görülmeyen malzeme olup olmadığı,

g) Ayıklama safhasında ne gibi güçlüklerle karşılaşıldığı,

h) Ayıklama sonucunda arşiv malzemesi vasfını taşıyan malzemelerin hangi tür ve miktarda olduğu,

ı) Arşiv hizmetlerinde mikrofilm, mikrofiş vb. uygulamasının olup olmadığı; varsa ne tür filmler kullanıldığı, adedi ve bunun dışında hangi tür fotoğrafik tekniklerin kullanıldığı,

konusunda tespit yapılmaktadır.

5- Tasnif İşlemleri

a) Devlet Arşivi'ne devredilecek arşiv malzemesinin tasnifine başlanılıp başlanılmadığı; başlanmışsa serilerinin ne şekilde oluşturulduğu,

b) Tasnif işlemlerinin ne zaman bitirilebileceği,

c) Arşiv malzemesinin, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ne zaman devredileceği,

d) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne, arşiv malzemesi ile birlikte devredilecek kayıt defteri ve föylerin olup olmadığı,

f) Kurum arşivinde sürekli kalması gereken arşiv malzemesi olup olmadığı; varsa bunların kullanılma sıklığı ile hangi tür ve ne miktarda olduğu,

g) Kurum arşivinin araştırmaya açık olup olmadığı,

h) Devlet arşiv kodlarına, teşkilâtlanmadaki değişiklikler sebebiyle yapılması istenilen ilâvelerin olup olmadığı,

ı) Tasnif işlemleri sırasında ne gibi güçlüklerle karşılaşıldığı, tespit edilmektedir.

Bugüne kadar 78 kurum ve kuruluşun denetlenmesi yapılmıştır.

Rehberlik Çalışmaları

"Hangi şartlarda olursa olsun arşivciliğin ilmî metodolojisi içerisinde sürdürülmesi" prensibini benimsemiş bulunan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, kurum arşiv görevlilerine, uygulamalı eğitim vermenin yanı sıra, kurumların talepleri doğrultusunda buralara, yetişmiş uzman arşiv personeli göndermek suretiyle uygulamalı arşiv çalışmalarına da rehberlik etmektedir.

Ayıklama-İmha İşlemlerinin Denetlenmesi

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nun 11'inci maddesinin (j) fıkrası, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne kurum ve kuruluşlarının arşivlerinde yapacakları ayıklama, saklama ve imha işlemlerini denetleme görevi vermiştir. Bu hüküm, söz konusu işlemlerin yapılmasında,

kuruluşların Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile iş birliği yapmalarını, görüş ve tavsiyelerini göz önünde bulundurmalarını zarurî kılmaktadır.

Bu çerçevede, yanlış ve geliş güzel uygulamaları önlemek ve devlet hayatında önemli yeri olabilecek değerli arşiv malzemesinin kaybını engellemek maksadıyla sayfa 94’de verilen Başbakanlık’ın 21.5.1991 tarih ve 09.2-493/03237 sayılı yazısı ile kurum arşivleri Ankara’da bulunan, kurum ve kuruluşların, ayıklama ve imha işlemlerinin neticesinde, imhasına karar verilen malzemenin listelerinin hazırlanmasından sonra, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı’nın haberdar edilmesi ve söz konusu dairenin yetkili elemanlarınca mahallinde incelenmesinden sonra imha işlemine başlanması zorunluluğu getirilmiştir.

Yine aynı yazıda, kurum ve kuruluşların taşra, bölge ve yurt dışı teşkilâtları birim arşivleri ile merkez teşkilâtları Ankara dışında bulunan kurum ve kuruluşların kurum arşivlerinde yapacakları ayıklama-imha işlemlerinde uyulması gereken usul ve esaslar da belirtilmiştir.

3056 sayılı Kanun ve yukarıda zikredilen yazı çerçevesinde kurumların yapmış oldukları ayıklama işlemleri neticesi muhafazasına lüzüm görülmeyerek imhaya ayrılan evrak ve malzeme Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline yerinde görülmek suretiyle incelenmekte, yapılan işlem uygun görüldüğü takdirde, bu evrak ve malzemenin imhasına “uygunluk görüşü” verilmektedir. Böylece, usulsüz yapılan ayıklama ve imha işlemlerine engel olunarak, arşiv malzemesinin kayba uğraması önlenmektedir.

Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporları

3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların arşiv hizmetleri konusunda yaptıkları hizmetlerin değerlendirilebilmesi ve takip edilebilmesi maksadıyla, kurum ve kuruluşlardan üç ayda bir arşiv faaliyet raporları istenmekte; gelen raporlar bilgisayar ortamında değerlendirilerek, kurumların arşiv çalışmaları izlenmektedir. Faaliyet raporu göndermeyen kurum ve kuruluşlar ile, devlet arşiv hizmetleri konusunda hatalı ve noksan iş yapanlar uyarılmaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na Arşiv Malzemesinin Devri

3473 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, arşiv yönetmelikleri yürürlüğe girdikten sonra, arşiv çalışmalarına hız vererek, Devlet Arşivi'ne ellerindeki arşiv malzemesini intikal ettirmeye başlamışlardır. Daha önce bahsedilen projelerin uygulanmaya başlanmasıyla, kurumlardan yoğun bir şekilde evrak akışı sağlanmıştır. Bugüne kadar Devlet Arşivi'ne, 71 mükellef kurum ve kuruluşun çeşitli birimlerinden arşiv malzemesi devralınmıştır.

Başbakanlık Kurum Arşivi Hizmetleri

Başbakanlık hizmet birimlerinde işlemi biten arşivlik malzeme, Değerlendirme ve Kontrol Şube Müdürlüğü tarafından teslim alınarak, aslı düzenleri bozulmadan Devlet Arşiv Sitesi'nde kendilerine ayrılan bölümlere yerleştirilmektedir.

Birimlerce, bu belgelere ihtiyaç duyulması hâlinde, ilgililere gerekli usul ve esaslar içerisinde belge örnekleri veya asılları verilmektedir.

Muhafazasına lüzum kalmayan evrak ise, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince, Makamın onayı ile kurulan ayıklama ve imha komisyonlarınca değerlendirilmektedir.

Tasnif Hizmetleri

Tasnif Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nce yürütülen bu faaliyetler aşağıda verilmiştir.

Tasnif

Tasnif, arşiv malzemesi ile arşivlik malzemenin kolaylıkla bulunabilmesi ve kullanılabilmesi için belli bir sisteme göre belgelerin sıraya konması ve düzenlenmesi işlemlerini ifade eder.

Arşiv malzemesi daha teşekkül ederken, kurumların dosyalama plânlarına uygun olarak tasnif edilmektedir. Bu durum, arşiv malzemesinin aslı düzenidir. Devlet Arşivleri'nde arşiv malzemesi, aslı düzenlerine sadık kalmayarak tasnif edilmektedir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda, provönans tasnif sistemi uygulanmaktadır. Bu tasnif sistemi, arşiv malzemesinin işlem gördüğü tarihlerdeki aslî düzeni içerisinde, fonların parçalanmadan korunup, tasnif edilmesi esasına dayanmaktadır. Bu sisteme göre tasnif edilen Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi, aslî düzenleri bozulmadan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde muhafaza edilmektedir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilen arşiv malzemesinin, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından, "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik" in 24'üncü maddesine uygun olarak tasnifi yapılmaktadır. Tasnifte öncelik, eski yıllara ait arşiv malzemesine verilmektedir. Böylece, arşiv fon ve serilerinde bütünlüğün temini sağlanmaktadır.

Devlet Arşivi Kodları

Arşiv malzemesinin, aidiyet ve fon bütünlüklerinin korunması, bilgisayar ortamına aktarılması, depo yerleşiminin sağlanması, kısaca provönans tasnif sistemine göre tasnifinin yapılabilmesini sağlamak için, kurum ve kuruluşların 'Devlet Arşivi Kodları' tespit edilmiştir.

Bu kodlar tespit edilirken, kurum ve kuruluşlar; yargı, yürütme, bankalar, sigorta şirketleri ve kamu iktisadî teşebbüsleri başlıkları altında toplanmıştır.

Bilindiği üzere, devlet teşkilâtında sürekli değişiklik söz konusudur. 'Devlet Arşivi Kodları' belirlenirken idarî bağılılık durumuna tam olarak sadık kalınmıştır. Faaliyet alanları birbiriyle ilgili kurum ve kuruluşlar mümkün olduğu kadar bir araya getirilmek suretiyle kodlanmış ve böylece benzer hizmet veren kurum ve kuruluşlara ait arşiv malzemesinin, Devlet Arşivi depolarında bir arada bulunması sağlanmıştır. Eğitim, gençlik, spor, kültür, köy işleri, tarım, orman ve sosyal güvenlik vb. hizmetleri yürüten kurum ve kuruluşlar bir bütün hâlinde ele alınarak birbirini takip edecek şekilde kodlanmıştır.

Kurum ve kuruluşların 'Devlet Arşiv Kodları'nın listesi aşağıda verilmiştir:

Yargı Organları

- 010 - Anayasa Mahkemesi
- 011 - Yargıtay
- 012 - Danıştay
- 013 - Sayıştay
- 023 - Cumhuriyet Başsavcılıkları
- 024 - İdarî Yargı Mahkemeleri
- 025 - Devlet Güvenlik Mahkemesi

Yürütme Organları

- 030 - Başbakanlık
- 031 - Başbakan Yardımcılığı
- 032 - Devlet Bakanlıkları
- 033 - Millî Güvenlik Kurulu
- 034 - Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- 035 - Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 036 - Türkiye Bilimsel Teknik Araştırma Kurumu
- 038 - Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı
- 037 - Yüksek Denetleme Kurulu
- 039 - Türkiye Radyo -Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü
- 040 - Yüksek Öğretim Kurumu
- 041 - Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- 050 - Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığı
 - Kültür Müsteşarlığı bkz. 200
 - Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bkz. 251
 - Deniz Müsteşarlığı bkz. 22017
 - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı bkz. 141
- 051 - Diyanet İşleri Başkanlığı (Şeriyye Vekâleti)
- 052 - Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 053 - Devlet Personel Başkanlığı
- 054 - Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 055 - Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı

- 056 - Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
057 - Çevre Genel Müdürlüğü
058 - Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
059 - Anadolu Ajansı T.A.Ş.
060 - Basın-İlân Kurumu
061 - Türk Standartları Enstitüsü
062 - Millî Prodüktivite Merkezi
063 - Başbakanlık Toplu Konut İdaresi
100 - Adalet Bakanlığı
101 - Adli Tıp Kurumu Başkanlığı
120 - İçişleri Bakanlığı
121 - Emniyet Genel Müdürlüğü
126 - Özel İdareler
127 - Belediyeler (İl, İlçe)
128 - Belediyeler (Bucak)
129 - Belediyeler (Bucak)
130 - Dışişleri Bakanlığı
140-150 - (Maliye ve Gümrük Bakanlığı)
140 - Maliye Bakanlığı
141 - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
142 - Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü
150 - Gümrük Müsteşarlığı (Gümrük ve Tekel Bakanlığı)
160-170 - (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı)
160 - Sanayi Bakanlığı (Ekonomi Bakanlığı)
170 - Ticaret Bakanlığı (İktisat Vekâleti)
171 - İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
175 - Dış Ekonomik İlişkiler Başkanlığı
180 - Millî Eğitim Bakanlığı (Maarif Vekâleti)
190 - Gençlik ve Spor Bakanlığı (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü)
191 - Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü

- 192 - Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
200 - Kültür Bakanlığı
201 - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
202 - Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
210 - Turizm Bakanlığı (Turizm ve Tanıtma Bakanlığı)
220 - Ulaştırma Bakanlığı
221 - Telsiz Genel Müdürlüğü
230-240 - (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı)
230 - Bayındırlık Bakanlığı
231 - Karayolları Genel Müdürlüğü
240 - İmar ve İskân Bakanlığı
241 - Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü
242 - İller Bankası Genel Müdürlüğü
250 - Tarım Bakanlığı (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı)
251 - Toprak Reformu Genel Müdürlüğü
260 - Orman Bakanlığı
270 - Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı
271 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
272 - Toprak İskân İşleri Genel Müdürlüğü
273 - Topraksu Genel Müdürlüğü
280 - Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
281 - Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
282 - Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
283 - Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı
290-300 - (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı)
290 - Çalışma Bakanlığı
291 - İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü
292 - Yakın ve Orta Doğu Çalışma Eğitim Merkezi
293 - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ereğli Kömür Havzası Amele Birliği Biriktirme ve Yardım Sandığı Başkanlığı

- 300 - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Sosyal Güvenlik Bakanlığı)
- 301 - T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü
- 302 - Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü
- 303 - BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü
- 310 - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- 311 - Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü
- 312 - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- 313 - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
- 314 - Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 320 - İşletmeler Bakanlığı
- 500-549 - *Bankalar*
- 501 - Denizcilik Bankası
- 502 - Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.
- 503 - Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.
- 504 - Etibank
- 505 - Ray Bank
- 506 - Sümerbank
- 507 - Şekerbank
- 508 - T.C. Merkez Bankası
- 509 - T.C. Ziraat Bankası
- 510 - Türkiye Emlâk Bankası A.Ş.
- 511 - Türkiye Halk Bankası A.Ş.
- 512 - Türkiye Vakıflar Bankası
- 550-559 - *Sigorta Şirketleri*
- 600-699 - *Kamu İktisadî Teşebbüsleri*
- 601 - Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü
- 602 - Millî Piyango Genel Müdürlüğü
- 605 - Çay İşletmeleri Kurumu
- 606 - Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
(Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü)

- 610 - Türkiye Denizcilik İşletmeleri
- 611 - D.B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş.
- 612 - Denizcilik Bankası T.A.Ş.
- 613 - Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş.
- 614 - Türkiye Gemi Sanayii A.Ş.
- 620 - Devlet Hava Meydanları İşletmesi
- 621 - Türk Hava Yolları A.O.
- 622 - Uçak Servisi A.Ş.
- 623 - Hava Alanları Yer Hizmetleri A.Ş.
- 626 - T.C. Devlet Demir Yolları İşletmesi
- 628 - T.C. Posta Telgraf ve Telefon İşletmesi
- 630 - Ağır Sanayi ve Otomotiv Kurumu
- 631 - Takım Tezgâhları Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- 632 - Türk Motor Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- 634 - Türkiye Elektronik Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- 635 - Türkiye Elektromekanik Sanayii A.Ş.
- 640 - Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
- 650 - Etibank
- 651 - Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.
- 652 - Çinko Kurşun Sanayii A.Ş.
- 655 - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri
- 660 - Türkiye Kömür İşletmeleri
- 670 - Türkiye Taşkömürü Kurumu
- 680 - Türkiye Elektrik Kurumu
- 685 - Türkiye Petrolleri A.Ş.
- 686 - Petrol Ofisi A.Ş.
- 687 - Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
- 688 - Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş.
- 689 - Petkim Petrokimya A.Ş.
- 690 - Petlas-Lâstik Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- 700 - Tarım İşletmeleri

- 705 - Et ve Balık Ürünleri A.Ş.
706 - Türkiye Yapağı ve Tiftik A.Ş.
707 - Toprak Mahsulleri Ofisi
708 - Aksaray Azmi Milli T.A.Ş.
709 - Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü
710 - Türkiye Süt Endüstrisi A.Ş.
711 - Türkiye Gübre Sanayii A.Ş. (Azot Sanayii A.Ş.)
712 - Yem Sanayii T.A.Ş.
713 - Türkiye Ziraî Donatım Kurumu
715 - Orman Ürünleri Sanayi Kurumu
716 - Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları
718 - Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
730 - Sümerbank
731 - Antalya Pamuklu Dokuma Sanayii A.Ş.
732 - Bergama Pamuk İpliği ve Dokuma Sanayii T.A.Ş.
733 - Manisa Pamuklu Mensucat A.Ş.
734 - Türkiye Yapağı ve Tiftik A.Ş.
735 - Çukobirlik İplik ve Dokuma Fabrikaları A.Ş.
736 - Antbirlik Aksu İplik Fabrikası ve Yağ Kombinası
737 - Tariş İplik ve Yağ Fabrikası
745 - T.C. Turizm Bankası A.Ş.
750 - Türkiye Çimento Sanayii A.Ş.

Üniversiteler

Üniversitelerin Devlet Arşivi kodları, Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlı olarak aşağıdaki şekilde verilmiştir.

- 040 20 - Akdeniz Üniversitesi
040 21 - Anadolu Üniversitesi
040 22 - Ankara Üniversitesi
040 23 - Atatürk Üniversitesi
040 24 - Bilkent Üniversitesi
040 25 - Boğaziçi Üniversitesi

- 040 26 - Cumhuriyet Üniversitesi
- 040 27 - Çukurova Üniversitesi
- 040 28 - Dicle Üniversitesi
- 040 29 - Dokuz Eylül Üniversitesi
- 040 30 - Ege Üniversitesi
- 040 31 - Erciyes Üniversitesi
- 040 32 - Fırat Üniversitesi
- 040 33 - Gazi Üniversitesi
- 040 34 - Gaziantep Üniversitesi
- 040 35 - Hacettepe Üniversitesi
- 040 36 - İnönü Üniversitesi
- 040 37 - İstanbul Üniversitesi
- 040 38 - İstanbul Teknik Üniversitesi
- 040 39 - Karadeniz Üniversitesi
- 040 40 - Marmara Üniversitesi
- 040 41 - Mimar Sinan Üniversitesi
- 040 42 - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- 040 43 - Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 040 44 - Selçuk Üniversitesi
- 040 45 - Trakya Üniversitesi
- 040 46 - Uludağ Üniversitesi
- 040 47 - Yıldız Üniversitesi
- 040 48 - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- 040 49 - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 040 50 - Adnan Menderes Üniversitesi
- 040 51 - Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 040 52 - Balıkesir Üniversitesi
- 040 53 - Celâl Bayar Üniversitesi
- 040 54 - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 040 55 - Dumlupınar Üniversitesi
- 040 56 - Gaziosmanpaşa Üniversitesi

- 040 57 - Harran Üniversitesi
- 040 58 - Kafkas Üniversitesi
- 040 59 - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
- 040 60 - Kırıkkale Üniversitesi
- 040 61 - Kocaeli Üniversitesi
- 040 62 - Mersin Üniversitesi
- 040 63 - Mustafa Kemal Üniversitesi
- 040 64 - Muğla Üniversitesi
- 040 65 - Niğde Üniversitesi
- 040 66 - Pamukkale Üniversitesi
- 040 67 - Sakarya Üniversitesi
- 040 68 - Süleyman Demirel Üniversitesi
- 040 69 - Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
- 040 70 - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Danışma-Denetim Birimleri

Kurum koduna bağlı olarak müşterek şekilde kodlanmıştır.

60 - Teftiş Kurulu (Teftiş hizmetleriyle ilgili birimler bu kod altında verilir.)

61 - Hukuk Müşavirliği

62 - Bakanlık ve diğer Müşavirlikler (Diğer Müşavirlikler alt birim kodu ile verilir.)

63 - Basın ve Halkla İlişkiler (Hizmetlerin ayrı yürütülmesi hâlinde; 6310 Basın, 6320 Halkla İlişkiler için verilir.)

64 - Savunma Sekreterliği

65 - Araştırma, Geliştirme, Plânlama, Organizasyon ve Koordinasyon hizmetleri (Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon, Organizasyon Metot, Araştırma Geliştirme ve Koordinasyon, Tetkik Kurulu.)

66-69 - Diğerleri

Yardımcı Hizmet Birimleri

Aşağıda yer alan hizmetler, teşkilât yapısına bağlı kalınmaksızın, kurum koduna bağlı olarak müşterek şekilde kodlanmıştır.

- 70 - Genel Sekreterlik
- 71 - Personel İşleri
- 72 - Eğitim İşleri
- 73 - İdarî İşler
- 74 - Malî İşler
- 75 - Döner Sermaye
- 76 - Dış İlişkiler
- 77 - Bilgi İşlem
- 78 - Yayın, Kütüphane ve Dokümantasyon
- 79 - Sağlık İşleri
- 80 - Yatırım ve Tesisler (İnşaat, Bakım, Onarım)
- 81-89 - Diğerleri

Taşra ve Yurt Dışı Teşkilâtları

Kurum koduna bağlı olarak müşterek şekilde aşağıdaki harflerle kodlanmıştır.

- İl teşkilâtları (V) + trafik kodu
- Bölge kuruluşları (B) + bölge başmüdürlüğü kodu
- Yurt dışı kuruluşları (Y) , (Z) + yurt dışı kodu
- Hastahaneler (H) + hastahane kodu
- Fabrikalar (F) + fabrika kodu
- Müesseseler (M) + müessese kodu

Maliye Bakanlığı Taşra Teşkilâtları

Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü birimleri (M) + trafik kodu

- Muhasebât Genel Müdürlüğü (S) + trafik kodu
- Gelirler Genel Müdürlüğü (G) + trafik kodu
- Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürlüğü (D) + trafik kodu
- Millî Emlâk Genel Müdürlüğü (E) + trafik kodu
- Personel Genel Müdürlüğü (P) + trafik kodu

Üniversitelerin Araştırma Enstitüleri

(A) + Araştırma Enstitüsü kodu

3473 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların ana hizmet birimlerinin kodları ise sayfa 69'daki; 26.9.1988 tarih ve 09.2-493/01584 sayılı Başbakanlık talimatı ekinde kurumlara gönderilen "Kurum ve Kuruluşların Kodlama Çalışması ile İlgili Esaslar"a göre yapılmıştır. Her kurumun teşkilât yapısına uygun olarak hazırlanan ana hizmet birimlerinin kodları, taslak kodlar olup, bu birimlere ait arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'ne devrinden sonra kesinlik kazanacaktır.

Tespit edilen kodlar, tasnif işlemlerinde, arşiv malzemesinin hizmete sunulmasında ve belgelerin depodaki yerinin tespitinde kullanılmaktadır.

Araştırma Hizmetleri

Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nce yürütülen bu faaliyetleri aşağıda verilmiştir:

Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün Yerleşimi ve Hizmet Alanı

Araştırma Hizmetleri Şube Müdürlüğü; Araştırmacı Müracaatı, Araştırma Salonu ve personel odalarından müteşekkildir.

Araştırma Salonu, yaklaşık 120 araştırmacı ve okuyucunun aynı anda faydalanabileceği kapasiteye sahip olup, yerli ve yabancı araştırmacıların üç ayrı hizmetten yararlanmalarını sağlayacak şekilde tanzim edilmiştir.

Bu hizmetler;

1- Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda bulunan araştırmaya açık arşiv malzemesi ve katalogları: "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"ın 2'nci maddesinde ifade edilen "Tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden en az elli sene geçmiş" hükmü doğrultusunda Cumhuriyet dönemine ait arşiv malzemesi ve bunların kataloglarıdır.

2- Dokümantasyon Daire Başkanlığı koleksiyonu: Genel Müdürlük bünyesindeki Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın çalışmalarıyla oluşturulmuş ve onun kontrolü altında olan ve yine Araştırma Salonu içerisinde bulunan kitap ve süreli yayınlardır.

Arşiv malzemesini tetkik eden araştırmacıların çalışmalarını desteklemek maksadıyla teşkil edilmiş bu koleksiyonu; ansiklopediler, bibliyografyalar, sözlükler, yıllıklar vb. referans kitaplar ile başta arşivcilik konusunda olmak üzere, kültürel, iktisadî, idarî, edebî, tarihî vb. konularda kaynak kitaplar ve gazete, dergi, gibi süreli yayınlar oluşturmaktadır.

3- Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'na ait arşiv malzemesi katalogları: Genel Müdürlüğün İstanbul'da bulunan Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda tasnifi tamamlanarak araştırmaya açılmış arşiv malzemesinin kataloglarının Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'ndaki ikinci nüshalarıdır.

Gerek Ankara ve gerekse İstanbul'a uzak Anadolu kentlerindeki üniversite ve ilim çevrelerinin zaman kayıplarını önlemek, araştırmalarında kolaylık sağlamak maksadıyla bu kataloglardan birer nüsha Araştırma Salonu'na konulmuş olup, araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır.

Bu kataloglar üzerinde tespit edilen belgeler, İstanbul'daki Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda hizmete sunulmakta olup, adı geçen daireden temin edilebilmektedir.

Arşiv Malzemesinin Hizmete Sunulması

23.6.1989 tarih ve 89/14269 sayılı "Devlet Arşivleri'nde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"a dair Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda, arşiv malzemesi hizmete sunulmakta olup, bu hususta:

1- Gerek Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı arşiv fonlarından, gerekse Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı katalogları üzerinde araştırma ve inceleme yapacak yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişi-

ler, bizzat veya posta ile bu kitabın III. Bölümünde "Arşiv Mevzuatı" başlığı altında yer verilen "Yerli ve Yabancı Araştırmacıların Tâbi Olacakları Esaslar"ın ekindeki; "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde Araştırma Talebinde Bulunanlar İçin Müracaat Formu" ile "Taahhütname"yi doldurarak iki adet fotoğraf ve nüfus cüzdanlarının arkalı önlü fotokopisiyle birlikte Genel Müdürlüğe müracaat ederler.

Araştırma Salonu'nda bulunan kütüphane ve dokümantasyon hizmetlerinden faydalanmak isteyen araştırmacı veya okuyucular yazılı müracaatta bulunmazlar.

2- Araştırma, inceleme ve örnek alma talepleri "Araştırma Taleplerini İnceleme Komisyonu" tarafından değerlendirilip;

a) Talebin mevzuata uygun olup olmadığı,

b) Araştırmacı, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde daha önce araştırma yapmışsa, araştırma neticesinde hazırladığı veya yayınladığı çalışmasının bir nüshasını Genel Müdürlüğe, yabancı ise Dışişleri Bakanlığı'na verip vermediği,

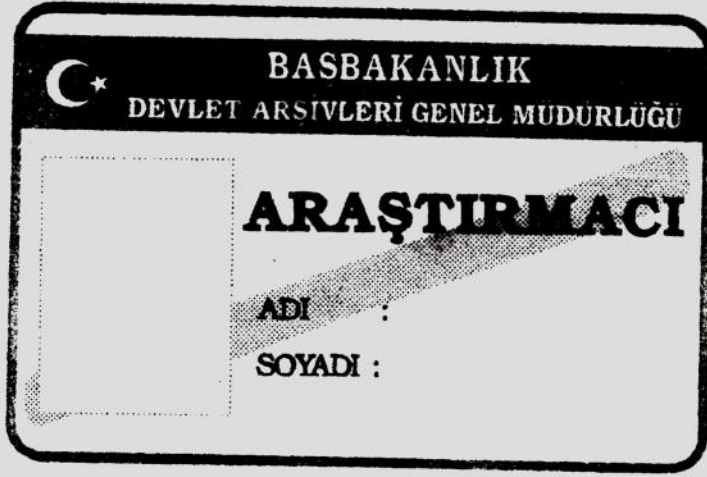
c) Daha önce çalışma yapmışsa, o çalışmalarında, "Taahhütname" ve "Araştırmacıların Uyması Gereken Hususlar" ile Genel Müdürlüğün iç çalışma düzenine uyup uymadığı,

kontrol edilerek veya göz önünde bulundurularak araştırma talebi ya aynen kabul edilmekte veya araştırma konusunun zaman ve muhteva olarak sınırlandırılması veya reddi hususunda görüş bildirilmektedir.

3- Araştırma talepleri yurt dışında T.C. Büyükelçilikleri veya Başkonsolosluklarına yapılarak, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne intikal ettirilmekte olup, bu araştırma taleplerine aynı yoldan en geç 30 gün içinde cevap verilmektedir. Yurt içinde ise, Genel Müdürlüğe yapılan araştırma talepleri en geç iki gün içinde karara bağlanmaktadır.

4- Araştırmacılar için, aşağıda örneği verilen, bir yıl süreli "Araştırmacı Kimlik Kartı" tanzim edilmekte olup, bu kart Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde muhafaza edilmektedir. Kartların süreleri yeniden birer yıllık dönemler için uzatılabilmektedir. Araştırmacı, arşivde bulunduğu sürece bu kartı görülebilecek şekilde üzerinde taşır.

Araştırmacı Kimlik Kartı Örneği

5- Müracaat işlemleri tamamlanan araştırmacı; Cumartesi, Pazar ve resmî tatil günleri hariç 09.00 - 17.00 saatleri arasında, öğle tatili de dahil Genel Müdürlüğümüzde araştırma ve incelemelerini sürdürebilir.

6- Gerek Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı arşiv fonlarından, gerek Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı kataloglarından ve gerekse Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın kütüphane ve dokümantasyon koleksiyonundan faydalanmak isteyen araştırmacı, Genel Müdürlük girişinde bulunan dış müracaat memuruna kimliğini vererek, "*Araştırmacı Giriş Kartı*"nı alır ve kayıt defterini imzalar.

Araştırmacı, üzerinde veya beraberinde bulunan çanta, yazı ve fotoğraf makinesi, palto vb. eşyaları, iç müracaattaki vestiyerde kendisine tahsis edilecek özel dolaba bırakır. Sadece yanında kurşun kalem, silgi, kâğıt veya not defteri bulundurmak suretiyle Araştırmacı Müracaatı'na gelir. Burada "*Araştırmacı Kayıt Defteri*"ne ismini yazdırır. "*Araştırmacı Kimlik Kartı*"nı alır ve yakasına takar.

7- Bu işlemleri tamamlayan araştırmacı, Araştırma Salonu'na geçer ve çalışmaya başlamadan önce, İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanarak salon içerisindeki çalışma masaları üzerine yerleştirilmiş olup, aşağıda tam metni verilen "*Araştırmacıların Uyması Gereken Hususlar*"a dâir talimatı okur.

Araştırmacıların Uyması Gereken Hususlar

1- Araştırma salonu ve kütüphane, mesai günlerinde Ankara'da, sabah 9.30'da açılır ve akşam 17.00'de kapanır. İstanbul'da ise, sabah 9.00'da açılır ve akşam 17.00'de kapanır,

2- Tasnifi tamamlanmamış arşiv malzemesi ile yararlanılamayacak derecede hasara uğramış belgeler incelemeye verilmez,

3- Kataloglarda kayıtlı bulunsa dahi, onarıma alınmış arşiv malzemesi ile yeniden tasnife tâbi tutulmakta olan fonlara ait arşiv malzemesi, bu işlemler bitene kadar araştırmacılara verilmez,

4- Araştırma ve inceleme, kitap, dergi vb. basılı dokümanlar dışında, ilke olarak arşiv malzemesinin fotokopisi veya mikrofilm üzerinde yapılır; arşiv malzemesinin aslı ancak karşılaştırma talebinde bulunulması hâlinde gösterilir. Bununla birlikte, fotokopi ve mikrofilm temin edilememesi hâlinde araştırma ve inceleme evrakın aslı üzerinden de yapılabilir,

5- Araştırmacılar ancak kendi konuları ile ilgili arşiv malzemesi üzerinde araştırma ve inceleme yapabilirler. Araştırma konuları dışında malzeme talebinde bulunamazlar. Bu çalışmalar sırasında konu ile ilgili arşiv malzemesinin tamamını kendi adlarına ayırttırmazlar,

6- Araştırmacılar vesikaları sayarak teslim alırlar ve aynı şekilde teslim ederler. Kendilerine teslim edilen vesikanın kaybolması hâlinde sorumluluk araştırmacıya aittir,

7- Arşiv malzemesi talepleri, tarih ve saatine göre sıraya konularak karşılanır ve istenen belgelerin hangi gün ve saatte verileceği araştırmacıya bildirilir,

8- Araştırmacılar, bir gün içinde en çok onbeş vesika veya beş defter talep edebilirler,

9- Araştırmacılar, kendilerine teslim edilen vesikaların tamamını iade etmeden yenilerini talep edemezler. Ancak, alınmış olan belgelerle ilişkisi bulunan ve birlikte incelenmesi gereken diğer bir kısım belgelerin talep edilebilmesi için, ilk alınanlardan aynı sayıda belgenin iade edilmesi ve yeniden sıraya girilmesi gerekir,

10- Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini başka bir araştırmacıya veremez; vesika üzerinden kopya alamaz ve fotoğraf çekemez,

11- Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini her türlü tahribat ve tahrifattan korumak zorundadır,

12- Araştırmacı, varsa vesikanın katlarını değiştiremez, katlayamaz, buruşturamaz, tertibini değiştiremez, vesikanın üzerine hiçbir şekilde yazı yazamaz, işaret ve numara koyamaz. Tesbit ettiği herhangi bir hata ve karışıklığı kendisi düzeltemez, salon görevlilerini haberdar eder,

13- Araştırma ve incelemelerde sadece kurşun kalem ve silgi kullanılır,

14- Araştırma mahalline çanta, yazı ve fotoğraf makinesi, palto vb. eşyalarla girilemez, Araştırmacılar şahsî eşyalarını vestiyerde bulunan dolaplara kilitler,

15- Araştırma salonunda sigara ve herhangi bir şey içilemez,

16- Arşiv malzemesi, araştırmacılara tahsis edilen mahalden hiçbir şekilde dışarıya çıkarılamaz,

17- Araştırmacılara tahsis edilen mahallere, görevlilerden ve araştırmacılardan başkası giremez,

18- Çalışmalarına bir haftadan fazla ara verecek araştırmacı, elindeki belgeleri iade etmek zorundadır,

19- Bütün bu şartlardan birisinin ihlâli hâlinde, araştırma durdurulur ve araştırmacı hakkında mevzuat uyarınca gerekli işlem yapılır,

20- Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda bulunan Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'na ait kataloglardan tespit edilen malzemedен, ancak İstanbul'daki Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda yararlanılabilir.

8- Araştırma çalışmalarını Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı katalogları üzerinde sürdüren araştırmacı, tespit ettiği belgeleri, aşağıda örnekleri verilen belge isteme formlarına yazarak, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndan bizzat istemek üzere yanına alır. Kataloglar üzerinden fotokopi talep edilmez.

Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Belge İsteme Formu Örnekleri

YILDIZ ESAS EVRAKI	
Kısım No.	
Evrak No.	
Zarf No.	
Karton No.	
Tetkikçinin Adı ve Soyadı	
İsteme Tarihi	/ /
Tetkikçinin İmzası	

Tasnifin Cinsi	
Numarası	
Tetkikçinin Adı, Soyadı	
İmzası	
İsteme tarihi	/ / 19

Dokümantasyon Daire Başkanlığı'na ait kütüphane ve dokümantasyon koleksiyonundan faydalanmak isteyen araştırmacı, bu Daireye ait kataloglardan ve bilgisayar ortamından faydalanarak tespit ettiği kitap veya süreli yayınları aşağıda örnekleri verilen istek formlarını doldurmak suretiyle görevliye verir. Talep ettiği kitap veya

sürelî yayın kendisine en kısa süre içerisinde getirilir. İşi bittiğinde, aldığı kitap, dergi ve benzerlerini görevliye iade eder. Yayının tamamını kapsamayacak fotokopi talepleri, ücreti mukabilinde karşılanır.

Dokümantasyon Daire Başkanlığı İstek Formu Örnekleri

Sürelî Yayın ve Dergi İsteme Formu

ARAŞTIRMACININ YER NU:	
Sürelî Yayın adı	:
Yıl	:
Cildi	:
Sayısı	:
Makalenin Adı	:
ARAŞTIRMACININ	
Adı Soyadı	:
İş Adresi	:
Telefonu	:
İmzası	:
Tarihi	:
Salon Görevlisi	Depo Görevlisi
Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
İmzası:	İmzası:

Kitap İsteme Formu

ARAŞTIRMACININ YER NU:	
KİTABIN	
Adı	:
Yazarı	:
Yer Numarası	:
ARAŞTIRMACININ	
Adı Soyadı	:
İş Adresi	:
	:
Telefonu	:
İmzası	:
Tarihi	:
Salon Görevlisi	Depo Görevlisi
Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
İmzası:	İmzası:

Araştırmacı, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı arşivlerindeki fonlardan faydalanmak maksadıyla bu daireye ait kataloglardan tespit ettiği belgeleri talep etmek üzere aşağıda örnekleri verilen "Belge İstek Formu"nu doldurarak görevliye verir.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Belge İstek Formu Örneği

Belge İstek Formu

ARAŞTIRMACININ ADI SOYADI		
BELGENİN TARİHİ		Sayı/Dosya:
BELGENİN YER NUMARASI		
KONUSU		
İSTEK TARİHİ		İmzası:
Salon Görevlisinin Adı Soyadı: İmzası:	Depo Görevlisinin Adı Soyadı: İmzası:	

9- Belge İstek Formları ikişer nüsha doldurulur ve araştırma salonu görevlisine verilir. Sabah saat 10.00'a kadar yapılacak belge istekleri, aynı gün saat 14.00'de, öğleden sonra saat 16.00'ya kadar olan istekler ise, ertesi gün saat 9.30'da karşılanmaktadır.

Araştırmacıya bir günde en fazla 15 belge verilir.

Araştırmacı, belge üzerinde araştırmasını bitirmemişse, incelemeye devam etmek üzere talepte bulunduğu, belge depoya iade edilmeyerek, emanete alınır. Bu süre bir haftadan fazla olmaz. Çalışmalarına bir haftadan fazla ara verecek araştırmacı, elindeki belgeleri, arşiv depolarındaki aslî yerlerine konulmak üzere araştırma salonundaki görevlilere iade etmek zorundadır.

Araştırmacıların kullandıkları belgeler, aşağıda örneği verilen "Araştırmacı Belge Kullanma Kartı"na kaydedilmekte olup, belgeler sayılarak imza karşılığında araştırmacıya teslim edilir ve yine sayılarak imza karşılığında araştırmacıdan teslim alınır. Araştırmacılar, kendilerine verilen belge veya dokümanın kaybolması hâlinde sorumlu tutulurlar.

11- Günlük çalışmasını bitiren araştırmacı, Araştırmacı Müracaatı'ndaki görevliye "Araştırmacı Kimlik Kartı"nı teslim ederek "Araştırmacı Giriş Kartı"nı alır. Ayrılış saatini "Araştırmacı Kayıt Defteri"ne kaydettirerek ayrılır. Vestiyerdeki emanetlerini alır. Genel Müdürlük girişindeki müracaata "Araştırmacı Giriş Kartı"nı vererek kimliğini geri alır. "Araştırmacı Giriş Kartı"nı vermeyen araştırmacıya kimlik kartı iade edilmez.

Araştırmacı Sayısı

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı fonlarından; "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar"ın 2'nci maddesinde ifade edilen "Tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden en az elli sene geçmiş" arşiv malzemesi araştırmaya açılmış olup; 1 Ocak 1994 tarihinden bugüne kadar, 1994 yılında 64 yerli, 8 yabancı; 1995 yılında 177 yerli 7 yabancı; 1996 yılı Haziran sonu itibariyle, 125 yerli, 3 yabancı araştırmacı olmak üzere, toplam 18 yabancı, 366 yerli araştırmacı, araştırma talebinde bulunmuştur. Yine o tarihten itibaren; 1994 yılında 451, 1995 yılında 950, 1996 yılı Haziran sonu itibariyle 457 kişi olmak üzere toplam 1835 kişiye araştırma hizmeti verilmiştir.

Ayrıca, 1994 yılından 1996 yılı Haziran sonuna kadar kurum ve kuruluşların resmî yollardan yazılı olarak yaptıkları 422 bilgi ve belge talebi karşılanmıştır.

Kataloglar

Katalog, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, "Temel Belge Sistemi"ne aktarılan muhtelif fonlara ait bilgilerin, bilgisayar ortamında alınan indeksli dökümüdür.

Tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden 50 yıl geçmiş muhtelif fonlardaki arşiv malzemesinin araştırma hizmetine sunulması maksadıyla, bugüne kadar bilgisayar desteğiyle hazırlanan kataloglar şunlardır:

- 1- Bakanlar Kurulu Kararları Kataloğu (Kronolojik) 1920-1944,
- 2- Bakanlar Kurulu Kararları Kataloğu (Kurumlara Göre) 1920-1944,

Muhteviyatı

Kurumlar

Sayfa

I. Cilt

- Riyaseticumhur.....	1
- Türkiye Büyük Millet Meclisi.....	9
- Temyiz Mahkemeleri.....	15
- Şûra-yı Devlet.....	21
- Divân-ı Muhasebât.....	25
- Başvekâlet.....	27
- Umumî Murakabe Heyeti.....	49
- Diyanet İşleri Reisliği.....	52
- Evkaf Umum Müdürlüğü	60
- Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü.....	125
- İstatistik Umum Müdürlüğü.....	139
- Devlet Meteoroloji İşleri Umum Müdürlüğü	147
- Matbuat ve İstihbarat Umum Müdürlüğü.....	151
- Adliye Vekâleti.....	162

II. Cilt

- Müdafaa-i Milliye Vekâleti	284
------------------------------------	-----

III. Cilt

- Dahiliye Vekâleti.....	774
--------------------------	-----

IV. Cilt

- Hariciye Vekâleti	1493
---------------------------	------

V. Cilt

- Maliye Vekâleti.....	1787
------------------------	------

VI. Cilt

- Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti	2144
---------------------------------------	------

VII. Cilt

- Ticaret Vekâleti.....	2224
-------------------------	------

VIII. Cilt

- Maarif Vekâleti	2750
-------------------------	------

- Nafia Vekâleti	2997
------------------------	------

XI. Cilt

- Mübadele ve İskân Vekâleti.....	3123
-----------------------------------	------

- Ziraat Vekâleti	3148
-------------------------	------

- Orman Umum Müdürlüğü	3268
------------------------------	------

- Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti.....	3310
--	------

X. Cilt

- Merkez Bankası.....	3426
-----------------------	------

- Ziraat Bankası.....	3434
-----------------------	------

- Emlâk ve Eytam Bankası.....	3450
-------------------------------	------

- Türkiye Halk Bankası.....	3452
-----------------------------	------

- Seyr-i Sefâin İdaresi	3453
-------------------------------	------

- Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü	3507
---	------

- Devlet Demiryolları Umum Müdürlüğü	3518
--	------

- Posta ve Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü	3633
--	------

- Etibank Umum Müdürlüğü.....	3694
-------------------------------	------

- Şeker Fabrikaları Umum Müdürlüğü	3704
--	------

- Sümerbank Umum Müdürlüğü.....	3713
---------------------------------	------

İndeksler

XI. Cilt

- Konu İndeksi.....	1
---------------------	---

- Şahıs Adları İndeksi.....	199
-----------------------------	-----

XII. Cilt

- Tüzel Kişi Adları İndeksi	440
-----------------------------------	-----

- Madde ve Yer Adları İndeksi..... 580
- 3- Müşterek Kararnameler Kataloğu (Kronolojik) 1923-1944,
- 4- Müşterek Kararnameler Kataloğu (Kurumlara Göre) 1923-1944,

Muhteviyatı

<u>Kurumlar</u>	<u>Sayfa</u>
I. Cilt	
- Riyaseticumhur	1
- Türkiye Büyük Millet Meclisi.....	3
- Şûra-yı Devlet.....	4
- Başvekâlet.....	9
- Diyanet İşleri Reisliği.....	10
- Evkaf Umum Müdürlüğü	13
- Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü.....	40
- Adliye Vekâleti.....	57
- Müdafaa-i Milliye Vekâleti	109
II. Cilt	
- Dahiliye Vekâleti.....	801
- Hariciye Vekâleti	1121
- Maliye Vekâleti.....	1171
- Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti	1280
- Ticaret Vekâleti.....	1295
- Maarif Vekâleti	1303
- Nafia Vekâleti	1347
- Ziraat Vekâleti	1367
- Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti.....	1370
- Devlet Demiryolları Umum Müdürlüğü	1424
- Posta ve Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü	1427

İndeksler

- Konu İndeksi.....	1
- Şahıs Adları İndeksi.....	70
- Tüzel Kişi Adları İndeksi	338
- Madde ve Yer Adları İndeksi.....	421

Katalogların Kullanılması

Kataloglar iki ayrı düzende hazırlanmıştır. Kronolojik olarak hazırlanmış olan kataloglardaki künyeler, kararnamenin tarih ve sayısına; kurumlara göre hazırlanmış kataloglardaki künyeler ise, kararnamenin ilgili olduğu kurum ve kuruluşa göre düzenlenmiştir.

Kurumlara göre düzenlenen kataloglar, belli bir kurumun hizmetleri ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. Bu katalogların kullanımını kolaylaştırmak maksadı ile kurumlara ait kararların künyelerinin bulunduğu sayfaları gösteren içindekiler tablosu ilâve edilmiştir.

Ayrıca, ciltlerin sonunda indekslere yer verilmiştir. Kurumlara göre düzenlenen katalogların indeksleri ise toplu olarak hazırlanmıştır.

Kurumlara göre hazırlanan kataloglarda, hizmetlerde bütünlük sağlamak maksadıyla, farklı kurumlarca yürütülen hizmetler tek kurum adı altında birleştirilmiştir.

Meselâ: Vatandaşlığa alma veya vatandaşlıktan çıkarma işlemlerine ait kararlar İçişleri Bakanlığı; mübadele ve iskân işleri ile ilgili kararlar, Mübadele ve İskân Bakanlığı; haberleşme ile ilgili kararlar, PTT Genel Müdürlüğü; demiryolları ile ilgili kararlar, Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü vb. ilgili kurumlar adı altında verilmiştir.

Ayrıca, kısa süreli vekâletlere ait kararlar da ilgili kurumlardaki kararlarla birleştirilmiştir. Örnek: Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti'ne ait kararlar, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü; Bahriye Vekâleti'ne ait kararlar, Millî Savunma Bakanlığı; İktisat Vekâleti ile ilgili kararlar, Ticaret Bakanlığı adı altında toplanmıştır.

Bakanlar Kurulu kararlarını belge olarak arşivden istemek için, aşağıda örneği verilen künyedeki 5, 6, 7, 8 numaralı bilgilerin; eklerinin istenmesi hâlinde ise, 4 numarada yer alan dosya numarası bilgisinin, doğru ve eksiksiz olarak 'Arşivden Belge İsteme Formu'na yazılması gerekmektedir. Ayrıca, belgenin tarih ve sayısı ile konusunun yazılması hâlinde, yanlış belgenin çıkıp çıkmadığının kontrolünün yapılması mümkün olabilecektir.

Kararname künyeleri, aşağıdaki örneğe uygun olarak verilmiştir:

0000

1

28.07.1937

2

030.18.01.02

5

2/7175

3

235-50

4

77

6

69

7

6

8

(1)

9

Türk Bayrağı Tüzüğü'nün yürürlüğe konulması.

10

1- Künye sıra numarası

6- Kutu numarası

2- Kararname tarihi

7- Dosya numarası

3- Kararname sayısı

8- Evrak sıra numarası

4- Dosya numarası veya ilgisi

9- Sayfa sayısı

5- Kurum ve birim kodu

10- Özeti

Kataloglar iki bölümden meydana gelmektedir:

I. Bölümde; Bakanlar Kurulu kararlarının künyeleri, katalogun düzenine göre kararname sayısı veya kararnamenin ilgili olduğu kurumlar dikkate alınarak kronolojik olarak sıralanmıştır.

II. Bölümde; konu indeksi, şahıs adları indeksi, tüzel kişi adları indeksi, madde ve yer adları indeksi bulunmaktadır.

İndeksler kendi içinde alfabetik düzende olup, indekslerden kararname künye sıra numaralarına gönderme yapılmıştır.

Belgelerde geçen şahıs adları, tüzel kişi adları, madde ve yer adları belgede görüldüğü şekliyle özetlere ve indekse alınmıştır. Orijinal hâliyle alınan terimlerdeki terkipler, sade bir hâle getirilmiştir.

Örnek: Darül'l-fünun yerine Darülfünun kullanılmıştır.

Ancak, aramada kolaylık olması ve indekslerde birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla, aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

Tüzel kişi adları indeksinde:

Değişik yıllarda, aynı ad altında farklı şekilde yazılan tüzel kişi adlarındaki bazı kelimelerde birlik sağlanması açısından, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi değişiklikler yapılmıştır.

Belgelerde geçen hastahane, postahane gibi kelimeler hastane, postane şeklinde yazılmıştır.

Tüzel kişi adlarında geçen sayılar rakamlarla ifade edilmiştir.

Örnek: 2. Ordu Kumandanlığı, 8. Kolordu Kumandanlığı.

Tüzel kişi adlarında bilinen standart kısaltmalar kullanılmıştır.

Örnek: Türk Anonim Şirketi veya T.A.Ş. olanlar TAŞ

Anonim Şirketi veya A.Ş. olanlar AŞ

Belgede geçen yabancı tüzel kişi adları biliniyorsa orijinal hâliyle, orijinal adı bilinmiyorsa belgede görüldüğü hâliyle alınmıştır.

Bazı belgelerde tüzel kişi adları farklı olarak yazılmış olduğundan, 1920-1943 yıllarında faaliyet gösteren kurumların listesi çıkarılarak, tüzel kişi adları indeksi bu listeye uygun olarak hazırlanmıştır.

Şahıs adları indeksinde:

Soyadı Kanunu'ndan önceki adlar, varsa baba adıyla birlikte alınmıştır.

Örnek: Mehmed oğlu Ali, Hocaşade Mustafa.

Belgelerde geçen bin, bint, ibn, veled gibi kelimeler aşağıdaki şekilde alınmıştır.

Örnek: Ahmed bin Cemal yerine Cemal oğlu Ahmed,
Ayşe binti Osman yerine Osman kızı Ayşe,
Hristo veled-i Johannes yerine Johannes oğlu Hristo.

Yabancı şahıs adları biliniyorsa orijinal hâliyle, orijinal yazılışı bilinmiyorsa belgede görüldüğü haliyle alınmıştır.

Örnek: Yansen, Schlössinger, Walter.

Soyadı olan şahısların önce soyadı, sonra adı alınmıştır.

Örnek: Çelik, Hikmet.

Madde ve yer adları indeksi:

Belgede geçen kanun, tüzük, yönetmelik adları ve belgeye erişim için gerekli bulunan terimler, madde adı olarak değerlendirilmiş olup, yer adları ile birlikte madde ve yer adları indeksinde verilmiştir.

Madde adları belgede görüldüğü şekilde alınmıştır.

Örnek: Millî Türk Tıp Kongresi,
Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu,
Kafkas Dağları Mecmuası,
İş Konferansı.

Bazı madde adları bulunduğu il ile birlikte alınmıştır.

Örnek: Muradiye Camii-Manisa,
Karacadere Devlet Ormanı-Kocaeli.

Belgede geçen coğrafi adlar belgedeki haliyle alınmış olup, ilçe, nahiye ve köyler bağlı olduğu il ile birlikte alınmıştır.

Örnek: Ereğli-Konya, Ereğli-Zonguldak.

Yabancı yerleşim yerleri, bağlı olduğu ülke ile birlikte alınmıştır.

Örnek: Berlin-Almanya, Medine-Suudi Arabistan.

Belgede geçen yerleşim birimlerinin isimleri daha sonra değişmişse, eski ve yeni isimleri indekse ayrı ayrı alınmıştır.

Örnek: Bozok,
Yozgat.
Çoruh,
Artvin.
Seyhan,
Adana.
Yabanâbad-Ankara,
Kızılcahamam-Ankara.

Ayrıca, köy, bucak ve ilçelerde meydana gelen idarî taksimattaki değişikliklerin açıkça görülebilmesi için, bu yerleşim yerlerinin adları eski ve yeni bağlı olduğu il ile birlikte indekse alınmıştır.

Örnek: Başçeşme-Afyon,
Başçeşme-Denizli.
Bağlağaç-Antalya,
Bağlağaç-Muğla.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın Eğitim Faaliyetleri

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı tarafından verilen eğitim faaliyetleri aşağıda açıklanmıştır:

Hizmetiçi Eğitim

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı personeli; arşivcilik bilgileri ve arşivin tarihçesi, terminolojisi, mikrofilm ve diğer teknik malzemeler, muhafaza ve restorasyon, bilgisayar kullanımı ve Osmanlı paleografyası konuları yanında anayasa, devlet teşkilât yapısı ve devlet memurlarının bilmesi gereken mevzuat ve genel kültür konularında hizmetiçi eğitimden geçirilmişlerdir. Zaman zaman, söz konusu hizmetiçi eğitim faaliyetleri tekrarlanmaktadır.

Ayrıca, hizmetin gereği olarak, duyulan ihtiyaç üzerine on parmak daktilo, bilgi işlem veri girişi ve masa üstü yayıncılıkta görev yapmakta olan personele de konu ile ilgili olarak hizmetiçi eğitim verilmektedir.

Kurumlar Arası Arşivcilik Eğitimi

Arşivcilik konusunda yürürlüğe konulan yeni mevzuat düzenlemeleri ve uygulamaları ile ilgili olarak, mükellef kurum ve kuruluşların arşiv üst yönetici ve personeline eğitmek amacıyla 1988, 1989 ve 1993 yıllarında olmak üzere, bugüne kadar üç defa "Kurumlar Arası Arşivcilik Semineri" tertip edilmiş olup, bu üç seminerde toplam 11 Bakanlık, 303 kurum ve kuruluştan 616 arşiv personelinin eğitimi sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesinde zaman zaman kurum ve kuruluşların arşiv personeline uygulamalı arşivcilik eğitimi yaptırılmaktadır.

Ayrıca, kurum ve kuruluşların talebi üzerine, arşivcilik eğitime, kurumların kendi bünyelerinde de devam edilmektedir. Bu konuda, 1990 yılından bugüne kadar 35 kurum ve kuruluştaki Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı uzman personeli tarafından arşivcilik eğitimi verilmiştir.

Diğer taraftan, Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen arşiv ve dosyalama konusundaki kurslara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün uzman personeli öğretim elamanı olarak iştirak etmektedir.

Arşivcilik eğitimi verilen personele, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün hizmet birimleri, yetkili elemanlar refakatinde gezdirilerek, teorik olarak verilen bilgilerin pratikteki uygulamaları da gösterilmektedir.

Arşivcilik Stajı

Üniversitelerin çeşitli fakültelerinin arşiv ana bilim dallarında eğitim gören öğrencilerden, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda staj yapanlara; evrak kayıt işlemleri, arşiv ve arşivlik malzemenin tespiti, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklanması, tasnifi, kataloglanması, korunması, restorasyonu ve Devlet Arşivi'ne devri, arşiv malzemesinin hizmete sunulması konularında, teorik ve uygulamalı bilgiler verilmektedir. Öğrenciler, hazırlanan program çerçevesinde, Cumhuriyet Arşivi tarafından yürütülen bütün hizmetlerde bizzat çalışarak, arşivcilik konusunda deneyim kazanmaktadırlar.

Genel Müdürlüğümüzde, Makam Onayı ile Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arşivcilik Bölümü'nden; 1992 yılında 4, 1993 yılında 9, 1994 yılında 17 olmak üzere, bugüne kadar toplam 30 öğrencinin arşivcilik konusunda staj yapmaları sağlanmıştır.

V. BÖLÜM

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI HİZMETLERİNİN OTOMASYONU

Arşiv Otomasyonu

Arşiv otomasyonu; bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan faydalanarak arşiv hizmet ve işlemlerinin hızlı ve doğru bir şekilde gerçekleştirilmesidir.

Arşiv Otomasyonunun Önemi ve Gerekçesi

1- Bilginin öneminin artması: Zamanımız bilgi çağıdır. Bilgi hızla artmaktadır. Artan bu bilgiye erişim ancak günümüz teknolojik araçlarının kullanılması ile mümkün olmaktadır.

2- Belge sayısının hızla artması: Devletin, vatandaşlarına vermekte olduğu hizmetler ve haberleşme çeşitlenmiş ve hızla artmıştır. Buna paralel olarak da belge sayısı artmaktadır. Bu belgelere kısa sürede erişim, teknolojik araçlar yardımıyla daha da kolay olmaktadır.

3- Arşivlerdeki yoğun emek gerektiren işlemler: Arşiv malzemesinin tasnif edilip hizmete sunulması, yoğun emek gerektirmektedir. Envanterlerin ve diğer araştırma vasıtalarının hazırlanması çok büyük emek ve zaman sarfiyatı gerektirdiğinden işlemleri hızlandırmak maksadı ile otomasyona geçme ihtiyacı doğmuştur.

4- Rutin işlerden kurtulmak: Rutin işler her zaman personelin çalışma azmini kırmakta ve verimini düşürmektedir. Bu gibi işlerin sebep verdiği olumsuz durumlardan kurtulmak için otomasyona geçmek faydalı görülmektedir.

5- Zamanın önem kazanması: Bu gelişmelere paralel olarak zamanının kısıtlı olması sebebiyle, arşivciler bir taraftan hızlı bir şekilde artan belgeleri düzenlerken, bir taraftan da bu belgeleri bir an önce ilmin, özel ve tüzel kişilerin hizmetine sunmakla görevlidirler. Belgelerin araştırma hizmetine hazırlanması ayrı bir teknik gerektirir. Bu ise, insan emeği ile kısa zamanda yapılacak iş değildir. Oysa arşivciler zamanı en ekonomik bir şekilde kullanmak durumundadırlar. Bu zaman kazancı ise ancak teknolojik araçlar ile gerçekleştirilmektedir.

6- Bilgiye hızlı erişim ihtiyacı: Yöneticiler ve araştırmacılar ihtiyaç duydukları bilgi kaynaklarına en hızlı bir şekilde ulaşmak istemektedirler. Çünkü onların araştırma yapmaya ayırdıkları zaman sınırlıdır. Arşivlerde araştırma yapmak isteyen araştırmacılara bir an evvel istedikleri belgeleri verebilmek ise teknolojik araçları kullanmakla mümkün olabilmektedir.

7- Teknolojinin hızla gelişmesi: Teknolojinin hızla gelişmesine paralel olarak maliyetlerin düşmesi, çeşitli bilgi merkezlerini, hizmetlerin yürütülmesinde bilgisayar kullanmaya sevk etmiştir.

Cumhuriyet Arşivi Bilgi Sistemleri

Cumhuriyet Arşivi otomasyon çalışmaları 1988 yılının sonlarına doğru başlamıştır. Plânlama safhasını takiben, uygulama alanları tespit edilerek program yazılımlarına başlanmıştır. Sistemin amacı; Millî Mücadele ve Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesinin Cumhuriyet Arşivi'ne devrini müteakip, bu malzemenin kontrolünü sağlayıp, araştırmacıların hizmetine sunulmasına kadar bütün safhalarının bilgisayar ortamında takibini yapmaktır.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda; Temel Belge Tutanağı, Devir Teslim Sistemi, Bilgi Erişim Sistemi, Teşkilât Yapıları Sistemi, Denetleme Raporları Sistemi, Araştırmacılar Sistemi, Belge Kullanım Sistemi, Arşiv Depo Sistemi, Teknik Hizmetler Sistemi ve Ayıklama İmha Sistemi mevcut olup, bu sistemler aşağıda açıklanmıştır.

Temel Belge Tutanağı: Klâsik tür ve bunun dışındaki arşiv malzemesine ait bütün bilgilerin yer aldığı sistemdir. Veri tabanının hazırlanmasına kaynak teşkil eden bu sistemde, belgenin yer numarası, özeti, işlem tarihi, sayısı, varsa dosya numarası, belgenin dili, gizliliği, fizikî durumu, niteliği, ilgili olduğu kurumu, sayfa sayısı ve indeks unsurları yer almaktadır. İndeks unsurları; "Konu, şahıs adı, yer ve madde adı, tüzel kuruluş adı"ndan oluşmaktadır.

Bu sisteme paralel olarak, konu başlıkları ile kurum ve kuruluş kodları programı hazırlanmıştır. Belgelere verilecek konu başlıkları önceden tespit edilerek bu veri tabanına kaydedilmektedir. Böylece aynı konuyu ifade eden birden fazla başlık verilmesi önlenmektedir. Kurum ve kuruluş kodları ise arşiv belgesinin aidiyeti ve depodaki yerinin belirlenmesinde önem arz etmektedir.

Sistemin ekran görüntüsü

TEMEL BELGE TUTANAĞI

Bilgisayar No	:
Tür	: ..
Kurum Kodu	:
Kurum Adı	:
Kutu No	:
Dosya Gömleği	:
Sıra No	: ...
Envanter Sıra No	:
İlgili Kurum Kodu	:
İlgili Kurum Adı	:
İşlem Tarihi	:/...
Dosya No	:/.....
Sayı	: .../.....
Dil	: ..
Gizlilik	: .
Nitelik	: .
Fizikî Durum	: .
Sayfa Adedi	:
Açıklama	:
Özet	:

İndeks Alanları

Konu	:
Şahıs Adı	:
Tüzel Kişi	:
Madde ve Yer Adı	:

Temel Belge Sistemi'ndeki Bilgilerin Açıklamaları

Bilgisayar No: Sekiz karakter olup, yapılan her kayıttan sonra bilgisayarca otomatik olarak verilir. Düzeltme ve silme işlemlerinde bu numaraları vermek suretiyle istenilen bilgilere doğrudan erişmek mümkündür.

Tür: İki karakter olup, malzeme türleri aşağıdaki şekilde kodlanmıştır. Bu kodlardan herhangi birisinin yazılması durumunda malzeme türünün adı açık olarak ekrana gelir.

01 Albüm	09 Kompakt disk	17 Plân/Proje
02 Defter	10 Küre	18 Poster/Afiş
03 Disk/Disket	11 Mikroform	19 Resim/Tablo
04 Film	12 Model/Maket	20 Slayt
05 Fotoğraf	13 Mühür/Damga	21 Ses bandı
06 Görüntü bandı	14 Nota	22 Video disk
07 Harita	15 Optik disk	
08 Kâğıt	16 Plâk	

Kurum Kodu: Toplam 10 karakter olup, malzemenin ait olduğu kurum, taşra, birim, alt birim ve hizmet türünü gösterir koddur.

Kurum ve kuruluşların kurum kodu bilgisinin ilk üç karakterine, kurumların kodları yazılır. Bu kodlar, "Tasnif Hizmetleri" başlığı altında "Devlet Arşivi Kodları" adıyla daha önce verilmiştir.

Örnek: 180 - Millî Eğitim Bakanlığı

Kurumların il teşkilâtı (V), yurt dışı teşkilâtı (Y) ve (Z), bölge teşkilâtı (B), kamu iktisadî teşebbüslerine bağlı müesseseler (M) harfleri ile kodlanmıştır. Bu harf kurum kodu bilgisinin 4'üncü hanesine yazılır.

Örnek: 180V - Millî Eğitim Müdürlüğü Taşra Teşkilâtı

Kurum ve kuruluşların birimleri iki rakamla kodlanmıştır. Bunlar kurum kodu bilgisinin 5 ve 6'ncı karakterlerine yazılır.

Örnek: 180071 - Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Md.
180V06 - Ankara Millî Eğitim Müdürlüğü

Alt birimler ise kurum kodu bilgisinin 7 ve 8'inci karakterine yazılmaktadır.

Örnek: 18007101 - Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel
Müdürlüğü Mevzuat Dairesi Başkanlığı

Seriler hâlinde oluşturulacak arşiv malzemesi için hizmet kodu kullanılacaktır. Bu seriler, aynı hizmet biriminde uygulanan farklı dosyalama sistemlerinden veya malzemenin özelliğinden kaynaklanır. Serilerin teşekkülüne ihtiyaç duyulmuyorsa, hizmet koduna gerek yoktur.

Kurum Adı: Kurum kodu girildiğinde, kodun ait olduğu kurumun açık adı ekrana gelir.

Kutu No: Bu bölüme, arşiv malzemesinin dosyalar içerisinde konacağı kutuya verilen numara yazılır. Dört karakterdir.

Dosya Gömleği: Bir kutu içerisine yerleştirilen dosyaya verilen numara kaydedilir. 4+1 karakterdir.

Sıra No: Her bir dosya içerisine yerleştirilen malzemeye verilen sıra numarası yazılır. 2+1 karakterdir.

Envanter Sıra No: Envanter dökümünde verilen müteselsil sıra numarası kaydedilir. Sekiz karakterdir.

İlgili Kurum Kodu: Bu bölüme evrakın gittiği kurumun kodu yazılır. Toplam 10 karakterdir.

İlgili Kurum Adı: İlgili kurum kodu yazıldığında kurumun açık adı ekrana kendiliğinden gelir.

İşlem Tarihi: Evrakın teşekkül ettiği tarih gün,ay,yıl olarak kaydedilir.

Dosya No: Evraka verilen dosya numarası kaydedilir. 7+7 karakterdir.

Sayı: Evraka verilen sayı numarası kaydedilir. 3+9 karakterdir.

Dil: İki karakter olup, belgenin dili aşağıdaki şekilde kodlanmıştır. Bu kodlardan birisinin yazılması durumunda belgenin dili açık şekilde ekrana gelir.

00 Türkçe	04 Arapça
01 İngilizce	05 Rusça
02 Fransızca	06 Felemenkçe
03 Almanca	09 Diğer diller

Gizlilik: Bir karakter olup, belgenin gizlilik derecesi aşağıdaki şekilde kodlanmıştır. Bu kodlardan birisinin yazılması durumunda belgenin gizlilik derecesi açık olarak ekrana gelir.

1 Nato gizli	5 Kişiyeye özel
2 Kozmik gizli	6 Hizmete özel
3 Çok gizli	7 Gizli değil
4 Gizli	

Nitelik: Bir karakter olup, belgenin niteliğı aşağıdaki şekilde kodlanmıştır. Bu kodlardan birisinin yazılması durumunda belgenin niteliğı açık olarak ekrana gelir.

- 0 Orijinal,
- 1 Kopya,
- 2 Orijinal + Kopya.

Fizikî Durum: Bir karakter olup, belgenin fizikî durumu aşağıdaki şekilde kodlanmıştır. Bu kodlardan birisinin yazılması durumunda belgenin fizikî durumu açık olarak ekrana gelir.

- 0 Restorasyona ihtiyacı yok,
- 1 Restorasyona ihtiyacı var,

2 Çok yıpranmış.

Sayfa Adedi: Bu bölüme, dosyalar için toplam yazı sayısı, defterler için toplam sayfa sayısı ve diğer tür belgeler için de toplam adet kaydedilir.

Açıklama: Yukarıdaki bilgiler dışında, belgeyle ilgili sorgulamasına gerek olmayan ancak bilinmesi gereken bilgilerin yazıldığı alanıdır.

Özet: Ait olduğu arşiv belgesinin konusunun anlatıldığı bölümdür. Toplam 210 karakterdir.

İndeks Alanları

Konu: Arşiv belgesiyle ilgili olanların seçilerek kaydedildiği bölümdür. Konu başlığı konu veya konu kodu girilerek kaydedilebilir.

Şahıs Adı: Belgelerde çeşitli işlem ve uygulamalara konu olan ve gelecekte aranılacağı düşünülen kişilerin adlarının yer aldığı indekstir. Soyadı başta olmak üzere alfabetik olarak düzenlenir. Soyadı kanunundan önce geçen adlar; lâkap, unvan gibi ayırıcı unsurlarıyla kaydedilir.

Tüzel Kişi: Belgede geçen kurum ve kuruluşların adının yer aldığı indekstir. Belgede geçen tüzel kişi adı, tek başına tam ifade edilemiyorsa, bir üst birimiyle birlikte indekse alınır.

Madde ve Yer: Belgede geçen yerleşim merkezleri ve coğrafi yer adlarının alfabetik düzende listelendiği indekstir. Yer adlarında değişiklik olursa, eski ve yeni adları ayrı ayrı kaydedilir. İlçe, bucak, köy gibi yerleşim merkezleri indekse, bağlı oldukları il ile birlikte alınır. Böylece, aynı veya benzer isimdeki yerler birbirinden ayrılır. Yurt dışındaki coğrafi isimler bağlı olduğu ülke ile birlikte kaydedilir. Belgelerde kişi, kuruluş, yer adı, konu başlığı dışında belgeyle yakından ilgili olan kelime ve terimlerin listelendiği indekstir.

DEFTERLERLE İLGİLİ TEMEL BELGE TUTANAĞI

Bilgisayar No :

Tür :

Kurum Kodu :

Kurum Adı :

Defter No :

Sayfa No :

Sıra No : . . .

Envanter Sıra No :

İlgili Kurum Kodu :

İlgili Kurum Adı :

İşlem Tarihi :/.../....

Toplantı No :

Karar No :

Dil : ..

Gizlilik : .

Nitelik : .

Fizikî Durum : .

Sayfa Adedi :

Açıklama :

Özet :

İndeks Alanları

Konu :

Şahıs Adı :

Tüzel Kişi :

Madde ve :

Yer Adı :

Devir Teslim Sistemi: 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlardan Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na devredilen malzemenin devir ve teslimiyle ilgili bilgilerin tutulduğu sistemdir. Sistemin amacı, Devlet Arşivi'ne hangi kurum ve kuruluşlardan ne kadar malzemenin intikal ettiğinin tesbitini yapmaktır. Bilgiler, malzeme devreden kurumun devlet arşiv koduna bağlı olarak düzenlenmektedir. Bilgilere erişim de yine bu kodlardan yararlanılarak yapılmaktadır.

Sistemin ekran görüntüsü

DEVİR TESLİM SİSTEMİ	
Kurum Kodu	:
Kurum Adı	:
Geliş Tarihi	:
Tür	:
İlk Tarih	:
Son Tarih	:
Belgenin Nevi	:
Belge Sayısı	:
Açıklamalar	:

Devir Teslim Sistemi'ndeki Bilgilerin Açıklamaları

Kurum Kodu: Temel Belge Tutanağı'nda açıklandığı gibidir.

Kurum Adı: Temel Belge Tutanağı'nda açıklandığı gibidir.

Geliş Tarihi: Kurum ve kuruluşlara ait arşiv malzemesinin, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na devredildiği tarih gün, ay, yıl olarak kaydedilir.

Tür: Temel Belge Tutanağı'nda açıklandığı gibidir.

İlk Tarih: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na devredilen arşiv malzemesinin işlem gördüğü ilk tarih gün, ay, yıl olarak kaydedilir.

Son Tarih: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na devredilen arşiv malzemesinin işlem gördüğü son tarih gün, ay ve yıl olarak kaydedilir.

Belge Nevi: Kurumların Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na arşiv malzemesinin devrediliş biçimini ifade etmekte olup, aşağıda verildiği şekilde gruplandırılarak kodlanmıştır.

1 Dosya	3 Kutu	5 Tomar
2 Klâsör	4 Çuval	6 Adet

Açıklamalar: Yukarıdaki bilgiler dışında, devredilen malzemeyle ilgisi olup, bilinmesi gereken bilgiler buraya kaydedilir.

Bilgi Erişim Sistemi: Bilgisayar ortamına aktarılmış olan bilgilere erişimi sağlayan sistemdir. Bu sistemde, bilgilere Temel Belge Sistemi'nde kaydedilen bilgilerden herhangi birisiyle yapılabildiği gibi birden fazla bilgiler kullanılmak suretiyle de yapılmaktadır. Ayrıca, bu sistem kullanılmak suretiyle katalog ve envanterler hazırlanmaktadır.

Bilgiye erişim şu ana menüler altında yapılmaktadır:

1- Kurum koduna bağlı olarak;

a- Kurum Kodu,

b- Kurum + Kutu Numarası + Dosya Gömleği + Evrak Sıra Numarası,

c- Kurum Kodu + Konu,

d- Kurum Kodu + Konu + Tarihler,

e- Kurum Kodu + Konu + Tarihler + Dil,

- f- Kurum Kodu + Konu + Tarihler + Tür,
- g- Kurum Kodu + Konu + Tarihler + Tür + İlgili Kurum,
- h- Kurum Kodu + Konu + İndeks,
- ı- Kurum Kodu + İlgili Kurum,
- j- Kurum Kodu + Tarihler,
- k- Kurum Kodu + Tarihler + Dosya,
- l- Kurum Kodu + Fizikî Durum + Tür,
- m- Kurum + Özet,
- n- Kurum + İndeks.

2- Konuya bağlı olarak;

- a- Konu: Bir konu sorgulanabildiği gibi konu başlığında geçen her hangi bir kelime de aranlabilmektedir.
- b- Konu + Tarihler,
- c- Konu + Tarihler + İlgili Kurum,
- d- Konu + İndeks.

3- Fizikî durumlarına göre sorgulama: Arşiv malzemesinin fizikî durumu konusunda bilgi edinilebilmektedir.

4- Özet: Özet içerisinde geçen herhangi bir terimden sorgulama yapılabilmektedir.

5- İndeksler;

- a- Şahıs Adı İndeksi,
- b- Tüzel Kuruluş Adı İndeksi,
- c- Madde ve Yer Adı İndeksi,
- d- Tür alternatifli arama: İki ayrı indekste geçen terimlerin aranması,
- e- Alan alternatifli arama: Aynı indekste geçen farklı iki terimin aranması.

Teşkilât Yapıları Sistemi: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne arşiv malzemesi devredecek olan kurum ve kuruluşlara ait bilgilerin, Devlet Arşivi kodlarının, adreslerinin ve tarihçelerinin kaydedildiği sistemdir.

Teşkilât Yapıları Sistemi şu alt menülerden oluşmaktadır:

- 1- Kodlamalar,
- 2- Adresler,
- 3- Tarihçeler,
- 4- Açıklamalar,
- 5- Genel İşlemler.

Bu başlıklarda yer alan bilgiler aşağıda açıklanmıştır:

1- Kodlamalar: Arşive malzeme devredecek olan kurum / kuruluşların kodu, adı ve teşkilâtları ile ilgili bilgilerin kaydedildiği sistemdir. Kurumun kodu girildiğinde kurumun adı açık olarak ekrana gelir. Kurum, birim, alt birim seviyelerinde, kurum kodları veya kurumların açık adları kullanılarak bu kayıtlara erişim mümkündür.

Kodlamalar ile ilgili ekran görüntüsü

ARŞİV KURUM / STANDART KURUM İŞLEMLERİ	
Arşiv Kurum Kodu	Standart Kurum Kodu

2- Adresler: Bu alana; kurum kodu, kurum adı, kurumun kısaltılmış adı, telefon numarası, faks numarası ve adresi yazılır. Bilgisayara kurum kodu veya kurum kodu ile birlikte birim ve alt birim kodları girildiğinde, o kurum veya birime ait adres bilgileri ekrana çıkar.

Adreslerle ilgili ekran görüntüsü

KURUM / KURULUŞ İŞLEMLERİ	
Kurum Kodu	:
Kurum Adı	:
Kısa Adı	:
Telefon	:
Fax	:
Adres (1)	:
Adres (2)	:
Adres (3)	:

3-Tarihçeler: Bu alanda; kurum kodu girildiğinde kurumun açık adı ekrana gelir. Kurumun eski adının kullanılmaya başlanıldığı ilk tarih gün,ay,yıl olarak tarih (1) hanesine yazılır. Kurumun eski adının en son kullanıldığı tarih gün,ay,yıl olarak tarih (2) hanesine yazılır. Kurumun eski adı hanesine, kurumun eski adı yazılır.

Tarihçelerle ilgili ekran görüntüsü

KURUM / KURULUŞ TARİHÇESİ		
Kurum Kodu	:	
Kurum Adı	:	
<u>Tarih (1)</u>	<u>Tarih (2)</u>	<u>Kurumun Eski Adı</u>

4- Açıklamalar: Bu alanda; kurum kodu girildiğinde, kurumun açık adı ekrana gelmektedir. Açıklamalar alanına, kurumla ilgili açıklayıcı bilgiler yazılır.

Açıklamalarla ilgili ekran görüntüsü

KURUM / KURULUŞ AÇIKLAMALARI	
Kurum Kodu	:
Kurum Adı	:
Açıklamalar	:

5-Genel İşlemler: Bu alanda; kurum kodu girildiğinde, yukarıda ayrı ayrı girilen ve ayrı ayrı erişimi mümkün olan kurum adı, kurumun kısa adı, telefon numarası, faks numarası, adresi, açıklamalar, tarih (1), tarih (2) ve kurumun eski adı bir bütün olarak tek ekranda karşımıza gelir.

Genel İşlemlerle ilgili ekran görüntüsü

ARŞİV KURUM - KURULUŞ İŞLEMLERİ		
Arşiv Kodu	:	
Standart Kodu	:	
Kurum Adı	:	
Kısa Adı	:	
Telefon	:	
Fax	:	
Adres (1)	:	
Adres (2)	:	
Adres (3)	:	
Açıklamalar		
Kurum Tarihçesi		
Tarih (1)	Tarih (2)	Kurumun Eski Adı

Denetleme Raporları Sistemi: Kurum ve kuruluşların arşivlerinin denetlenmesi sonucu elde edilen bilgilerin kaydedildiği sistemdir. Bu sistemde, denetlenmesi yapılan kurumun, kurum ve birim arşivine ait arşiv malzemesi, arşivlik malzeme, personel, yer durumu ve benzeri bilgiler kaydedilmektedir. Böylece kurum arşivlerine yönelik çalışmalar da, bilgisayar aracılığıyla takip edilmektedir.

Denetleme Raporları Sistemi şu alt menülerden oluşmaktadır:

- 1-Kurum Bilgileri,
- 2-Birim Arşivi Bilgileri,
- 3-Listeleme İşlemleri.

Bu sisteme ait bilgiler aşağıda açıklanmıştır:

1-Kurum Bilgileri: Denetlemesi yapılan kurum ve kurum arşivine ait genel bilgiler kaydedilmektedir.

Bu sistemin ekran görüntüsü

DENETLEME RAPORLARI GİRİŞ İŞLEMLERİ (1.Ekran)

Denetleme Dönemi : .././....
Kurum Kodu :

KURUM BİLGİLERİ

Denetleme Tarihi : .././....
Kurum Adı :
Kurum Adresi :
.....

Kurum Tel :
Kurum Fax :
Kurum Kuruluş Tarihi : .././....
Bağlı Olduğu Makam :
Merkez Birim Sayısı : ...
Taşra Birim Sayısı : ...
Bölge Birim Sayısı : ...
Y.Dışı Birim Sayısı : ...

KURUM ARŞİVİ BİLGİLERİ

Kurum Arşivi Var mı : .
K.A.Bağlı Olduğu Birim :
A. Yönetmeliği Var mı : (E/H)
Çalışma Alanı Var mı : (E/H)
İşlemler Uygun mu : (E/H)
Depo ve Dolaplar Uygun mu : (E/H)

DENETLEME GİRİŞ İŞLEMLERİ (2. EKRAN)

Dosya Plânı Var mı:

DOLAP VE RAF UZUNLUKLARI

Çelik Dolap Uzunluğu :
Tahta Dolap Uzunluğu :
Madenî Raf Uzunluğu :
Tahta Raf Uzunluğu :
Kompakt Raf Uzunluğu :
Diğer Raf Uzunlukları :

MALZEME BİLGİLERİ

Osmanlıca Malzeme Miktarı :
Yılları : /

Malzeme Saklama Şekilleri:

Adet : Dosya : Kutu : Çuval :
Sandık : Yığın : Diğer :

Malzeme Kodu : ..

Malzeme Türü : ..

Miktarı (Adet) : (Dosya) : (Kutu) :

(Çuval) : (Sandık) : (Yığın) :

(Diğer) :

Yıllar : /

Devir Yılı : .. / .. /

DENETLEME RAPORLARI GİRİŞ İŞLEMLERİ (3. EKRAN)

Ay./İmha Komisyonu Var mı : (E/H)
Komisyon Teşkil Tarihi : .. / .. /
İmha Listesi Var mı : (E/H)
İmha Şekli :
Ay./İmha İşlemi Uygun mu : (E/H)
Ay./İmha Mal. Kodu : .
Ay./İmha Mal. Türü : ..
Ay. Miktarı (Adet) :
(Dosya) :
(Kutu) :
(Çuval) :
(Sandık) :
(Yığın) :
(Diğer) :
Yılları : /
Kanunî Mesnedi :

TASNİF İŞLEMLERİ

Tasnife Başlandı mı : (E/H)
Kaç Seri Oluşturuldu : ...

FAALİYET RAPORU İŞLEMLERİ

3 Ay.Faal.Rap. Gönderiyor mu : (E/H)
Denetleme Raporu İle Faal.
Raporu Uyuşuyor mu : (E/H)

DENETLEME RAPORLARI GİRİŞ İŞLEMLERİ (4. Ekran)

PERSONEL BİLGİLERİ

Kurum Arşivi Personel Sayısı :

İlk :

Orta :

Lise :

Üniversite :

Arşivle İlgili Kurs Alan Kişi Sayısı : ...

Kurs Tarihleri : .. / .. / - .. / .. /

Kurs Adı, Yeri :

.....

.....

Kursa Katılanın Adı :

.....

.....

Görev Yeri :

Denetleme Sistemi'ndeki Blgilerin Açıklamaları

Kurum Bilgileri (1. Ekran)

Denetleme Dönemi: Kurum ve kuruluş arşivinin kaçınıcı defa denetlendiğini gösterir.

Kurum Kodu: Temel Belge Tutanağı'nda olduğu gibidir.

Denetleme Tarihi: Kurum ve kuruluş arşivlerinin denetlendiği tarih gün, ay, yıl olarak yazılır.

Kurum Adı: Temel Belge Tutanağı'nda olduğu gibidir.

Kurum Adresi: Kurumun adresi yazılır.

Kurum Tel: Kurumun telefon numaraları yazılır.

Kurum Fax: Kurumun fax numaraları yazılır.

Kurum Kuruluş Tarihi: Kurumun kurulduğu tarih gün, ay, yıl olarak yazılır.

Bağlı Olduğu Makam: Kurumun bağlı olduğu makam yazılır.

Merkez Birim Sayısı: Denetlenmesi yapılan kurumun merkez teşkilât birimlerinin sayısı yazılır.

Taşra Birim Sayısı: Denetlenmesi yapılan kurumun taşra birimlerinin sayısı yazılır.

Bölge Birim Sayısı: Denetlenmesi yapılan kurumun bölge birimlerinin sayısı yazılır.

Yurt Dışı Birim Sayısı: Denetlenmesi yapılan kurumun yurt dışı birimlerinin sayısı yazılır.

Kurum Arşivi Var mı: Denetlenmesi yapılan kurumun, kurum arşivi olup olmadığı hususu kodlanarak bu alana yazılır. Kodlar şunlardır:

0 : Yok

1 : Aynı binada

2 : Şehir içinde

3 : Şehir dışında

Kurum Arşivi'nin Bağlı Olduğu Birim: Kurum arşivinin, kurum içinde hangi birime bağlı olduğu bu alana yazılır.

Arşiv Yönetmeliği Var mı: Arşiv yönetmeliğinin olup olmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

Çalışma Alanları Var mı: Kurum arşivinin olup, çalışma alanlarının olmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

İşlemler Uygun mu: Yapılan arşivleme işlemlerinin uygun olup olmadığı, (E/H) şeklinde yazılır.

Depo ve Dolaplar Uygun mu: Arşiv malzemesinin bulunduğu depo ve dolapların, bunları muhafaza etmeye yeterli olup olmadığı (E/H) şeklinde kaydedilir.

Kurum Bilgileri (2. Ekran)

Dosya Plânı Var mı: Denetlenmesi yapılan Kurumun arşiv malzemesi teşekkül ederken kullanmış olduğu dosya plânı şeklinin gösterildiği alandır. Bunlar aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

- 0 : Yok
- 1 : Merkezî
- 2 : Birimlere göre
- 3 : Diğer

Dolap ve Raf Uzunlukları: Kurum arşivinde bulunan malzemenin saklandığı dolap ve rafların tür ve uzunluklarını gösterir alandır. Bunlar aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

- Çelik Dolap Uzunluğu :
- Tahta Dolap Uzunluğu :
- Madenî Raf Uzunluğu :
- Tahta Raf Uzunluğu :
- Kompakt Raf Uzunluğu :
- Diğer Raf Uzunluğu :

Malzeme Bilgileri: Kurum arşivinde bulunan arşiv malzemele-
rine ait her türlü bilginin kaydedildiği alandır. Bu alanlar aşağıdaki
şekilde gösterilmiştir:

Osmanlıca Malzeme Miktarı	:
Yılları	: /
Malzemeyi Saklama Şekilleri	:
Adet	..
Dosya	..
Kutu	..
Çuval	..
Sandık	..
Yığın	..
Diğer	..

Malzeme Kodu: Kurum arşivinde bulunan malzemeler aşağıdaki
şekilde kodlanmıştır:

- 1 : Mevcut Malzeme
- 2 : Devlet Arşivi'ne Devredilen Arşiv Malzemesi
- 3 : Devlet Arşivi'ne Devredilecek Arşiv Malzemesi
- 4 : Kurum Arşivi'nde Kalması Gereken Arşivlik Malzeme

Malzeme Türü: Temel Belge Tutanağı'nda olduğu gibidir.

Miktarı: Arşiv malzemesinin miktarının ve saklama durumunun
kaydedildiği alandır. Aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

Adet	:	Dosya	:
Kutu	:	Çuval	:
Sandık	:	Yığın	:
Diğer	:		

Yılları: Arşiv malzemelerinin hangi yıllara ait olduğunun baş-
langıç ve bitiş tarihlerinin gösterildiği alandır.

Devir Yılı: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilen mal-
zemenin devir tarihini gösterir alandır.

Kurum Bilgileri (3. Ekran)

Ayıklama İmha İşlemleri

Kurum arşivinde yapılan ayıklama ve imha işlemleri ile ayıklama imha komisyonuna ait bilgiler bu alana kaydedilir. Bunlar aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Ayıklama İmha Komisyonu Var mı: Kurum içerisinde ayıklama ve imha işlemi yapacak komisyonun olup olmadığı (E/H) şeklinde kaydedilir.

Komisyonun Teşkil Tarihi: Ayıklama imha komisyonunun teşkil edildiği tarih gün, ay, yıl olarak yazılır.

İmha Listesi Var mı: Kurum arşivinde imha yapıldıysa, yapılan imha için liste hazırlanıp hazırlanmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

İmha Şekli: Yapılan imha şekilleri aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

- 1 : Yakılarak
- 2 : SEKA
- 3 : Satılarak
- 4 : Yakılarak + SEKA
- 5 : Yakılarak + Satılarak
- 6 : SEKA + Satılarak
- 7 : Yakılarak + Satılarak + SEKA
- 8 : Diğer

Ayıklama İmha İşlemi Uygun mu: Yapılan ayıklama imha işleminin yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olup olmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

Ayıklama İmha Malzemesinin Kodu: Ayıklama ve imhaya tâbi tutulan malzemeler aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

- 1 : 3473 sayılı Kanun'dan önceki ayıklama ve imhalar,
- 2 : 3473 sayılı Kanun'dan sonraki ayıklama ve imhalar.

Ayıklama İmha Malzemesinin Türü: Temel Belge Tutanağı'nda olduğu gibidir.

Ayıklanan Malzeme Miktarı: Bu alanda ayıklanan malzemenin miktarı gösterilir. Bunlar aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

Adet	:
Dosya	:
Yığın	:
Çuval	:
Kutu	:
Sandık	:
Diğer	:

Yılları: Ayıklama ve imhaya tâbi tutulan malzemenin başlangıç ve bitiş tarihleri yıl olarak yazılır.

Kanunî Mesnedi: Ayıklama ve imhaya tâbi tutulan malzemenin kanunî dayanağının yazıldığı alandır.

Tasnif İşlemleri

Tasnif çalışmalarıyla ilgili yapılan işlemlerin yer aldığı alandır. Aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Tasnife Başlanıldı mı: Tasnif çalışmalarına başlanıp başlanmadığı (E/H) şeklinde değerlendirilmiştir.

Kaç Seri Oluşturuldu: Tasnif çalışmaları sırasında kaç serinin oluşturulduğu bu haneye yazılır.

Faaliyet Raporu İşlemleri

Kurum ve kuruluşların arşiv çalışmalarıyla ilgili faaliyetleri bu alana kaydedilir. Bu faaliyetler aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporu Gönderiyor mu: Kurum ve kuruluşların arşiv çalışmalarıyla ilgili periyodik olarak Devlet Arşivi'ne göndermeleri gereken üç aylık arşiv faaliyet raporlarını gönderip göndermedikleri (E/H) şeklinde kaydedilir.

Denetleme Raporu İle Faaliyet Raporu Uyuşuyor mu: Denetleme sonucu hazırlanan denetleme raporu ile kurumların göndermiş olduğu faaliyet raporlarının uyuşup uyuşmadığı (E/H) şeklinde kaydedilir.

Kurum Bilgileri (4. Ekran)

Personel Bilgileri

Kurum arşivinde çalışan personel ile ilgili bilgilerin yer aldığı alandır. Aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Kurum Arşivi Personel Sayısı: Kurum arşivinde çalışan personelin eğitim durumu ve sayısı yazılır. Aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

İlk : .. Orta : .. Lise : .. Üniversite : ..

Arşivle İlgili Kurs Gören Personel Sayısı: Kurum arşivinde çalışan personelden kurs alanların sayısı yazılır.

Kurs Tarihleri: Kurum arşivi personelinin arşiv ve arşivcilik ile ilgili katıldığı kursların başlangıç ve bitiş tarihlerinin yazıldığı alandır.

Kurs Adı, Yeri: Kurum arşivi personelinin katılmış olduğu arşivcilik kurslarının adlarının ve yerlerinin yazıldığı alandır.

Kursa Katılanın Adı: Arşiv ve arşivcilik ile ilgili kurslara katılan personelin adları yazılır.

Görev Yeri: Arşiv ve arşivcilik ile ilgili kurslara katılan personelin kurum içindeki görev yerleri bu alana yazılır.

Denetleme Dönemi	:	Birim Kodu	:
Birim Adı	:		
Birim Arşivi			
Birim Ar. Alanı	:		
B.Ar.Yeri Uygun mu	:		
Çelik Dolap Uzunluğu	:		
Tahta Dolap Uzunluğu	:		
Madenî Raf Uzunluğu	:		
Tahta Raf Uzunluğu	:		
Kompakt Raf Uzunluğu	:		
Diğer Raf Uzunluğu	:		
Dosyalama Sistemi	:		
Alfabetik	:	Tematik	:
Nümerik	:	Kronolojik	:
Coğrafi	:	Diğer	:
Ar.Malzemesi Konusu	:		
Ayık.İmhaya Tâbi Olmayan Mal.Üretiliyor mu	:	...	(E/H)
Miktarı	:		
Malzeme Saklama Şekilleri	:	Adet	:
Dosya	:	Kutu	:
Sandık	:	Yığın	:
		Çuval	:
		Diğer	:

Birim Arşivi Alanı: Birim arşivi için ayrılan alana ait bilgiler yazılır.

Birim Arşivi Yeri Uygun mu: Birim arşivi için ayrılan alanın, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e uygun olup olmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

Çelik Dolap Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın konulduğu çelik dolapların toplam uzunluğu yazılır.

Tahta Dolap Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın konulduğu tahta dolapların toplam uzunluğu yazılır.

Madenî Raf Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın konulduğu madenî rafların toplam uzunluğu yazılır.

Tahta Raf Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın konulduğu tahta rafların toplam uzunluğu yazılır.

Kompakt Raf Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın konulduğu kompakt rafların toplam uzunluğu yazılır.

Diğer Raf Uzunluğu: Birimde teşekkül eden evrakın yukarıda bahsedilen raf ve dolaplar dışında konulduğu yerler yazılır.

Dosyalama Sistemi: Arşiv dosyalama sistemi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Alfabetik	:.
Numerik	:.
Kronolojik	:.
Tematik	:.
Coğrafi	:.
Diğer	:.

Arşiv Malzemesinin Konusu: Teşekkül eden arşiv malzemesinin konusu bu alana kaydedilir.

Ayıklama ve İmhaya Tâbi Olmayan Malzeme Üretiliyor mu: Üzerinde herhangi bir işlem yapmadan kurum arşivine devredilecek malzeme olup olmadığı (E/H) şeklinde yazılır.

Miktarı: Ayıklama ve imhaya tâbi olmayan malzemenin miktarı yazılır.

Malzeme Saklama Şekilleri: Birim arşivindeki malzemenin saklanma şekli aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir:

Adet :
Kutu :
Sandık :
Dosya :
Çuval :
Yığın :
Diğer :

Denetleme Raporu Birim Arşivi İşlemleri (1. Ekran)

Malzeme Bilgileri

Malzeme Kodu: Birim arşivinde bulunan malzemeler aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

- 1 : Mevcut Malzeme,
- 2 : Kurum Arşivine Devredilen Malzeme,
- 3 : Kurum Arşivine Devredilecek Malzeme,
- 4 : Birim Arşivinde Kalması Gereken Malzeme.

Malzeme Türü: Kurum arşivinde olduğu gibidir.

Malzeme Miktarı: Birim arşivinde bulunan malzemenin miktarı aşağıdaki şekillerde kaydedilir:

Adet :	Çuval :
Kutu :	Sandık :
Yığın :	Dosya :
Diğer :	

Yılları: İlgili malzemelerin başlangıç ve bitiş yılları kaydedilir.

Personel Bilgileri

Birim arşivinde çalışan personelin durumunu gösteren alandır.

Mezuniyet Durumu: Birim arşivinde çalışan personelin eğitim durumunu gösteren alandır. Aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

İlk : ..	Orta : ..
Lise : ..	Üniversite : ..

Denetleme Raporları Listeleme İşlemleri

- 1- Denetlenen Kurumlar,
- 2- Arşiv Yönetmeliği Hazırlayan Kurumlar,
- 3- Arşiv Yönetmeliği Hazırlamayan Kurumlar,
- 4- Kurum Arşivini Kuran Kurumlar,
- 5- Kurum Arşivini Kurmayan Kurumlar,
- 6- Ayıklama İmha Komisyonu Olan Kurumlar,
- 7- Ayıklama İmha Komisyonu Olmayan Kurumlar,
- 8- Usulsüz Ayıklama İmha Yapan Kuruluşlar,
- 9- Arşiv Deposu Uygun Olan Kurumlar,
- 10- Arşiv Deposu Uygun Olmayan Kurumlar,
- 11- Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporu Gönderen Kurumlar,
- 12- Üç Aylık Arşiv Faaliyet Raporu Göndermeyen Kurumlar,
- 13- Faaliyet Raporu İle Denetleme Raporunda Değişik Bilgi Veren Kurumlar,
- 14- Özet Bilgiler,
- 15- Malzeme Bilgileri,
- 16- Personel Bilgileri,
- 17- Raf Bilgileri.

Araştırmacılar Sistemi: Arşivde araştırma yapan araştırmacıların kimlik bilgilerinin bulunduğu sistemdir. Sistemin amacı, arşivde kimlerin ne zaman ve hangi konularda araştırma yaptıklarını kontrol etmektir. Bu sistemin program yazılımları devam etmektedir.

Belge Kullanım Sistemi: Araştırma sırasında kullanılan arşiv belgelerine ve araştırmacı bilgilerine ait sistemdir. Sistemin amacı, araştırma sırasında belgelerin takip ve kontrolünü yapmak ve kayba uğramasını önlemektir. Program yazılımları devam etmektedir.

Arşiv Depo Sistemi: Arşiv depolarının durumunu gösteren ve hangi depoda hangi kuruma ait belgelerin bulunduğunu açıklayan bilgilerin kaydedileceği sistem olup, program yazılımları devam etmektedir.

Teknik Hizmetler Sistemi: Arşiv malzemesine yapılan veya yapılacak olan restorasyon işlemlerinin takip edileceği sistemdir. Bu veri tabanı ile, hangi belgelerin restorasyona ihtiyacı olduğu, hangilerinin restore edildiği ve bunların ne gibi işlemlere tâbi tutulduğu takip edilecektir. Bu programın yazılımları devam etmektedir.

Ayıklama-İmha Sistemi: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda ayıklama ve imhası yapılan malzemenin listesinin tutulacağı sistemdir. Program yazılımları devam etmektedir.

VI. BÖLÜM

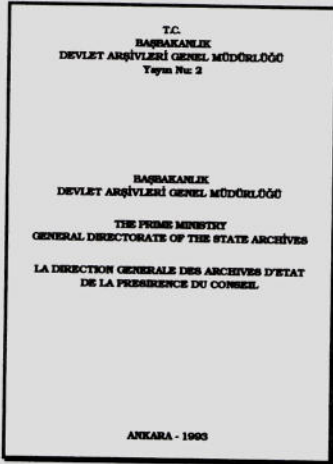
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYIN FAALİYETLERİ

Yayın Faaliyetleri

Üniversitelerin arşiv ana bilim dalı öğrencileri ve öğretim görevlileri ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeli ve kurumların arşiv personelinin yararlanmaları amacıyla, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ve bu genel müdürlüğün ana hizmet birimlerinden Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, arşivcilik konusunda memleketimizde ihtiyaç duyulan telif ve tercüme eserlerin yayınlanması ve dağıtım faaliyetlerini sürdürmektedir.

Açıklamalı Yayın Listesi

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nı ilgilendiren yayınları ile adı geçen daireye ait yayınların açıklamalı listesi aşağıda verilmiştir:

– *Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Rehber). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - X, 91 s.: rnk. res. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 2)*

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde araştırma yapacak yerli ve yabancılar için, rehber mahiyetinde hazırlanan bu kitap; Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde yayınlanmıştır.

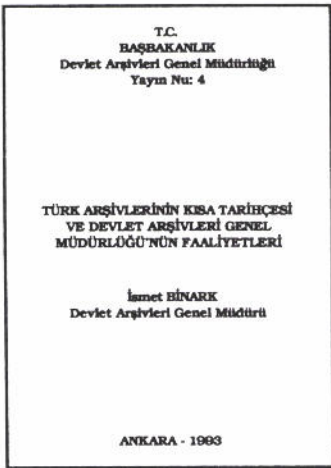
Kitapta, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile hizmet birimlerinden Cumhuriyet Arşivi, Osmanlı Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıklarının görevleri belirtilmiş, adresleri ve telefonları verilmiştir.

– *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri ders notları, Ankara, 13 - 24 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XVII, 345 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 3)*

Bu yayın, çeşitli kurumlarda çalışan arşiv personelinin, arşiv hizmetleri konusunda yetiştirmek maksadıyla 13-24 Aralık 1993 tarihleri arasında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen 'Üçüncü Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri'nde verilen bilgileri ihtiva etmektedir.

Bu kitapta; "Temel arşivcilik bilgileri ve arşiv mevzuat düzenlemeleri", "Arşiv mekânları", "Evrak ve dosya hizmetleri, dosyalamanın arşivcilikteki yeri ve önemi", "Birim arşiv işlemleri", "Kurum arşiv işlemleri ve arşiv malzemesinin Devlet Arşivi'ne devir işlemleri", "Devlet arşiv hizmetleri konusunda üç aylık faaliyet raporları", "3473 sayılı Kanun kapsamındaki mükellef kurum ve kuruluşların arşiv çalışmalarının denetlenmesi", "Ayıklama ve imha işlemleri", "Arşiv malzemesinin tahrip sebepleri, bakımı ve onarımı", "Mikrografi", "Arşivlerde bilgi işlem kullanımı" başlık ve konulu tebliğlerle, arşiv malzemesinin tespiti ve Devlet Arşivi'ne devri konusunda yürütülen projeler yer almıştır.

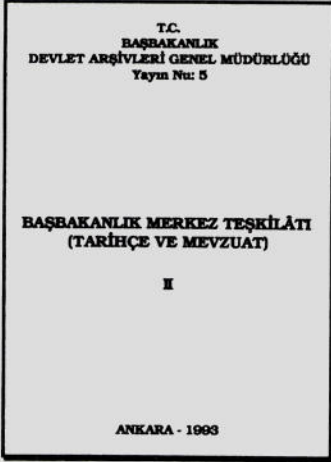
– *Binark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 126 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 4)*

Bu eserde; Türkler'de arşivin tarihçesi, Osmanlı dönemi arşivlerinin önem ve değeri, Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu çerçevesinde devlet arşiv hizmetlerinin

geliştirilmesi konusunda yapılan hukukî ve idarî düzenlemeler ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri ve faaliyetleri anlatılmaktadır.

Ayrıca, kitabın son kısmında, Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivleri'ne ait belge örnekleri ile Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri hakkında basında çıkan seçme yazılara yer verilmiştir.

Kitap, İngilizce olarak ayrıca yayınlanmıştır.

– *Başbakanlık Merkez Teşkilâtı (Tarihçe ve Mevzuat)*. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXXII, 430; IX, 536 s.: 6 rnk. res.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 5)

Kitap beş bölümden meydana gelmektedir. Kitabın birinci bölümünde, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan yıkılışına kadar olan dönem içerisindeki sadâret müessesesinin kuruluş ve teşkilât yapısındaki gelişmeler ortaya konulmuştur.

Kitabın ikinci bölümünde, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhuriyet dönemlerinde Başbakanlık müessesesinin ortaya çıkışı ve o tarihten günümüze kadar, görev ve sorumlulukları konusunda yürürlüğe konulan mevzuat, kronolojik düzende verilmektedir.

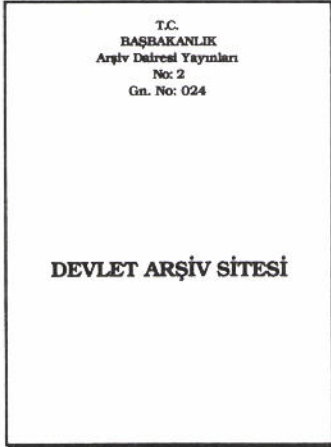
Ayrıca, bu bölümde, 1942-1993 yılları arasında kurulan hükûmetlere ait bakanlar kurulu listeleri yer almaktadır.

Kitabın üçüncü bölümünde, Cumhuriyet döneminde Başbakanlık merkez teşkilâtıyla ilgili mevzuat ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, Cumhuriyet dönemi Başbakanlık merkez teşkilâtı birimlerinin kuruluş amacı, tarihî gelişimi, bu birimlerde görev yapan yönetici ve bunların yardımcılarının isimleri kronolojik olarak sıralanmıştır.

Beşinci bölümde 1975-1994 yılları arasında müsteşar yardımcılarına bağlanan Başbakanlık merkez teşkilâtı birimlerinin, dağılımını gösteren iç genelgeleri ihtiva etmektedir.

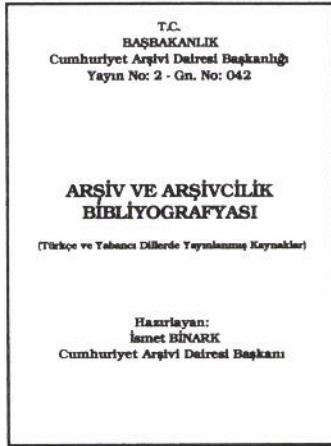
Kitabın 578-650'nci sayfalarında, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluşundan günümüze kadar olan tarihî gelişimi, Cumhuriyet dönemi yöneticileri ve arşiv hizmetleri konusunda yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiş olup, değişik konulara ait bazı önemli belgelerin orijinal örnekleri de yer almıştır.

– *Devlet Arşiv Sitesi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977. - 11 s.: 19 plânş.*

Bu yayın, Devlet Arşivleri'nin mahiyeti hakkında kısa bir bilgi vermek ve Devlet Arşiv Sitesi'ni tanıtmak amacıyla hazırlanmıştır.

Kitapta, Devlet Arşiv Sitesi'nin inşaat safhasındaki resimleri ile sitenin doğu, güney, batı ve kuzey doğu cepheleri ile katlara ait vaziyet plânları yer almaktadır.

– *Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) / haz. İsmet Binark. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1979. - LXXIX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2. Gn. no. 042)*

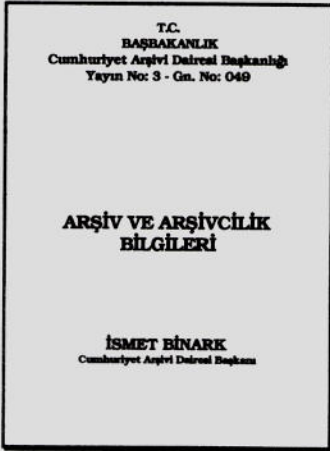
Arşiv ve arşivcilik konusundaki yayın boşluğunu gidermek ve bugüne kadar bu konuda yapılmış çalışmaları derleyip değerlendirmek gayesiyle, memleketimizde ilk defa hazırlanan bu bibliyografya, ilgililer için kaynak eser olma özelliğini taşımaktadır.

Eser yedi bölümden meydana gelmiş olup, bölüm başlıkları şunlardır: “Arşiv mevzuatı”, “Çeşitli kuruluşların arşiv yönetmelikleri”, “Kalkınma plânlarında arşiv konusu ve arşivlerimiz hakkında araştırma raporları”, “Ülkemizde arşiv konusunda yayınlanmış telif ve tercüme kitaplar”, “Ülkemizde arşiv konusunda yayınlanmış telif ve tercüme makaleler”, “Türk tarihinin arşiv kaynakları hakkında Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kitap ve makaleler”, “Arşiv ve

arşivcilik konusunda yabancı dillerde yayınlanmış kitap, makale, rapor ve diğerleri”.

Yedinci Bölümün sonuna, bibliyografik taramanın sonuçlanmasından ve bölümlerin düzenlenmesinden sonra tespit edilen kaynaklarla eserin baskısı sırasında tespit edilen bibliyografik kaynaklar için iki ayrı “İlâveler” bölümü eklenmiştir.

Bibliyografyanın sonunda yazar, yitap ve makale adlarına göre üç ayrı indeks hazırlanmıştır.

– *Binark, İsmet. Arşiv ve arşivcilik bilgileri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1980. - XXIV, 245 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3. Gn. no. 049)*

Eser, arşiv ve arşivciliğe ait ilk ve temel bilgileri, teknikleri, yeni gelişmeleri ve kaynakları ilgililerin istifadesine sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmada, arşivcilik konusunda ilk bilgiler; arşiv terminolojisi; temel arşivcilik bilgileri; arşivlerde mikrofilm kullanılması; fotoğraf, film, plâk ve bant arşivleri; arşivlerde kullanılan malzemeler; arşiv binaları, mimarî özellikleri ve Devlet Arşiv Sitesi; arşiv belgelerini tahrip eden mikroorganizma ve böceklerle karşı korunma metotları; arşiv belgelerinin restorasyonu ve kullanılan metotlar; mekanografi ve arşiv münasebetleri ve çeşitli ülkelerde arşivist yetiştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve ülkemizdeki durum işlenirken; bunun yanı sıra Türk arşivciliğinin tarihçesi, eski milletlerde, Avrupa ve diğer batı ülkelerinde arşivlerin tarihçesi, ülkemizdeki arşiv çalışmaları, arşivlerimiz ile ilgili mevzuat, arşiv meselelerimiz ve çözüm yolları gibi Türk arşivciliğine ait çeşitli konular yer almaktadır.

Eser XIV bölümden meydana gelmiş olup, her bölümün sonunda, yararlanılan kaynakları gösteren bibliyografya yer almıştır.

Bu kitap, arşiv ve arşivcilik konusunda başvurulacak tek Türkçe kaynak eser olma özelliğini taşımaktadır.

– *Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989. - 16 s.: 24 plânş. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)*

Bu yayın, Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin Açılışı münasebetiyle hazırlanmıştır.

Yayında, önsöz kısmından sonra, zamanın Başbakanı merhum Turgut ÖZAL'ın Devlet Arşiv Sitesi'ni açış konuşması, Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK'ın arşivcilik, Türk arşiv mevzuatı ve Arşiv Sitesi hakkındaki konuşması ile Devlet Arşiv Sitesi'nin açılışına ve siteye ait fotoğraflar yer almıştır.

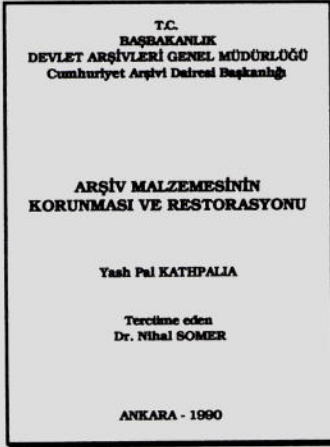
– *Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri (2 - 27 Ekim 1989: Ankara).-Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1989. - 2 c. (190; 50 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 5)*

c. 1.: Arşiv tebliğleri,

c. 2.: Dokümantasyon tebliğleri.

İki cilt hâlinde yayınlanan eser, çeşitli kurumlarda çalışan arşiv personelinin, arşiv hizmetleri konusunda yetiştirmek maksadıyla 2-27 Ekim 1989 tarihleri arasında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen seminerde verilen bilgileri ihtiva etmektedir.

Bu kitapta; "Temel arşivcilik bilgileri ve arşiv mevzuat düzenlemeleri", "Arşiv mekânları ve kullanılan araçlar", "Dosyalama usul ve esasları, arşivcilikteki yeri ve önemi", "Ayıklama ve imha işlemleri", "Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu", "Mikrografi", "Bilgi işlem ve arşivlerde bilgi işlem kullanımı" ve "Dokümantasyon tebliğleri" yer almıştır.

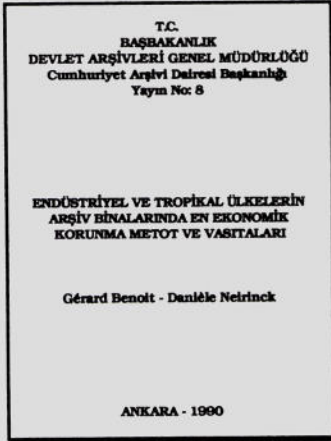

– Kathpalia, Yash Pal. *Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu* / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 219 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 6)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü uzman personelinden Dr. Nihal SOMER tarafından tercüme edilen eser, el yazması koleksiyonlardan sorumlu kütüphaneci ve arşivcilere el yazmalarının, özellikle arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu

nunda dikkat edilecek hususlar, kullanılacak metod, teknik ve işlemler hakkındaki bilgiler ile malzemelerin bir özetini vermektedir.

Eser bu özelliği ile, her zaman başvurulacak bir el kitabı hüviyetindedir.

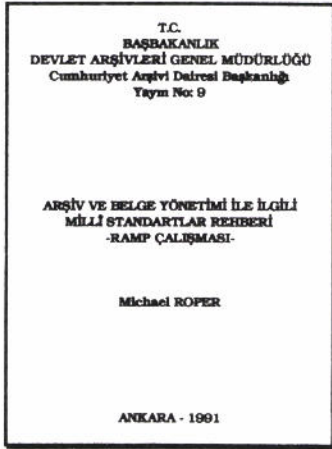

– Benoit, Gérard - Danièle Neirinck. *Endüstriyel ve tropikal ülkelerin arşiv binalarında en ekonomik korunma metod ve vasıtaları* / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990. - IX, 59 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 8)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü uzman personelinden Dr. Nihal SOMER tarafından Fransızca'dan dilimize çevrilen eserde, arşiv mekânları, depolar, araştırmacı-

lara açık mahaller ve teknik uygulamalara yol açan hususlar, ait olduğu bölüm ve başlıklar altında incelenmiştir. Çalışmanın sonunda, konu ile ilgili şekiller ve kaynakları ihtiva eden bir bibliyografya yer almaktadır.

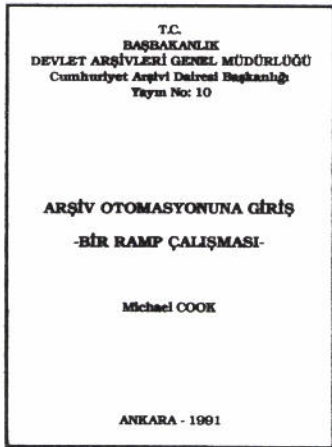
Endüstriyel ve tropikal ülkelerin arşiv binaları için çevre şartları da dikkate alınarak, en ekonomik korunma uygulamalarının ve tekniklerinin anlatıldığı bu eser, arşiv personelinin ve ilgililerin meslekî bilgilerinin geliştirilmesi konusunda başvuracakları bir müracaat kaynağı hüviyetini taşımaktadır.

- Roper, Michael. *Arşiv ve belge yönetimi ile ilgili millî standartlar rehberi - RAMP çalışması* / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 87 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 9)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personelinde Neclâ İLEMİN tarafından İngilizce'den tercüme edilen eserin amacı,

arşivcilere, yöneticilere ve ilgili diğer uzmanlara; metot, kaide ve standartlar gibi önemli konularda hem müracaat, hem de plânlama konusunda aracı olabilmektir. Bu rehber, milletlerarası standartların arşiv ve belge yönetimi konusundaki faaliyet ve programlara uygulanabilirliği ile ilgili olarak daha önce yapılmış bir çalışmayı tamamlamaktadır. Yukarıda bahsedilen bu iki çalışma, gerek sanayileşmiş ve gerekse gelişmekte olan ülkelerin arşivcileri ve arşiv yöneticileri için birer kaynak hüviyetindedir.

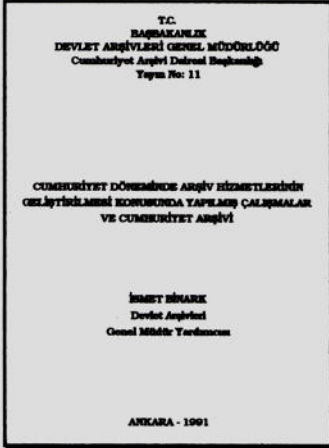
- Cook, Michael. *Arşiv otomasyonuna giriş - bir RAMP çalışması* / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVI, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 10)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personelinde Neclâ İLEMİN tarafından İngilizce'den tercüme edilen ve bir RAMP çalışması olan bu yayının amacı, arşiv ve

belge yönetimi alanında otomasyon tekniklerini uygulamak isteyen ülkelere ve arşiv yöneticilerine ön bilgiler vermektir.

Bu çalışma ile, sözü edilen alanda bilgisayar uygulamalarının nasıl geliştiği, arşiv otomasyonunun önemi ve özellikleri, problemleri ve çözümleri ile bu konudaki kaynaklar ortaya konmuştur.

Eser, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü elemanları, kurum ve kuruluşların arşiv hizmetlerinde görev ve sorumluluk üstlenmiş her kademedeki yöneticiler ve diğer arşiv personeli ile bilgi işlem görevlilerinin meslekî bilgilerini geliştirme konusunda başvurabilecekleri bir müracaat kaynağı olma hüviyetini taşımaktadır.

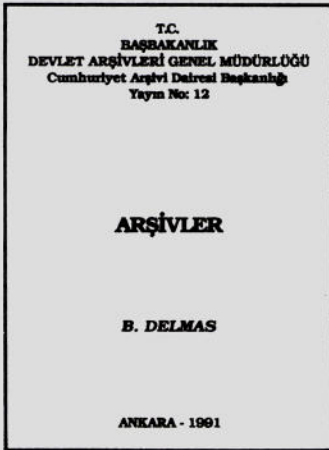

– *Binark, İsmet. Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 46 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)*

Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK tarafından hazırlanan eserde, arşivcilik ve Türk arşivciliği hakkında kısa ve öz bilgiler verildikten sonra

Cumhuriyet Arşivi'nin tanıtımı yapılmıştır.

Çalışmanın sonunda, yazarın çeşitli yerlerde ve dergilerde yayınlanan kitap ve makalelerine ait bibliyografya yer almıştır.

– *Delmas, B. Arşivler / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 136 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 12)*

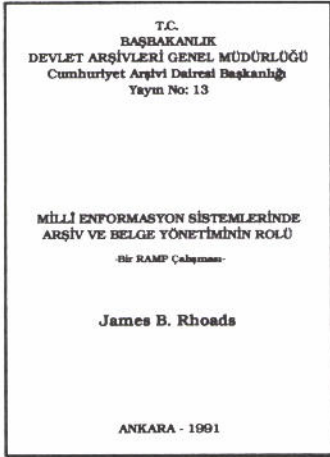
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü uzman personelinden Dr. Nihal SOMER tarafından İngilizce'den tercüme edilen eser, arşivlerdeki alt yapıların plânlanması ile ilgili olup, 1972 yılının Aralık ayında Paris'te yapılan uzmanlar toplantısında ele

alınan meselelere dayanmaktadır.

Dokümantasyon, Kütüphaneler ve Arşivler için Millî Alt Yapıların Plânlanması (Planning national infrastructures for documentation, libraries and archives) adını taşıyan eser, millî kalkınma plân ve

programlarını hazırlamakla sorumlu hükümet yetkilileri, plânlama uzmanları ve dokümantalistler ile, hizmetlerin plânlaması ve bu plânların uygulanması konusunda danışmanlık yapan kütüphaneciler ve arşivistler için hazırlanmıştır.

Eser, ilgililerin başvuracakları bir müracaat kaynağı olma hüviyetini taşımaktadır.

– Rhoads, B. James. *Millî enformasyon sistemlerinde arşiv ve belge yönetiminin rolü - bir RAMP çalışması* / çev. Gül Atay. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - IX, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 13)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personelinin Gül ATAY tarafından tercüme edilen eser, arşiv ve belge yönetimi konusunda 1993 yılında hazırlanıp basılan

bir çalışmasının aynı başlık altında bir özetini vermektedir.

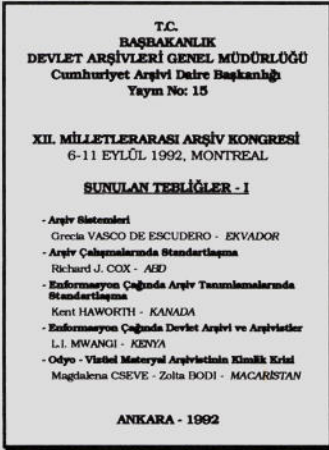
Kitapta, konu ile ilgili en uygun teknik ve metotlar yer almıştır. RAMP'ın üçüncü Müzakere Toplantısı'na davet edilen uzmanlar, çalışmanın RAMP yayın serisi içinde en önemlilerinden biri olduğuna, geçerliliğini koruduğuna, ilgililerce kullanılabileceğine ve tekrar basılması gerektiğine karar vermişlerdir.

– Binark, İsmet. *Türk arşivlerinin kısa tarihçesi, önem ve değeri, arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar*. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. -17 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 14)

25-26 Eylül 1991 tarihlerinde Belgrad'da toplanan "Balkan Ülkeleri Millî Arşiv Direktörleri Toplantısı"na sunulan tebliğdir. Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır.

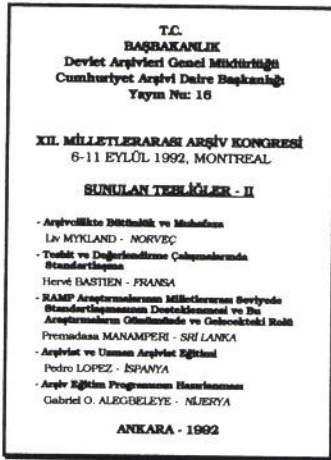
Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK tarafından hazırlanan eser, Türklerde Arşivin Tarihçesi, Osmanlı Devleti Döneminde Arşiv Çalışmaları, Arşivlerimizin Önem ve Değeri, Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Cumhuriyet Döneminde Yapılan Çalışmalar, 3056 sayılı "Başbakanlık Teşkilât Kanunu" çerçevesinde Devlet Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılan Çalışmalar ve Hukukî Düzenlemeler, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın Görevleri, Milletlerarası Kuruluşlar ve Diğer Ülke Arşivleri ile Münasebetler, Sergi Çalışmaları, Yayın Faaliyetleri, Bina Durumu, Cumhuriyet Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıkları'nın Görevleri ve Faaliyetleri gibi başlıklar altında ayrıntılı bilgiler vermekte; kitabın sonunda bibliyografya ile ekler bölümünde Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivi'ne ait belge örnekleri ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri hakkında basında çıkan haberler bulunmaktadır.

– Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - I.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 45 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)

Bu eserde, Kanada'nın başkenti Montreal'de toplanan XII'nci Milletlerarası Arşiv Kongresi'nde sunulan tebliğlerden beşinin Türkçe tercümesi yer almıştır.

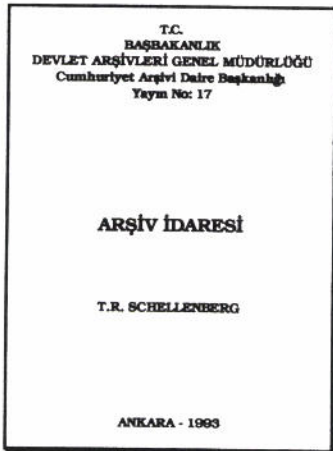
Bu kitapta, Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ın sunuş yazısından sonra kongrede sunulan; "Arşiv sistemleri", "Arşiv çalışmalarında standartlaşma", "Enformasyon çağında arşiv tanımlamalarında standartlaşma", "Enformasyon çağında devlet arşivi ve arşivistler" ve "Odyo-vizüel material arşivistinin kimlik krizi" adlı tebliğlerin tercümeleri yer almıştır.

– Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - II. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - 63 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)

Tebliğler'in bu ikinci kitabında, yine XII'nci Milletlerarası Arşiv Kongresi'nde sunulan; "Arşivcilikte bütünlük ve muhafaza", "Tespit ve değerlendirme çalışmaları"

rında standartlaşma", "RAMP araştırmalarının milletlerarası seviyede standartlaşmasının desteklenmesi ve bu araştırmalarının günümüzde ve gelecekteki rolü", "Arşivist ve uzman arşivist eğitimi" ve "Arşiv eğitim programının hazırlanması" başlıklı tebliğlerin tercümeleri bulunmaktadır.

– Schellenberg, T. R. Arşiv idaresi / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - VII, 286 s.; 9 şekil. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)

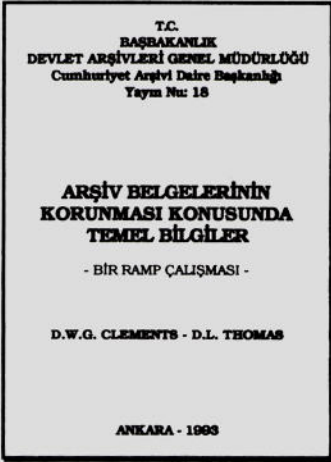
Arşivcilik konusunda temel bilgileri ihtiva eden ve bir kaynak eser hüviyetinde olan T.R. Schellenberg'in "The Management of Archives" adlı eserinin tercümesidir.

Eser, yazarın sunuş yazısı ile başlamakta; önsözü müteakip terimlerin açıklamaları ile devam etmektedir.

İki bölümden oluşan kitabın I. Bölümü; arşivin gelişimi, arşiv metodolojisine tesir eden hususlar, arşiv ve kütüphane metodolojisi ile arşivcilik mesleğinin gelişimi, arşivcilikte tasnifin özellikleri, arşiv tasnif prensipleri, tanımlama programının özellikleri, belgelerin genel özellikleri ve kodlama sistemleri; II. Bölümü ise; arşiv fonları-

nın, yazma eser koleksiyonlarının ve belgelerin tasnifi, arşiv envan-terlerinin ve kılavuzlarının hazırlanması, özel evrakların ön tanım-laması, yazma eser koleksiyonlarının tanımlanması, indekslerin, kataloglarının, ve analizlerinin hazırlanması, kartografik belgelerin tasnifi ve tanımlanması, alt başlıklarını ihtiva etmektedir.

Kitap, dipnotları ve seçilmiş bibliyografya kısmı ile son bulmak-tadır.

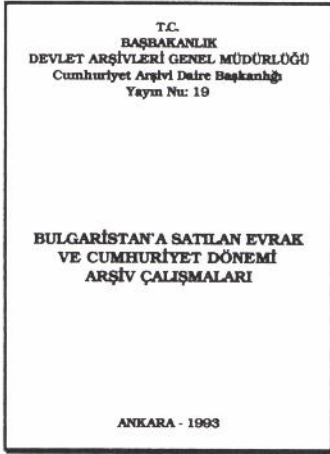

- Clements, D. W. G. - D. L. Thomas. *Arşiv belgelerinin korunması konusunda temel bilgiler - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ Olsa.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. -XIV, 29 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)*

Orijinali “Uzman Olmayan Personel İçin Koleksiyonların İdaresi ile İlgili En İyi Çalışmalar Konusunda Temel Bilgiler ve Eğitim Kurslarının Organizasyonu: Bir

RAMP çalışması” (Guidelines on best practices in basic collection management for non profesional staff and on the organization of training courses A RAMP Study) olan ve adı “Arşiv Belgelerinin Korunması Konusunda Temel Bilgiler” şeklinde kısaltılan 1992 basım tarihli bu çalışmada; kütüphane ve arşiv malzemesinin özellikleri, arşiv belgelerinin özellikleri, arşiv belgelerinin korunmasında çevre ile ilgili unsurlar, arşiv belgelerini tahrip eden biyolojik unsurlar, arşiv belgelerinin güvenliğinin sağlanması, belgelerin temizliği ve periyodik bakımı, bunun yanı sıra korunmaları, belgelerin kullanıma sunulması ve çoğaltılması, araştırmacıların uyması gerekli kurallar ve arşiv personeline verilecek hizmetiçi eğitim anlatılmaktadır.

Söz konusu kitabın amacı, ‘Yardımcı arşiv personeline koleksi-yonların bakımı ile ilgili en iyi uygulamalar konusunda ayrıntılı bir şekilde yol göstermek’ olarak ifade edilmekte ise de, ülkemiz arşivci-liği bakımından her kademedeki arşiv personeline hitap etmektedir.

– *Bulgaristan'a satılan evrak ve Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları.* - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXV, 604 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)

1931 yılında, çoğu maliyeye ait Osmanlı dönemi arşiv malzemesi Bulgaristan'a hurda kâğıt olarak satılmıştır.

Bu eserde, Türk arşivcilik tarihinin bir dönemine ait perde aralanmakta ve Bulgaristan'a satılan evrak konusunda birinci el orijinal kaynaklar verilmektedir.

Kitabın sunuş kısmında, Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ın arşivlerin görev ve önemi, Türk arşivciliğinin kısa tarihçesi, Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları ile 1931 yılında Bulgaristan'a satılan evrak konusunun ortaya çıkmasından sonra konuya gösterilen hassasiyeti anlatan giriş yazısı yer almaktadır.

Kitabın birinci bölümünde, Bulgaristan'a satılan evrak konusunda basında yer alan yazılar, kronolojik olarak ve kısa tanıtılmalarıyla birlikte verilmiştir.

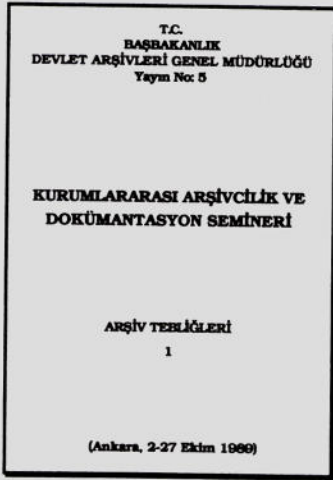
İkinci bölümde, bu konuda yapılan resmî yazışmalara yer verilmiş, hangi kurumdan hangi kuruma yazıldığı, tarihi sayısı ve özetleri ile birlikte yer almış, önemli görülen yazılardan iktibaslar yapılmış, yapılan iktibaslarda metnin orijinaline sadık kalınmıştır.

Üçüncü bölümde, konu ile ilgili olarak basında yer almış yazıları ihtiva eden bir bibliyografya verilmiştir.

Dördüncü bölümde, Cumhuriyet dönemi devlet arşiv hizmetlerinin değerlendirilmesiyle ilgili olarak, son mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına yer verilmiştir.

Beşinci bölümde Osmanlı Arşivi ile ilgili olarak yapılan çalışmalara işaret edilmiştir.

Altıncı bölümde ise ekler yer almıştır.

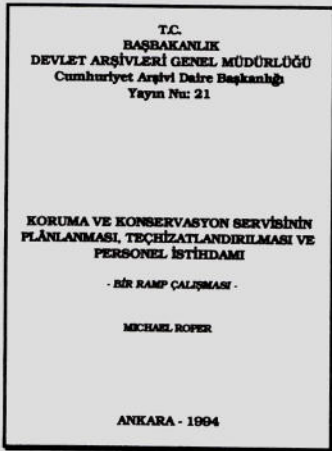

– *Macar asıllı Türk tarihçisi ve arşivist Lajos Fekete'nin arşivciliğimizdeki yeri.* - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XV, 221 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 20)

Bu kitapta, 1936-1937 yılları arasında Başbakanlık Osmanlı Arşivi ile Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nin tasnifi ve düzenlenmesi işlerinde çalışan Macar asıllı Türk tarihçisi ve arşivci Lajos Fekete'nin biyografisi ve eserleri ile hakkında yazılanların

bibliyografyası verilmiş; Fekete'nin Türk arşivciliğindeki yeri anlatılmış ve Türk arşivciliği ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmalara temas edilmiştir.

Bu çalışma, tarihî Türk-Macar dostluğuna kendi ölçüsünde şüphesiz katkıda bulunacaktır.

– *Roper, Michael. Koruma ve konservasyon servisinin plânlanması, teçhizatlandırılması ve personel istihdamı - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı.* - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- XVI, 89 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21)

Orijinal başlığı "Planning, equipping and staffing an archival preservation service: RAMP study with guidelines" olan ve dilimize "Koruma ve Konservasyon Servisi'nin Plânlanması, Teçhizatlandırılması ve Personel İstihdamı" adı ile tercüme edilen bu çalışmada; arşivcilere, özellikle koruma ve konservasyon hizmetlerinde çalışan uzman personele, bu hizmetlerin plânlanması ile mevcut teknikler ve uygulamalar konusunda bilgi verilmekte, tespit edilen standartlar ortaya konulmaktadır.

- *Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi.* - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - VIII, 13, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)

Bu kitap, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın hizmet ve faaliyetlerini tanıtmak, araştırmacılara ön bilgiler vermek amacıyla hazırlanmıştır.

- *İstiklâl Harbi ile ilgili telgraflar.* - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - V, 652 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 23)

İlk elden orijinal belgeleri ihtiva eden bu eser, Türk İstiklâl Harbi ve Cumhuriyet dönemi tarihini araştırıcılara, temel kaynak niteliği taşımaktadır.

Bu kitap, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan Millî Mücadele ve İstiklâl Harbi'ne ait telgrafların, kronolojik olarak sıralanmasıyla meydana gelmiştir.

Kitabın sayfa düzeninde, genellikle sol tarafta orijinal Osmanlıca metin, sağ tarafta ise, belgenin Latin harflerine çevrilmiş şekli yer almaktadır.

Belgelerin, araştırmacılar tarafından kullanılması hâlinde kolaylık sağlamak amacıyla, her belgenin altına Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'ndaki depo yer numarası verilmiştir.

Kitabın sonunda, belgelerde geçen Osmanlıca kelimelerin manalarını ihtiva eden bir sözlük yer almaktadır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı
Tayın No: 24

- MUHAFAZA VE ERİŞİM TEKNOLOJİSİ -

BİLGİ ORTAMININ DEĞİŞTİRİLMESİNDE
DİJİTAL VE DİJİTAL OLMAYAN İŞLEMLER
ARASINDAKİ MÜNASEBETLER KONUSUNDA

AÇIKLAMALI TEKNİK TERİMLER
SÖZLÜĞÜ

M. Stuart LYNN

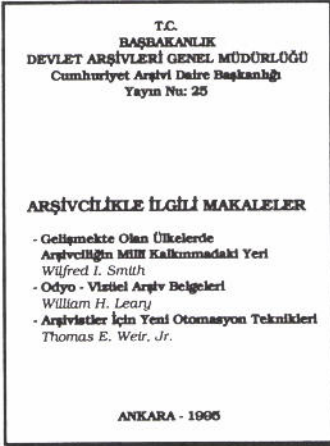
ANKARA - 1994

- Lynn, M. Stuart. *Muhafaza ve erişim teknolojisi: Bilgi ortamının değiştirilmesinde dijital ve dijital olmayan işlemler arasındaki münasebetler konusunda açıklamalı teknik terimler sözlüğü* / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XX, 95 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 24)

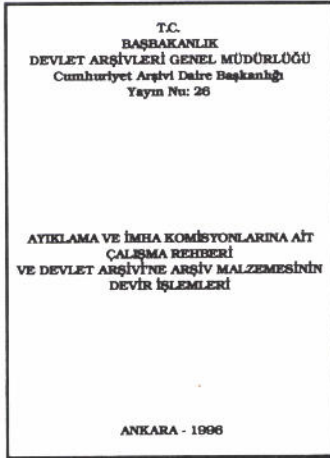
Amerika'daki Cornell Üniversitesi'nce 1990 yılında basılan "Preservation and access technology the relation ship between digital and other media conservation processes: a structured glossary of technical terms" adlı eser, "Muhafaza ve erişim teknolojisi-bilgi ortamının değiştirilmesinde dijital ve dijital olmayan işlemler arasındaki münasebetler: açıklamalı teknik terimler sözlüğü" adıyla Türkçeleştirilerek yayınlanmıştır.

Bu çalışma, doküman muhafaza teknolojilerinin özellikle de bilgi ortamının değiştirilmesinde kullanılan ve daha çok yeniden formatlama teknolojileri olarak adlandırılan teknolojilerin ve dijital bilgisayar teknolojilerinin kullanılması ile ilgili terimleri ihtiva eden açıklamalı bir sözlüktür. Ayrıca, muhafaza edilen belgelere erişim ile ilgili teknolojilere de kitapta yer verilmiştir.

Bu çalışmanın sonuna bir "İndeks" ile ayrıca, tercüme edilen kitapta yer alan İngilizce terimlerin Türkçe karşılıklarını, Türkçe terimlerin ise İngilizce karşılıklarını ve açıklamalarını gösteren bir "Sözlük" de ilâve edilmiştir.

Belgeleri” ve “Arşivistler İçin Yeni Otomasyon Teknikleri” başlıkları altında ilgililerin istifadesine sunulmuştur.

– Arşivcilikle ilgili makaleler / çev.
Neclâ Büyükkırcalı, Neclâ İlemin. - Ankara:
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1995. - XI, 49 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 25)

Wilfred I. Smith, William H. Leary ve Thomas E. Weir, Jr. in makalelerinden tercüme edilerek meydana getirilen eser “Gelişmekte Olan Ülkelerde Arşivciliğin Millî Kalkınmadaki Yeri”, “Odyo-Vizüel Arşiv

– 3473 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun” kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlarda ayıklama ve imha komisyonlarına ait çalışma rehberi ve Devlet Arşivi’ne arşiv malzemesinin devir işlemleri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XIX, 291 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 26)

Bu eser, 3473 sayılı Kanun’a tâbi kurum ve kuruluşların elinde bulunan arşiv malzemesi, arşivlik malzeme ile muhafazasına lüzum kalmayan malzemenin tespit ve tefrikini yapmak, arşiv malzemesinin kayba uğramasını önlemek ve saklama süresini tamamlayanların Devlet Arşivi’ne devrini sağlamak, bu devir sırasında yapılması gereken işlemleri açıklamak üzere rehber hüviyetinde hazırlanmıştır.

Eserde, arşiv mevzuatı ile kurum ve kuruluşlarda yürütülen arşiv malzemesi tespit çalışmasıyla ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Ayrıca, imha listeleri ve devir teslim envanter formlarının düzenlenmesi örneklerle gösterilerek arşiv malzemesinin Devlet Arşivi’ne devrine ait işlemler açıklanmıştır.

**CUMHURİYET DÖNEMİ ARŞİV BELGELERİNDEN
ÖRNEKLER**

274/09

وہندوہ کلیم ہوا اور یہ قول اور فضائل امر

[illegible]

موسیٰ اور بنی نضیر وراثۃ بینہ اور ہر اقوام کے لئے۔

محکمہ اعلیٰ ترین عدالت کے ذریعہ سے

انما في قوله تعالى في الزمان

هر نراده سه اعفا اسما به اولونه جند

هولاء ففان به حبس كى بانه و سز او بحكم بانده و لو ادره و دهر -

هناك اربعة دول لا يمكن ان تكون لها علاقات مع اسرائيل

پروٹو ادارہ محمد مرزا لکھنؤ

هو زانم بوي هده هده

برخی افکار و عقاید در میان مردم

معد الشريك اعمه سلعاً ما رزقي

[illegible]

تاريخه في تاريخه

المواظبة على الصلاة في كل وقت

ایک نونہ، ایک باغیچہ، ایک درخت

تصنيف: تاريخ

3

Ankara, 19.3.1336

Vilâyetlere, müstakil livalara ve kolordu kumandanlarına,

Makarr-ı Hilâfet-i İslâmiye ve Pâyitaht-ı Saltanat-ı Osmaniye'nin Düvel-i İhtilafiye tarafından resmen işgali kuvve-i teşriye ve adliye ve icrâiyeden ibaret olan kuvâ-yı selâse devleti muhtel etmiş ve bu vaziyet karşısında ifa-yı vazifeye imkân göremediğini Hükûmete resmen tebliğ ederek Meclis-i Mebusan dağılmıştır. Şu hâlde, Makam-ı Hilâfet ve Saltanatın masuniyet-i istiklâlini ve Devlet-i Osmaniye'nin tahlisini temin edecek tedâbiri teemmül ve tatbik etmek üzere, millet tarafından salâhiyet-i fevka'l-âdeyi hâiz bir meclisin Ankara'da ictimaa daveti ve dağılmış olan mebusandan Ankara'ya gelebileceklerin dahi bu meclise iştirak ettirilmesi zarurî görülmüştür.

Binaenaleyh zîre derc edilen tâlimât mucebince intihâbâtın icrâsı hamiyet ve rû'yet-i vatanperverânelerinden muntazardır.

1. Ankara'da salâhiyet-i fevka'l-âdeye mâlik bir meclis umûr-u milleti tedvir ve murakabe etmek üzere ictima edecektir.

2. Bu meclise âzâ olarak intihâb olunacak zevât mebusan hakkındaki şerâit-i kanuniyeye tâbidir.

3. İntihâbâtta livalar esas ittihaz edilecektir.

4. Her livadan beş âzâ intihâb olunacaktır.

5. Her liva kazalarından celbedeceği müntehib-i sânilerden ve merkez liva müntehib-i sânilerinden ve liva idare ve belediye meclisleriyle, liva Müdâfaa-i Hukuk Heyeti idarelerinden ve vilâyetlerde, merkez-i vilâyet heyet-i merkeziyelerinden ve vilâyet idare meclisiyle merkez-i vilâyet belediye meclisinden ve merkez-i vilâyet ile merkez kazası ve merkeze merbut kazalar müntehib-i sânilerinden mürekkeb bir meclis tarafından aynı günde ve aynı celsede icrâ edilecektir.

6. Bu meclis âzâlığına her fırka, zümre ve cemiyet tarafından namzet gösterilmesi câiz olduğu gibi her ferdin de bu mücâhede-i mukaddeseye fiilen iştirâki için müstakilen namzetliğini istediği mahâlde ilâna hakkı vardır.

7. İntihâbâta her mahâllin en büyük mülkiye memuru riyâset edecek ve selâmet-i intihâbdan mesul olacaktır.

8. İntihâbât re'yi hafî ve ekseriyet-i mutlaka ile icrâ ve tasnif-i ârâ, meclisin içlerinden intihâb edeceği iki zat tarafından, fakat huzûr-u mecliste ifa edilecektir.

9. İntihâb neticesinde bilumûm âzânın imza veya bizzat mühürlerini muhtevi üç nüsha mazbata tanzim olunacak, bir nüshası mahâllinde alıkonularak diğer iki nüshasının, biri intihâb olunan zata tevdi ve diğeri meclise irsâl olunacaktır.

10. Âzâların alacakları tahsisat bilâhare meclisce takarrur ettirilecektir. Ancak azîmet harcırahları intihâb meclislerinin masarîf-ı zarûriye hesabıyla takdir edeceği miktar üzerinden hükûmetlerince temin olunacaktır.

11. İntihâbât nihayet onbeş gün zarfında ekseriyetle Ankara'da ictimâi temin edebilmek üzere itmâm olunarak âzâlar tahrik ve netice âzânın isimleriyle birlikte derhal iş'âr edilecektir.

12. İşbu telgrafın saat-i vusûlü bildirilecektir.

Haşiye- Kolordu kumandanlarına, vilâyâta, müstakil livalara tebliğ olunmuştur.

Heyet-i Temsiliye namına

Mustafa Kemal

Aslına mutabıktır. fi 3 nisan 1338 [1922]

Fahri

Numro / 7

Muamelesi ikmâl edilmiştir.

Kuvâ-yı Milliye'nin umûmiyetle Müdâfaa-i Milliye Teşkilâtına rabtı suretiyle tevîdi ve buna göre tanzim edilecek bütçenin tertibi derdest olduğundan bunun neticesinde i'âşe ve infakın kâmilan emvâl-i umûmiyeden temin edilmesine karar verilmiştir.

Bu kararın icrâsına Müdâfaa-i Milliye ve Maliye Vekîlleri memûrdur.

27 Şaban 338 [1919]-16 Mayıs 336 [1920]

Büyük Millet Meclisi Reîsi
Mustafa Kemal

Hâriciye Vekîli
Dr. Rıza Nur

Dâhiliye Vekîli
Cami

Adliye Vekîli
Celâlettin Arif

Müdâfaa-i Milliye Vekîli
Fevzi

Umûr-u İktisâdiye Vekîli
Hakkı Behiç

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Reisi
İsmet

Sıhhiye Vekîli
Dr. Adnan

Umûr-u Şer'iyye
Vekîli
Fehmi

Nafia Vekîli
İsmail Fadıl

Maliye Vekîli
Hakkı Behiç

اجوانه مدافعه رکنی مامور در .

فایده کمالی و بیکی رافعه و بیکی ناست هدیه و بیکی ناست مدافع امید و بیکی مند و بیکی برادر و بیکی

ابرار محمد علی
 محمد علی
 انصار محمد علی
 ناصر محمد علی
 ناصر محمد علی
 ناصر محمد علی
 ناصر محمد علی

“Kararnâme”

Nu:
301

Muamelesi ikmâl edilmiştir.

Madde 1. Ermeni ordusunu mağlup ederek 30 Teşrinievvel 336 da Kars mevki-i müstahkemini zabt etmeğe muvaffak olan Şark Cephesi kumandanı Kâzım Karabekir Paşa'nın rütbesi ferikliğe terfi' olunmuştur.

Madde 2. İşbu Kararnâme Büyük Millet Meclisi Vekiller Hey'etinin 31 Teşrinievvel 336 tarihindeki ictimâında takarrür etmiştir.

İcrâsına Müdâfaa-i Milliye Vekîli memurdur.

31 Teşrinievvel 336 [1920]

Hariciye Vekâleti
Vekîli
Ahmed Muhtar

Dahiliye Vekîli
Namına
Dr. Adnan

Adliye Vekîli Namına

Ahmed Muhtar

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
Fevzi

Şer'iyye Vekîli

Fehmi

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Reisi
İsmet

Sıhhiye Vekîli

Fehmi

İktisat Vekâleti
Vekîli
(İctimâda
bulunmamıştır.)

Nafia Vekîli Namına

(İctimâda
bulunmamıştır)

Maarif Vekîli
Eskişehirde

Maliye Vekîli
Ferid

Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

275

626

Muamelesi ikmal edilmiştir.

Lâyiha-i Kanuniye

Madde 1: Antep Livası merkezi olan Antep Kasabasının namı “Gaziantep”e tahvil olunmuştur.

Madde 2: Bu kanun icrâsına Dahiliye Vekîli memurdur.

Madde 3: İşbu kanun tarih-i neşrinden itibaren mer’îdir.

2 Şubat 1338 [1922]

İcrâ Vekîlleri Heyeti
Reisi
Fevzi

Şer’iyye Vekîli
Mustafa Fehmi

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
Fevzi

Adliye Vekîli Namına
Mustafa Fehmi

Dahiliye Vekîli
Namına

Hariciye Vekîli

Maliye Vekîli
Hasan

Maarif Vekîli
Hamdullah Suphi

İktisat Vekâleti Vekîli
Mahmut Celâl

Sıhhiye Vekîli

Nafia Vekîli
Ömer Lütfi

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Reisi Vekîli
Fevzi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

معاذ الله

ماده - ۱ : بوند و ده ، شایسته و انصاف دایه جک توفیق نور کی بودله سکتی حکومتی از بهر فرعی
اوله رجه کیک بکری سکی بکده آید به بیوفی و ایالتی ده مکتب جایی و طریز و دیسوف و وزیر
بیوفی بوزنای و والته بیوفی ذکائی بکده ده رکه برهشت رجه بقیده و انتخاب بایرلش

ماده - ۲ : بوهینک - فاقه از وی قدش و در کتبد و بریر بکدر
بوزارله اجانس خارجه و مکتب مکتور در ۱۲ ساله

ماده - ۳ : بوزارله اجانس خارجه و مکتب مکتور در ۱۲ ساله
کالان سکی بده فاعله وکی
داخله وکی نه عدلیه وکی
خارجیه وکی

ماده - ۴ : بوزارله اجانس خارجه و مکتب مکتور در ۱۲ ساله
اقتصاد وکی
صحه وکی
اقتصاد وکی
صحه وکی
اقتصاد وکی
صحه وکی
اقتصاد وکی
صحه وکی

نور کی بودله سکتی حکومتی

Kararnâme

288

628

Muamelesi ikmâl edilmiştir.

Madde 1- Londra'da 21 Şubat'ta in'ikad edecek konferansa Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti nâmına Baş Murahhas olarak Hâriciye Vekîli Bekir Sâmî Bey'le Aydın mebusu Yunus Nâdi ve Adana mebusu Zekâî Beylerden mürekkep bir Hey'et-i Murahhasa ta'yin ve intihâb edilmiştir.

Madde 2- Bu hey'etin refâkatine lüzumu kadar müşâvirler ve kâtipler verilecektir.

Madde 3- Bu kararın icrâsına Hâriciye Vekâleti me'mûrdur.

6 Şubat 337 [1921]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Fevzi

Şer'iyye Vekîli
Fehmi

Müdâfaa-i Milliye V.
Fevzi

Adliye Vekâleti V.
Mehmed

Dahiliye V. Namına
Dr. Adnan

Hariciye Vekîli
Bekir Sami

Maliye Vekîli
Ferit

Maarif Vekîli
Hamdullah Suphi

Nafia Vekîli
Ömer Lütfi

İktisat Vekâleti Vekîli
Mahmut Celal

Sıhhiye Vekîli
Dr. Adnan

Erkan-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi Vekîli
Fevzi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

Kararnâme

Yunanlıların esnâ-yı ric'atte güzergâhlarına tesadüf eden kasaba ve köyleri yaktıkları cihetle perişan bir surette açıkta kalan binlerce ailelerin temin-i iskân ve istirahatleri zımında Dahiliye Vekâleti müsteşarının riyâseti tahtında Müdâfaa-i Milliye, Nafia, İktisad, Maliye, Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye Vekâletleri erkânından birer zevâtan mürekkep bir komisyon teşkili ile bervech-i âti esâsât dairesinde icap eden lâyhaların ihzârı Dahiliye Vekâletinin 20 Nisan 337 tarihli ve idare-i umûmiye-i dahiliye 19075/817 numaralı tezkeresi üzerine İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 24 Nisan 337 tarihindeki ictimâında karargâr olmuştur.

1. Kasaba ve köy plânları hükûmetçe sûratle yapılmalıdır.

2. Taş, kerpiç, kiremit, kereste gibi levâzım kısmen amele taburları kısmen tahribata maruz kalmayan kurrâ ahalisinin muavenet-i fiiliyesiyle temin olunmalıdır.

3. İnşaat amele taburları meyanında bulunan gayr-i müslim taşçı, dülgere marangoz, doğramacı ve saire marifetiyle yapılmalıdır.

4. Hükûmet, taş, kiremit, tuğla, kerpiç ocaklarından ve ormanlardan kesilecek keresteden resm almamalıdır.

5- İnşaat için icap eden nakit Ziraat Bankalarından iktiraz suretiyle verilmelidir.

24 Nisan 1337 [1921]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
ve
Müdâfaa-i Milliye Vekîli
Fevzi

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Vekâleti
Vekîli
Fevzi

Hariciye Vekâleti
Vekîli
Ahmed Muhtar

Dahiliye Vekîli
Mehmed

Adliye Vekâleti Vekîli
Mahmud

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekîli
Dr. Refik

Şer'iyye Vekîli
Fehmi

İktisat Vekîli
Mahmut Celâl

Nafia Vekîli Namına
Mahmut Celâl

Maarif Vekîli
Hamdullah Subhi

Maliye Vekîli
Ferid

Türkiye Büyük Millet
Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

Lâyiha-i Kanuniye

810

Madde 1: İstiklâl Madalyasının imâli ve ihzarı için umûmî bütçeden mahsub icrâ kılınmak üzere Maliye bütçesinin yetmişüçüncü nişan ve madalya faslından onbin liranın sarfına Maliye Vekîli mezundur.

Madde 2: İşbu kanun tarih-i neşrinden muğberdir.

Madde 3: İşbu kanun icrâsına Maliye Vekîli memurdur.

24 Nisan 1337 [1921]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Müdâfaa-i Milliye Vekîli

Şer'iyye Vekîli
Fehmi

Adliye Vekâleti Vekîli
Okunamadı

Dahiliye Vekîli
Ata

Hariciye Vekâleti
Vekîli
Ahmet Muhtar

Maliye Vekîli
Ferid

Maarif Vekîli
Hamdullah Subhi

Nafia Vekîli Namına
Mahmud Celâl

İktisat Vekîli
Mahmud Celâl

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiyye
Vekîli
Dr. Refik

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye
Vekâleti Vekîli

Kararnâme

917

Muamelesi ikmal edilmiştir.

İstiklâl Marşının intihâb ve kabul edilen güftesi için beşyüz lira ikrâmiyenin ve mezkûr marşın bestesinin de kabûlünden sonra ikrâmiye olarak verilmesi tesbit olunan beşyüz liranın Müdâfaa-i Milliye Vekâleti'nce Maarif Vekâleti'ne îtası İcrâ Vekîlleri Heyeti'nin 29.5.37 tarihindeki ictimâında karargâr olmuştur.

29 Mayıs 337 [1921]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi ve
Müdâfaa-i Milliye Vekîli
Fevzi

Şer'iyye Vekîli
Fehmi

Adliye Vekîli
Refik Şevket

Dahiliye Vekîli
Ata

Hariciye Vekâleti Vekîli
Fevzi

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye
Vekâleti Vek.
Fevzi

Sıhhiye ve Muaveneti İctimâiyye Vek.
Dr. Refik

İktisat Vekîli
Mahmut Celâl

Nafia Vekîli
Ömer Lütî

Maarif Vekîli
Hamdullah Suphi

Maliye Vekîli
Hasan Hüsnü

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

بویون افغانه مجلسین
 ۱۵۰
 ۶

یا بشر کے کتابی
 خطہ قلمی

آفرہ
 ۳۳۶ - ۲ - ۱۲

عدد
 ۴۷
 ۷۹

عرا دلیدی کئی یات جلد

همیت عمود ج ۱۲ - ۲ - ۴۷ تا جی آیتی اجماعہ آرت غلبہ
 ال قول اییہ استقلال مائتد سورہ مصدر نقا اید قند
 نیس ایون مائتد تقفیدہ انیہ معارف کالتہ یازلدہ اقم
 بویون مذمبہ یس

[Signature]

مردتہ بطیہ تبسم

کتابتہ
 ۴۷ / ۲ / ۱۸
 ۱۸۰۰ / ۱۸۰۰

۶
 ۲۰۵۶

تورکيا بيوک ملت مجلسی رياستى

باسمہ کثافى

خطوط و ائين نامى

عدد عومى

عدد خصوصى

دوسره نومبردى

تورکيا بيوک ملت مجلسان مقامان سارجه تېلېف اوله جاقى مصدق صورتونک تخويزينه مخصوص ورقه در .

ميشك امضای

مطالبه ايندرك امضای

فلمندبرى ويا محقر برك مفاى

آ نومه

اوراوك نومي

استعلامات

1
تورخما ، سونمز بو شتقرده يوزه له آيتانه ؟
سونمدره يورديت ادستنه توتسه الرصول اعابه
اوتقم ملقم ييذيه - - - - - يارلده چه ؟
ادتيجه - - - - - اوتقم ملقمند - آيتانه -

2
جيانما ، قربان اولدم ، حجه كي ايتانك نكول ؟
توزان عفر ، بركول ! تويوشك ، يوجلاك ؟
ككادشاز دوكونه فاكوزين هوكره عدول - -
صفيه - - - - - حق طابار ملقم استعدول

3
به انلدر رسيه - - - - - حيا تادم ، حرياشم
هكك حيفيه ككازيجه اور حيفيه ؟ شاشم !
توكرمه سوكي - - - - - تيبه چيجه ، آتاشم
ييتاشم طاقدي ، آتاشم . صفيه طاشم -

4
توبل آفاقي صافشد چيپ زهي ديوار ،
نم ايمان طولو كوكشم كي سرخشم دار - -
اولوسون ، تورخما ! ناسل يويدي ايمان يوقا ،
ددرنييه نيبكده ندم رين قالمه جاناوار ؟

5
آرقاسه ؟ يوردري آلماندی اوقاعا، صافيه
سيرايه كوكه كك ، طويون بو حيا تادم آتاشه
طوقه حيفه - - - - - ككادشازيكي كوكر حقيقت - -
كيم ييذر بلكه ياريه - - - - - بلكه يارنييه ده ياقيه

تودکیا بونک ملت مجلسی ریاستی

باسمہ کنائی

شیطو لو این قالی

عدد دعوی

عدد خصوصی

دوسہ خصوصی

آفرہ

ایرانک توی

۶

با صفتی بری در فرارہ ، دیرک کچ ، جانے
دشمن آتہ ، بیدار کتیز با نافع
سہ شرب او غلبہ ، انجمنہ ، با نفع ، آتہ
وید ، دینار آتہ ، بوجنت و لحن

۷

کلم بوجنت و لحن او فریاد آتہ ، قدا ؟
شہا قیصرہ ، طریقی عقیقہ ، شہا
جانہ ، جانانہ ، بونک و بی آتہ ، دہ خدا
انجمنہ تک و لحنہ ، قدا ، دہ خدا

۸

روح شہ ، آتہ ، شور آتہ ، امی
دکترہ معینہ ، کلمہ ، ناسم الی
بواناز ، کہ شہا و لحنہ ، دینہ ، ناسم
ای بی بی دینہ ، آتہ ، ناسم ، ای بی

۹

ادیان دہا ، ای بی ، سجدہ ای بی - دینہ - شہا
دہا ، ای بی ، آری ، بوشا ، ناسم ، ناسم
قیصر - روح مجدی ، دینہ ، ناسم
ادیان بونک ، دینہ ، دینہ ، ناسم

۱۰

دینہ ، سجدہ ، ای بی ، ای بی ، ناسم
ادیان آتہ ، دینہ ، ناسم ، ناسم
ای بی ، ناسم ، دینہ ، ناسم
دینہ ، دینہ ، ناسم ، ناسم
دینہ ، دینہ ، ناسم ، ناسم

ای بی ، ناسم

تودکیا بونک ملت مجلسی ریاستی

میضک امضای

مقابلہ ای بی ، ناسم

ای بی ، ناسم

ای بی ، ناسم

ای بی ، ناسم

ای بی ، ناسم

Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılan İstiklâl Marşı'nın güftesinin kabul edildiğine dâir TBMM'nin yazısı

Büyük Millet Meclisi

Baş Kitâbeti

Zabıt Kalemi

Adet

37

79

13.3.337

Ankara

İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesine,

Hey'et-i Umûmiyece 12.3.37 tarihli altıncı ictimâda ekseriyet-i azîme ile kabul edilen İstiklâl Marşının sûret-i musaddakası leffen irsâl kılındı. Bestesi için muamele-i mukteziyenin ifâsı Maarif Vekâleti'ne yazılmıştır efendim.

Büyük Millet Meclisi Reis-i Sanisi
Doktor Adnan

Suretinin rabtıyla tamim

Tahrirata
14/3/37

Vekîller Riyâseti

4
522

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti
Baş Kitâbeti
Zabıt ve Kavânin Kalemi

Evrâkın nev'i
İstiklâl Marşı

1

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancâk;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

2

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl;
Kahraman ırkıma, bir gül! ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl..
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

3

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

4

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim imân dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
“Medeniyet” dediğin tek dişi kalmış canavar?

5

Arkadaş; yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın..
Kim bilir belki yarın.. belki yarından da yakın.

6

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
 Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
 Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı!
 Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

7

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
 Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ?
 Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hüdâ?
 Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ?

8

Ruhumun senden, ilâhi, şudur ancak emeli;
 Değmesin ma'bedimin göğsüne nâmahrem eli.
 Bu ezânlar ki şehâdetleri dinin temeli,
 Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

9

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
 Her cerîhamdan, ilâhi, boşanıp kanlı yaşım,
 Fışkırır rûh-i mücerret gibi yerden na'aşım;
 O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

10

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
 Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl..
 Ebediyyen sana yok, ırkıma yok, izmihlâl;
 Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
 Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Aslına mutabıktır

İmza

Mühür

۱. ملایر وکیل مدعیان	۶. بهمن‌شهر وکیل مدعیان
۲. نافع وکیل مدعیان	۷. قزوین وکیل مدعیان
۳. افشار وکیل مدعیان	۸. سرحد وکیل مدعیان
۴. فارس وکیل مدعیان	۹. مود وکیل مدعیان
۵. ازبکستان وکیل مدعیان	

مستند و مستند افشار وکیل مدعیان در خصوص لازم‌الاجراء معامه‌ای که در روز ۱۵ خرداد ۱۳۵۷ در تهران و در نزد
براقدرت قزوین وکیل مدعیان و قزوین وکیل مدعیان امضاء شده و در تاریخ ۱۵ خرداد ۱۳۵۷ در تهران و در نزد

۱۳۵۷ / ۱ / ۵

۴

امضاء وکیل مدعیان
مدافع وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

امضاء وکیل مدعیان

Memleketin iktisadî vaziyetini tetkik için teşekkül edecek 'İktisat Komisyonu'nun kimlerden meydana geleceğine dâir kararname

Kararnâme

934

Muamelesi İkmal edilmiştir.

- 1- Maliye Vekîli Hasan Bey
- 2- Nafia Vekîli Ömer Lütfü Bey
- 3- İktisat Vekîli Celâl Bey
- 4- Hariciye Müsteşarı Suat Bey
- 5- İzmir Mebusu Mahmud Es'ad Bey
- 6- Eskişehir Mebusu Emin Efendi
- 7- Konya Mebusu
- 8- Mersin Mebusu Miralay Selahaddin Bey
- 9- Çorum Mebusu İsmet Bey

Memleketin vaziyet-i iktisadiyesini tedkik ve bu hususta lâzım gelen muameleyi tezekkür ve devâir-i âidesi vasıtasıyla ifa etmek üzere bervech-i bâlâ zevâtтан mürekkep bir iktisat komisyonu teşkili ile zevât-ı mumâileyhe tebligat icrâsı İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 5.6.337 tarihindeki ictimâında takarrür etmiştir.

5.6.1337 [1921]

Hariciye Vekâleti Vekîli

Fevzi

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi ve
Müdâfaa-i Milliye Vekîli

Fevzi

Dahiliye Vekîli
Ata

Adliye Vekîli
Refik Şevket

Şer'iyye Vekîli
Fehmi

Maarif Vekîli

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Vekâleti
Vekîli

Maliye Vekîli

Hamdullah Subhi

Fevzi

Hasan Hüsnü

Sıhhiye ve Muaveneti
İctimâiyye Vekîli
Dr. Refik

İktisat Vekîli
Mahmud Celâl

Nafia Vekîli
Ömer Lütfi

1107

Muamelesi ikmal edilmiştir.

Sakarya muharebesinde ibrâz-ı fedakârî eden Garp Cephesi kıtaatına mensup erkân, ümera ve zâbitandan ikiyüz otuz dört zatın İstiklâl Madalyasıyla taltifleri hakkında Cephe Kumandanlığından mevrud ve melfuf defter Hey'et-i Vekîlece de bi'ttedkik muvafık görülmüştür.

29.9.1337 [1921]

İcrâ Vekîlleri Hey'eti Reisi Vekîli

Râfet

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye

Vekîli

Cephede

Dahiliye Vekâleti Vekîli

Râfet

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye

Vekîli

Dr. Refik

Adliye Vekîli

Refik Şevket

İktisat Vekîli

Mahmut Celâl

Şer'iyye Vekîli

Fehmi

Nafia Vekîli

Ömer Lütfi

Müdâfaa-i Milliye Vekîli

Maarif Vekîli

Hamdullah Suphi

Hariciye Vekîli

Yusuf Kemal

Maliye Vekîli

Hasan Hüsnü

کتابت میں ہے

۲۸۲/۲۰/۲۰۰۰

٢٨/٢/٤٠

283

Hey'et-i Vekîle Riyâset-i Celîlesi'ne

Garp Cephesi

29/3/338

29/3/338 Vürûdu

[1922]

93 numroludur:

1- İ'tilâf devletlerinin mütâreke teklîfini ihtivâ eden ilk notaları muhteviyâtı tahlîl edildikten ve ikinci mufassal notalarının ihtivâ eylediği şerâit görüldükten sonra düşmanlarımızın İstanbul Hükûmeti de beraber olduğu hâlde aleyhimizde imhâkâr teşebbüs ve mesâî ile yeni bir safha açtıklarına hükmetmek ve buna karşı vaziyeti gayet ciddî telakkî etmek esaslı büyük bir mücâdeleye hazırlanmak lâzımdır.

2- Bunun için gazetelerle milletin ve cihânın efkârına karşı şiddetli tenkîdâtâ devam ile şerâitin mâhiyetini teşrîh ettirmek.

3- Bugün ayrı bir şifre ile arz etdiğim vechile memleketin en küçük yerlerine kadar her yerde ciddî mitingler yaptırarak hükûmetin vereceği esas noktalar üzerinde söz söyletmek ve meclise telgrafla müracaat ettirmek.

4- Rusya, Âzerbaycan, Afganistan gibi dost hükûmetlere garbın bu tarz-ı hareketini protesto ettirmek ve onların dahi efkâr-ı umûmiyyeyi tenvîr edecek ve aleyhimizdeki haksızlığı îzâh edecek teşebbüsât ve neşriyâtta bulunmalarını te'min etmek lâzımdır. Bu husûs burada bulunan süferâ tarafından va'd edilmiştir.

5- Düşmanların fiilen aleyhimizde kullanabilecekleri vesâit-i müşterekkeyi hesap edip şimdiden tedâbir ittihâz etmeğe lüzûm vardır mütalâasında bulunduğumu arz eylerim.

6- İkinci notayı da celse-i hafiyyede meclisin ıttılâına vaz' edilmek, meclisdeki arkadaşları Yusuf Kemal Bey'in muvâsalatında yapılacak alenî müzâkereye ihzâr itmek lâzımdır.

7- Herhalde aleyhimizdeki teşebbüs-ü müşterek kuvvetli bir cephe göstermeliyiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Başkumandan

M. Kemal

Başkumandan Paşa Hazretlerine

Şifre 2/6

C.29 Mart 38

Aleyhimizdeki teşebbüsâta karşı kuvvetli bir cephe gösterilmesi için Hey'et-i Vekîle'ce lâzım gelen tedâbir ittihâz edilmektedir. Her yerde mitingler akd edilmekte ve Meclis'e telgrafnâmeler gelmektedir.

Esâsât-ı sulhiye hakkındaki nota bugün celse-i hafiyede kırâat ve tevzî edildi. Ancak bunun alenen neşr ve tebyîzi Yusuf Kemal bey'in vürûdunda verilecek karara ta'lîk edildi. Düşmanlarımızın fiilen müşterek teşebbüsâta karşı istihzârâtın tesrî' ve tezyîdi için on milyon Rus altununa ihtiyaç olduğu ve yoldaki üç buçuk milyon rublenin bir an evvel elde edilmesinin te'mînini Hey'et-i Vekîle kararıyla arz eylerim.

30 Mart 38 [1922]

Fevzi

Kapadım 30/3/38

Kemal

دردی بکلیه
تقریباً
۳۳۸-۱-۶۱

۱۷۱۲

تورکیا بویوک ملیک مجلسی ریاستی
BASBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞIVI
عدد

نظر اف
روز یک
۱۷۱۲
حقه
بوقیه دربریم معطل
نثری آخر

۱- نثر اولیة حقیر
تقریباً اولیة حقیر

۲- الحاقیه ناشی از اجبه دفعه بعد - رد بکلیه - مدیه

۳- محاسبی ۱/۶ (۶۱) حاجی خان بر طه
بسیار به بی بی انصاری اقامه ایسه بر مدیه حصار

۴- نامه حاجی خان به بی بی انصاری که در آن به حاجی خان
رسمت حاجی خان را در آنجا مقرر نموده و حاجی خان را

۵- حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را
که حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را

۶- حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را
که حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را

۷- حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را
که حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را

۸- حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را
که حاجی خان را به بی بی انصاری بفرستد و حاجی خان را

جواباً باز با حق اورا قه : جواب اولی یعنی عذر آنکه کار خ تو موهم و سنگ دوی دجا اول نور .

۱۷۱۲

آقره

۳۳۸ - -

تورکیا بویولکعت مجلیسی
BAŞBAKANLIK
قلم خصوصی
CUMHURİYET ARŞIVI
عدد

تریدیکرنا بئو ادره بوردنه قورق سمال استفا قورق
کرله درخوت کرله آتشد بولنه سار دشمه خوند
ایضا ایچده دخی ترینا المهد در
مدرک جو انست بولنه عجم کیمه قورق
زک صوغو اید کلکله ما شوه در
ردم بیجا در باز طنه
خوایه اید عهده
-۲

صدیق ردف د عهده اید عهده
تقدیم اید عهده

آلج جینه فیه . بایه مات جینه { ایجا جینه فیه }
فیه فیه فیه . فوار ، جود فیه . اوقوبه .
آلج جینه فیه . فوار ، جود فیه . اوقوبه .

جواباً بازواجق اوراقه : جواب اولایقی عورتک تاریخ نوموسونک دربی دجا اولتور .

Başkumandan Mustafa Kemal'in
Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin ardından
Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne çektiği telgraf

Telgraf

$\frac{3}{1713}$

Dumlupınar
31/8/38 [1922]

Rauf Beyefendi'ye

1- Neşrolunmayacaktır. Bu kayıtle verdiğim ma'lûmâtın neşri âtiye ta'lik olunacaktır.

2- 26 Ağustos'ta başlayan Afyon Karahisar Dumlupınar meydan muhârebesi 31/8/38 sabahı hitâm bulmuştur.

Beş gün beş gece bilâ inkıtâ idâme edilen bu meydan muhârebesine düşman müstahkem mevâkiini çığneyerek cepheyi yarmak sûretiyle başladık. 36 saat devam eden ve Afyon cenûb mıntıkasında Birinci Ordumuz tarafından yapılan bu yarma ameliyyesi netîcesinde Dağkaraca, Dağcavdarlı, Kaleciktepe, Ahurdağ hatt-ı umûmisinde 100 kilometrelik bir hattı işgâl eden düşman kuvvetleri terk-i mevzie icbâr edildi. Döğer mıntıkasında bulunan ihtiyâtlarla tazyîk olunduktan sonra Birinci, Dördüncü, Beşinci, Yedinci, Dokuzuncu, Onikinci, Onüçüncü fırkalarından mürekkep olan düşman ordusu kısm-ı küllîsi Balmahmud-Dumlupınar Şimendüfer yolile Balmahmud-Kızıлтаş-Dumlupınar yolu arasındaki mıntıkada seri' ve şiddetli ta'kîbâtımız ve düşmanın hattı-ı ric'atlerini kat' eden muvaffakiyetli tertibâtımız sayesinde düşman tekrar muharebeye icbâr edildi. Bir taraftan da Ahurdağ üzerinde düşman ikinci fırkası tarafından tutulan Toklusivrisi mevâzi-i mühimmesine bir kısım kuvvetimizle taarruz tertîb olundu. Muhtelif ve kanlı safahâtı ihtivâ eden bu muhârebât esnâsında topçularımız büyük bir faaliyet ve mahâretle düşmanı sıkıştırdı. Piyâdelerimiz kısa ateş muhârebelerini müteâkip gündüz ve gece süngü hücûmları ve bomba baskınlarıyla düşman kıtaatının büyük karargâhlarına kadar içlerine girdiler. Düşman hatt-ı ric'atleri üzerinde bulunan süvâri fırkalarımız bir taraftan topçularını isti'mâl ederken diğer taraftan yalın kılıç düşman içlerine saldırdı. Harb ve keşif tayyârelerimiz bomba ve makineli tüfenkleriyle semâdan hücûm etti. Her taraftan yıldırım te'sîri yapan bu savletler karşısında düşman ordusu kısm-ı küllîsi mağlup edilerek kıtaatı birbirine karışmış olduğu hâlde ikiye

parçalandı. İki buçuk fırka kadarı münhezimen Dumlupınar istikâmetinden garba atıldı. Bunlar Toklusivrisi civârında henüz muhârebe etmekte olan ikinci düşman fırkasına iltihak etti. Fakat bu istikâmette ta'kîb ve taarruz eden kıtaatımız karşısında kâmilten ve bir def'a daha ezilerek mağlûben Uşak istikâmetine atıldı. Bu istikâmetteki kıtaatımız bugün 31/8/38 sabahtan beri İslâmköy-Ahadjöy hattından Uşak üzerine yürümektedirler. Düşmanın Birinci ve İkinci kolordu karargâhlarıyla Dördüncü, Beşinci, Dokuzuncu, Onikinci, Onüçüncü fırka karargâhlarını ihtivâ iden dört firkalık diğer parçası Birinci Ordumuzun şiddetle devam eden taarruz ve ta'kîbiyle Kızıldaş deresi içine atıldı. Egerd-Altuntaş hattında ilerleyen kıtaatımızın dahi te'sîrinden ve kıtaatımızın düşmandan evvel Dumlupınar mevâzi'ini tutmasından ve süvârilерimizin muhârebe meydanının şimâl-i garbîye giden yollara hâkim olmasından Kızıldaş deresi içinde sıkıştırılmış olan bu düşman dün sabahtan gecenin hulûlüne kadar Halkarye garbına Aydemir, İşören, Adatepe, Ağaç Köyü, Oyuluk tarafında mezbûhâne müdâfaa etti. Bu hattı sarsmış olan kıtaatımız gurûb-u şemsle berâber süngü ile düşman içine daldı. Münhezim düşman varını yoğunu terk ederek dereler, ormanlar içinde perişan bir hâle geldi. Bunlardan bu sabah yüzlerce teslim olmağa başladı. Bu muhârebede ele geçen düşman malzemesi pek çoktur; ta'dâd olunuyor. Yalnız Bir fırkamızın cephesinde kısmen koşulu ve onbeşlik cebel olmak üzere yirmibeş top (140) yük otomobilik 17 binek otomobili iğtinâm olunmuştur. Gerek Kızıldaş deresinden ve gerek İslâmköy civârında kurtulabilen düşman aksâmının kâmilten imhâsı için tertîbât alınmaktadır. Bu muvaffakiyyeti eltâf-ı sübhâniyyeden kuvvetle ümîd ediyorum. Şimdiye kadar tesbîte muvaffak olunan düşmanın Eskişehir gurbundan bir fırkayı mütecâviz kuvveti 29/8/38 günü Seyyidgazi civarından Aktaş-Döğер istikâmetinden hareketle meydan muhârebesine yetişip Kuvâ-yı (noksandır) imdâd etmeye teşebbüs ettiği anlaşılmıştır. Vaziyyet ve manzaranın verdiği te'sîr üzerine bu düşman kuvveti şimâl istikâmetine çekildi. Gerek bu kuvvetin ve gerek Eskişehir'de bulunan sâir düşman kuvvetlerinin imhâsı için dahi tertîbât alınmaktadır. Menderes havâlisinde bulunan umûm düşman kıtaatı ta'kîbât-ı muharebe karşısında terk-i mevzi' ile çekilmeye başlamışlardır.

3- Dumlupınar'dan yazılmıştır.

Başkumandan Mustafa Kemal

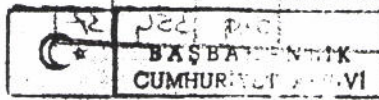
Sûreti Rauf ve Adnan Beyefendi'lere takdîm edilmiştir.

Altı çizili kısımlar, Başkâtîp Recep Bey'e (Erkânı Harbiyye santralından) Fikriye Hanımefendi'ye, Fuad, Cevad Bey'lere okunmalıdır.

H.

Altı çizili kısımlar okunmuştur.

49
3578
آذربايجان

تورکيا بويوک ملت مجلسی

اجرا وکیلری هیئت ریاستی

قلم مخصوص مدیریت

عدد

۹-۹-۳۳۸

تورکيا بويوک ملت مجلسی ریسی یاسه قومانده
مکتوب کای یاستا حضرتکینه

مظفر علی دوزک ییلمه - سوار بیری بزرگ حضرتک از میرا و کنده کی
صوک معاوضه ده قیامده ۹/۹/۲۸ ۱۰۴۰ ده شهره
مکتوب طوعونه کور یا تکرید و سید حضرتک
داخل اولدی .
ایلدنخ ایله نجاتم
سوار قومانده ای
مرک

بیر یاقه

۱۸۱۲
۹/۹/۲۸
۱۸۱۲

جواباً یازیلدیجی اوداقه جواب اولدینی عروانک نادرخ ونومورونک درجی دجا اولنور .

İzmir'e giren süvarilerimizin kumandanı Mürsel'in
Başkumandana çektiği telgraf

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Heyeti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded

9.9.338 [1922]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Başkumandan Mustafa
Kemal Paşa Hazretlerine,

Muzaffer millî ordumuzun yılmaz süvarileri bizler düşmanın
İzmir önündeki son mukâvemetini de kırarak 9.9.38 saat 10.30'da
şehre dahil oldu. Halkın dolgun gözyaşlarıyla derin hürmetlerini iblâğ
ile bahtiyârım.

Süvari Kumandanı
Mürsel

Vekiller Riyâseti

$\frac{3}{1813}$

Ta'limatnâme

1947

1- Avrupa'da Lozan Sulh Konferansına azîmet edecek olan Hey'et-i Murahhasa Reisi ve Hâriciye Vekîli İsmet Paşa Hazretleriyle Hey'et-i Murahhasa âzâsından Sıhhiye Vekîli Dr. Rıza Nur Beyefendi ve refakatlerindeki müşavir ve kâtiplere ve diğer me'mûrine İzmit'e kadar ale'l-usûl azîmet ve avdet harcırah i'tâ olunur.

2- Huduttan i'tibaren murahhaslara yevmiye onaltışar, müşâvirlerle Başkâtibe sekizer, kâtiplerle sâir me'mûrine altışar ve ma'iyet me'mûrlarına ikişer buçuk İngiliz lirası yevmiye i'tâ olunacaktır.

3- Huduttan i'tibaren cümlesinin yol masrafları, mesârif-i hakîkiyye üzerine tesviye olunacaktır.

4- Hey'et Reisi'nin ikametini ve mu'âmelât-ı resmiyyeye âid isticar ettiği dâire masrafı, tahakkuku üzerinden tesviye olunur.

5- Murahhaslar için maktû'an yüzellişer ve müşâvirlerle Başkâtip için yüzer ve diğer me'mûrin ve efrad için ellişer İngiliz lirası elbise bedeli verilir.

6- Mesârif-i muhâbere ve vesâik tab'ı ve ihzarı ve ziyâfet ve hediye ve propaganda vesâir buna mümâsil mesârif, evrak-ı müsbiteye rabtı mümkün olabilenler, evrak-ı müsbiteler ile te'yid edilmek üzere Reisin emri ile sarfedilecektir.

7- Bâlâda altı maddede ta'dâd olunan mebaliği, 338 senesi Hâriciye bütçesine fasl-ı mahsus olarak vaz'ı, Büyük Millet Meclisince Teşrinisânî 338 târihinde kabul olunan üçyüzbin lira tahsisâtta sarfa Hey'et Reisi me'zûndur.

8- Hey'et-i Murahhasa ve müşâvirlerle kâtipler ve zâbitan ve efrâd, bervec-i zîr kadroda tesbit edilmiştir.

9- Sarfiyâtın hesabını Mâliye Vekâletine vermekle mükellef kâtip derecesinde Maliye'den bir mu'temed verilecektir.

10- İşbu tâlimatnâmenin icrâsına Hâriciye ve Mâliye Vekâletleri me'murdur.

Hey'et-i Murahhasa: Reis: Hâriciyye Vekîli İsmet Paşa Hazretleri;

Murahhas: Sıhhiye Vekîli Dr. Rıza Nur Beyefendi;

Murahhas: İktisat Vekîl-i sâbıkı Trabzon meb'usu Hasan Hüsnü Beyefendi;

Hey'et-i Müşâvire: 1- Adana meb'ûsu Zekâi Bey, 2- Saruhan meb'ûsu Celâl Bey, 3- Diyarbakir meb'ûsu Zülfü Bey, 4- Burdur meb'ûsu Veli Bey, 5- Dersaadet'ten Hâmid Bey, 6- Hâriciye Hukuk Müşâviri Münir Bey, 7- Burdurlu Mustafa Şeref Bey, 8- Adliye Müsteşarı Tahir Bey, 9- Maliye Hey'et-i Teftişîye Reisi Şefik Bey, 10- Sâbık Nâfiâ Müsteşarı Muhtar Bey, 11- Seniyüddin Bey, 12- Umur-u Siyâsiye Müdürü Hikmet Bey, 13- Darülfünun'dan Mustafa Zühdü Bey, 14- Sabık Mülkiye Müfettişlerinden Şükrü Bey, 15- Daire-i Bahriye Müdürü Şevket Bey, 16- Erkânıharb Kaymakamı Tevfik Bey.

Kâtib-i Umûmî: Reşit Safvet Bey.

Kâtib ve Mütercimler: Hüseyin Bey İstanbul'dan, Celâl Bey Hariciyeden, Saip Bey, Mehmed Ali Bey Hariciyeden, Rifat Bey, İstanbul'dan altı zâbit.

Maliye Mû'temedi:

Neferat: Altı nefer

31.10.1338 [1922]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Hüseyin Rauf

Şer'iyye Vekîli
(İctimâda
bulunmamıştır)

Adliye Vekîli
Rifat

Dahiliye Vekîli
Ali Fethi

Müdâfaa-i Milliye
Vekâleti Vekîli
Hüseyin Rauf

Hariciye Vekîli
İsmet

Maliye Vekâleti Vekîli
Mehmet Vehbi

Maarif Vekîli
Mehmet Vehbi

Nafia Vekîli
Feyzi

İktisat Vekâleti Vekîli
Feyzi

Sıh. ve Mua. İctimâiyye Vekîli
Dr. Rıza Nur

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekîli
(İctimâda bulunmamıştır.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
M. Kemal

2145

Kararnâme

İstiklâl Madalyası hakkında İstanbul Darphâne Müdüriyeti ile cereyan eden muhâberât neticesinde bu nevi' madalyaların evvelâ hariçten mütehassıs ressamlar tarafından resimleri yapılmak ve resim intihâb olunduktan sonra Darphânece madalya imâl edilmek lâzım geldiğinden, bunun için bi'l-müsabaka intihâb olunan resim sahibine bir ikramiye itâsı ve İstiklâl Madalyasının Mücadele-i Milliyyenin istihsâl-i sulh gayesine ma'tuf olduğuna delâlet edecek rumûzâtı ihtiva etmesi lazım geleceği, ancak bu cihet nazar-ı i'tibara alınmak üzere üzerinde kabartma insan veya hayvan resmi bulunmasının münâsip görülüp görülmeyeceğinin dahi tasrihi icap ettiği bildirilmekle, bu cihetlerin bir karara raptı hakkındaki Mâliye Vekâletinin 12.12.338 tarih ve Kalem-i Mahsus 890 numaralı tezkiresi İcrâ Vekîlleri Heyeti'nin 9.1.39 tarihli ictimâında ledettezekkür, bir tarafında Misâk-ı Millî hududu dâhilindeki vatanımızın haritasının diğer tarafında Büyük Millet Meclisi'nin tarih-i küşâdı ve madalyanın te'sis târihinin bulunması muvâfık görülmüştür. 9.1.339 [1923]

Türkiye Büyük Millet Meclisi İcrâ
Vekîlleri Heyeti Reisi
Hüseyin Rauf

Şer'iyye Vekîli

Vehbi

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli

Kâzım

Adliye Vekîli

Rifat

Dahiliye Vekîli

Ali Fethi

Hariciye Vekîli

Hüseyin Rauf

Maliye Vekîli

Hasan Fehmi

Maarif Vekîli

İsmail Safa

Nafia Vekîli

Feyzi

İktisat Vekîli

Mahmut Celâl

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekâleti Vek.
Dr. Tevfik Rüşdü

Erk.Harb.Um.Vekâleti Vekîli
Kâzım

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

Kararnâme

2388

9/1/39 tarih ve 2145 numrolu kararnâmeye zeyldir.

1- Darphane Müdüriyeti'nce İstiklâl Madalyası resmi için icrâ edilen müsabaka neticesinde muhtelif ressamlar tarafından yapıp celp ve İcrâ Vekîlleri Heyeti'nin 28/3/39 tarihli ictima'ında tetkik edilen numûneler meyanında (Sekizyüz elli altı) numrolu numûne intihâb olunmuştur.

2- Mezkûr numûnede bulutlarla meşe dalları arasında açık görünecek cesâmette bir kağnyı Anadolu lu bir köylü kadının elindeki ögenderesiyle sevk etmesi tersim olunacak.

3- 29 Teşrinisani 36 tarihi yerine 1 Teşrinisani 38 tarihi konacak,

4- Ankara'daki yıldız şuaından birisi Kars'a doğru uzatılacak diğer aksamı aynı ile kalacak.

5- Madalya plak şeklinde, ta'lik edilecek tarzda ihzar edilecektir.

6- Tertip edilen mükâfata kabul edilen bu numûnenin ressamı kesb-i istihkâk etmiştir.

27/3/339 [1923]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Hüseyin Rauf

Şer'iyye Vekîli

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli

Adliye Vekîli

Vehbi

Rıf'at

Hariciye Vekîli
İsmet

Maliye Vekîli
Hasan Fehmi

Maarif Vekîli
İsmail Safa

Nafia Vekîli
Fevzi

İktisat Vekîli
Refik Şevket

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiyye
Vekîli
Dr. Rıza Nur

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye
Vekâleti Vekîli

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Gazi Mustafa Kemal

Kararnâme

2392

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'na tevfikân Meclis-i Âli'nin neşreylediği beyannâme üzerine elyevm mevcut nüfus tezkirelerinin [Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti] nâmına tebdili zarurî olduğundan mezkûr tezâkirin yeniden tab' ve ihzarı hakkındaki Antalya mebusu Rasih Efendi'nin takriri üzerine icabının ifası Dahiliye Vekâletinin olbabdaki tezkiresinde bildirilmekle Vekâletçe tertib olunan on üç numûneden şekil ve mûndericatı itibariyle tasvip edilecek olanlarının iş'arı hakkındaki Maliye Vekâletinin 27.3.39 tarih ve Evrak-ı Nakdiye Müdiriyeti 82 numrolu tezkiresi ve merbutu numûneler İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 29.3.39 tarihli ictimâında ledettezekkür gümüşî renkli bezle kabının üzerinde kırmızı yazı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi ibaresi mûnderic ve derununda ilk sahifesinde aynı cümle hilâl şeklinde ve keza kırmızı yazı ile muharrer olan merbut numûne kabul edilmiştir.

29.3.1339 [1923]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Hüseyin Rauf

Hariciye Vekîli
İsmet

Nafia Vekîli
Feyzi

Dahiliye Vekîli
Ali Fethi

Maarif Vekîli
İsmail Safa

Adliye Vekîli
Rıfat

Maliye Vekîli
Hasan Fehmi

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
Kâzım

Şer'iyeye Vekîli
Vehbi

İktisat Vekîli
Refik Şevket

Erkan-ı Harbiye-i Umûmiye
Vekâleti Vekîli
Kâzım

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekîli
Dr. Rıza Nur

2563

Kararnâme

Konya telgraf fen müfettişi müteveffa İsmail Hakkı Bey kerimesi Meziyyet hanım tarafından verilen arzuhâl üzerine mezbureye ait evrâkın irsali hakkında sebk eden iş'ara cevaben mumâileyhaya ait evrâkın mülga Şûrâ-yı Devlet'e havale edildiği anlaşılmış ve mumâileyhanın maaşı gibi mülga Maliye Nezareti'nce Şurâ-yı müşarünileyhaya irsal kılınmış ve fakat muamelesinin ikmâl edilmemesi hasebiyle orada kalmış birçok evrak mevcut olup bunların müracaat ve sızıltılarına meydan bırakılmaması hakkındaki Maliye Vekâleti'nin 28/6/339 tarih ve mahsusat-ı zatiye 6038/7 numrolu tezkiresi İcrâ Vekîlleri Heyeti'nin 28/6/39 tarihli ictimâında ledettezekkür bu babda vekâletlerden talep vukuunda evrakı muhafazaya memur efendiler tarafından tefrik ve zimmet mukâbilinde irsali muvafık görülerek o yolda tebligat icrâsı takarrür etti.

28/6/39 [1923]

İcrâ Vekîl. Heyeti Reisi Hüseyin Rauf	Şer'iyye Vekîli Musa Kâzım	Müdâfaa-i Milliye Vekîli Kâzım
Adliye Vekîli Rıfat	Dahiliye Vekîli Ali Fethi	Hariciye Vekâleti Vekîli Hüseyin Rauf
Maliye Vekîli Hasan Fehmi	Maarif Vekîli İsmail Safâ	Nafia Vekîli Fevzi
İktisat Vekîli Mahmud Esâd	Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye Vekâleti Vekîli	

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekâleti Vekîli
Kâzım

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Gazi Mustafa Kemal

Kararnâme

Maarif Vekâleti'nce Ankara'da ictimâına lüzum ve ihtiyaç görülen ve âzâsı meyanına diğer vekâletlere mensup memurlarla hariçten davet edilecek bazı mütehassıslar da dahil olmak üzere adetleri onbire bâliğ olan Hey'et-i İlmiye âzâlarının burada bulunacakları bir ay müddet zarfındaki masârif-i zaruriyelerine medar olmak üzere cem'an bin ikiyüz liranın masârif-i gayr-i melhûze tertibinden tesviyesi Maliye Vekâletinin 8 Temmuz 1339 tarih ve Muhasebe-i Umûmiye Müdiriyyet-i Umûmiyesi muvazene kalemi 28173/1339 ve Maarif Vekâletinin 26 Haziran 39 tarih ve Kalem-i Mahsus Müdiriyyeti 5924/617 numrolu tezkireleri üzerine İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 11/7/39 tarihli ictimâında takarrür etmiştir.

11.8.1339 [1923]

İcrâ Vekîlleri Heyeti Reisi
Hüseyin Rauf

Şer'iyye Vekîli

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli

Adliye Vekîli

Musa Kâzım

Kâzım

Rif'at

Dahiliye Vekîli

Hariciye Vekâleti V.

Erkân-ı Harbiye-i
Umûmiye Vekâleti Vekîli
Kâzım

Ali Fethi

Hüseyin Rauf

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekâleti Vekîli
Dr. Tevfik Rüştü

İktisat Vekîli

Mahmud Esad

Nafia Vekîli
Feyzi

Maarif Vekîli
İsmail Safa

Maliye Vekîli
Hasan Fehmi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsus Müdiriyeti
Adet
142

Kararnâme

Türk gençleri arasındaki spor müesseselerinin Avrupa sporcuları ile sıkı bir temasta bulunmaları ve spor faaliyetinin fennî esâsâta tevîkan tanzîmi hususunda Avrupa mütehassıslarından istifâde edilmesi zarûrîdir. 1924 Mayısında Paris'te küşâdı mukarrer Olimpiyat müsabakalarına Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı da dâvet olunmuştur. Bu müsabakaya iştirâk etmekte Türkiye için menâfi' vardır. Ve memleketimizde sporculuğun terakkî ve taammüm etmesi her hâlde bu gibi beynelmilel müsabakalara iştirâk ettirebilecek surette tâlim ve ihzâr etmek üzere icâb eden mütehassısların Avrupadan celbi ve mezkûr Olimpiyat müsabakalarına Türk idmancılarının da iştirâki esbâbının temini için müstacelen sarfına lüzûm görülen onyedibin liranın masârıf-ı gayr-ı melhûze tertibinden Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Merkez-i Umûmîsine verilmesi takarrür etmiştir.

16/1/340 [1924]

Türkiye Reisicumhuru
Gazi M. Kemal

Başvekîl	Şer'iyye Vekîli	Müdâfaa-i Milliyye
İsmet	Seyid	Vekîli Kâzım
Adliye Vekîli	Dahiliye Vekîli	Hariciye Vekîli
Seyid	Ferid	İsmet
		Maliye Vekîli
		Mustafa Abdülhâlik
Maarif Vekîli	Nafîa Vekâleti Vekîli	İktisat Vekîli
Mustafa Necâti	İsmail Safa	Hasan Hüsnü

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekîli
Doktor Refik

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye
Vekîli
İsmet

Mübâdele, İmâr ve İskân Vekâleti Vekîli
Mustafa Necâti

BASBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞIVI

باش وکالت

قلم مخصوص مدتی

تاریخ
۱۵۱۹

۱۵۱۹

۱۵۱۹

هـ
جده که بیرون است بقیعت کوریه مدبران
فقه و طبیبان و اوراق و کتاب و غیره
تأسیسات جده که قلمرو مدبران دار و دیوانه در

۴۶۱ / ۰ / ۰

مدیر کلی	خارجیه کلی	داخلیه کلی	بحریه کلی	عمریه کلی	پایه کلی و رفاهیه کلی
مصطفی خان	سرتیپ قایم	جمید	خزانه	محمد اسعد	علی قلی
محمد و مدبران	پایه کلی	زراعت کلی	نقد کلی	مدیر کلی	مدیر کلی
جمید	محمد و مدبران	محمد و مدبران	محمد و مدبران	محمد و مدبران	محمد و مدبران

جواباً یازیده چی اوراقه + جواب اولدنی میرانک تاریخ و نومروستک، درجی رجا اولنور .

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kâlem-i Mahsûs Müdiriyyeti
Umûmî
Husûsî
1519

Çekirge Mücadelesinin Tatbikatında Görülen Mahâzîrin Ref'i ve Matlûb Olan Terakkî ve Tekâmüle Mazhariyyetini Te'minen Çekirge Kanunu'nun Ta'dîline Dâir Lâyihâ-i Kânûniyyedir.

5.2.341 [1925]

Başvekîl ve
Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
Ali Fethi

Adliye Vekîli
Mahmut Esat

Bahriye Vekîli
Hastadır.

Dâhiliye Vekîli
Cemil

Hariciye Vekîli
Şükrü Kaya

Maliye Vekîli
Mustafa Abdülhalik

Maarif Vekîli
Şükrü Saracoğlu

Nafia Vekîli
Feyzi

Ziraat Vekîli
Hasan Fehmi

Ticaret Vekîli
Hîn-i imzâda bulunmadı

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekâleti Vekîli
Cemil

باسمہ وکالت
قلم مخصوص مدیریتی
عدد

آئندہ

۱۵۱۶

۱۵۱۶

جمہوریہ اسلامیہ معارف ۹۹ لکھنؤ کونست
سی ایم اے صفی لکھنؤ

۱۹۸۰ / ۸ / ۸

باسمہ وکلی وکالت معارف وکلی	عبد وکلی	حریہ وکلی	راجہ وکلی	حاجہ وکلی	سار وکلی
عبد صفی	محمد اسد	احسان	حمید	سکری قبا	مظفر علی خان
معارف وکلی	نافتہ وکلی	رائے وکلی	یحیٰی وکلی	راجہ وکلی	محمد وکلی
ایضاً وکلی	صفی	حسین وکلی	جمیہ وکلی	راجہ وکلی	محمد وکلی
شرف					حمید

جواباً بازملہ حق اورافہ . جواب اولہ بنی بحررائک تاریخ ویکروسنک درسی رجا اولود .

Cumhuriyet'in ilânına tesadüf eden, Ekim ayının 29'uncu gününün,
millî bayram ilân edilmesiyle ilgili kanun tasarısı

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsus Müdiriyeti
Adet
1516

Cumhuriyetin İlânına Müsadif 29 Teşrinievvel Günü'nün Millî
Bayram Addi Hakkında Lâyiha-i Kanûniye.

8.2.341 [1925]

Başvekîl ve Müd. Mil.
Vekîli
Ali Fethi

Adliye Vekîli
Mahmut Esat

Bahriye Vekîli
İhsan

Dahiliye Vekîli
M. Cemil

Hariciye Vekîli
Şükrü Kaya

Maliye Vekîli
Mustafa Abdülhalik

Maarif Vekîli
Şükrü Saracoğlu

Nafia Vekîli
Feyzi

Ziraat Vekîli
Hasan Fehmi

Ticaret Vekîli

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye
Vekâleti Vekîli
M. Cemil

Hin- i imzada bulunmamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsus Müdiriyeti
Aded
1701

Kararnâme

Ankara'da küşâdına lüzum görülen Ticaret ve Zâhire Borsası hakkında Ticaret Vekâlet-i Celîlesinin 18.2.341 tarih ve Ticaret Müdiriyeti 37/10447 numaralı tezkiresiyle merbut tâlimâtname İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 19.2.341 tarihli ictimânda lede'ttezekkür kambiyo ve esham ve tahvîlât muâmelâtıyla iştigâl etmemek üzere Borsalar hakkındaki 2 Nisan 302 tarihli nizamnameye tevfikân Ankara'da Zahîre Borsası küşâdı ve sureti merbut tâlimatnamenin tatbiki karargîr olmuştur.

19.2.341 [1925]

Türkiye Reisicumhuru
Gazi M. Kemal

Başvekîl ve Müdâfaa-i
Milliye Vekîli
Ali Fethi

Adliye Vekîli
Mahmut Esat

Bahriye Vekîli
İhsan

Dahiliye Vekîli
M. Cemil

Hariciye Vekîli
Şükrü Kaya

Maliye Vekîli
Mustafa Abdülhalik

Nafia Vekîli
Feyzi

Ziraat Vekîli
Şükrü (imzada
bulunmadı)

Ticaret Vekîli
Ali Cenani

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye Vekîli
Mazhar

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsus Müdiriyeti
Aded
1957

Kararnâme

Kütahya'da çiniciliğin her şubesiyle iştigâl etmek ve kilden yapılan malzeme-i beytiyye ve inşaiyyeyi imâl eylemek maksadıyla ve yüzbin Türk lirası sermaye ile teşekkül eden "Kütahya Çini İşleri Türk Anonim Şirketi"nin tadilat ve tashihat-ı lâzıme icrâsıyla Ticaret Vekâlet-i Celîlesinden mevrud nizamnâme-i dâhilî lâyihası ve sermayenin yüzde onunun temin edildiği nâtık itibar mektubu ve taahhüt senedi İcrâ Vekilleri Heyeti'nin 24.5.341 tarihli ictimânda tedkik ve mütalâa olunmuş, mezkûr şirketin, nizamnâme-i dâhilisinde icrâ olunan tadilat dairesinde tasdiki karargâr olmuştur.

24.5.341 [1925]
Türkiye Reiscumhuru
Gazi M. Kemal

Başvekîl
İsmet

Adliye Vekâleti Vekîli
Dr. Tevfik Rüşdü

Müdâfaa-i Milliye Vekîli
Receb (Hin-i imzada
bulunmadı)

Bahriye
Vekâleti Vekîli
M. Cemil

Dahiliye Vekîli
M. Cemil

Hariciye Vekîli
Dr. Tevfik
Rüşdü

Maliye Vekîli
Hasan Hüsnü

Maarif Vekîli
Hamdullah
Suphi

Nafia Vekâleti
Vekîli
Dr. Refik Bey
Hastadır

Ziraat Vekîli
Mehmet Sabri

Ticâret Vekîli
Ali Cenâni

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiye Vekîli
Dr. Refik bey hastadır.

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kâlem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
1970

Kararnâme

Resmî Cerîdenin sûret-i muntazamada neşir ve tevzii hakkında Hariciye Vekâlet-i Celîlesince tanzim ve 12 Mayıs 341 tarih ve 33698/154 numaralı tezkire ile teklif olunan merbut tâlimâtnâme İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 24.5.341 tarihli ictimâında tedkik ve mütâlaa edilmiş ve mezkûr tâlimâtnâmenin mevki-i mer'îyyete vaz'ı tasvîb ve kabûl olunmuştur.

24.5.341 [1925]

Türkiye Reisicumhûru
Gazi Mustafa Kemal

Başvekîl	Adliye Vekâleti Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	Dr. Tevfik Rüşdü	Bulunmadı.

Bahriye Vekâleti Vekîli	Dahiliye Vekîli	Hariciye Vekîli	Maliye Vekîli
M. Cemil	M. Cemil	Dr. Tevfik Rüşdü	Hîn-i imzada bulunmadı

Maarif Vekîli	Nafia Vekâleti Vekîli	Ziraat Vekîli	Ticaret Vekîli
Hamdullah Subhi	(Hasta)	Mehmed Sabri	Ali Cenâni

Sıhhiye ve Muâvenet-i İctimâiye Vekîli
(Hasta)

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kâlem-i Mahsûs Müdiriyeti
Adet
2240

Kararnâme

Müessesât-ı Milliye ve Resmîyenin fazla mevcudlarını yüzde üç veya dört faizle ecnebî bankalara vermeleri ve mezkûr bankaların mevzubahs mebâliği yüzde yirmiye kadar temettu ile işleterek kâr temin eylemeleri kaabil-i tecvîz olamayacağından müessesât-ı mezkûrenin bâdemâ millî bankalara tevdiatta bulunması, Ticaret Vekâlet-i Celîlesinin 29 Haziran 341 tarih ve Ticaret Müdiriyeti 16078 numaralı tezkiresi ile vuku' bulan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Heyeti'nin 19 Temmuz 341 tarihli ictimâında tasvîb ve kabûl olunmuştur.

19 Temmuz 341 [1925]
Türkiye Reisicumhuru
Gazi Mustafa Kemal

Başvekîl	Adliye Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	Mahmud Esâd	Recep
Bahriye Vekîli	Dahiliye Vekâleti Vek.	Hariciye Vekîli
İhsan	İhsan	Dr. Tevfik Rüşdü
Maliye Vekâleti Vek.	Maarif Vekîli	Nâfia Vekîli
Ali Cenâni	Hamdullah Subhi	Süleyman Sırrı
		Ziraat Vekîli
		Mehmet Sabri
Ticaret Vekîli		Sıhhiye ve Muavenet-i İctimâiyye Vekâleti Vekîli
Ali Cenâni		Süleyman Sırrı

$$\frac{C}{1A}$$

76

آنا حوالی اسفند ۱۳۹۷ ویریدہ جلد ۱۳۹۷

[illegible]

تعلیم و تہذیب دہائی
۱۹۴۶ء تا ۱۹۴۷ء
۵۷۶۲

کانونہ شانی ۱۹۴۶ء تا ۱۹۴۷ء
آناطولی افسانہ نگار
اسناد دیر لمب مواضہ
سورہ اقصیٰ - اقصیٰ
باسمہ وکل

آقره
۳۴۱ - ۹۹ - ۹۰

۴۹
۷۶

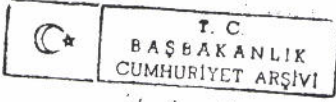
پاکستان کی جمہوریت

وزارت جنگ

تعلیم و تربیت

شعبہ ۱
۷۰۷

۵۷۶۹

باسمہ و طاعت

انما طویل استقامت مجاہدین رسمی و تاریخی براسم و برہمنیت یک طرف
اور بعضی دوسو کتب "تورک فوجی" و "دبا" "تورک استقامت مجاہدین" و "مجاہدین"
اسلامی برہمن و باادب براسم نیت مساعده برپا ہو رہی ہو۔

ایک طرف

شعبہ

۹۹۱۰۶

استقامت

استقامت

Campaign

War

the

Combat

Feldzug

Krieg

Landung, Campaign

تاریخ
۹۹۱/۱/۶
۸۸

پیشہ جی جی ایلرہ دائرہ اسبہ شعبہ تاریخ و نمونہ درسی دیا ہو۔

'Anadolu İstiklâl Mücadelesi'ne resmî ve tarihî bir isim verilmesi hakkında Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'nin teklif yazısı

T.C.
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti

12 Kânun-ı Sâni 1926
Hülâsa: Anadolu istiklâl seferine
verilecek isme dair.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine

6 Kânun-ı Sâni 1926 tarih ve Talim ve Terbiye Dairesi I. Şube
757/5762 numaralı tezkire cevabıdır.

Anadolu istiklâl mücadelelerine "İstiklâl Harbi" isminin
verilmesi muvafık görülmüştür efendim.

Başvekîl

T.C.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâseti

Talim ve Terbiye Dairesi

Şube: 1

757/5762

Ankara

30.12.1341 [1925]

Başvekâlet-i Celîleye

Anadolu istiklâl mücadelelerine resmî ve tarihî bir isim vermenin pek muvâfık olacağı düşünüldüğünden “Türkiye Kurtuluş Harbi” veya “Türkiye İstiklâl Mücadelesi ve Muharebeleri” isimlerinden birinin veya diğer bir ismin tesbitine müsâade buyurulması ma’ruzdur.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reîsi

Müşîr Fevzi

(İmza)

بأشروك إلین

مستكم محضو من ٢٠٠٠

٢٨٦٠

3865

«قرارنامه»

زراعت احيائي ، زراعت واقفا و زراعت ائمان و ترقيتي تاسيس و هرونوع بافقه معامدتي
ايفاء مملكت مقصد بل و مركزي انقصر اولم اولم و دوقان دوقان سمدت و اوتوزيلون تورك ليرى سايه
ايرتقيل ايرله اولم و توكيه زراعت بافدى آتوزيم شرتكى ، لك ، ٩١ مارشلى تاريخ و ٩٩٩ نومردوش
قانونك دوقوزنجى ماده سى موجبه قيلم و بافقه سايه عموميه سنده تورج ايرله اولم و نفع نامم اساسى لوجيك اجرا
كويلىرى قلعيل ٨٤٤٦ سوتلار تاريخيا اجتماعى قيلم و ماله ليد اولومنه و مذكور شرتك نفع نامم اساسى سايه
تصديقى قبول ايرله .
٨٤٤٦ مورس

رئيس جمهور

غازى

باسم وكيلى

عدليه وكيلى

زراعت ملى وكيلى

محبوب وكيلى

زراعت وكيلى

غازى وكيلى

دور وكيلى

باسم وكيلى

عدليه وكيلى

زراعت ملى وكيلى

محبوب وكيلى

زراعت وكيلى

غازى وكيلى

دور وكيلى

باسم وكيلى

عدليه وكيلى

زراعت ملى وكيلى

محبوب وكيلى

زراعت وكيلى

غازى وكيلى

دور وكيلى

باسم وكيلى

عدليه وكيلى

زراعت ملى وكيلى

محبوب وكيلى

زراعت وكيلى

غازى وكيلى

دور وكيلى

Ziraatin gelistirilmesi maksadıyla kurulan, "Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Yönetmeliği"nin kabulü hakkında kararname

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
3865

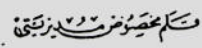
Kararnâme

Zürra'ın ihtiyacını, ziraatın ve iktisâd-ı zirâînin inkişaf ve terakkîsini te'min ve her nev'i banka mu'amelatını ifâ eylemek maksadıyla ve merkezi Ankara olmak üzere doksan dokuz sene müddet ve otuz milyon Türk lirası sermaye ile teşkil edilmiş olan "Türkiye Ziraat Bankası Anonim Şirketi"nin 19 Mart 340 tarih ve 444 numrolu Kanunun dokuzuncu maddesi mucibince tanzim ve banka müdiriyet-i umûmiyesinden tevdi' edilmiş olan nizamnâme-i esasî lâyihası İcrâ Vekilleri Hey'etinin 28 Temmuz 1926 tarihli ictimâ'ında tedkik ve mütâlâa olunmuş ve mezkûr şirket nizamnâme-i esasîsinin tasdiki kabul edilmiştir.

28 Temmuz 1926

Reisicumhur
Gazi Mustafa Kemal

Başvekîl	Adliye Vekâleti Vek.	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	Recep	Recep
Bahriye Vekîli İhsan	Dahiliye Vekîli M. Cemil	Hariciye Vekîli Dr. Tevfik Rüşdü
Maliye Vekîli M. Abdülhâlik	Maarif Vekîli M. Necati	Nafia Vekîli Behiç
Ziraat Vekâleti Vek.	Ticaret Vekîli	Sıh.ve Muv. İçt. Vekâ. Vek.
M. Rahmi	M. Rahmi	İhsan

4225

«قرائت»

(۹۹) نشیہ اولادہ رئیس مجروحہ حضرتی لکھنؤہ جہاںی مقدرہ رسم قبولہ صورتہ ایفانہ دار اولادہ
مربوط نقابا تارکہ معیتہ وضعی ، فارمہ کتبہ ۱۷۱۸۷۶ تاریخ و ۱۷۱۸۷۶
تذکرہ سبہ وقوع مہلادہ سطحی اور سبہ ۱۷۱۸۷۶ تاریخ ایفانہ نقاب و قبول
اولادہ ۱۷۱۸۷۶ تاریخ ایفانہ

غازی محمد
رئیس جہاد

خارجہ ویسی داخلہ ویسی بحریہ ویسی مدافعہ ملیہ ویسی عدلیہ و قاضی ویسی ماسٹر ویسی
 محکمہ خارجہ محکمہ داخلہ محکمہ بحریہ محکمہ مدافعہ ملیہ محکمہ عدلیہ و قاضی محکمہ ماسٹر
 صبیحہ و سعادت احمدیہ ویسی تجارت ویسی زراعت ویسی نافعہ ویسی معارف ویسی مالک ویسی
 محکمہ صبیحہ و سعادت احمدیہ محکمہ تجارت محکمہ زراعت محکمہ نافعہ محکمہ معارف محکمہ مالک
 نقشبندیہ (مختوم) (مختوم) (مختوم) (مختوم) (مختوم)

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
4229

Kararnâme

29 Teşrinievvelde Reisicumhur Hazretleri tarafından icrâsı mukarrer resm-i kabûlün sûret-i ifasına dâ'ir olan merbut tâlimatnâmenin mer'îyyete vaz'ı, Hâriciye Vekâletinin 10 Teşrînievvel 926 tarih ve Teşrifât Müdiriyyet-i Umûmiyyesi 487/71659 numrolu tezkiresiyle vukû bulan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 21 Teşrînievvel 926 tarihli ictimâında tasvib ve kabûl olunmuştur.

21 Teşrînievvel 926
Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl İsmet	Adliye Vekâleti Vekîli Receb	Müdâfaa-i Milliye Vekîli Receb
Bahriye Vekîli İhsan	Dahiliye Vekîli M. Cemil	Hariciye Vekîli Dr. Tevfik Rüşdü
Maliye Vekîli M. Abdülhalîk	Maarif Vekîli İmzada bulunmadı	Nafia Vekîli İmzada bulunmadı
Ziraat Vekîli M. Sabri	Ticaret Vekîli M. Rahmi	Sih. ve Muav. İct. Vekîli Dr. Refik

29 Teşrinievvele Ait Teşrifât Ta'lîmatnâmesi

1- Reîsicumhur Hazretlerinin 29 Teşrinievvelde icrâ buyuracakları resm-i kabûlde Büyük Millet Meclisi Reîsi, Hey'et-i Vekîle âzâsı, Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reîsi ve Büyük Millet Meclisi âzâları sonra her vekâlet bi'lcümle me'murinle beraber (Vekâletler, Hey'et-i Vekîle Kararnâmelerinin imza sırasına göre) sıra ile ve bunları müte'akib ayrıca Divân-ı Muhâsebât Hey'eti en nihâyetde Ankara Vilâyeti ve Şehremâneti hey'etleri ile muhtelif cem'iyetler ve hey'etleri kabûl olunurlar.

2- Her vekâlet şube müdürânı ve muadilleri dâhil olmak üzere bunlara kadar hey'et-i me'mûrini resm-i kabûle dâhil eder.

Her vekâletin kendi mensûbîni arasındaki teşrifâtı vekâletler tarafından tâyin olunur.

3- Reîsicumhur Hazretleri tarafından Millî bayram münâsebetiyle vukû' bulan resm-i kabûlün temâdisince Reîsicumhur Hazretlerinin sağ taraflarında ve bir az geride Riyâset-i Cumhûr başkâtibi, ser-yaveri ve kalem-i mahsûs müdürü ile muhafız kıta'âtı Kumandanı bulunurlar. Teşrifât Müdür-ü Umûmîsi salonun medhalinde ve iç tarafda durur. Merâsim salonunun haricinde Riyâset-i Cumhûr yaverânı ahz-ı mevki' ederler. Dâhil-i teşrifât olan he'yetler huzûr-u riyâsetpenahiye müte'akıben idhâl edilirler ve bir kısmı tamâmen çıkmadıkça ikinci kısım idhâl edilmez.

4- Millî bayram münâsebetiyle icrâ edilecek resm-i kabûl için birinci maddede muharrer erkân ve me'mûrin-i hükûmete da'vetiye irsâl kılınmayıp mahâl ve sâat-ı kabûl gazetelerle ilân edilir.

Reîsicumhur Hazretlerinin merâsim mahâllini teşriflerinden mukaddem dâhil-i teşrifât olan kâffe-i zevâtın ve hey'etlerin isbât-ı vücûd etmiş olması şarttır.

5- Birinci maddede muharrer erkân ve me'mûrin-i hükûmetin kabûlünü müteakip Reîsicumhur Hazretleri bir müddetistirâhatten sonra ecnebî devletlerin merkez-i hükûmetde bulunan büyük ve orta elçileriyle maslahatgûzarları ve Sefaret müsteşarlarıyla ateşemiliter ve navalları huzurlarına kabûl buyururlar. Teşrifât Müdiriyyet-i Umûmiyyesinden elçilere tahrîren mahâl ve saat-ı kabûl ile (Kordiplomatik)'den mazhar-ı kabûl olacak zevâtın kimlerden ibâret olacağı bildirilir.

Büyük ve orta elçiler k demleri sırasıyla ve m ste ar ve ateşe militer, ate enavallariyle birlikte Huz r-u Riy setpen hiye girerler. Maslahatg zarlar yalnız olarak ve s fer yı müteâkip Huz r-u Riy setpen hiye idhal olunur. Bu sef ret hey'eti salondan çıkmadıkça diğeri idhâl olunamaz veyahud diplomatlar hey'et-i um miyyesi merasim salonunda m ctemi bulundurularak Reiscumhur Hazretleri salona dâhil olurlar.

6- Millî bayram günü Reiscumhur Hazretleri tarafından icrâ buyurulan resm-i kab lden sonra dev ir-i askeriyyece tens b olunacak kıta' t tarafından bir resm-i geçit yapılır. Reiscumhur Hazretlerinin sa  taraflarındaki trib ne hey'et-i süferâ, sol taraflarındaki tribünde Büyük Millet Meclisi Reisi, Ba vek l, Hey'et-i Vek le  z -yı kir m  ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi ahz-ı mevki ederler. Büyük Millet Meclis  z sına ayrıca mevki tahsis olunur.

7- Bu tâlimâtnâmenin birinci, beşinci ve altıncı maddelerinde muharrer sıraların hüsn-  muhafazasında ve resm-i kabûlün intiz m-ı tam dairesinde cereyanına Hariciye Vekâleti Te rif t M diriyet-i Umûmiyyesi me'murdur.

Aslına mut bıkdır.

بِأَشْرَفِ مَكَالَاتِ

وَسَلَامٌ مَّخْصُوصٌ مِّنْ رَّبِّيَّ

عدد

ΣΥΟ-

4350

قرائت

۱۱۸۴
 ۱۱۸۵
 ۱۱۸۶
 ۱۱۸۷
 ۱۱۸۸
 ۱۱۸۹
 ۱۱۹۰
 ۱۱۹۱
 ۱۱۹۲
 ۱۱۹۳
 ۱۱۹۴
 ۱۱۹۵
 ۱۱۹۶
 ۱۱۹۷
 ۱۱۹۸
 ۱۱۹۹
 ۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱
 ۱۲۵۲
 ۱۲۵۳
 ۱۲۵۴
 ۱۲۵۵
 ۱۲۵۶
 ۱۲۵۷
 ۱۲۵۸
 ۱۲۵۹
 ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱
 ۱۲۶۲
 ۱۲۶۳
 ۱۲۶۴
 ۱۲۶۵
 ۱۲۶۶
 ۱۲۶۷
 ۱۲۶۸
 ۱۲۶۹
 ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱
 ۱۲۷۲
 ۱۲۷۳
 ۱۲۷۴
 ۱۲۷۵
 ۱۲۷۶
 ۱۲۷۷
 ۱۲۷۸
 ۱۲۷۹
 ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱
 ۱۲۸۲
 ۱۲۸۳
 ۱۲۸۴
 ۱۲۸۵
 ۱۲۸۶
 ۱۲۸۷
 ۱۲۸۸
 ۱۲۸۹
 ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱
 ۱۲۹۲
 ۱۲۹۳
 ۱۲۹۴
 ۱۲۹۵
 ۱۲۹۶
 ۱۲۹۷
 ۱۲۹۸
 ۱۲۹۹
 ۱۳۰۰
 ۱۳۰۱
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۳
 ۱۳۰۴
 ۱۳۰۵
 ۱۳۰۶
 ۱۳۰۷
 ۱۳۰۸
 ۱۳۰۹
 ۱۳۱۰
 ۱۳۱۱
 ۱۳۱۲
 ۱۳۱۳
 ۱۳۱۴
 ۱۳۱۵
 ۱۳۱۶
 ۱۳۱۷
 ۱۳۱۸
 ۱۳۱۹
 ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۲
 ۱۳۲۳
 ۱۳۲۴
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸
 ۱۳۲۹
 ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱
 ۱۳۳۲
 ۱۳۳۳
 ۱۳۳۴
 ۱۳۳۵
 ۱۳۳۶
 ۱۳۳۷
 ۱۳۳۸
 ۱۳۳۹
 ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۳
 ۱۳۴۴
 ۱۳۴۵
 ۱۳۴۶
 ۱۳۴۷
 ۱۳۴۸
 ۱۳۴۹
 ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱
 ۱۳۵۲
 ۱۳۵۳
 ۱۳۵۴
 ۱۳۵۵
 ۱۳۵۶
 ۱۳۵۷
 ۱۳۵۸
 ۱۳۵۹
 ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱
 ۱۳۶۲
 ۱۳۶۳
 ۱۳۶۴
 ۱۳۶۵
 ۱۳۶۶
 ۱۳۶۷
 ۱۳۶۸
 ۱۳۶۹
 ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱
 ۱۳۷۲
 ۱۳۷۳
 ۱۳۷۴
 ۱۳۷۵
 ۱۳۷۶
 ۱۳۷۷
 ۱۳۷۸
 ۱۳۷۹
 ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۲
 ۱۳۸۳
 ۱۳۸۴
 ۱۳۸۵
 ۱۳۸۶
 ۱۳۸۷
 ۱۳۸۸
 ۱۳۸۹
 ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱
 ۱۳۹۲
 ۱۳۹۳
 ۱۳۹۴
 ۱۳۹۵
 ۱۳۹۶
 ۱۳۹۷
 ۱۳۹۸
 ۱۳۹۹
 ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱
 ۱۴۰۲
 ۱۴۰۳
 ۱۴۰۴
 ۱۴۰۵
 ۱۴۰۶
 ۱۴۰۷
 ۱۴۰۸
 ۱۴۰۹
 ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱
 ۱۴۱۲
 ۱۴۱۳
 ۱۴۱۴
 ۱۴۱۵
 ۱۴۱۶
 ۱۴۱۷
 ۱۴۱۸
 ۱۴۱۹
 ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱
 ۱۴۲۲
 ۱۴۲۳
 ۱۴۲۴
 ۱۴۲۵
 ۱۴۲۶
 ۱۴۲۷
 ۱۴۲۸
 ۱۴۲۹
 ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱
 ۱۴۳۲
 ۱۴۳۳
 ۱۴۳۴
 ۱۴۳۵
 ۱۴۳۶
 ۱۴۳۷
 ۱۴۳۸
 ۱۴۳۹
 ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱
 ۱۴۴۲
 ۱۴۴۳
 ۱۴۴۴
 ۱۴۴۵
 ۱۴۴۶
 ۱۴۴۷
 ۱۴۴۸
 ۱۴۴۹
 ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱
 ۱۴۵۲
 ۱۴۵۳
 ۱۴۵۴
 ۱۴۵۵
 ۱۴۵۶
 ۱۴۵۷
 ۱۴۵۸
 ۱۴۵۹
 ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱
 ۱۴۶۲
 ۱۴۶۳
 ۱۴۶۴
 ۱۴۶۵
 ۱۴۶۶
 ۱۴۶۷
 ۱۴۶۸
 ۱۴۶۹
 ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱
 ۱۴۷۲
 ۱۴۷۳
 ۱۴۷۴
 ۱۴۷۵
 ۱۴۷۶
 ۱۴۷۷
 ۱۴۷۸
 ۱۴۷۹
 ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱
 ۱۴۸۲
 ۱۴۸۳
 ۱۴۸۴
 ۱۴۸۵
 ۱۴۸۶
 ۱۴۸۷
 ۱۴۸۸
 ۱۴۸۹
 ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱
 ۱۴۹۲
 ۱۴۹۳
 ۱۴۹۴
 ۱۴۹۵
 ۱۴۹۶
 ۱۴۹۷
 ۱۴۹۸

442, 443, 444

اسی

عہدہ دہی

[illegible]

یہ ہے

۱۰۰

ف. حیدر علی

ۛۛۛۛۛۛۛ

سہ ماہی

لَا فَرْقَ بَيْنِي

[illegible]

تجارت و صنعت

صوتی امتیازی

**İstanbul Darülfünûn Edebiyat Fakültesi'ne bağlı
Tarihiye Tasnif Heyeti' için ayrılan kadroların onaylanması
hakkında kararname**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
4350

Kararnâme

İstanbul Dârü'l-fünûn Edebiyat Fakültesine merbut Vesâik-i Târihiye Tasnif Hey'eti için tanzim ve tevdi' edilmiş olan merbût kadronun mer'îyyete vaz'ı Ma'arif Vekâletinin 20 Teşrinisani 926 tarih ve 45062/1136 numrolu tezkiresiyle vukû' bulan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 21 Teşrinisani 926 tarihli ictimâında tasvîb ve kabûl olunmuştur.

21 Teşrinisani 926

Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl	Adliye Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	M. Esâd	Recep
Bahriye Vekîli	Dahiliye Vekîli	Hariciye Vekâleti Vekîli
İmzada bulunmadı	M. Cemil	Recep
Maliye Vekîli	Maarif Vekîli	Nafia Vekîli
İmzada bulunmadı	M. Necati	Behiç
Ziraat Vekîli	Ticaret Vekîli	Sıh. ve Muav. İct. Vekîli
M. Sabri	M. Rahmi	Dr. Refik

402.
4560

[illegible]

ACZ
2-10-24

Price

339

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
4560

Kararnâme

Harb-ı Umûmî esnâsında Gelibolu şibh-i ceziyesinde telef olan Fransız askerlerinin bakayâ-yı izâmının cem'i için Lozan Ahidnâmesinin 130 ve 132 inci maddeleri mûcibince te'sîs edilen kabristan mahâlline aid merbût plânların tasdîki, Hariciye Vekâlet-i Celîlesinin 25 Kânûnuevvel 926 târih ve Umûr-u Siyâsiye 77149/592 numrolu tezkiresiyle vukû' bulan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 29 Kânûnuevvel 926 târihli ictimâında tasvîb ve kabûl olunmuştur.

29 Kânûnuevvel 926
Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl	Adliye Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	M. Esâd	Recep
Bahriye Vekîli İmzada bulunmadı	Dahiliye Vekîli M. Cemil	Hariciye Vekîli Dr. Tevfik Rüşdü
Maliye Vekîli M. Abdülhâlik	Maarif Vekîli M. Necati	Nafia Vekîli İmzada bulunmadı
Ziraat Vekîli M. Sabri	Ticaret Vekîli M. Rahmi	Sıh. ve Muav. İct. Vekîli Dr. Refik

5.59

[illegible]

وريلەڭكە جاۋابلىرىدە اساس تەڭرىمىزنىڭ تارىخى ۋە نومۇرلىرى بايلىقىدۇر.

341

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
5029

Kararnâme

26 Teşrinievvel 340 ve 30 Mayıs 926 tarih ve 986 ve 3687 numrolu Kararnâmelere zeyldir:

Türkiye Devleti şekl-i Hükûmetinin idâre-i Cumhuriyeye inkılâb ettiği 29 Teşrinievvel günü zevâlinde yüz bir pare top endahtı suretiyle ve merâsim-i mahsûsa ile tes'idi 26 Teşrinievvel 340 tarihli Kararnâme ahkâmından bulunduğu hâlde 30 Mayıs 926 târihli kabul olunan düstûr-ı bahrînin birinci bâbını teşkil eden merâsim ve teşrifat-ı bahriyye ta'lîmatnâmesinde mezkûr günde 21 pâre top endahtı zikr edilmiş bulunduğundan her iki Kararnâme ahkâmının te'lîfi hakkındaki Müdâfaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesinin teklifi üzerine ve Hariciye Vekâlet-i Celîlesinden yazılan Nisan 927 târih ve 7699/144 numrolu mütâlâ'anâmede diğer memleketlerde yüzbir pare top endahtının ahval-ı fevka'l-âdeye inhisar etdirildiği ve fakat yüzbir pâre top endahtı suretiyle Cumhuriyet Bayramının tes'idi keyfiyeti de dâhilî bir protokol mes'elesi olup gerek ecnebî sularında bulunan Türkiye sefâin-i harbiyyesinin ve gerek Türk Limanlarında lenger-endâz olabilecek sefâin-i harbiyye-i ecnebiyyenin yevm-i mahsûslarda mütekâbilen beyne'l-milel kavâ'ide tevfiik hareket eylemesine hiç bir sûretle mâni' teşkil edemeyeceğinden mezkûr tâlimatnâmenin onuncu maddesinin bu sûretle tashihi dermeyân edilmiştir.

Keyfiyet İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 13 Nisan 927 tarihli ictimanda tezekkür edilerek beyne'l-milel ahkâm-ı umûmîye vechile yevm-i mezkûrda yirmibir pâre top endaht edilmesi tasvîb edilmiş ve keyfiyetin bütün Vekâletlere tebliği takarrür etmiştir.

13 Nisan 927
Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl	Adliye Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	M. Esâd	Recep
Bahriye Vekîli	Dahiliye Vekîli	Hariciye Vekîli
İhsan	M. Cemil	Dr. Tevfik Rüştü
Maliye Vekîli	Maarif Vekîli	Nafia Vekîli
M. Abdülhâlik	M. Necati	Behiç
Ziraat Vekîli	Ticaret Vekîli	Sih. ve Muav. İct. Vekîli
M. Sabri	M. Rahmi	İmzada bulunmadı

وَسَلَامٌ مَّخْصُوصٌ مِّنْ رَبِّيَ

فرار نامه

[illegible]

بائس وکیل

۱۰۰۰

مدافعت علیه وکبری

تعمدہ و کیا

داخلیه و کیز

میں نے کہا

ماہیہ و کیری

معارف و کیں

رافعه و كذا

15. 4.1.1.

15

Çanakkale’de inşa edilecek ‘Şehitlik Âbidesi’nin emaneten yaptırılmasına dâir kararname

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
5132

Kararnâme

Çanakkale'deki Şehitlik âbidesinin inşâsına ve muktezi malzemenin tedârikine münâkasa ve pazarlık suretiyle talep zuhur etmediğinden bir an evvel ikmâli için, 31 Mayıs 1926 tarih ve 878 numrolu kânûna tevfikân emaneten yaptırılması Müdâfaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesinin 25 Nisan 927 tarih ve 583/1908 numrolu tezkiresiyle vukû' bulan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 4 Mayıs 927 tarihli ictimânda tasvîb ve kabûl olunmuştur.

4 Mayıs 927
Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl

İsmet

Adliye Vekîli

M. Esâd

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
Recep

Bahriye Vekîli
İhsan

Dahiliye Vekîli
M. Cemil (Hasta)

Hariciye Vekîli
Dr. Tevfik Rüştü

Maliye Vekîli
M. Abdülhâlik

Maarif Vekîli
M. Necati

Nafia Vekîli
Behiç

Ziraat Vekîli

M. Sabri

Ticaret Vekîli

M. Rahmi

Sih. ve Muav. İct.
Vekîli
Dr. Refik

باش‌وزیر
مک‌المه‌مؤلفه‌مؤلفه‌مؤلفه

شماره
۵۹۱۹
۵۴۱۹

فرمانده

تورک تاریخی انجمنی هفده مسافر و کماله جیدینجه تئلم و برای نصیحه تودیع ایلمه اولانه
مربوط تعلیماتیه نکت مرعیه وضعی و کماله متاریفات ۶ مورخه تاریخ و ۶
نورونوننده سید وقوع بولونه تکیض اوزرینه ابرار وکیلدی هفت ۶ مورخه ۹۷
تاریخی اجماعده نصیحه رفیول اولونکنده

۱ ۶ مورخه ۹۷

حرجیه وکیل	داخلیه وکیل	عمریه وکیل	مدانیه ملیه وکیل	عدلیه وکیل	باش وکیل
صحه و معاونت اجماعیه وکیل	تجارت وکیل	زراعت وکیل	نافه وکیل	مسافر وکیل	مالیه وکیل

"Türk Tarihi Encümeni Talimatnamesi"nin
yürürlüğe konulmasına dâir kararname

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
5419

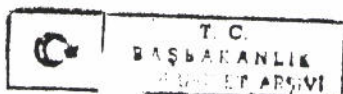
Kararnâme

Türk Tarihi Encümeni hakkında Maârif Vekâlet-i Celîlesince tanzim ve berây-ı tasdîk tevdî edilmiş olan merbut tâlimâtnâmenin mer'iyete vaz'ı, Vekâlet-i müşarûnileyhânın 6 Temmuz 927 tarih ve 1666/1 numrolu tezkiresiyle vukûb olan teklifi üzerine, İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 6 Temmuz 927 tarihli ictimâında tasvîb ve kabûl olunmuştur.

6 Temmuz 927
Reisicumhur
Gazi M. Kemal

Başvekîl	Adliye Vekîli	Müdâfaa-i Milliye Vekîli
İsmet	M. Esâd (İmzada bulunmadı)	Recep
Bahriye Vekîli	Dahiliye Vekîli	Hariciye Vekîli
İhsan	M. Cemil (İmzada bulunmadı)	Dr. Tevfik Rüştü
Maliye Vekîli	Maarif Vekîli	Nafia Vekîli
M. Abdülhâlik	M. Necati	Behiç
Ziraat Vekîli	Ticaret Vekîli	Sih. ve Muav. İct. Vekîli
M. Sabri	M. Rahmi (İmzada bulunmadı)	Dr. Refik (İmzada bulunmadı)

آقره
۱۹۲۷

باسمہ و لہ

تورک
بؤلور اولان کیمسک
کاتیبی مومنین
قانونلر قلمی مریستی
سای
۴۴
۴۴

هسابلوردهک ۱۹۴۷ تریهه تاریخ ریحی نقادلیک ریوضه سده قهر اولوله ۱۹۴۷
وزره قرار صورت صدده سی لقا تقیم قنده ایتتم
تورک برون کیمسک سیدی
۴۴-۴۴

بعموم و کاتیب
میریپ مومنین
ارکانه سیدی تقیم
۴۴/۴۴

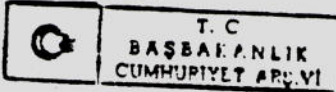
۴۴/۴۴
۴۴/۴۴

تورک برون کیمسک سیدی

بسم الله الرحمن الرحيم

$$ACV/111 \frac{1}{2}$$

三

آفده مبعوف غازی مصطفی کای حضرتین لکته عمریدن ۱۰ مردی ۹۷
نایبی برخی استقاریند برخی جید شده ۷۸۸ رأی اید تنقلاً یس
جوهر آفتاب ایدلکی بویوک سفید مجلس یاست جید شد ۱۰ مردی ۹۷
نایغ و ۱۰ نورولو تذکره شده استار بریدر طبع اولدیفنه نعیماً
نایغ کیفه قتلور .
باسمه وکیل

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Kâtibi Umumiliği
Kanunlar Kalemi Müdiriyeti
Sayı
33/1/1
lef:1
müstaceldir.

Ankara
1.11.1927

Başvekâlete

Heyet-i Umûmiye'nin 1 Teşrinisani 1927 tarihli birinci ini'kadının birinci celsesinde kabul olunan "374" numrolu karar suret-i musaddakası leffen takdim kılındı efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
İmza

Bilumûm Vekâletlere,
Müdiriyet-i Umûmiyelere
Erkân-ı Harbiye'ye tamim ve müdevvenâta

1 Teşrinisani 1927

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Muamelât Müdiriyeti
.....Şubesi
adet

1/2.11.927
Tel

Bilumûm Vilâyâta

Ankara Mebusu Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin Heyet-i Umumiyenin 1 Teşrinisani 927 tarihli birinci ini'kadının birinci celsesinde 288 rey ile müttefikan Reisicumhur intihâb edildiği Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'nin 1 Teşrinisani 927 tarih ve 33/1/1 numrolu tezkiresinde iş'ar buyurulmuş olduğundan tamimen tebliği keyfiyet kılınır.

Başvekil
İsmet

Dün akşam çekilmiştir.

«قرارنامه»

6955

جری 928 سی موزاعوم فوننک سدرجی ماری مورجی مریوط «طریقه»
مدیر کتبخانه تریدن سوزایلیک اوزره آلفه و سبیل غومی کتبخانه لریزه بولسان مختلفا
سوزایلیک تریدن تریفه سدرجی ماری مورجی مریوط «طریقه»
1- غوز - 928 نایمده غوزایلیک مریوط «طریقه»
و 15800 نوزلو تریدن سوزایلیک مریوط «طریقه»
نایمده 2829 نوزلو تریدن سوزایلیک مریوط «طریقه»
تسویب و قبول اولوند - 29- غوز - 928 نایمده غوزایلیک

تسویب و قبول اولوند - 29- غوز - 928 نایمده غوزایلیک

داخله و کیلی
مدافعه مایه و کیلی
عذلیه و کیلی
باش و کیلی
خارجیه و کیلی
معاونت اجتماعیه و کیلی
اقتصاد و کیلی
نافعه و کیلی
معارف و کیلی
مالیه و کیلی

Ankara ve İstanbul kütüphanelerinde çalışacak memurlara ait kadroların onaylanmasına dâir kararname

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded
6955

Kararnâme

Ücretleri 928 senesi Muvâzene-i Umûmiyye Kânûnu'nun sekizinci maddesi mucibince bütçeye merbut "T" cetvelinde münderic kütüphaneler tertibinden tesviye edilmek üzere Ankara ve İstanbul Umûmî Kütüphânelerinde bulunan muhtelif ecnebi lisanlarına âid kitapların tasnifinde istihdâmlarına lüzûm görülen me'murlara âit merbut kadronun 1 Temmuz 928 tarihinden itibaren mer'îyyete vaz'ı, Maârif Vekâlet-i Celîlesinin 3 Temmuz 928 tarih ve 15800/152 numrolu tezkiresiyle vûku' bulan teklifi ve Maliye Vekâlet-i Celîlesinin 28 Temmuz 928 tarih ve 2829/39 numrolu mütâlâ'anâmesi üzerine İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 29 Temmuz 928 tarihli ictimâında tasvîb ve kabûl olunmuştur.

29 Temmuz 928

Reisicumhur

Gazi M. Kemal

Başvekîl

İsmet

Adliye Vekîli

M. Esâd
Seyahatte

Müdâfaa-i Milliye
Vekîli
M. Abdülhâlik

Dahiliye Vekîli

Ş. Kaya
İmzada bulunmadı

Hariciye Vekâleti
Vekîli
S. Şükrü

Maliye Vekîli
S. Şükrü

Maarif Vekîli
M. Necati
Seyahatte

Nafia Vekîli
Behiç

İktisad Vekîli
M. Rahmi

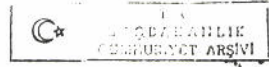
Sıh. ve Muav. İct. Vekîli
Dr. Refik

Türkiye Cumhuriyeti
BAŞVEKÂLET

Muamele müdürlüğü

Şöbe 1
Sayı 7375

Kararname

12/1/1923 tarih ve 1065 numaralı kararnameye şeyldir .
Hükümet hesabına Avrupa'da tahsilde bulunan talebe muassasatı hakkın-
da tetkikatta bulunarak üzere teşkil olunan komisyonu raporu ile Lali-
ye vekâletinin 3/12/1923 tarih ve 12931/105 numaralı matlûnâmesi İc-
ra vekilleri Heyetinin 5/12/1923 tarihli i'tinâsında okunmuş ve Laliye
vekâletinin teklifi veyhile şâhîni gibi kersene için Fransa, Belçika
ve İtalyada bulunan talebeye birer ve diğer memleketlerde bulunanlara
diğer meşây nispetinde maktûs masraflar ve bütün talebe tahsisatına
da ayrıca beşer Dolâr sını pâyılması tasvîp ve kabul olunmuşdur .

5/12/1923

Reisicümlar

İz. M. Kemâl

M.M.V.

M. H. H. H. H.

Ad.V.

A. H. H. H.

Bş.V.

İsmail

Ma.V.

S. S. S.

Ha.V.

S. S. S.

Da.V.

S. S. S.

S.M.L.V.

S. Refik

İk.V.

I. H. H.

Na.V.

Recep

Mf.V.

M. H. H.

Hükümet hesabına Avrupa'da tahsilde bulunan talebeye verilecek
ücret hakkında kararname

KARARNAME

Büyük Harpta Türkiyenin muhtelif yerlerinde ölen ve mahdud yer -
lerde bulunan Alman zabitleriyle neferlerine ait mezarlıkların gü -
zelce korunması için bunların Alman hükûmetine meccanen bırakılması
ve Türkiye kavanini buna müsait değilse ve ya hususî şahıslar uhde -
sinde ise bunları Alman hükûmetinin satın almağa hazır olduğunu ve
Lozan muahedenamesinin 124 - 135 inci maddeleri mucibince Türki -
yede İngiliz , Fransız , İtalyan Harp Kabristanlarına bağışlanan
vaziyetin bu kabristanlara da teşmilinin Almanya büyük elçiliği ta -
rafından bir takrir ile bildirildiğini ve meselenin halline kadar
Türkiyede bulunan kabristanların ve hususiyle Samsunda bulunan me -
zarlığın güzelce korunması hakkında tetbir alınması iltimas edildi -
ğini ve bu talebe karşı Dahiliye vekâleti ile Büyük erkânı harbiye
riyasetinin mütaleasını ve vekâletin noktai nazarını havi 19/2/929
tarikh ve 59380/90 numaralı tezkeresi ve Maliye vekâletinin 28/2/ -
929 tarih ve 558 numaralı mütaleanamesi ; İcra vekilleri Heyetinin
20/3/929 tarihli içtimasında okunarak (Türkiye müttetiklerine mah -
sus olarak müteakabiliye şartıyla Umumî Harp ölüleri için bir yere
toplanmak kaydiyle hükûmetler tarafından münasip ve muayyen bir yer
tahsisi kabul edilmiştir .)

20/3/929

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

M.M.V.

M. Bediülhalit

Ad.V.

M. Kemal

Bş.V.

İsmail

Ma.V.

S. Sarıoğlu

Ha.V.

S. Rıza

Da.V.

S. Vatan

S.İ.M.V.

M. Bediülhalit

İk.V.

M. Rahim

Na.V.

Recep

Mf.V.

H. Vany

Birinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'de ölen Alman askerlerinin
mezarlarının korunabilmesi için yer tahsis edilmesi
hakkında kararname

T. C.
BAŞVEKÂLET
MÜAMELAT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube :

Sayı :

9000

8100

KARARNAME

6/3/929 tarih ve 7764 numaralı kararnameye zeyildir .
Remî Mühür numunesinde sağ cihette gösterilmiş olan ay şeklindeki a -
çıklığın , sol cihete tebdili , Maliye vekâletinin 4/929 tarih ve 1498
numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi ve Maarif vekâletinin 19/5/929
tarih ve 1196 numaralı mütaleanamesi üzerine İcra vekilleri Heyetinin
8/6/929 tarihli iqtimaında tasvip olunmuştur .

8/6/929

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.

Ad.V.

M.M.V.

İsmet

N. Kat

M. Abdülhalik

Da.V.

Ha.V.

Ma.V.

S. İsmet

S. B. İsmet

S. Saracoglu

Mf.V.

Na.V.

İk.V.

S.İ.M.V.V.

Canal Hüsnü Recep

S. Sakir

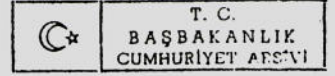
Recep

Resmî mühür örneklerinde yapılacak değişiklik
hakkında kararname

T. C.
BAŞVEKÂLET
HÜKUMET KURULUĞU

KARARNAME

Şube :
Sayı : *8002*
8102

Hariçte kullanılacak resmî Mühürlerin devletimize ait olduğu anlaşılmak üzere nümunedeki T.C remziyle gösterilen (Türkiye Cumhuriyeti) kelimelerinin aynen ipkısı icap edeceğinden Elçilik ve Konsolosluklarımızca bu şekilde yaptırılmış ve elyevm kullanılmakta bulunmuş olan mühürlerin istimaline devam olunması ,Hariciye vekâletinin 5/5/929 tarih ve 64492/22I numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 8/6/929 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur .

8/6/929

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.

İsmail

Ad.V.

M. İsmail

M.M.V.

M. İsmail

Da.V.

S. İsmail

Ha.V.

S. İsmail

Ma.V.

S. İsmail

Mf.V.

Cafer Hüseyin

Na.V.

Recep

İk.V.

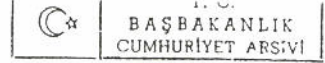
Şakir

S.İ.M.V.V.

Recep

T.C. remziyle gösterilen mühürlerin kullanılmasına devam edilmesi hakkında kararname

Türkiye Cumhuriyeti
BAŞVEKÂLET
Muamelât Müdürlüğü
Şube
Sayı 8096

Kararname

Jüri Heyetinin Birinci mükâfat verdiği Profesör Jansen Planı Ankara
gehrinin kat'î Planı olarak kabul edilmiştir , Profesör Jansen tara-
fından Planın tatbiki için yapılacak teklifat Hükûmetin tasvibine
arz olunması , İcra vekilleri Heyetinin 8/6/929 tarihli içtimaında
takarrür etmiştir .

8/6/929

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

M. M. V.

M. M. V.

Ad. V.

Ad. V.

Bş. V.

Bş. V.

Ma. V.

Ma. V.

Ha. V.

Ha. V.

Da. V.

Da. V.

S. İ. M. V. V.

S. İ. M. V. V.

İk. V.

İk. V.

Na. V.

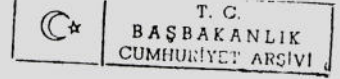
Na. V.

Mf. V.

Mf. V.

Profesör Jansen Plânı'nın Ankara'nın kat'î plânı olarak kabul
edilmesine dâir kararname

Türkiye Cumhuriyeti
BAŞVEKÂLET
Muamelât Müdürlüğü
Şube
Sayı 8476

Kararname

Esaslı bir surette tamirine lüzum görülen ve bilkeşif "30,000" lira ile kabil olacağı anlaşılan Sultan Ahmet camii tamiratının mün-akasaya vaz'ı halinde ehliyelî mîtaahhit bulunmıyacağından emaneten icrası , Evkaf umum müdürlüğünün 22/9/929 tarih ve 68476 numaralı x tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 23/10/929 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur .

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.

İsmayil

Ad. V.

M. E. B.

İçtimada bulunmadı

M. M. V.

M. Abdülhalim

Da. V.

S. İsmet

Ha. V.

H. İsmet

Ma. V.

S. Sarıoğlu

Mf. V.

C. H. B.

İçtimada bulunmadı

Na. V.

Hasta

İçtimada bulunmadı

İk. V.

S. İsmet

S. İ. M. V.

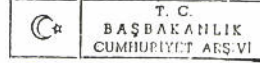
M. R. İsmet

Sultanahmet Camii tamiratının emaneten yaptırılmasına dâir kararname

T. C.
BAŞVEKÂLET
MÜHÜRLEME

Sube :
Sayı : 8935

KARARNAME

Hafia Vekâletinden yazılan 5/3/930 tarih ve 277/1287 numaralı tezkerede ; Sivas - Malatya - Elâziz - Diyaribekir yolunda ve Fırat nehri üzerindeki ahşap İzoli köprüsünün geçen sene feyzezanlarda harap olmasına binaen nakliyat şimdiye kadar sallarla idame edilmiş ise de şark vilâyetleriyle şarp aksamını birbirlerine bağlayacak başka köprü bulunmaması hasebiyle idarî ve iktisadî noktaî nazardan fevkalâde ehemmiyeti ve Fevzipuşa - Diyaribekir hattının Fıratın ilderdeki aksamının inşaatında malzeme inşaiye nakli için pek ziyade lüzumu olan bu köprünün yeniden inşasına zaruret görülmüş ve yapılan tetkikatta yerli malzemeden ahşap bir köprü sisteminin kabulü halinde (600) metro tulünde bir köprüye lüzum olacağı ve fakat bu köprünün tayanlar sebebiyle her zaman yıkılmak tehlikesine maruz kalacağı ve halbuluî yapılan köprünün on iki kilometre kadar şarkında Kömürhan buğazında 120 metre açıklığında Betonarme Köprü inşasına elverişli bir mahal mevcut ve burada betonarme olarak ecnebi mutabassıs şirketler marifetiyle esaslı bir köprünün inşası hazine menfaatına daha uygun olacağı anlaşıldığından mart nihayetinde minakasası ilân ve talibi zuhurunda 1930 malî senesi bidayetinde ihalesi icra edilmek ve 1931 senesine sarî taahhidatta bulunulabilmek üzere Muhasebei unumiye kânunumun 50 inci maddesi mucibince gelecek seneye sarî ve inşaat için (180,000) lira kadar kambiyoya tabi taahhidatta bulunulması için bir karar ittihazi teklif edilmiş ve bu teklif İcra Vekilleri Heyetinin 12/3/930 tarihli içtimasında görüşülerek tasvip ve kabul olunmuştur .

12/3/930

REİSİCULHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.

İsmail

M.V.

M. Ş. K.

M.M.V.

M. H. K.

Bu.V.

Ş.K.

İçtimada bulunmadı

Ha.V.

S. / 1 - 1 - 5

Ma.V.

S. S. K.

Mf.V.

Amel

Ma.V.

P. K.

İk.V.

S. K.

S.İ.M.V.

S. K.

Sivas-Malatya-Elazığ-Diyarbakır yolunda ve Fırat nehri üzerinde bulunan ahşap İzoli Köprüsü'nün betonarme olarak yapılması hakkında kararname

Türkiye Cumhuriyeti
BAŞVEKÂLET
Muamelât Müdürlüğü
Şube
Sayı 9197

BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kararname

12/Mayıs/930 tarihinde Pariste toplanacak beynelmilel Hıfzıssıh-
ha komitesi içtimasında bulunacak olan Sıhhat ve İctimai Muavenet
Müsteşarı Doktor Hüsamettin Beyin , 10/Mayıs/930 tarihinde Cezayirde
toplanacak olan ve hükümetimizin iştiraki evelce tekrarrür etmiş bu-
lunan beynelmilel ikinci Sıtma kongresine de Murahhas olarak işti -
raki , Sıhhat ve İctimai muavenet Vekâletinin 28/4/930 tarih ve 66/
3384 numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri
Heyetinin 30/4/930 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur .

30/4/930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.

[Signature]

Ac. V.

[Signature]

M. M. V.

[Signature]

Da. V.

[Signature]

Ha. V.

[Signature]

Ma. V.

[Signature]

Mi. V.

[Signature]

Na. V.

İk. V.

[Signature]

S. İ. M. V.

[Signature]

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Müsteşarı Dr. Hüsamettin Bey'in
Cezayir'de toplanacak olan Milletlerarası İkinci Sıtma Kongresi'ne
üye olarak katılması hakkında kararname

T. C.
BAŞVEKÂLET
KUMANDAT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube :
Sayı : 10.282

KARARNAME

Memlekette mevcut asariyatikanın iyi muhafazası ve harap bir x
hale gelmiş olanlarının tamir ettirilmesi için alınacak tedbirleri
mizakere ve tesbit etmek üzere Başvekâlet Müsteşarı Kemal Beyefendi-
nin Riyasetinde Dahiliye ve Maarif Müsteşarları Hilmi ve Mehmet x
Emin Evkaf Umum Müdürü Niyazi , Muzeler Müdürü Hamit Zübeyr ve Etho-
ğrafiya Mizesi Müdürü Osman Ferit beylerden mürekkep bir heyet teşki-
li, Maarif Vekâletinin 1/4/93I tarih ve 68I numaralı tezkeresiyle x
yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 1/4/93I tarihli x
içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur .

1/4/93I

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.

İsmail

Ad. V.

Yusuf Kemal

M. M. V.

Yusuf

Da. V.

S. Vatan

Ha. V.

H. T. R. Z.

Ma. V.

M. Abdullhalik

Mf. V.

Erat

Na. V.

Halil

İk. V.

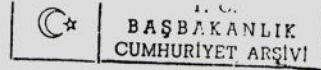
M. Mustafa, İsmail S. Nefi

S. İ. M. V.

Eski eserlerin muhafazası ve tahrip olanlarının tamiri için alınacak
tedbirleri tespit maksadıyla bir heyet teşekkül ettirilmesi
hakkında kararname

Şube :
Sayı : 71228

KARARNAME

Enebi memleketlerdeki fennî terekkilerden istifadeyi kolaylaştıracak olan ilmi , fennî ve edebî eserlerin posta ücretlerinden tenzilât icrası suretiyle memleketimize girmelerini temin için posta ittihadına dair Londrada tanzim edilmiş olan 1920 tarihli mukavelenamenin otuz üçüncü maddesi üçüncü fıkrası hükümlerinin, posta kanununun dokuzuncu maddesine tevfiakan posta idareimizce de tatbiki; Dahiliye Vekâletinin 4/4/93I tarih ve 69I numaralı tezkeresiyle xx yapılan teklifi ve Maliye Vekâletinin 15/4/93I tarih ve 1478I/72 xx numaralı mütaleanamesi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 7/6/93I tarihli iştimalında tasvip ve kabul olunmuştur.

7/6/93I

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.

[Signature]

Ad. V.

[Signature]

M. M. V.

[Signature]

Da. V.

[Signature]

Ha. V.

[Signature]

Ma. V.

[Signature]

Mf. V.

[Signature]

Na. V.

[Signature]

İk. V.

[Signature]

S. İ. M. V.

[Signature]

İlmî, fennî ve edebî eserlerin memleketimize girişlerinde yapılacak tenzilât için 'Posta Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dâir kararname

T. C.

BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube :
Sayı : 13313

KARARNAME

İstanbulda Süleymaniye Camii civarındaki Mimar Sinan Türbesinin tamiri ve türbenin kudsîyetini ihlâl eden yanındaki binanın x hedmi ile arsasının türbeye ilâvesi için 7700 lira mukabilinde yapılabileceği anlaşılan ameliyatın, türbenin mimarî kıymetine zarar vermemesi ve vazî aslıyesıyla tamirinin temini için emneten yaptırılması, Evkaf Umum Kurulduğundan 16/9/932 tarih ve 112226/94 numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinde 16/9/932 tarihli iktisamında tasvip ve kabul olunmuştur.

18/9/932

REİSİCÜMHR

Gazi M. Kemâl

Bş.V.

[Signature]

Ad.V.

M.M.V.

[Signature]

Da.V.

[Signature]

Ha.V.

[Signature]

Ma.V.

[Signature]

Mf.V.

Na.V.

[Signature]

İk.V.

[Signature]

S.İ.M.V.

[Signature]

G.İ.V.

[Signature]

Zr.V.

[Signature]

Mimar Sinan Türbesi'nin tamiri ile bu türbenin yanındaki binanın yıktırılmasına dâir kararname

T. C.
BAŞVEKÂLET

Kararlar Müdürlüğü
Sayı :

2
1849

KARARNAME

Maarif Vekilliğinden yazılan 16/12/934 tarih ve 92016 sayılı tezkerede; Türkiye Cumhuriyeti içinde 2,000,000 kiloğramdan fazla tarihi evrak bulunduğu,şimdiki teşkilâtın bu yüce işi başarmağa yetişmediği için bunların gün geçtikçe yanma,çürüme,çalınma ve dağılma suretiyle tükenmekte olduğu bildirilmiş ve Başvekâlete veya Maarif Vekilliğine bağlı olmak ve içinde mütehassıs bir bilim kaynağı,Basma evi,ciltcilik evi,fotoğraf atelyesi,hususî müze kısmı,çalışma salonu ve müracaat yeri bulunmak üzere tarihi evrakı düzeltme işleriyle uğraşacak bir arşiv idaresi teşkili gerekli görüldüğü ve bunun için hukuk fakültesi veyahut üniversite tarih bölümünü bitiren gençlerden bir - kaçının bir iki sene müddetle Peşte,Viyana,Deresden ve Gand'daki arşivlerde çalışmaları ve arşivlerin üniversite şehirlerinde bulunduğuna göre İstanbulda böyle bir bina aranması veya Ankarada yapılması - muvafık olacağı ve bina bulunduktan sonra içerisinin asrî arşive elverişli bir hale konulması için hiç olmazsa 100,000 liraya ihtiyaç bulunduğundan işin tetkiki ile bir karara bağlanması istenilmiş ve - Maliye Vekilliğinden yazılan 1/1/935 tarih ve 1091/35 sayılı mütalea - namede,böyle bir arşiv idaresinin teşkili ve tarihi kıymeti haiz bil - umum evrak ve vesaikin burada tasnifi Hazinece de muvafık görüldüğü ve böyle bir idare kurulacak ve hangi bakanlığa bağlanacaksa 935 büt - çesi yapılırken bu işe lüzumlu paranın da o bakanlıkca göz önünde tu - tulması gerekli olduğu bildirilmiştir.

Maarif ve Maliye Vekilliklerinin bu tezkereleri ile Türk Tari - hi Tetkik Cemiyetinden sonradan alınan mütaleaname İcra Vekilleri Hey - etince 12/1/935 te okunarak hakiki ihtiyacı karşılamak üzere bir arşiv dairesi kurulması esas itibarile gerekli görüldüğünden ilkönce Ankara - da yapılacak binanın yeri ile plân ve haritasının hazırlanması ve kaç

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube: 2
Sayı: 1849

II

liraya çıkabileceğinin tesbiti için Başvekâlet, Millî Müdafaa, Maliye
Nafia ve Maarif Vekillikleri ile Türk Tarihi Tetkik Cemiyetinden se-
çilecek birer kişiden toplu bir komisyon kurulması ve hazırlanacak
raporun Başvekâlete verilmesi onanmıştır.

12/I/935

REİSİCUMHUR

K. Atatürk

Bş. V.

Ad. V.

M. M. V.

Da. V.

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

Ha. V. V.

Ma. V.

Mf. V.

Na. V.

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

İk. V.

S. İ. M. V.

G. İ. V.

Zr. V.

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

'Arşiv İdaresi' kurulması hakkında kararname

DEVLET ARŞİV SİTESİ'NE AİT FOTOĞRAFLAR

Devlet Arşiv Sitesi'nin genel görünüşü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bina girişinin cepheden görünüşü

Devlet Arşiv Sitesi'nin, dönemin Başbakanı Turgut ÖZAL tarafından açılışı 29 Ekim 1988

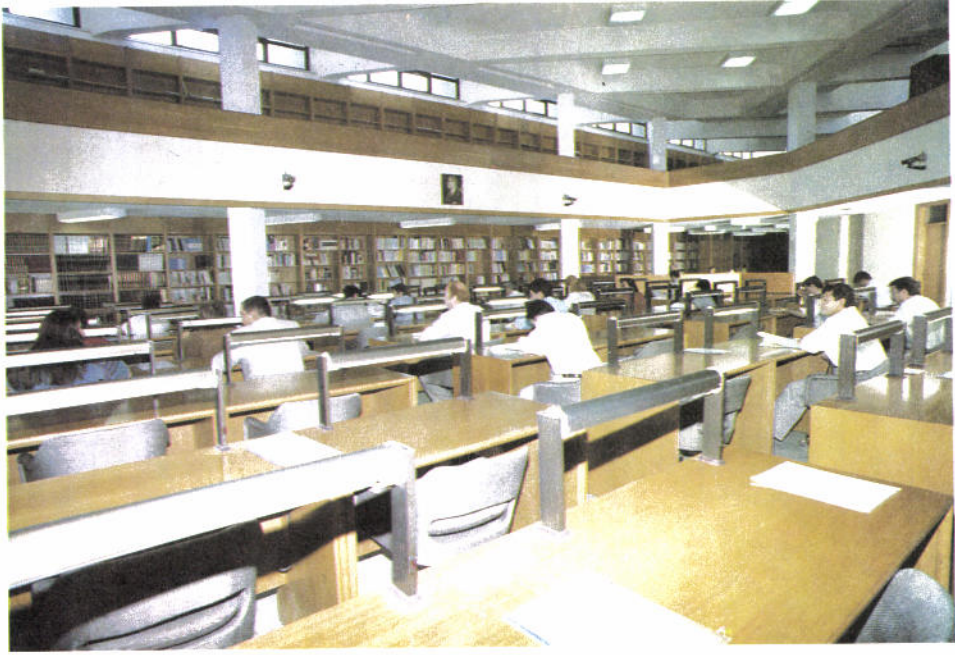
Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK Devlet Arşiv Sitesi'nin açılış konuşmasını yaparken

Devlet Arşiv Sitesi Sergi Salonu'ndan görünüş

Devlet Arşiv Sitesi'nin simültane tercüme imkânlı Konferans Salonu

Devlet Arşiv Sitesi Araştırma Salonu

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Tasnif Salonu
ve tasnif çalışmaları

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Veri Giriş Ünitesi

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Masa Üstü Yayıncılık Ünitesi

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı depolarından bir görünüş

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı depo girişi

Kamera Kontrol Merkezinden bir görünüş

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Baskı ve Cilt Atölyesi

13-24 Aralık 1993 tarihleri arasında düzenlenen III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri'nden bir görünüş

Devlet Arşiv Sitesi Hizmetiçi Eğitim Salonu

**DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN
ÇALIŞMALARI VE YAYINLARI İLE İLGİLİ OLARAK
BASINDA ÇIKAN YAZILARDAN SEÇMELER**

Sağolsun, İsmet Binark beyin başkanlığında bulunduğu "Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü" ilim ve gayretin zirvesinde çalışan bir kuruluştur. Bir devletin nüfus cüzdanı mahiyetinde olan arşivlerimizin İstanbul ve Ankara'da böyle emin ellerde bulunması bizce "Allah nazardan saklasın! duasına layıktır.

Sayın Binark'ın hazırlattığı son eser **OSMANLI DEVLETİ İLE AZERBAYCAN TÜRK HANLIKLARI ARASINDAKİ MÜNASEBETLERE DAİR ARŞİV BELGELERİ**'dir. 1575-1918 yılları, belgelerini içine alan bu ikinci cilt'te Türk-Ermeni ilişkileri bakımından dikkati çeken şudur:

19. yüzyıl sonuna kadar, Türkiye-Kafkasya yazışmalarında Ermeni'nin lafı bile geçmiyor. Ermenilerin Türklere karşı isyan ve sabotaj hareketleri 1890'lardan sonra İstanbul'da, Anadolu'nun bazı yerlerinde, nihayet Azerbaycan çevresinde baş gösteriyor. Bahsettiğimiz kitabın 117. sayfasından bir belge: "Nahcivan Ermenilerinin, Rusya Harbiye Nazırına ziyafet verdiklerine dair" bir Sadâret tezkeresi'dir. Bizim Rostof Konsolosluğu: "Rusya Harbiye Nazırının huzurunda, Ermenilerin, askerlerine bir geçit resmi yaptırıldığını ziyafet verilen bakanın aynı gün

GÜN IŞIĞINDA

Ahmet KABAKLI

Arşiv belgelerinde Rusya ve Ermeni

döndüğünü" İstanbul'a bildirmektedir.

1895 tarihini taşıyan bu belge bir başlangıçtır... Türkiye-Azerbaycan münasebetleri içinde bunu izleyen belgelerin çoğu, Ermeni bozgunculuk ve baskınları ile onlara karşı alınan tedbirlerden söz etmektedir.

Hemen aynı yıllarda, Ermeniler, Sultan Abdülhamid'e Yıldız sarayı camii önünde (Padışahın Cuma namazından çıkışında) bir suikast düzenlemiş, birçok erkân bu sırada canvermişti. Ancak cesur padişah, gürültülere pabuç bırakmadan, yürüyerek sarayına dönmüştü. Ne kadar acıdır ki, şair Tevfik Fikret, bu suikastı düzenleyen Polonyalı Ermeni'nin, sui-

kastında başarılı olamayışından ötürü:

"Ey şanlı avcı... Tuzağı beyhude
kurmadım
Attn! Fakat yazık ki, yazıklar ki
vurmadın!"

diyerek hayıflanmıştı.

Kitaptaki belgelerde, ancak Rusya'nın Kafkaslara yerleşmesinden sonra Ermenilerin, müslüman hanlıklara karşı, yer yer saldırıya girişimleri anlaşılıyor. Özellikle Karabağ'da, hemen hemen bu günküne benzer fecaatte katliamlar yaptıkları görülüyor.

Meselâ 12 Ekim 1905 tarihli sadaret tezkeresinden özetle şunları okuyoruz: "Suşa ve Bakû'de Ermeniler, Müslüman-

lara saldırarak askere ateş açmışlar, Bakû'nün her tarafını yangın içinde bırakmışlardır. 300'e yakın petrol kuyusu ve havuzu yanmaya devam etmektedir."

Ermenilerin, bu cinayetleri, Ruslara dayanarak işledikleri ve ancak onlardan yardım alarak bu cür'etlere kalkıştıkları, birçok belgede görülüyor. İşte 1906 tarihli bir Sadâret Tezkeresi ki Tiflis konsolosluğumuzdan Hariciye nezaretine yazılmıştır:

"Kafkasya'daki Cevanşir isimli müslüman köyünden bazı şahısların Kazak (Rus) askerleri tarafından, at nalaları altında katledildiklerine dair, alınan tahriât" takdimdir.

19 Asra kadarki Türk tarihinde, bizi yıkan iki düşmandan birisi Rusya ise, öteki de İran'dır. Ama 1900'lerden bu yana Batı, Türkiye ve İran'ın aynı dinden olduklarını düşünerek ikisini de toptan silmek yolunu tutmuştur.

20. yüzyıl başından itibaren ise, düşmanlarımızın ön-safına (yine) Rusya ile İngiltere geçmiştir. Ancak bunlar da devletimizi mahvetmek için, özellikle Ermeni ve Rum'tan kullanmışlardır. Tıpkı bugünkü gibi... Ki onu da ayrıca yazacağım.

Emanet ve Ehliyet

Muhsin Mete

Bitmez-tükenmez meselelerimizin çözümlenmesinde anahtar olabilecek iki kelimeyi bu yazının başlığı seçerek bir kişiyi öne çıkarmak, takdire değer çalışmalarından söz etmek istiyorum. Bu kişi Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK.

"Emanetleri ehline tevdi ediniz" âyet-i kerimesi uygulama bir yana, nicezir zihinlerimizden dahi silinir oldu. Ayakların baş olduğu bu makus devri aşamadığınız sürece herhangi bir meselemizi halletmemiz mümkün değil.

Meselelerimizin hallini sadece kişilere bağlı bir husus olarak görmek elbette doğru değil. Çağdaş toplumların bariz özelliklerinden biri de müesseseleşmedir. Görev, yetki ve sorumlulukların şahıslara göre değişmediği, belli kuralların geçerli olduğu bir müessesede, ehliyet ve ihtisasa önem verildiği takdirde yönetici birinci derecede belirleyici olma özelliğini kaybeder. Kişi değil, müessese öne çıkar. Arzu edilen de budur. Böylesi bir çalışma düzeninde vasıfsız yöneticilere yer yoktur. Yeterli bilgi ve sermaye birikimine sahip özel sektörümüzde bu tarz bir yönetim anlayışının yerleşmekte olduğunu görüyoruz. Fakat, kamu sektöründe işi ehline bırakmak prensibi geçerli olmamaktadır. Müesseseleşmenin yokluğu na bir de ehliyetsiz yöneticiler eklenince başarısızlık önlenemez olmaktadır.

Halbuki kültürümüzde, iş geleneğimizde yukarıda zikrettiğimiz âyet-i kerime mucibince ehliyete, yani bir işte yetkili, maharetli olmaya önem verilir. Yöneticilerin; ehl-i hüner, ehl-i idrak, ehl-i imana, ehl-i irfan, ehl-i kanaat, ehl-i kelâm, ehl-i kerem (eli açık, cömert), ehl-i marifet, ehl-i nâmus, ehl-i safâ (kalbi temiz) ve ehl-i tedbir sahibi olmalarına özen gösterilirdi. Bu özelliklere sahip değerli insanları koruyan "ehl-perver" kişiler vardı. Mazide kalmış bu hasletlere sahip kişiler ne yazık ki, yok denecek kadar azalmış durumda. İşte bu nadir kişilerden biri de İsmet BİNARK.

İsmet BİNARK, arşivcilik ve kütüphanecilik konularına âşına olanların tanıdığı bir isim. Uzun yıllar Millî Kütüphane'de değerli hizmetler vermiş, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ni kurarak başkanlığını yapmış ve Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaparken bu yılın başlarında Genel Müdür olarak atanmış bir yönetici. Aynı zamanda ehl-i kalem olan BİNARK'ın arşivcilik ve kütüphanecilik konusunda kitaplar ve çok sayıda yazısı mevcut. BİNARK, Genel Müdür oluncu Devlet Arşivleri'ni derleyip-toparlamının yanısıra arşive dayalı kitap neşrine de başlayarak kısa sürede

azumsanamayacak eseri kültür hayatımıza kazandı. Bu yazının yazılmasına bu kitaplar vesile oldu.

İsmet BİNARK, kitap neşrine Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı yaparken başlamıştı. Bu sırada yayımlanan kitaplar şunlardı:

-Arşiv ve Arşivcilik Bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış kaynaklar) Haz. İsmet BİNARK, Ankara 1979.

-BİNARK, İsmet. Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri, Ankara 1980.

İsmet BİNARK'ın Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptığı dönemde neşrettiği kitaplar:

-Atatürk ile İlgili Arşiv Belgeleri (1911-1921 tarihleri arasında ait 106 belge) Ankara 1982.

-Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Sempozyumu (2-27 Ekim 1989, Ankara) Tebliğleri, Ankara 1989.

-KATHPALIA, Nash Pal. Arşiv Malzemesinin Korunması ve Restorasyonu/Çev. Nihal SOMER, Ankara 1990.

-Benoit, Gerard-DANIELE, Neirinc. Eadüstriyel ve Tropikal Ülkelerin Arşiv Binalarında En Ekonomik Korunma Metod ve Vasıtaları/Çev. Nihal SOMER, Ankara 1990.

-Basında Dış Türkler - Bibliyografya (Makale, yorum ve haberler) 1 Ocak-31 Aralık 1990, Ankara 1991.

-Cook, Michael. Arşiv Otomasyonuna Giriş/Çev. Necla İLEMLİN, Ankara 1991.

-Basında Körfez Savaşı Sonrası Gelişmeler (Bibliyografik tarama) Ankara 1990.

-Türkiye-Avrupa Topluluğu Bibliyografyası (1957-1990), Ankara 1990.

-ROPER, Michael. Arşiv ve Belge Yönetimi ile İlgili Millî Standartlar Rehberi/Çev. Necla İLEMLİN, Ankara 1991.

-BİNARK, İsmet, Cumhuriyet Döneminde Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılmış Çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi, Ankara 1991.

-DELMAS, B. Arşivler/Çev. Nihal SOMER, Ankara 1991.

-RHOADS, B. James. Millî Enformasyon Sistemlerinde Arşiv ve Belge Yönetiminin Rolü/Çev. Gül ATAY, Ankara 1991.

-BİNARK, İsmet. Türk Arşivlerinin Kısa Tarihçesi, Önem ve Değeri, Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılmış Çalışmalar, Ankara 1991.

-Basında Dış Türkler - Bibliyografya (Makale, yorum ve haberler) 1 Ocak-31 Aralık 1991, Ankara 1992.

İsmet BİNARK, bu yılın başlarında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü görevine başladıktan sonra Türkiye dışındaki Türklerle ilgili kitap neşrinde başladı. Bu serinin ilk kitabı Mart 1992'de iki cilt olarak yayımlanan "Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası" oldu.

Bu eserde Türkiye dışında yaşayan Türkler hakkında siyasi, tarihi, edebî, kültürel, ekonomik ve diğer konularda gerek ülkemizde, gerekse başka ülkelerde Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış kitap, makale ve tebliğlerle ilgili bibliyografik bilgiler toplandı. Bibliyografyada 10818 bibliyografik bilgi yer almaktadır.

"Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası"nın I.Cildinde; Genel/Altay-Sibirya Türkleri/Batı Türkleri, II.Cildinde; Doğu Avrupa Türkleri/Türkistan Türkleri yer almaktadır.

Bu serinin ikinci kitabı, yine iki cilt olarak yayımlanan "İç ve Dış Basında Karabağ Olayları Bibliyografyası" oldu. Bibliyografyada 1 Ocak-30 Haziran 1992 tarihleri arasında iç ve dış basında çıkan makale, dizi yazı, haber ve yorumlara ait bibliyografik künyeler yer almaktadır.

Bu seride bibliyografik bilgilerin yanı sıra arşiv belgelerinin de neşrine

başlandı. Bu konuda şimdilik iki kitap neşredildi:

"Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kurum Hanlıkları arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri" ve "Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri".

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün en önemli ve paha biçilmez değere sahip eserleri Osmanlı Arşivlerindedir. Bu eserler tarihi ve kültürel önem ve değerlerinin yanı sıra estetik ve sanat değeri bakımından da ayrı bir kıymete sahip bulunmaktadır. "Müzehhep Fermanlar Koleksiyonu" bu eserlerin en seçkinlerinden olup, bu koleksiyondan seçilen fermanlardan oluşan sergiler yurt içinde ve yurt dışında açılmıştır. İşte bu sergilerin kataloğu olarak mükemmel bir Osmanlı Fermanları kitabı da neşredilerek, kültür ve sanatımızın ihtişamını sergileyen güzel bir esere daha sahip olmanızı sağlamıştır.

Takdire değer bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'a teşvik ve desteklerini esirgemeyen Başbakanlık Müsteşarı Sayın Necdet SEÇKİNOZ'e de şükranlarımı sunuyorum.

Tevfik Fikret'e hak vermemek ne mümkün: "Vatan gayrî insanların omuzları üstünde yükseldi."

Osmanlı Arşivi'ndeki katalogların birer nüshası Ankara'ya gönderildi

Osmanlı Arşivi bundan böyle Ankara'da da hizmet verecek.

Araştırmacılar artık yorulmayacak

ANKARA- İstanbul'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndaki Osmanlı Arşivi'ne ait katalogların bir kısmı da Ankara'da araştırmacıların istifadesine sunuldu.

Bugüne kadar, Osmanlı Arşivi'ndeki belgelerden faydalanmak isteyen yerli ve yabancı araştırmacılar, İstanbul'da, Osmanlı Arşivi'nde çalışmak zorundaydılar. Katalogların yayımlanmamış olması dolayısıyla, arşive bizzat başvurmayanlar, bu malzeme hakkında bilgi sahibi olamıyorlardı.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, dünyada ve ülkemizde Osmanlı dönemi

araştırmalarına duyulan ilgi ve Anadolu'ya yayılan üniversitelerimizdeki ilim adamları ve araştırmacılara kolaylık sağlamak amacıyla, Osmanlı Arşivi'ne ait katalogların 313 cildinin birer nüshaları Ankara'ya gönderildi, 245 katalog da yakında gönderilecek.

Böylece, Osmanlı Devleti'nin asırlar süren idarî yazışmaları neticesinde biriken ve 1846 yılında Sadrazam Mustafa Reşid Paşa'nın emriyle kurulan Hazine-i Evrak'tan günümüze kadar münhasıran araştırmacılar için hazırlanan ve sayıları 558'i bulan kataloglar İstanbul'da Osmanlı Arşivi'nin yanısıra, Ankara'da da araştırmacıların istifadesine sunulmuş olacak

arşivinde 150 milyon belge mevcut

[illegible]

...anmalı arşivlerinde araştırma yapmanın iltisarı...

Osmanlı arşivlerine gönderilen ilgili belgelerin Ocak 1992-37-Aralık 1992 tarihleri arasında en yeni izniyet perna şöyle:

BELGELERİN KORUNMASI

Arşiv ile ilgili her türlü işlem ve faaliyetler, arşivcilik literatüründe, "konservasyon" ve "restorasyon" olmak üzere iki safhada ele alınıyor. Konservasyon, arşiv malzemelerinin çevreye karşı zararlı etkilere karşı korunmasını ve arşiv malzemelerinin bozulup aslı hibiyle ilgili kayıtlarını tutmasını sağlamak ve belirli şartlarda muhafaza etmek için yapılır. Konservasyon ise, arşiv malzemelerinin belli miktarda korunmasını, bak-

kmli şehirlerin, devletin, ilim ve kültürün hiz-

Domani Arjivi Daire Başkanlığı'nın en önemli defterlerinden biri, peşgeleri tek nüsha olmak üzere, Budun için modern bir "mikrofilm" kütüphanesi kurulmuş. Danış ve araştırma çalışmaları, a teknik destek ve bu kadrola kalıncıyor. 10 adet cincothos marka bilgisayar sistemi ile bazı yabancı yazın ve kurum içi yazışmaları düzenleniyor. Bir başta hatırlık da "Türk Arjivi"

"...kullanılmadık takdirde, arıncılık jandarmasının maddesi unsurlarını bi-

Yeni bir "konserveşyon" çalışmaları binyaşında "aşırı beslenme" faaliyetleri. Bu zamanın yitiriciliği ve beslenmenin uyarıcı diyayamaları vesikalar restore edilerek ha-döndürülüyor, Özamanlı Arşivleri Daire Baş-şönce elinde bulunan konumunda ye- Yurtiçi ve yurt dışındaki kurum, ku-

1 ve şahıslarda bulunan Osmanlı dönemi ar-
tefaklarını de topluyor. Bu iş, satılma fo-

Aspergillus niger polygalactinase B

...kremade Osmali döğemi anastmalarına duyulan ilgi ve Anadolu'ya yayılan turizmleştirmiş, dediğin şeyden ve anastmaların köleliği sağladık emeğiyle, Osmali ariyemine ait kataloğların 313 kataloğu birer nüshasını Ankara'ya gönderdik. 245 kataloğu da peki yeteneği gösterdi.

Qumhuriyet Arşivleri Daire Başkanlığı 1976

- Milli arxivlər bölməsindəki arxivlər.
- Ankara Tənqidçisi: Cumhuriyet, 1930-cu il.

zemedirilmesi kababı, koruyucu, özleştirilmesi ve özleştirilmesini konusundaki ilmi ve teknik haklarılarına yerlice getirilmekte olmaktadır. Kurum ayrılmaları kurullarına yerleştirilmek istenmektedir. Kurum ayrılmaları kurullarına yerleştirilmek istenmektedir. Kurum ayrılmaları kurullarına yerleştirilmek istenmektedir.

Revista Arşiv Sırası, 1988 senesinde Ankara'da Hz. İsmail'in doğumunun 1000. yıldönümüne şerefine olarak hazırlanmış bir dergi. Sitedeki yapıların toplam alanı 108

Devlet kurum ve kuruluşları 1989 senesinde kendilerine gönderilen bir yazı gereği yemini okuduktan arşiv çalışmalarını baktımda her 3 yıla bir Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'na bir rapor göndermekteydiklerini, Cumhuriyet Arşivi'ne gelen bir raporlar yakinen izleniyor ve üzerinde gerekli çalışmalar yapılarak derleniyor-
luk ve genel imboları kaldırıldı" der.

Osmanlı Arşivi, bundan böyle Ankara'da da

arjiv niteliği; taffiyin malizmelerin Cumhuriyet

riyetleriyle in Uzmanlar'a sığınmalarına ve be-
nunda ilgili araştırmalara aitt.

Osmanci ve Çumhuriyeti asırların belgeleri de bu. Ancak örnekler vermeden bu belgelerin mahiyetini ve önemini anlatmak çok zor. Bu grupe ile Osmanci asırlarından birkaç örnek seçtik. Boussé-Hersack sarayı günümüzde plajıya için ilk belgelerimizdir. Sarı vahşeti ile alabildi.

1989 yılında Doğu bloku ülkelerinde başlayan çöktürme Yugoslavya'nın da ciddi altına aldı. Boş-

bu çözümlerin bir neticesi olarak beğenilmizlikla-

Osmalı arşivlerinde Sırp vahşet ile alakalı birçok belge var. Bu vesiteler, Sırp barbarlığının kanlı izlerini taşıyor. Örneğin, 1848-49 yıllarında Bosna-Hersek şehirlerine saldırarak büyük bir katliam başlatılan Sırp çavdarlarının başlıca oğulları bu soykırım akla gelmedik yöntemler ile devam ediyor.

olduğunu aşırı çok görüyor. işte

Bosna Merkez Müessesini'ni'nden 1281 senesinde Bayraktar'ın'a gelen telgraf: "Ulhorvitz köyünde 8 ev halkının rahatsızlığına baktıkları için Sırp askerleri tarafından 3 kişi gece gelecek köylülerin bazı hayvanları ve zahirelerini gasp ettikleri ve yine Kladin köyü civarında girmekle olan devriye karabazoları üzerine kurşun yağdıkları askerlerden Müs-

... Muzasamfi'ndan telgrafla bildirildigini arz

DEVAM EDECEK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü sayın İsmet Binark'a ne kadar teşekkür etsek az. "Bosna Hersek ile ilgili Arşiv Belgeleri"ni (1516-1919) yayımladılar. Her gazetecinin, politikacının, devlet görevlisinin, Bosna-Hersek'i düşünen herkesin, bu 700 sayfalık büyük hacimli belgeleri ve ona ek, aynı hacimde "Bosna-Hersek bibliyografyası"nı bulundurması şarttır. (Devlet Arşivleri, İvedik Cad. 59, Yenimahalle Ankara)

Ote yandan bu kitap, Osmanlı'nın Balkan ülkeleri tarihi ile siyaset, diplomasi, hoşgörü belgelerini de içine alıyor.

Uzatmadan söyleyeyim, Bosna-Hersek 1467'de, Fâti Sultan Mehmed Vezir-i Azam'larından Mahmud Paşa tarafından alınmıştır.

Fâti Bosna'yı aldığı anda, yalnız Katoliklere değil BOGOMİLL mezhebindeki Bosna Hristiyanlarına da çok müsamaha göstermiş. Onların çocuklarını devlet hizmetine almış ki, onlardan birisi de, sadrazamlığa kadar yükselen Hersekzâde Ahmed Paşa'dır. Bu paşa, Türklerin fethettiği Hersek'in dükası Stephan Kassariç'in oğludur.

Çünkü Begomill'ler, Hz. İsa'yı Allahın "oğlu" değil, "kulu" olarak biliyorlardı.

GÜN IŞIĞINDA

Ahmet KABAKLI

"Bosna ruhbanlarına inayetim ki..."

Hız Muhammed'i de "tanıyorlardı". Fâti ve daha sonra gelenler, bunlara yakınlık ve kardeşlik gösterince, Begomill'ler, toplu olarak İslâmiyeti kabul ettiler. Çünkü, Katoliklerin ve Macarların, kendilerini ezip horlayan taassub'undan çok sıkıntı çekmişlerdi.

Boşnakların devlete bağlılıkları belli olunca, Rumeli serhadımız, böylece emniyete alındı; akınlar da oradan yapılmaya başladı.

Bu yazıda asıl maksadımız, Boşnaklar bir yana, Fâti Sultan Mehmed'in, Katolikler ve bütün mezheplerin "ruhbanlarına" ne ölçüde kucak açtığını göstermektir. Biz, padişahın fermanını, aşağıya bir-

az sadeleştirerek alalım. Siz bugün, kökü kurutulmak istenilen Balkan İslâmlığına karşı, Vatikan Papa'sı ve diğer kardinallerin, gösterdikleri, "elinizi çabuk tutun" tavrına bakıp üzölün. Fâti, 1467'lerde konuşuyor. Biz 1993'teyiz. Biz "barbar Türk ve müslümanlarız!" Onlar, "İnsan Hakları" üzerine, bin cilt kitap yazan Avrupalı uygarlar (!)

Fâti Mehmed'in, Fetih'ten sonra, Bosna Hersek'teki Latin papazlarına verdiği fermanıdır (Adı geçen kitap, sayfa 9, 10): "Ben ki Sultan Mehmed Hân'ım, cümle seçkinlere ve halka malûm ola ki... Bosna Hristiyanlarına, yardım etme duygularım ile buyurdum ki.

O papazlara ve kiliselere kimse engel olmayıp ve rahatsızlık vermeyip, memleketimde serbest duralar.

Bizim öz memleketimizde de gelsin, korkusuz olarak kiliselerinde otursunlar. Vezirlerimden ve müslüman ve hristiyan tab'amdan hiç kimse, onlara dokunup incitmeyeler

Kendilerine, canlarına ve mallarına ve kiliselerine... Yemin-i mugallaza ederim ki yeri göğü Yaratan Perverdigâr hakkı için ve Mushaf hakkı için, ulu Peygamber hakkı için ve yirmi dört bin peygamber hakkı için ve kuşandığım kılıç hakkı için... Bu yazılanlara hiçbir ferd muhâlefet etmeye!... Böyle bilesiz..."

Dünyada Kitab varsa Kur'andır. Din varsa İslâmdır. Peygamber efendimizin, İslâmiyetin zuhuru günlerinde, hristiyan din adamları için çıkardığı, koruma ve hoşgörü bildirisi de burada hatırlanmalıdır.

Papa ve Batı seçkinleri, aynı büyüklüğü bulmak istiyorlarsa, ters yüz edilmiş İncil ve Tevrat'ın aslını bulup okusunlar. Bulamıyorlarsa, gerçeği Kur'anın aynasında görsünler... Allahın dini zulmu emretmiş olamaz.

Arsivde tutulan Türklüğün nabızı

Röportaj: Mehmet Ali BULUT

Fotoğraflar: Ahmet BELGE

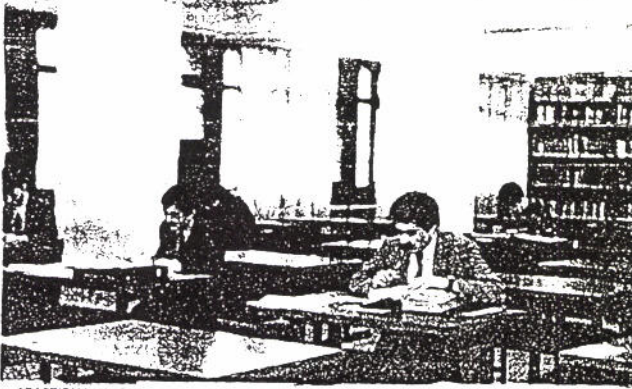

•Macaristan'dan Yakutistan'a uzanan geniş bir coğrafyada yeralan ülkelerin tarihten bugüne kadar gelen bütün belgeleri tek tek Türkiye'de muhafaza ediliyor,

30'a yakın ülkenin hafızası İstanbul'da saklanıyor!..

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Osmanlı ve Türklik coğrafyasıyla ilgili başlatılan dev hizmet, Osmanlı'nın hafızasına yakışır ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yûzâkı sayılacak eserlerle kendisini göstermeye başladı. Genel Müdür İsmet Binark ve onun yardımcıları Necati Gültüpe'nin projesi altında yürütülen bu çalışmalar, Osmanlı'nın bütün Türklük ve İslâm dünyasıyla ilgili belgeleri gözler önüne serilecek. Böylece Osmanlı coğrafyası üzerinde oluşmuş devletlerle ilgili problemlere ve gelecekteki muamelelere ışık tutulacak.

Osmanlı coğrafyası üzerinde geçen hadiselerin kendilerini bu çalışmaları yapmaya zorladığını kaydeden Genel Müdür İsmet Binark, son dokuz ay içinde 9-10 dev eser hazırladıklarını belirterek, sadece Bakanlarla ilgili belge-

ARAŞTIRMACILAR MEMNUN: Salonda araştırma yaparken yakaladığımız araştırmacılara, arşivdeki çalışmalarını korduk. Hemen hepâ ittifak etmişçesine, iyi hizmet vermek için personeli suusa yarattığını kayıtlar. "Nüfus" BİP ortada araştırma yapılabilmek ve belgelere rahatlıkla ulaşabilmek için ne gerekiyorsa yaptım. Bir de otomasyona geçilirse durum daha düzyet olacak" diyorlar.

Orta Doğu Gazetesi, 10 Haziran 1993

4

Belgeler, mukaddes emanet taşınır gibi taşınıyor!..

YARIN:
Osmanlı'dan bugüne
arşivciliğin tarihçesi

Tarihi borçlanmışız Ala
yadığın, geleceğimizin
teminatı, geçmişimizin
tepu belgeleri olan bu ar-
şiv belgelerini muhakka-
kî mukaddes emaneller
olarak saklamalıyız. Nite-
kim yaşadığımız ve onları
böyle saklayıp bize bırak-
mış

Olsunlar Sayın Bi-
rlik! Teşekkürümüzden
sonra size biraz da Ös-
mani Arşivinin tarihçe-
si hakkında bilgi verelim:

391

Arşivde tutulmuş Türk lüğün nabızı

Röportaj: Mehmet Ali BULUT
Fotoğraflar: Ahmet BELGE

Arşiv belgelerinin koleksiyonlar halinde yayını planlanırken, bir asra yakın bir süredir aslı köklerinden, kültür değerlerinden ve tarih suurundan uzaklaştırılmış Türk cumhuriyetlerine ve onların yaşadıkları coğrafyaya ayrıcalık tanınmıştır.

Öncelik, kan ve kültür bağınız bulunanlardır

Özellikle son bir yıl içinde Doğu Usulü Envanter Sistemine ağırlık vererek, önceki yıllara nazaran araştırmaya açık belge sayısında, büyük oranda artış sağlanmış. 1992 yılı içinde tasnif ve kataloglama çalışmalarını tamamlanan dörtbucuk milyon civarındaki belge ve defterlere ait yirmi cilt olarak toplam 3420 sayfa kadar meydana gelen kataloglar, bu yıl başında araştırmaya açılacak.

Ayrıca Genel Müdürlüğü, hükümetteki dokümanlar belge negri konusundaki ihtiyacı karşılamak ve zengin tarihi kaynaklarımızı yarı ve yabancı araştırmacılara ulaştırıp, tarihimize ışık yansıtmak maksadıyla bir taraftan tasnif çalışmalarını sürdürürken, diğer taraftan

Türk içinde ve yurt dışında sergilenmesi planlanan ve bir Masadonya'da, bir de Ankara'da olmak üzere gerçekleştirilmiş ve içinde şu yerde düzenlenen Osmanlı Fermanları Sergisi'nde yer alan müzenin her bir parçası ihiva eden bu eser, 467 sayfa (Ankara, 1992).

2-Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırm Hanlıklar Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri
1687-1908 yılları arası bu konudaki belgeleri ihiva eden bu eser, 467 sayfa (Ankara, 1992).

3-Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki, Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri- I: Karabağ -Güç, Nahçıvan, Bakı, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuşba, Hoy.

1578-1914 yılları arası bu konudaki belgeleri ihiva eden bu eser, 427 sayfa (Ankara, 1992).

4-Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rahberi
Osmanlı Arşivi hakkında en yeni bilgiler ihiva eden bu eser, 634 sayfa (Ankara, 1992).

5-Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Çalışmalarında Üyümlük İmla Usul ve Esasları
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı tasnif ve yayın faaliyetleri tasnif ve yayın faaliyetleri ihiva edecek imla esaslarını ihiva eden bu eser, 153 sayfa (Ankara, 1992).

6-Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri- II cilt.
I cilt 1578-1914 tarihleri arasındaki belgeleri ihiva ediyor.

7-Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Tasnif Talimatnamesi
Arşiv personelinin ve işlerinin tasnif ve işleri ile ilgili meseleleri ihiva eden bu talimatname 169 sayfa (Ankara, 1992).

8-Bosna-Hersek ile İlgili Arşiv Belgeleri (1516-1919)
685 sayfa (Ankara, 1992).

"Bu kıymetli belgeler, eski yazı asılları, transkripsiyonlar ve özetleriyle birlikte Türk ve dünya tarihinin hizmetine sunulmaktadır."

de envantere bağlanmış arşiv malzemesinden belge koleksiyonlarının yayınına başlanmış bulunuyor.

Osmanlı Devleti'nin arşiv belgelerinin koleksiyonları halinde yayını planlanırken, öncelik aramızda kan ve kültür bağı bulunan ve bir asra yakın bir süredir askı kökeninden, kültür değerlerinden ve tarih suurundan uzaklaştırılmış başkane maruz kalmış Türk cumhuriyetlerine ve onların yaşadıkları coğrafyaya tanınmış.

Tarihimizin bu kıymetli belgeleri, eski yazı asılları, transkripsiyonları ve özetleriyle birlikte Türk ve dünya tarihinin hizmetine sunulmaktadır.

Bu konuda 4 yıl içinde yapılan yayımlar şöyle:
1-Osmanlı Fermanları

DOSYALAR BİRA BİRİNİ Son zamanlarda çalışmalarında, özellikle Doğu Usulü Envanter Sistemine ağırlık verilmiş. Bu dosyalara bakınca, yapılan işin büyüklüğünü takdir etmek mümkün değil. Türk tarihi bütün heyetle gözümüzün önüne seriliyor.

9-Basinda Dış Türkler Bibliyografyası 3 cilt.

1.Cilt. 1-Ocak-31 Aralık 901, 2.cilt 1-Ocak-31 Aralık 1991 3.Cilt 1 Ocak-31 Aralık 1992 yılı makale, inceleme ve yazıları ihiva ediyor.

10-Türkiye dışındaki Türkler bibliyografyası-A Bibliography of Turks out of Turkey.

2 c. (LXV, 1379 s.)-T.C. Ankara, 1992.

* Genel / Altay-Sibirya Türkleri / Batı Türkleri,

* Doğu Avrupa Türkleri / Türkistan Türkleri.
11-İç ve dış basında Karabağ olayları 1- Bibliyografya (makale, yorum ve haberler) 1 Ocak-30 Nisan 1992-VI, 88 sayfa (Ankara, 1992.)

-BİTTİ-

RESTORASYON VE BAKIM SERVİSİ: İstanbul'daki Osmanlı Arşivleri bünyesinde oluşturulan en önemli birimlerden biri de hiç şüphesiz Restorasyon Birimidir. Burada çalışan uzmanlar, belgelerin dokusunda meydana gelen tahribatı onarıyorlar. Adeta belgeyi tam bir cehaok upıtan geçiriyorlar. Ancak yazılara dokunmuyorlar. Gürmüş, yırtılmış ve kaybolmuş satırlar öylece bırakılıyorlar. Kıscak yazı tamiratı yapılmıyor.

Orta Doğu Gazetesi, 17 Haziran 1993

Osmanlı arşivleri modernleşiyor

Osmanlı Arşivleri son zamanlarda önemli değişim geçiriyor, bu değişimde arşivin arşivleri tarafından yönetilme ve düzenlemeyle başlanmasının önemli payı var. Arşivlerin düzeni, okuyucuları ve araştırmaları istifade kullarının Ankara bürokrasisinin düzenlenmesinden çok, arşivlerin bilgisine bırakılması esastir. Bugüne kadar bilmediğimiz belge serileri (fond) tasnife açılıyor, katalogları hazırlanıyor. Özellikle iki yıldır Osmanlı İmparatorluğu'nun son yüzyılla ilgili belge fonları milyonlarca belgenin tasnifi, bu konudaki bilgilenme ve tarih yazımını değiştirmeye gerek korecek düzeye ulaşıyor.

Şüphesiz bunda imla ve tasnif usulünün istila ve el kitaplarının okanımının önemli büyüktür. Maziye kataloğlarda görülen en büyük eksik büyüdü. Evvelce yıllık 20 bin kadar evrak tasnif edilirken, yeni düzenlemelerle ve yeni arşiv personeliyle bu sayı altı milyona yükseltilebilmiştir.

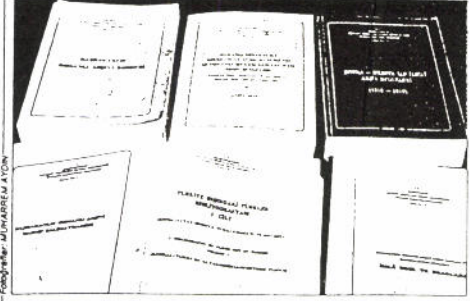
Şimdiye kadar yapılan tasniflerin tahminen 150 milyon vesikanın muhafaza altına alınmasını sağladı. İfade edilmektedir. Bunların yüzde 15'inin içerik tasnifi tamamlanmış olup, tahminen bin (evet bin) kataloğun okuyucuları istifadesine sunulduğu arşivde görülmektedir. Söylediğim gibi bu yeni tasniflerde özellikle son asır Osmanlı tarihçiliğini önemli ölçüde değiştirecek bilgiler sunulmaktadır. Kuşkusuz sadece Türkiye'nin tarihi açısından değil, bütün Balkanlar ve Ortadoğu devletlerini de bağlayan bir gelişme bu. Bu yüzden tarih yazımı ve arşiv kullanımında artık komşu devletlerle mubadele ve işbirliği için yeni mekanizma ve örgütlemeler düşünmelidir.

Bundan başka, arşivlerde eskiden hazırlanan ve yeni kataloğlar tekrar gözden geçirilerek, bilimsel neyinatı için gaviyet sarfedilmektedir. Mahime ve İfade gibi seriler için bu başlatma ve kataloğlar bütün Dünya kütüphanelerine satılabilir Osmanlı araştırmaları ilgi çeker. Tarihçiler arşiv mal-

zemesine yönlüdür. Ayrıntılı olarak hazırlanan kataloğlar Ankara Yenimahalle Ürgüç caddesindeki yeni Cumhuriyet Arşivi binasına da gönderilmektedir. Böylece Ankara ve civar üniversitelerdeki tarih öğretim üye ve öğrenciler kataloğ taramak için İstanbul'a taşınmak gibi garip ve zahmetli işlerden kurtuluyor. Kataloğları burada taramak ve istenen bazı belgelerin belki interlink bir sistemle kopyalarını elde etmek mümkün olacaktır.

Böylece beş yüzün üzerinde kataloğ Ankara'da okuyucuya açılmıştır. Bunu 245 adet daha izleyebilir. Yeni tasniflen izleyebilmek için son olarak ayrıntılı bir arşiv rehberi de basılmıştır.

Başbakanlık arşivleri uzmanları son iki yılda, arşivlerdeki belgelerin belirlenmesi basına hazırladılar. Bu alandaki faaliyet hızlandı. Örneğin Osmanlı fermanları ile ilgili serginin kataloğu, diplomatika ve paleografya sahasında yararlı bir yayındır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırm Hanlığı, Türkistan hanlıkları, Azerbaycan hanlıkları ile olan yazışmalarını içeren üç kitap diğer bir örnek. Bosna-Hersek ile ilgili vesikalar bu yıl ayrı bir ciltte çıktı. Arşiv-

lerin, tarih yazımı için önemli olan belgeleri bilimsel biçimde yayınlama faaliyetleri kuşkusuz önemli bir başlangıçtır. Burada bu çalışma ihmal edilmeyi Oysa arşivci yayın yapmazsa tarih yazımı için pek umut yoktur. 903 no'lu Gence Tahrir Defteri yayınlanmak üzere bu tip çalışmalara bir örnek oluyor. Diğer taraftan Cumhuriyet Arşivi de Türkiye Avrupa Topluluğu Bibliyografyası, Bosna-Hersek Bibliyografyası gibi kütüphane çalışmaları da yapmaktadır.

Kuşkusuz halen bazı önemli sorunlar da var. Cumhuriyet dönemi arşivleri 1992 Eylülünden beri okuyucuya açılmıyor. Bu çok güzel. Lakin birçok kurumların evrakının bu bütün içinde olmadığını söylemek gerekir. Demek ki

bakanlıkların ve birtakım kuruluşların bu konuda üstlerine düşen görevi yerine getirmeleri ve evraklarını tasnif edip arşive devretmeleri gerekmektedir. Bu sorumluluğun duyulması gerekir. İkinci Osmanlı İmparatorluğu ve bütün zamanın büyük devletlerinin tarihini için önemli olan, Osmanlı Haricîye Nezaret arşivi elan tasnif edip okuyucuya açılmıyordur. Fakat Türkçe (Osmanlıca) ve Fransızca yazıma ve raporlardan oluşan ve hacmi beş milyon evrakı geçen bu arşivin, dil zorlukları yüzünden tasnifi yavaş ilerlemektedir. Bu yılın sonunda sekiz yüz bin evrakın tasnif edilip kataloğlarına arastırılmaya açılacağı ifade edilmektedir. 1994 sonunda 550 bin evrak buna ilave edilecektir. Bir-

im için önemli olan Avusturya Devlet Arşivi, Londra'daki Public Record Office - dışişleri bölümü, Fransız Dışişleri Arşivi gibi Osmanlı Haricîye Nezaret arşivinin tasnif ve yayınlanmaya açılması da 18-19. yüzyıl Avrupa tarihi için bir kaynaktır. Bu noksanın düzeltilmesi sevindiricidir.

Başbakanlığa bağlı diğer kurullar tarafından muhafaza edilen Tapu Tahrir defterlerinin tedkiki ve fotokopi alma imkânları ve akademik tarihçilerimizin istifade imkânı önemli engellerle doludur. Özellikle üniversite öğretim üyesi olan tarihçilerimize göstenen engellen mazur görmek değildir. Bunların düzenlenmesi tahmin ediliyor. Yeter ki arşivin istaresi ve çalışma kurullarını arşivlerimiz tesbi etsinler. Son iki yıldır uzmanlar dışarı çıkma ve yönetimin başlatılması bu şekilde olmaktadır.

Pazartesi Konuşmaları

Beşir Ayvazoğlu

"Bulgaristan'a Satılan Evrak"

19 31 yılında tonlarca arşiv belgesinin okkası uç kuruş on paradan Bulgaristan'a satıldığı herhalde duymayan kalmamıştır. Ancak bu konuda, şimdiye kadar geniş bir araştırma yapılmamıştır. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından neşredilen "Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları" adlı kitapta, bu mesele bütün yönleriyle ele alınmış bulunmaktadır. O günlerde konuyla ilgili olarak gazetelerde çıkmış bütün haber ve yorumların değerlendirildiği kitapta, ayrıca Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları hakkında da geniş malumat veriliyor.

Hadise şöyle cereyan etmiştir: Maliye Vekâleti, lüzumsuz olduğu ve yer isgal ettiği gerekçesiyle, İstanbul'daki tonlarca eski evrakın satılmasına karar verir ve bu kararını İstanbul Defterdarlığı vasıtasıyla uygulamaya koyar. İzzet Halim ve M. Tekfurhan adlı kişiler tarafından kurulan şirkete okkası üç kuruş on paradan, yani hurda kağıt fiyatına satılan evrak. Sirkeci'den trenle Bulgaristan'a gönderilmektedir. Bu korkunç cinayet, ilk olarak, o sırada Son Posta gazetesinde çalışan İbrahim Hakkı Konyalı tarafından farkedilir. Sultanahmet'te, Maliye hazinesindeki evrakın balyalar halinde at arabalarına yüklendiğini tesadüfen gören Konyalı'nın konuyla ilgili haberi Son Posta'nın 13 Mayıs 1931 tarihli nüshasında, birinci sayfadan resimli olarak verilmiştir.

Tek Parti devrinde, Türk tarihine ve kültürüne yönelen düşmanlığa karşı haysiyetli bir Türk aydını olarak dikilen İbrahim Hakkı Konyalı, bir kısmı etrafa saçılmış evraka bakar bakmaz, bunların hurda kağıt değil, son derece önemli belgeler olduğunu anlamış ve hemen hassasiyetlerine inandığı kişilere haber vermiştir. Bunlardan biri de, o sırada İstanbul Belediye'sinde görev yapan ve belediyenin basınla ilişkilerini düzenleyen tanınmış araştırmacı Osman Ergin'dir. Meselenin üzerine büyük bir heyecanla giden Muallim Cevdet, hadiseyi ondan öğrenir ve Başvekil İsmet Paşa'ya konuyla ilgili olarak kapsamlı bir rapor yazıp gönderir. Osman Ergin, "Muallim Cevdet, Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi" (1937)* adlı kitabında, onun bu felaketi duyar duymaz hungür hungür ağlamaya başladığını yazmaktadır.

Meselenin kamuoyuna mal olması üzerine harekete geçen hükümet, satı-

lan evrakı Bulgaristan'dan diplomatik yolla geri istemişse de, netice alınmamıştır. Bulgarlar, söz konusu evrakı Avusturya'dan getirttikleri uzmanlara inceleterek değerli olanlarını ve kendilerini ilgilendirenleri alıkoyar, işlerine yarayanlarını da iki sene sonra iade ederler.

Başbakanlık Devlet Arşivleri'nin değerli genel müdürü İsmet Binark, kitabı yazdığı sunuş yazısında, "Bir bela bin nasihatten evladır" atasözünü hatırlatarak "Bulgaristan'a hurda kağıt fiyatına satılan evrak konusu, Türkiye Cumhuriyeti'nin gündemine ihmal edilen arşiv meselesini getirmiştir. Bu hadisenin duyulması üzerine, söz konusu evrakın kıymetini bilen birkaç hamiyetli kişinin, gerçek Türk aydınının gayretleriyle, yetkililerin ve görevlilerin dikkatleri arşiv meselesi üzerine çekilmiştir" diyor.

O günlerde, bu kültür cinayeti, birkaç memurun cahilliğine bağlanarak geçirilmişti. Ama meselenin esası başkadır. Genç cumhuriyet, Osmanlı ile hesaplaşıyordu; ondan kalan ne varsa, bir an önce yok etmek için bütün gücünü ve imkânlarını seferber eden insanlar ve kurumlar vardı. Kitabeller kazındı, kitaplar yakıldı, vakıf malları haraç mezat satıldı, İbrahim Hakkı Konyalı, Muallim Cevdet, İbnü'l-emîn, Yahya Kemal gibi hakiki ve haysiyetli münevverler olmasaydı, belki de bugüne hiç bir şey ulaşamayacaktı. Tarihsiz, hafızasız bir millet olacaktık.

Evet, arşivler bir milletin hafızasıdır. Bu bakımdan onları yok olmaktan kurtarmak da yetmez, istifade edilir hale sokmak, tasnif etmek, kataloglarını neşretmek gerekir. İşte, değerli araştırmacı ve arşivci İsmet Binark'ın genel müdürü olduğu Başbakanlık Devlet Arşivi, böyle hayırlı bir hizmeti en iyi şekilde yapmak için hummalı bir çalışma içinde. Peşpeşe bibliyografyalar, belgeler neşrediyor. Bunlardan birçoğunu bu sayfada tanıttığımızı okuyucularımız hatırlayacaklardır.

Başta İsmet Binark beyefendi olmak üzere, bütün arşiv çalışanlarını tebrik ederken, araştırmacıların ve meraklıların, "Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları" da dahil olmak üzere, birçok yayının satışa sunulmamasından şikayetçi olduklarını duyurmak istiyorum.

* Osman Ergin'in büyük arşivcimiz hakkındaki nadir eserinin neşredilmesi de isabetli olacaktır.

Sayın İsmet Binark'ın başkanlığında, "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün, hepsi birbirinden değerli yayınları devam ediyor: "Bosna-Hersek"le ilgili Arşiv Belgeleri" "Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki Münâsebetler" (iki cilt) adlı kitaplarını geçen aylarda tanıttım. Yeni yayımladıkları "Osmanlı-Türk Diplomatikası" ve "Bulgaristan'a Satılan Evrak" adlı emek mahsulü ilmi kitapları da sayın Binark, bana elden gönderdi. Daha üç kitapla beraber bunların hepsi 1992-1993 yılı kitapları.

Türkün geçmişinde ne kadar parlak "diplomatika" ve diplomasi örnekleri bulunduğunu, teşrifat, idare, hariciye dilimizin ne kadar zengin olduğunu kavramak isteyenler, tarihimize aptalca saldırmak illetinden kurtulmak için olsun şu "Osmanlı-Türk Diplomatikası" kitabını bir kere okusunlar...

Bugün ise çok merak ettiğim, "Bulgaristan'a Satılan Evrak" meselesiyle ilgili 301 büyük sayfalık kitaptan söz edeceğim:

1 930'lu yıllarda, böyle utanç verici bir vak'a, milletin başına getirilmiş. Rahmetli İbrahim Hakkı Konyalı, şahit olduğu o zaman, bütün ülkeye duyurduğu ve kısmen önlendiği bu faciayı, ömrünün sonuna kadar anlatır dururdu. Yine bu kitapta, o zamanki gazetelerin bu korkunç cahillik ve yolsuzluğa isyan ettikleri görülmüyor. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, Fuat Köprülü, Muallim Cevdet bey gibi rahmetli bilginler

GÜN IŞIĞINDA

Ahmet KABAKLI

"Bulgaristan'a Satılan Evrak"

bu konuda yanıp yakınmışlar; "Başvekil İsmet Paşa"yı da haberdar etmişler: Ama fayda yok...

Bulgaristan'a satılan arşiv (Hazine-i Evrak) malzemesi rezaletini o zamanın başlıca gazeteleri şöyle ayıplıyorlar:

"Evrak Hazinesi satıldı. Birçok vesikalar, zayi olmaktadır." Bu acıklı bir iştir... Kâğıtlardan birisi bir tarihinin eline geçmeseydi, hepsinin yerinde yeller esecekti. (Son Posta 19 Mayıs 1931)

"Hazine-i Evrak'taki mühim vesikalar okka ile satıldı gitti" (Milliyet) "Paçavra fiyatına satılan tarihi vesikalar milyonlar değerindedir" (Son Posta) "Kıymetli tarihi vesikaların incelenmeden ve takdirsizlikle satılıp gittiği muhakkak. Ahmet Refik Bey (tarihçi) Gazi Hz.ne müracaat etmiş ve bu mü-

racaatın neticesi alınmadan 200 balya evrak satılmıştır." (Milliyet 24 Mayıs 1931) İki bin vakfiyenin de beraber satıldığı anlaşılıyor" (Vakit, 30 Mayıs 1931) "Okkası üç kuruş 10 paradan, var mı alan? Türk tarihinde beş asır yağma edilmiştir (Açık Söz gazetesi, Nizamettin Nazif, 23 Mayıs 1936)

Rahmetli Mahir İz bey okurdu. Mithat Cemal Kuntay'ın bir hiciv kıtası var ki; değerli dostum İsmet Binark, eliyle yazarak hâfızamdakini tamamlamış. Kültür benliğimize, bizim ezeli, ebedi ilgisizliğimizin, milletimizi de, el âlem önünde nasıl küçültüğünü dile getirmiş rahmetli Mithat Cemal:

"Bizden iki-üç yüz sene evvel uyananlar Hâlâ uyuyanlardaki mâhiyyeti görsün!

Efsânesi kaybolsa kıyamet koparanlar, Tarihini okkayla satan milleti görsün."

Bu korkunç cahillik, gaflet ve belki de kasıtlı olayını meydana çıkaran İ. Hakkı Konyalı'nın kayıplarımızı anlatan ibret verici makaleleri, bu kitapta (220-247) uzun yer tutuyor. O çirkin ve barbar dönemlerde, Kur'an-ı Kerim'e bile neler yapılmış olduğunu, Türk kütüphanelerine eşsiz hizmeti olan o mübarek adamın, bir müşahadesi olarak nakledelim:

"Tüblerin kapalı olduğu devirdi. Eyüp'te Sokullu Mehmed Paşa'nın türbesine gittim. Gördüğüm manzara içler acısıydı. Sel sularının getirdiği pislik ve çamurla ağzına kadar dolmuş perdeler ve sanduka tamamıyla çürümüştü.

Burada içim sızlayarak gezinirken ayağımın altından küt diye bir ses geldi. Burada mutlaka birşey var, dedim. Kazma ve kürekler getirip kurumuş çamurları kaldırdık. Bir de ne görelim:

Fevkalâde güzel, şahaser Kur'an-ı Kerim, içlerinde Yakut-ı Müste'simî'nin Kur'anları bile vardı. Mushaflar çürümüş, rutubetlenmiş olduğu için şüphesiz mikroplu idi. Dezenfekte edilmiş önlükler giydik, ayağımızı yüzümüzü örtüp tetkike başladık. Ne şahaserler yoktu ki. Onları çamurların arasından kurtardık, temizledik. Şimdi müzelerimizin baş köşelerini işgal ediyorlar." (Köprü Derisi, Kasım, 1982)

Yok Olan Miras ve Kazanılan Geçmişimiz

Her millet, bu tarihi mirasın sahibidir. Bu tarihi mirasın çok önemli bir bölümü arşivler, kütüphaneler, eski eserler gibi maddi ve manevi kültür varlıkları teşkil eder. Devletlerin geçmişten geleceğe uzanan bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ise devletin bugünü ve yarını arasındaki bağın, yani arşivlerin düzenli, sistemli ve işler hâle getirilmesiyle sağlanabilir. Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmak gibi hayatî bir görev üstlenen arşivler, tereddütsüz bir milletin en değerli hazinesi ve devlet varlığının da hâfızası sayılırlar.

Türk idare ve kültür hayatında arşivlerin çok eskiye giden tarihi Orta Asya Türklüğü'ne kadar uzanmaktadır. Çok koklu ve zengin bir kulture sahip Türk milleti, tarihinin ve kültürünün arşivlerine de sahiptir. Uygur Türklerinin, Selçukluların çok değerli arşivlere sahip olduklarını biliyoruz. Osmanlı Devletinde ise, arşiv fikri çok eskilere uzanmaktadır. Arşivlerin bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu idrâk eden eddâsımız kurduğu arşiv teşkilâtına "hazine-i evrak" adını vermiştir.

Osmanlı Devleti'nde yüzyıllar boyunca teşekkül eden arşiv malzemesi 18. yüzyılın onalarına kadar titizlikle muhafaza edilmiş, bu tarihten sonra araya giren harpler, ihmal, ilgisizlik ve elverişli olmayan muhafaza şartları yüzünden bu dönem arşiv malzemesinin bir kısmı tahribat uğramış, evrak sandık ve torbalarla konularak şurda burda, elverişsiz mahzenlerde dağınık bir şekilde saklanmış.

1931 yılında millî hâfızamızın bir bölümü, Osmanlı dönemine ait Maliye evrakı sonumusz bir iki kişinin gayretiyle Bulgaristan'a hurda kâğıt olarak satılmıştır. Daha sonra Bulgaristan'a satılanların hurda kâğıt olmadığı anlaşılmış, Muallim Cevdet ve İbrahim Hakkı'nın (Konyalı) hâdisenin üzerine giden neşriyatı ve müdahalesi neticesi, işe el koymuş ve satılan vesikalar diplomatik yoldan geri istenmiştir.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak 1993 Temmuz'unda basımı tamamlanan "Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları" adlı eserde, arşivlik tarihimizin bu dönemi aydınlatılmakta ve Bulgaristan'a satılan evrak konusu orijinal kaynaklar ve bilgiler ışığında incelenmektedir.

Bulgaristan'a evrak satılması birkaç gerçek aydının hâdisenin üzerine gitmesine sebep olmuş, bu da yetkililerin ve görevlilerin dikkatlerinin arşiv meselesi üzerine çekilmesi neticesini doğurmuştur.

Arşiv evrakının balyalar halinde bağlanıp yüklenildiğine şüht olan İbrahim Hakkı'nın Son Posta gazetesindeki yazısından sonra ilim adamları ve tarihçiler tarafından hükümete yapılan ıtırız muracaatlar ses getirir ve evraklar son anda kesse kâğıdı olmaktan kurtulur. Söz konusu kitapta, yapılan çeşitli teşebbüsler orijinal belgelerle birlikte verilmektedir. Belgelerin çuval çuval salkım saçık kamyonlara yüklenişini ve bu evrakın arasında çok kıymetli vesikaların bulunduğunu görenlerden birisi olan Muallim Cevdet (İnancalı), devrin Başbakanı İsmet İnönü'ye takdim ettiği raporunda, aralarında çok kıymetli belgelerin bulunduğu arşivlerin satılığını "fecaat" olarak nitelendirir ve şunları söyler: "Cesur pek sözleri seven vıcdanımızdan cüret olarak arz ediyorum. Eğer ilmen, tarîhen, medeniyeten intihara karar verdikse bunları niçin Londra, Paris, Berlin, Peşte akademilerine milyonlara satmayıp da dört beş yüz liraya Bulgar Fabrikasına teslim ediyoruz?" (1)

Gazetelerin konuyla ilgili neşriyatı "arşiv" meselesini gündeme getirmiş, bu hâdisenin ortaya çıkışı geride kalan arşiv malzemesinin daha iyi şartlarda korunması ve saklanmasına dönük tedbirlerin alınmasını sağlamıştır. Gene bu hâdiseden sonra Başvekil İsmet İnönü bakanlıklara ve ilgili kuruluşlara bir genelge göndererek uzman-

Elif Su AKDEMİR

1. Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Döneminde Arşiv Çalışmaları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993 XXXV + 664 s., plâş (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, yayın no: 19) s. 261 ek 49.

ların karan olmadan, hiçbir belgenin imha edilemeyeceğini belirtmiştir.

Bu tarihlerde, Devlet Arşivi'nin kurulması da sözkonusu olmuş ve ilk teşebbüsler yapılmıştır. Bu kitapta, Devlet Arşivi'nin ne şekilde, kimler tarafından teşekkül ettirildiği, yine belgeler vasıtasıyla gözler önüne serilmektedir.

Kitap, Devlet Arşivleri genel Müdürü İsmet BİNARK'ın çok değerli bir öz sözü ile başlamakta ve altı bölümden meydana gelmektedir.

İsmet BİNARK, sunuş yazısında, arşivlerin, bir ülkenin tapu senedi, bir milletin kimliği, hâtıratı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne ve bugününden yarınlarına bağlayan temel dayanağı olduğunu ileri sürerek;

"Devletlerin geçmişten geleceğe uzanan bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ise, ancak onların düzenli, sistemli ve işler bir hale getirilmesi ve arşiv belgelerinin bugüne kazandırılmasıyla sağlanabilir.

Arşiv belgelerinin bugüne kazandırılması, bir hakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır. Ayrıca, bilinmelidir ki, kültür coğrafyası, iktisadi ve siyasi coğrafyadan daha güçlüdür. Bunun ortaya çıkardığı ve çıkaracağı nice meseleler yumağı vardır ki, bunların hepsine, ancak arşiv belgelerinin ışığında doğru cevaplar arayabiliriz.

Türk milletinin tarihi macerasını ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik ve orijinal arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

Türk kültürü, Türk milletinin tarih sahnesine çıkışı ile başlar. Binlerce yıl Türklüğün ekmeği, katığı gibi onu doyurur, besler. Millet olarak ayakta tutar. Yüzyıllar boyu nesilden nesile akar Kendi kabuğu ve derinliği içinde olgunlaşır ve kaynaşırken, kendine has maddi ve manevi değerlerini de bir bütün içinde korumaya çalışır.

Kültür, müşterek mâzînin ürünüdür. Bir milleti, tarih, sanat, dil ve düşünce sahalarında sahip olduğu milli mirasın gölgesinde gelecek nesillere tanıtarak sevdiren onun kültürüdür.

Millî kültür ait olduğu toplumun fertlerini ayakta tutar, birbirine bağlar, millet olma zaatına götürür. Aynı vatan çocuklarının ruh ve fikir plânında, güzel sanatlar dallarında gelişmesini ve olgun-

laşmasını, ortak hayat üslubuna ulaşmasını sağlar. Millî kültür, insana şahsiyet kazandırır. Bilgi, inanç ahlak ve töreye bağlılık insan şahsiyetini teşkil eden kültür unsurlarıdır.

Bir milletin büyüklüğü, günümüzde artık politik sınırlarıyla birlikte ve onun da üstünde, kültür varlıkları, kültür zenginlikleri millî kültürüne sahip çıkmayan milletler, şüphesiz gelecekle ilgili devam ettiremezler. Bir milletin millî kültürü, o milletin millî şahsiyetidir.

Arşivler, her şeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için elzemdir. İctimai yapımızdaki çözümleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde bulacağız. Hayata kavuşturulacak arşiv belgeleri, bu yüce milletin hukuka, hakka ve ilme saygısının ve insan sevgisinin delilleri olacaktır" demektedir.

Birinci bölümde, Bulgaristan'a satılan evrak konusu ile ilgili olarak basında çıkan yazı ve haberlerden kronolojik sırayla kısaca bahsedilmekte ve kısa kıtbaslara yer verilmektedir.

İkinci bölümde, bu konuda yapılan resmi yazışmalarla yer verilmiş, ayrıca Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetleri konusunda yapılan çalışmalar sırasıyla, belgelere dayanılarak zikredilmektedir.

Üçüncü bölümde, Bulgaristan'a satılan evrak konusunda basında yer alan yazıları ihtiva eden bir bibliyografyaya yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, Cumhuriyet dönemi devlet arşiv hizmetlerinin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, son mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına yer verilmiş, bu çalışmalarla ilgili olarak eklerle gerekli atıflar yapılmıştır.

Beşinci bölümde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi ile ilgili olarak yapılan çalışmalara kısaca işaret edilmiştir.

Altıncı bölümde ise ekler yer almıştır. Arşivlerin millî seviyede ele alınışı ve Devlet Arşivi'nin kuruluşu, Türk arşivlerinin ilmi prensiplere uygun şekilde tasnifini ve sıhhatli ortamlarda muhafazasını sağlamıştır. Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana yapılan çeşitli mevzuat düzenlemeleri ve çalışmaların neticesi olarak, 1984 yılında kurulan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün çatısı altında Osmanlı dönemine ait arşiv malze-

mesini barındıran Osmanlı Arşivi ile Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesini kontrol ve tasnife tâbi tutan Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlıkları birleştirilmiştir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 1993 yılındaki bir teşebbüsü ile, Bulgaristan'a satılan arşiv belgelerinin katalog envanter ve bibliyografyaları Türkiye'ye getirilmiş ve İstanbul'daki Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Ayrıca, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Bulgaristan Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arşiv İdaresi arasında yapılan bir işbirliği protokolü ile 1931 yılında Bulgaristan'a hurda kâğıt fiyatına satılan arşiv malzemesi ile Sofya'daki Bulgaristan Millî Kütüphanesi'nde (Cyrl ve Methodius) bulunan Osmanlı tarihine ait Bulgar kaynakları ve Osmanlı arşiv belgelerinin çoğaltılmış örneklerinin Türkiye'ye getirilmesi anlaşılmaya bağlanmış; bunun yanı sıra sözü edilen bu birinci el malzeme üzerinden ilgililere mahallinde araştırma yapabileme imkânı sağlanmıştır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün bu yayını, Bulgaristan'a satılan evrak ile sözkonusu bu hâdise üzerine o günlerde basında yer alan haber, yorum ve görüşlerle, Millî Mücadele ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze kadar, millî arşiv mesellerimizin gündeme gelişi, geçirdiği safahat, bu konuda yapılan çalışmalar, mevzuat düzenlemeleri, konu ile ilgili olarak kurum ve kuruluşlara gönderilen yazılar, kurum ve kuruluşların yerine getirmekle mükellef olduğu arşiv işlem ve hizmetleri bu konularda araştırma yapmak isteyenlerin ve ilgililerin istifadesine sunulmaktadır.

Eser, konusu gereği arşiv vesikalarından faydalanmakta olan ilim adamlarının, tarihçilerin ibretle okuyacakları birçok orijinal belgeyi ihtiva etmek bakımından hususî bir öneme sahiptir. Arşivlerin ilmi bir şekilde ve ciddiyetle ele alınmasında en önemli hayati vazifeyi dirayetli, vatansever ve şuurlu aydınlar ve ilim adamları kamuoyu oluşturarak, yetkililere ve ilgililere cesaret dolu mektup ve raporlar yazarak ifâ etmişlerdir. Bu yüzden tarih sevgisine ve millî şura sahip herkesin, arşiv mesellerimizi, arşivciliğimizi ve bu konuda gösterilen çabaları anlatan bu muhim ve değerli kitabı okuması gerekmektedir.

'Schatkamer der archieven'

Het archiefwezen in Turkije

Peter Hofland

• • • • •

Staatsarchief voor de Osmaanse Archieven

Niet ver van het Topkapı Sarayı, in dezelfde wijk *Sultanahmet*, ligt de belangrijkste archiefinstelling van Turkije: het Staatsarchief met de Osmaanse archieven (*T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü/Osmanlı Arşivleri*). De archieven en studiezaal zijn gehuisvest in een modern gebouw, waar ongeveer 150.000.000 documenten liggen (de omvang in meters is niet bekend).¹² De studiezaal is voorzien van zestig plaatsen, waarvan de tafels nogal klein zijn uitgevallen. Rond de 2000 bezoekers per jaar komen hier onderzoek doen. Naslagwerken zijn in ruime mate aanwezig en de bibliotheek grenst aan de studiezaal. Op personeelsgebied is de situatie geheel anders dan in het archief van het Topkapı: werkten er vóór 1985 vijftig mensen, nu zijn dat er 600.

Het belang van dit archief is niet name zo groot vanwege het bijna zes eeuwen durende wereldrijk van de Turken. Relaties met de Balkanlanden en Iran naast handelsovereenkomsten met niet-Moslim staten: voor veel landen ligt hier een belangrijk deel van hun geschiedenis. Het gaat daarbij vaak ook om bronnen die elders niet, of niet meer, bewaard gebleven zijn. De archieven van de Osmaanse overheden in de veroverde gebieden zelf zijn voor het grootste deel verloren of verspreid geraakt, met uitzondering van enkele steden met een relatief grote autonomie of een ontwikkelde bureaucratie (Sofia, Caïro en Tunis).¹³ Dit is de reden waarom historici uit het voormalige Oost-Europa, Griekse en Israëlische, naast Westerse en uiteraard Turkse onderzoekers, gebruik maken van de Osmaanse archieven.

... Het Staatsarchief voor de Osmaanse Archieven in Istanbul. Foto: Directoraat Generaal voor de Staatsarchieven ...

Hoewel er al sprake was van archiefvorming tijdens de opkomst van het rijk in de veertiende eeuw en er in Istanbul veertiende- en vijftiende-eeuwse stukken aanwezig zijn, dateert het meeste materiaal van na de verovering van Constantinopel.¹⁴ Het is mogelijk dat oudere stukken achtergelaten zijn in de eerdere hoofdsteden Bursa en Edirne. In eerstgenoemde stad is nog een aantal documenten aanwezig. Wat betreft Edirne: het verhaal gaat dat tijdens de Balkanoorlog van 1912 een belangrijke collectie ten gevolge van Bulgaars artillerievuur verloren is gegaan.¹⁵

Kern van de Osmaanse archieven vormen de bestanden van de raad van de sultan (*Divân-ı Hümayîn*) en van de grootvizier (*Bâb-i Âlâ*). Wat betreft de officiële correspondentie van de Osmaanse staat: tot de tijd van Selim III (1789-1807) waren er geen Turkse diplomatieke posten in het buitenland. Contacten met andere mogendheden werden onderhouden door middel van de afgezanten van die landen in Istanbul. Zelden werden er Osmaanse missies gezonden naar buitenlandse hoofdsteden. Pas in de tijd van Selim werden ambassades gesticht. Helaas zijn van de vroegere periode noch de ingekomen stukken, noch de Turkse vertalingen daarvan bewaard gebleven. Toch is er wel wat van terug te vinden: in de uitgaande brieven gaf men een korte samenvatting van de ontvangen stukken.¹⁶

Nederlands Archievenblad, Eylöl 1993
(Dutch Archive Journal)

De belangrijkste bron voor buitenlandse activiteiten in het Osmaanse rijk zelf is een serie 'registers van buitenlandse staten', waarin naast diplomatieke zaken ook gegevens te vinden zijn over de commerciële activiteiten van buitenlandse mogendheden (*Düvel-i Enebiye Defterleri*). Er zijn 106 delen, lopend van 1567 tot 1914.

Voor de geschiedenis van de veroverde gebieden zijn de stukken van belang die te maken hebben met het grondbezit aldaar, met gegevens over de bevolking, belastingen en eigenaren van de grond (*Tapu Tahrir Defterleri* of *Defter-i Hakani*). Op grond van de bron is het bijvoorbeeld mogelijk om bevolkingsreconstructies te maken van de gebieden in het Nabije Oosten of de Balkan die terugreiken tot in de vijftiende eeuw.¹⁷ Iets meer dan de helft van dit Osmaanse kadaster bevindt zich niet in Istanbul, maar in Ankara in het Directoraat Generaal voor het Kadaster.

De kopieboeken van de Staatsraad met de provincies (*Mühür Defterleri*) geven inzicht in de administratieve structuur van het Osmaanse rijk, evenals die betreffende rangen, benoemingen en promoties (*Rûs Defterleri*). Op het terrein van de rechtspraak zijn er de registers met de besluiten van de kadi's, dit waren religieuze, rechtsprekende functionarissen, werkzaam in de lokale gerechtshoven (*Ser'i Siciller*).¹⁸

De oudste stukken in het Staatsarchief van Istanbul hebben betrekking op een Turks volk afkomstig van de Centraal-aziatische steppen, de *Uguren*. Opgravingen en onderzoek hebben verschillende aspecten van deze beschaving aan het licht gebracht. Zo is naar voren gekomen dat in hun steden rijke bibliotheken te vinden waren, maar ook archiefbewaarplaatsen waar de officiële correspondentie werd bewaard.¹⁹

Staatsarchief voor de Archieven van de Republiek

De archieven die betrekking hebben op de tijd van de Republiek liggen voor het grootste deel nog op de ministeries in Ankara. De achtergrond hiervan komt bekend voor: het gaat om grote, meest niet-geinventariseerde bestanden die niet zonder meer kunnen worden overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

Desondanks is het Staatsarchief gereed om de archieven onder te brengen. De nieuwbouw is ongeveer een jaar geleden in gebruik genomen. Voor de opzet en inrichting daarvan is gekeken naar het voorbeeld van verschillende westerse archiefbewaarplaatsen.

Hoewel in een buitenwijk van de stad gelegen (*Yenimahalle*), is de bereikbaarheid door het goede openbaar vervoer in Turkije geen probleem. Tot dit complex behoort een ruime studiezaal met 105 plaatsen (waar ter beveiliging van het archiefmateriaal en controle van de bezoekers camera's aan het plafond zijn aangebracht). In drie bovengrondse en twee ondergrondse lagen, met zeventien depots die voldoen aan de eisen voor een veilige berging, is ruimte voor 125 kilometer archieven. Het grootste probleem, zo heeft men bemerkt, zijn de transportmogelijkheden van de depots naar de studiezaal. Daarnaast zijn er restauratie-, inspectie- en inventarisatieruimten, een conferentie- en collegezaal (met vertaalmogelijkheden: er werken drie tolken) en een ruimte voor voorlichtings- en persbijeenkomsten. Op het terrein van de automatisering heeft men zich vooral gericht op de registratie van de aanvragen en op het depotbeheer (de gegevens van aangevraagde documenten -herkomst, omvang, toestand- en de aanvrager -onderzoeker en onderwerp- worden ingevoerd). Daarnaast is de aandacht vooral gericht op het ontwikkelen van een programma geschikt voor de invoer van het Osmaanse schrift.

Een speciale documentatie-afdeling is opgezet om het zoeken in, en beschrijven van de archieven te vergemakkelijken. Daartoe worden analyses ge-

maakt van de overheidsadministratie. De afdeling brengt informatiebulletins uit en stelt bibliografieën samen. Deze kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied. Zo is, vooral als handreiking voor het eigen personeel, een bibliografie samengesteld betreffende de archieven en archivaliek (*Arşiv Ve Arşivsel Bibliyografyası*, Ankara, 1979). Er staan onder meer zestien verwijzingen in naar in het Nederlands verschenen studies. De bibliografieën hebben soms een actueel-politieke achtergrond (bijvoorbeeld een bibliografie met ruim drieduizend verwijzingen naar de geschiedenis, cultuur en ook recente politieke ontwikkelingen, van Bosnië-Herzegovina: *Bosna-Hersek Bibliyografyası*, Ankara 1993). Verder is er een tweedelige bibliografie gepubliceerd met bronnen over de situatie van Turken buiten Turkije (*Türkiye-Avrupa Topluluğu Bibliyografyası*, Ankara 1990).

In totaal zijn er bijna tweehonderd personen op het Staatsarchief in Ankara werkzaam. Om gespecialiseerde krachten op bijzondere projecten te kunnen inzetten, werkt men ook wel met jaarcontracten.

TARİHTEN SOHBETLER

YILMAZ
ÖZTUNA

Osmanlı Arşivi'nin en önemli tarih kaynağı (veya önemleri arasında birinci) Mühimme Defteri'dir. Her derecede hayati olan bu defterlerden bir teki bugüne kadar yayınlanmadı. Söphesiz bu misyon öncelikle Türk Tarih Kurumu'ndan beklenirdi. Çünkü, bir Mühimme Defteri'nin yayınlayacağını yıllar boyu ilan etti, boş çıktı. Eğitim ve Kültür bakanlığımız, üniversitemiz ve enstitülerimiz, bankalarımız ve kültür yayını yapan yayın ortaklarımız, bu işi göze almadı.

Su anda elimde, bütün dünyada yayınlanmış ilk Mühimme Defteri'nin sonusuz bir zevkle tutuyorum. Bir Osmanlı tarih yazanını 63 yılında ota bile böylesine bir mazharıyetle karşıladım. Bu işi başaran arkadaşım Prof. Dr. Turan Yazgan'ı kutluyorum. Eseri hazırlayan değerli tarihçi, dilçi, arşivci, paleografistlarımızı tebrik ediyorum.

REDAKSİYON VE SADELEŞTİRME

Çok uzun, 440 büyük sayfa, çok iyi kâğıda basılmış kitap. Defterdeki her binyüzlü'nün aynı kütüphanesi (faksimile), bugünkü harflerimize çevrildi. Üstelik bugünkü nesle hitap edebilmek için mesilen sadeleştirilmesi zoruunu veriyor. Redaksiyonu ve sadeleştirmeyi Metin Tulum (çeviri), Eser Nezih Aykut, İhsan, Bonan, Feriyan Emecen, Yusuf Halıcıoğlu, Mehmet İğnâli, İsmet Mengüşoğlu, Abdullahi Özcan, İlhan Şahan adlı seçkin ilim adamlarımız hazırladılar. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayıncı.

İlk cilt için Şerhiye Sicilleri'nden sonra TDAY'ın ilk Mühimme'nin yayını. Osmanlı tarihini en güvenilir arşiv müessesesi bir hizmet. Arşive gelmiş, o dâim incelenen öğre-

niler, o yazını okuyacak insanlarımız çok azalmıştır. İnanıyorduk, eserin faksimile kırıntılarına balıpo okumayı tecrübe ederler...

Ben Prof. Yazgan'ı, çok yakın arkadaşım merhum Nihal Atsız'a benzetiyordum. Emsalsiz iddiasıyla, Türkçeye en büyük aşkıyla bülamp bakımlarından... Atsız'ın daha çoğuştu, bilgisayarla çalışan bir kişi... Yazgan'ın vakti, bir bakanlık gibi faaliyet gösteriyor. Türk dünyasından öğrenci ve ilim adamı geliyor, bizden oraları gönderiyor, ayık bir tarih dergisi, idi ayık bir ilmi araştırmalar dergisi, pek çok kitap yayınıyor, bunları Türk dünyasına yayıyor, oralarla kitapbeveri, basımlarını kuruyor... Çankaya, başbakanlık, eğitim, kültür, dış işleri bakanlıklarında, MİT, üniversitelerde, ciltli kütüphaneler, bu muazzam faaliyetinde derece seyrediyor. Bankalarımız, holdinglerimiz arada küçük bir meclis veriyorlar. Yazgan, İstanbul Üniversitesi'nde ekonomi profesörü. Atsız gibi Türk dili, edebiyatı ve tarihine uzman değil. Allah kalemimiz, Karamanî Türk Dünyası'na adanmış...

Ben şimdi Devlet Arşivleri genel müdürü dostum İsmet Binark'tan, ilkinden başlamak şartıyla diğer Mühimme'lerin neşriyi istiyorum. Bir kaç cilt çıkarılabilir büyük kütüphanelerimizde, arşiv ve bibliyografik. Kısa zamanda arşivlerimizden çok önemli belgeler seçilip büyük ciltler hâlinde yayınlandı.

MÜHİMME DEFTERİ NEDİR?

Mühimme Defteri nedir? Seçilmiş okuyucularımıza şöyle tarif edelim. Osmanlı imparatorluk hükümetlerinin kararâmeleri koleksiyonudur. Her Hicret yılının kararâmeleri bir büyük cilt (defter) hâ-

linde bir araya getirilmiştir. Bunlar Divân-ı Hümayun'dan Osmanlı imparatorluk bakanlıklarının o yıl içinde verdiği kararlar. Yasa kuvvesinde, Divân'ın başkanı olan sadrazam (imparatorluk başbakanı) adına ilgililere gönderilmiş emirlerdir ki hükümet kararları dayanan sadrazam emirlerinde bunlardan denkleştirilmiştir. Bunyutlu bir hâtkan onayını sunulup lermisî humayun hâline gelmektedir.

İlk dönemlerin Mühimme'leri mazruvî kayıplarımız, thermal yamıyor. Onun için emirdekiler Kanûnî Sultan Süleyman devrinde (1520-1566) başlıyor. Arada bazı yıllar gene kayıyor. Defterlerin toplamı 277 cilttür. Bunların dışında Meclis-i İzzetî, Râidî, Ordu muhimmeleri vardır. Bunları da çok

■ Ben şimdi Devlet Arşivleri genel müdürü dostum İsmet Binark'tan, ilkinden başlamak şartıyla diğer Mühimme'lerin neşriyi istiyorum. Bir kaç cilt çıkarılabilir büyük kütüphanelerimizde, arşiv ve bibliyografik. Kısa zamanda arşivlerimizden çok önemli belgeler seçilip büyük ciltler hâlinde yayınlandı.

di. Defterin sadrazam makamına hangi saate gönderilip hangi saate geri verildiği kayda döşölmüştür. Defterin çıkarılması hakkındaki yazılı sadrazam emri, buna eklenip saklanırdı. Bakanlardan bir defteri incelemek isterse, arşive gelmeye ve defter emni denem genel müdürün yanında incelenmeye ve inceleyen kalem kullanırmaydı, mecburdur. Bir kalem oynatmakla, aktirılmaz menâaletler el değistirebilirdi.

Modern çağda Mühimme'lerin yeni-bugünkü gibi, Medisî-Videli Mazarbatalan bakanlar kurulu tutanakları aldı. Meselâ 1885-1922 arasında ki imparatorluğun son 37 yılıki medisî-videle (idare, kabine) mazarake ve karar tutanakları 224 büyük cilttir. Bunların da yayınlanması gerekiyor...

Prof. Yazgan'ın yayımladığı Mühimme, 1646 yılına ait. Sultan İbrahim dönemide (1640-48). Kararların bir kısmı Gire selatine ait. İmparatorluğun seçilmiş üyelerinden, Macaristan'daki sancaklarımızı gönderilmiş emirlerin aynı üslupla yazıldığı merakla okunuyor.

Mühimme Defterleri, Osmanlı Cihan Devleti'nin ne düşüneceğine ortaya koyan (çarpıcı) ansız belgeler... Askerî, siyasi, sosyal, kültürel konuları içeren Geçmiş asırlarımızca ayrı tutuyor. Büyük Fransız yazarı Montesquieu (1733-1792), Esas (Domenenler) adlı kitabı emende (1731) Osmanlı imparatorluğu hakkında şu hükmü veriyor: "Bugün dünya için en kudretli devletler Türklere inildi" (Le plus fort Etat qui paraisse pour le present est musulman).

de, esit cihul des Turcs). 17. asırda Rene Herpin (Apologie, Genève 1629, s.6) daha net konuşur: "Türkiye bugün, dünyanın geri kalan bütün devletlerini toplamı göçü Özzerinde kudsî hâldedir".

Avusturyalı baron von Hammer 19. ciltte en (en) Osmanlı tarihine şöyle başlar (Histoire de l'Empire Ottoman, Paris 1835, c.I, s.11): "Osmanlı imparatorluğu, geniş bir imparatorluktu. Ve tarih bakımından, sonusuz önem taşıyor. Bir devir ki, göçü kullanan aynı zamanda bir k'ın k'ın k'ın. Bütün imparatorluklar gibi bir gön düşse, Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarında bırakacak enkaz, bu üç kıtayı kaplayacaktır. Osmanlı imparatorluğu, bugün (1835) bile, Bizans'ın peşvelerinden doğrudan bir elde eline genişletmiş daha büyük ölçekli elinde tutulmaktadır".

OSMANLI'DA YÖNETİM

U nio tarih filozofu Toynbee, son yazılandan birinde (The Ottoman Empire and Its Place in World History, London 1974, s.15 v.d.), "Bütün tarih boyunca Orta Doğu'ya egemenlik eden birleşen tek devlet Osmanlı imparatorluğudur. Buna ne Roma, ne Arap imparatorlukları ne mavi vâfak okullar' der. İngiltere, Fransa, Rusya gibi emperyalist devletlerin Osmanlı'dan koparıldıkları ülkeleri daha iyi yöneteceklerini iddia ettilerini, hiç birisinin Osmanlı kadar iyi yönetemedikleri anlatılır. "Osmanlı Devleti, keimlenen tam manâsıyla Roma imparatorluğu'nun halefi idi" diye ileri sürer. Esu ve modern hiç bir devletten, Orta Doğu ve Güneydoğu Avrupa'yı Osmanlı'nın gönderdiği hunerle yönetemediğini belirtir.

Osmanlı'nı küçük gören çocuk adamlara sunulu. Herhalde tarih en büyük İngiliz tarih filozofundan daha iyi mukabele edilebilir! Mühimme Defterleri gibi ansız belgeleri yayınlandıkça, Osmanlı'nın çağların üstün devleti olduğu artık murakaza konuşu yapılmayacaktır.

Türkiye ile Makedonya arşivleri arasında ortaklaşa düzenlenen sergide

"Osmanlı fermanlarına büyük ilgi"

□ Bu yıl 4-13 Kasım tarihleri arasında Makedonya ile Türkiye arasında yapılan işbirliği anlaşması doğrultusunda, yeni bir "Osmanlı Fermanları" sergisi düzenlendi. İstanbul'da Yıldız Sarayı Silahhane Salonu'nda düzenlenen "X. Yüzyıldan Günümüze Makedonya" ile "Osmanlı Fermanları" sergisi, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Makedonya Cumhuriyeti Arşivi tarafından gerçekleştirildi.

1992 yılında Makedonya'da açılan "Osmanlı Fermanları" sergisi

büyük ilgi görmüş, özellikle Balkan Türkleri tarafından büyük bir alaka ve coşku ile karşılanmıştı.

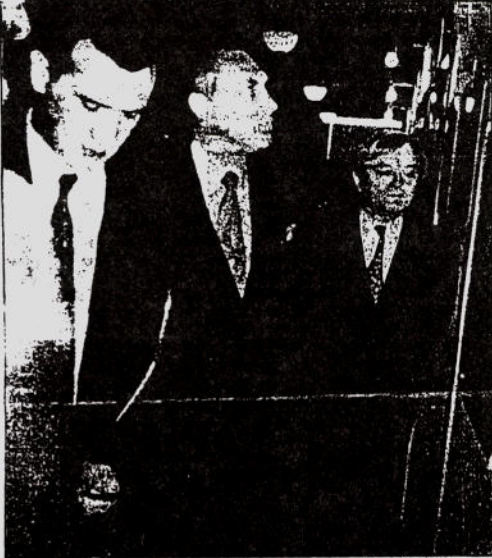
Bu yıl, 4-13 Kasım tarihleri arasında Makedonya ile Türkiye arasında yapılan işbirliği anlaşması doğrultusunda, yeni bir "Osmanlı Fermanları" sergisi düzenlendi. İstanbul'da Yıldız Sarayı Silahhane Salonu'nda düzenlenen "X. Yüzyıldan Günümüze Makedonya" ile "Osmanlı Fermanları" sergisi,

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Makedonya Cumhuriyeti Arşivi tarafından

gerçekleşti. Sergiye Türkiye'den ve Makedonya'dan çok sayıda konuk katıldı.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda bulunan "ferman", "tuğra", "berat"tan

oluşan bazı örneklerin yer aldığı serginin açılışı Başbakanlık Müsteşarı Yücel Edil tarafından yapıldı. İki ülke arasındaki dostluk ve kültürel anlaşmayı geliştirirni sağlayan sergi büyük ilgi gördü.

"Osmanlı Fermanları" sergisinin açılışı Başbakanlık Müsteşarı Yücel Edil tarafından yapıldı.

□ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda bulunan "Ferman", "Tuğra", "Berat"tan oluşan bazı örneklerin yer aldığı serginin açılışı Başbakanlık Müsteşarı Yücel Edil tarafından yapıldı.

Ferman nedir?

Ferman, sözlük anlamı ile padişahın yazılı emridir. İslamîliği kabul etmelerinden sonra İhvanîlar tarafından kullanılmaya başlanan ferman, daha sonra Osmanlılara geçti.

Osmanlılar devrinde, fermanların başında

padişahın genellikle alâmeti şerife denilen tuğrası bulunurdu. Bu tuğralı fermana, bazı mütevasıfın, şâhîliğe göre hüküm, emir, misâl, berat, evkî, işân, menşur veya yarlık da denirdi. Çok defa da bu deyimler eşanlamda kullanılırdı. Osmanlı

diplomasisinde ferman formülü çok defa berat, hüküm gibi formüllerde olduğu gibi yedi esas unsuru kapsardı.

- 1 Ferman deyiminin belirtilmesi,
- 2 Fermanın gönderildiği kimsenin adının rütbe, derece ve sıfatlarının dua ve övücü formül ile söylenmesi,

III. Osman dönemine ait berat (diploma) konusu, ino-bahat ve civarındaki iskalelere uğrayan Roma İmparatorluğuna alt gemilerden sorumlu Tercüman Cıvı Tos-yo'nun vergilerden muaf tutulmasına ve uyması gereken şartlara dair.

3 Fermanın çıkarılmasının sebebi

4 Padişahın amaç ve isteğinin fermanın gönderildiği kişiye emrolunması,

5 Yapılması emrolunan işin açıklanması

6 Söz konusu olan işin yerine getirilmesi hususunda izhar olunan temenni,

7 Fermanın tarihi ve yazıldığı yer. Osmanlılarda fermanlar "divan" denilen bir tür gösterişli hat (yazı) ile yazılırdı. Tanzimat'tan (1839)'dan sonra, ferman çıkarılması önemli konularla sınırlandırılmış, yerini irade denilen buyruklara bırakmıştı.

YARIN

"Arşivler bilgi ve düşünce alışverişini sağlar"

Kültürel ilişkilerin birikim sonucu olduğunu söyleyen Binark:

"Arşivler, bilgi ve düşünce alışverişini sağlar"

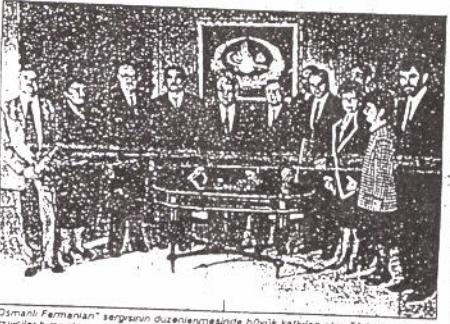
■ Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark, "Osmanlı Ferma-
manları" konulu serginin açılışında yaptığı konuşmada,
Makedonya'da uzun süren Osmanlı idaresinin kültür ve
medeniyetinin tesir ve izlerinin bugün de hâlâ sürmekte ol-
duğunu kaydetti.

Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark, "Osmanlı Ferma-
manları" konulu serginin açılışında yaptığı konuşmada, Makedonya'da uzun

kamuoyuna
luyumak
durumundadır"
şeklinde konuştu.

**SERGI GÜZEL BİR
DAYANIŞMANIN
ÖRNEĞİDİR**

Binark, şöyle devam
etti: "Türkiye ile
Makedonya
Cumhuriyeti Arşivi
arasında yapılan
işbirliği anlaşması
çerçevesinde,
Temmuz 1992'de

"Osmanlı Ferma-
manları" sergisinin düzenlenmesinde büyük katkılan olan Türk ve Makedon
arşivleri bir arada.

II. Mustafa dönemine ait beret. Konusu, Kupadaşı Kalesi muhafazası görevine sancı
Ebuşekir'in dönümüne, görevin oğlu Mustafa'ya verilmesine dair

süren Osmanlı
idaresinin kültür ve
medeniyetinin tesir ve
izlerini bugün de hâlâ
taşıyarak olduğunu
kaydetti. Binark,
"Osmanlı arşiv
belgeleri bölge
tarihinin yaşayan
canlı delilleridir.
Yeni kurulan
Makedonya
Cumhuriyeti,
tarihten miras aldığı
arşivleri ile kültür
zenginliğini ortaya
koyarak ve böylece
tarihi ve etnik
sınırları içinde
varoluşunun
temellerini dünya

■ İsmet Binark, "Türkiye ile Makedonya Cumhuriyeti Arşivleri arasında
yapılan işbirliği anlaşması çerçevesinde, Temmuz 1992'de Üsküp ve
Manastır'da bir Osmanlı ferma-
manları sergisi düzenlenmiştir" dedi

İsmet Binark,
Makedonya
Cumhuriyeti'nin ilk
tarihiyalarının başında,
Türkiye'nin gelişimini
belirli, Makedonya'ya
olan yakını işbirliği ve
dostluk
münasebetinin her
alanda gün geçtikçe
kuşvet ve önem
kazandığına değinen

Üsküp ve
Manastır'da bir
Osmanlı ferma-
manları sergisi
düzenlenmiştir.
Aradan çok uzun bir
zaman geçmeden,
Makedonya
Cumhuriyeti Arşivi
ile Başbakanlık
Devlet Arşivleri
Genel Müdürlüğü

tarafından bu defa
da İstanbul'da
ortaklaşa
düzenlenen bu sergi
güzel bir işbirliği,
dostluk ve
dayanışma örneği
olmaktadır.
Makedonya'da
yaşayan etnik
toplulukların, millî ve
dini hususiyetlerini

Osmanlı Devleti'nin
koruyucu şemsiyesi
altında günümüze
kadar taşıdıklarını ve
yaşattıklarını
kaydeden İsmet
Binark,
"Arşivlerimiz,
yüzyıllarca kadar
birliği yaptığımız
millîyetlerle, aynı
zamanda bütün

medeni dünya
millîyetleri ile bilgi
ve düşünce
alışverişine ve
kaynaşmaya
götürebilecek en
sağlam
kaynaklardır

Kültürel
münasebetlerimiz
dünden gelen
birliklerdir. Bizlere
de düşen bunları
daha da
geliştirmektir"
şeklinde konuştu.

BİTİRİ

Orta Doğu Gazetesi, 21 Kasım 1993

ZAMAN TUNELİ

Muhiddin NALBANTOĞLU

Belgelerle Türk Arşivleri

Dünya ülkeleri içinde herhalde, Türk devlet arşivleri kadar zengin kaynakla sahip bulunan ülke sayısı birkaç taneyi geçmez. Türk arşivleri yalnız bizim için değil, fakat yüzyıllarca bizim devletimizin yönetime altında bulunan çevre ülkeleri için de emsalsiz bir kaynak mahiyetindedir. Kaza, bu Türk devlet arşivleri Avrupa ülkeleri için de büyük bir kıymetli haldir. Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya vb. ülkelerin tarihini yazması bile bizim elimizdeki devlet arşivlerine başlamadan mümkün değildir. Kuşay komşumuz Rusya'ya gelinece; bu ülkenin toplam ömrünün üçte birini Türkiye ile savaşlarla geçirdiğine göre, Türk devlet arşivlerinin de bu ülke hakkında da milyonlarca belge bulunması doğaldır.

Türk arşivlerinden kimler yararlanıyor

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri artık yıllardır göçlü bir "genel müdürlük" durumundadır. Bu misyonuyla yakınlarda başlatıldığı ve büyük bir ciddiyetle sürdürüldüğü emsalsiz nesriyatı yapabilmektedir. Türkiye ve komşuları konusunda olduğu kadar, Türkiye dışındaki Türk toplulukları konusunda da çok kıymetli eserler yayınlamaktadır. Bunların teker teker tanıtılmasını gazetemizin asıl metninde yapacağız. Bunun için burada sözünü kesiyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri'nden yerli ve yabancı ilim adamları faydalanmaktadır. Bütün dünya ilim adamlarının tetkikine açık bulundurulmuş Türk arşivleri, araştırmacılar için eser yazmak konusunda

da ne kadar büyük bir boşluğu dolduracağını zaman göstermektedir. Bu arşivlerden yararlanarak eser veren Türk ilim adamlarının sayısı ise binleri bulmuş durumdadır. Devlet arşivlerinin yanında yine en az bu arşiv belgeleri kadar kıymetli bazı bulunan yazma kitapların bulunduğu dev kütüphaneler, Süleymaniye, Köprülü, Bayezid Devlet kütüphaneleri de araştırmacılara devlet arşivlerindeki belgeler yanında geniş bir kaynak oluşturmaktadır. Gerek bunlar ve gerekse Üniversite Merkez Kütüphanesi'ndeki koleksiyon-

lar ve Fatih'teki "Ali Emrî Etfendi"nin kurduğu şimdiki adıyla "Millet Kütüphanesi" araştırmacıların ilgisini beklemektedir. Kendisine başvuranları cevapsız bırakmayan bu dünyanın en zengin kitapları Türk küt-

üphanelerine ve Türk tarihine hizmet etmek isteyenlere her zaman bu imkânı vermekte devam etmektedir.

Bulgaristan'ın yağmaladığı arşiv belgeleri meselesi

Eskiden çok kötü bir adetimiz vardı. (Gerçi bu usul şimdi de devam ediyor ya, neyse) Bir evden kütüphane sahibi de olan bir büyük devlet ettiği zaman ilk satılan nesne de lama bu kütüphaneler-Okuyuşur. Hemen sahifaları boylayan emsalsiz yazma ve basma kitaplar, kapağın elinde kalırdı. Hatta pek çok yazarın

muzın müsvvedde durumundaki eserleri ve blyografisi için emsalsiz bir kaynak, niteliğindeki mektupları ve bütün arşiv, sahafalarda harac mezat satılırdı. Bu, kâdinden kurtulabilen pek az Türk aydını vardır. Onlar da kendi sağlarında kitaplarını devlet kütüphanelerine bağışlamak bahtı-

yarlığına kavuşanıdır. Türkiye'de, cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra Osmanlı'ya karşı büyük bir nefret yaratılmış ve devlet tarafından da resmî görüş olarak desteklenmiştir. Bu cömle-den olarak ders kitaplarında müt-

madiyen cumhuriyetin övülmesine karşılık padişahlık yönetiminin yerini dibine bastırıldığı günleri bizim talebeler günlerimizde rastlar.

İşte o dönemde, millî tarihinizin en sağlam belgeleri olan Osmanlı

tarihinin arşiv belgeleri okka İlye-luna Bulgaristan'a satılmıştır. Kağıt balyalar halinde arabalara yüklenirken rastgele bazı evrakın dinle-Türk tarihçisi İbrahim Hakkı Konyalı'nın eline geçmesi sonucunda

balanların kurtarılması sağlanmıştır. Şahmetli İbrahim Hakkı Konyalı'nın bu konuda epeyce makalesi olduğu gibi büyük çalışmaları da vardır. İşte şimdi Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çok değerli bir eser yayınlıyor bu meseleyi

gün ışığına çıkarmıştır. İsmet, Binar'ın yorumlamaz mesalsi ve arşivlerimizin değerli uzmanlarının katkısıyla meydana gelen bu değerli kaynağı tam ismi şudur:

"Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları" 600 büyük sahifeden oluşan bu değerli eserin Türk kütüphanelerine olduğu kadar tarihe karşı da büyük bir görevi yerine getirdiğine inanıyoruz. Eseri meydana getirenleri tebrik ediyorum.

TARİHDE BUGÜN

TÜRKİYE DIŞINDAKİ TÜRK VATANDAŞLARI
BİBLİYOGRAFYASI ÜZERİNE

Kemal KARAHAN

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü son yıllarda Türk Dünyası ile ilgili olarak yayınladığı belge ve bibliyografik yayınların paralelinde, güncelliği gide-rek artan bir konuda önemli bir eser daha yayınlamıştır.

"Türkiye Dışındaki Türk Vatandaşları Bibliyografyası" adlı eserin bibliyografik künyesi şöyle:

Türkiye Dışındaki Türk Vatandaşları Bibliyografyası= A Bibliography of Turkish Citizens Out of Turkey. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXIX, 187 s., (Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı yayın nu. 10)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ın proje yöneticisi olduğu, Genel Müdür Yardımcısı Zeki DİLEK, Dokümantasyon Daire Başkanı Musa OKUR ve Şube Müdürü İbrahim KARAE'ın gözetiminde, Reyhan DEMİREL tarafından hazırlanan Bibliyografya'nın sunuş bölümünde, konunun tarihi gelişimi ve bibliyografyanın muhtevası ile, hazırlanmasında takip edilen metod hakkında çeşitli bil-gilere yer verilmektedir.

İsmet BİNARK, eserin sunuş bölümünde ülkemizin ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamış yurtdışındaki vatandaşlarımızın büyük bir kısmının bugün işveren olduğunu ve bulundukları ülkelerin ekono-milerine sermaye ve yatırım olarak da katıldıklarını be-lirterek, şu hususları ifade etmektedir:

"Yurtdışındaki vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerde, bu etkinliklerinin yanı sıra, Türk imajı, Türkiye'nin tanıtılması ve ülkemizin menfaatleri istikametinde, müsbet rol oynamak gibi önemli görevleri de vardır.

Yurtdışındaki Türk vatandaşları, Türkiye'nin dışta tanıtılması için çok büyük bir potansiyel güttür. Konu uzun vadede ele alınırsa, Türkiye'nin dışta tanıtılması konusunda Türk vatandaşlarının, özellikle Türk işçilerinin ve onların çocuk ve torunları olan ikinci ve üçüncü neslin ne kadar önemli görevler üstleneceği çok açık bir şekilde ortadadır.

Devletimizin de, bu vatandaşlarımızın bil-gi seviyelerinin yükseltilmesi, kültürel kimliklerinin muhafazası, insanî, hukukî ve de-mokratik haklarının sağlanması ve yurtdışında istihdam olgusunun beraberinde getirdiği çeşitli problemlerin çözüme kavuşturulması konularında sorumlulukları bulunmaktadır.

Özellikle yurtdışındaki Türk işçileri, dış işçi göçü olan toplumlarda meslek hayatına uyum sağladıkları halde, genelde bir azınlığı teşkil etmektedirler. Toplumun eşit haklara

sahip bir üyesi olmadıkları gibi, o toplumu meydana getiren bir yabancı grup olarak da lâıyk oldukları statüye kavuşturulmamaktadırlar. Burada üzerinde du-rulması gereken husus, yurtdışındaki Türk işçilerinin bulundukları ülkelerde kültür taşıyıcı ve birleştirici grup olarak görülmediği gerçeğidir. Bunun sonucu olarak, Türk işçi aileleri birbirinden büyük farklılıklar gösteren iki kültür arasında boca-lanmaktadırlar.

Yurtdışındaki Türk işçilerinin, özellikle ikinci ve üçüncü neslin millî ve kültürel kimliklerinin, kıymet hükümlerinin korunması; bunlara ve daha sonra gelecek nesillere sahip çıkılarak, onların bulundukları ülkelerde asimile edilip kaybolmalarını önleyecek tedbir-lerin alınması bizzat üzerinde ısrarla durul-ması gereken en önemli konudur."

Türkiye dışındaki Türk vatandaşları konusunda yapılacak çalışmalara yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış olan bu bibliyografyada, 1984-1992 yılları arasında yayınlanmış yerli ve yabancı eserlere ait 943 adet bibliyografik künye ile T.C. Resmî Gazete'de bu süre içerisinde yayınlanan 153 adet mevzuat yer almış olup, bibliyografya şu bölümlerden meydana gelmektedir:

1. Müracaat eserleri, 2. Kitap, rapor, tebliğ ve makale türü dokümanlar, 3. Mevzuat türü dokümanlar, 4. Dizin-ler.

Müracaat eserleri bölümünde; bibliyografyanın hazırlanmasında konu ile ilgili olarak ulaşılabilen müracaat eserlerine yer verilmiştir.

Kitap, rapor, tebliğ ve makale türü dokümanlar bölümünde ise, bibliyografik künyeler; Türkiye dışındaki Türk vatandaşları (genel), hukukî durum ve problemler, ekonomik durum, sosyal durum, anayurda dönüş ve uyum başlıkları altında alfabetik olarak verilmiştir.

Mevzuat türü dokümanlar bölümünde konu ile ilgili olarak T.C. Resmî Gazete'de yayınlanan Kanunlar, Ba-kanlar Kurulu Kararları, Milletlerarası Antlaşmalar ve Sözleşmeler, Kanun Hükümünde Kararnameler sıra numarasına göre, Tebliğler ve Yönetmelikler ise kronolojik olarak yer almıştır.

Dizinler bölümünde; yazar adları ve konu dizinleri bu-lunmaktadır. Yazar adları dizini, yazar soyadlarına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir. Konu dizininde bib-liyografik künyelerin ihtiva ettiği konular ile künyelerde geçen önemli terimler alfabetik olarak verilmiştir. Konu ve yazar dizininde verilen numaralar, bibliyografik künyelerin sıra numarasıdır.

Bibliyografyanın, Türkiye dışındaki Türk vatan-daşları konusunda yapılacak çeşitli çalışmalarda araştırmacılara yardımcı ve yararlı olmasını ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün benzeri çalışmalarını sürdürmesini dileriz.

Başbakanlık Devlet Arşivleri, yayın faaliyetlerine devam ediyor :

Tozlu raflardan kurtulan belgeler

Türkiye Gazetesi, 21 Aralık 1993

Arşivlerde tasnif edilen fakat araştırmacıların hizmetine sunulamayan belgeleri kitaplaştıran Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yayımlarına devam ediyor.

ÖZCAN ÜNLÜ

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, ülkemizdeki dokümanlar belge konusunda araştırmacıların ihtiyaçlarını karşılamak için tasnif ve kitap yayımlama çalışmalarını sürdürüyor.

Osmanlı Devleti'ne ait arşiv belgelerinin kolleksiyonlar halinde yayınına planlayan Genel Müdürlük, aramızda kan bağı bulunan ve bir asra yakın süredir aslı köklerinden, kültür değerlerinden ve tarih suurundan uzaklaşmış ve besine maruz kalmış olan Türk Cumhuriyetleri'ne ve onların yaşadıkları coğrafyaya öncelik tanıyor.

■ Yayımladığı 50'ye yakın kitapla yerli ve yabancı araştırmacıların ihtiyaçlarını karşılayan Genel Müdürlük, arşiv belgelerinin tasnifine de büyük önem veriyor. Yayımlanan kitaplar, Osmanlı Devleti'nden günümüze bölgemizdeki bazı problemler hakkında da ipuçları veriyor

Bugüne kadar, arşivlerin ve kütüphanelerin tozlu raflarında kalan birçok konuyu kitaplaştıran Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, özellikle, Bulgaristan'a 1930'lu yıllarda hurda kâğıt fiyatına satılan değerli evrakların akıbeti, nasıl sağıldığı ve bugünkü durumları hakkındaki nesneleri ile dikkat çekti. Bundan başka, özellikle

Türkiye'yi çevreleyen sınırların dışında bulunan ve bir zamanlar Osmanlı topraklarına dahil olan coğrafyaya (Musul, Kerkük, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Bulgaristan...) ait arşiv belgelerinin, yazışmaların ve anlaşmaların yer aldığı kitaplar da ilgi görüyor.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün önümüzdeki yıllar-

ra yayımı olduğu yayın programı da önemli dosyalarla dolu. Divân-ı Humâyûn'da hazırlanan ve ilan edilen fermanlar ile beratların tarih sırasına göre yer aldığı "Divân-ı Humâyûn Sicilleri"ni programına alan Genel Müdürlük, Divân-ı Humâyûn toplanışlarında istisare edilen iç ve dış meselelere ait Muhimmine Defterleri üzerinde çalışmalarına başladı.

"DEFTER-İ HAKANİLER"

Osmanlı Devleti'ne ait ülkelerin sosyal, demografik ve ekonomik tarihine ait bilgilerin, o ülkelerdeki insanlardan alınacak vergilerin ve o ülke sınırları içindeki asker, mali ve idari bilgilerin yer aldığı "Defter-i Hakanîler"i de yayın programına alan Genel Müdürlük, ilk olarak, "438 Numaralı Tapu Tahrir Defteri"yle çalışmalarına başladı. 815 sayfa olan bu defterde Kutahya, Afyon, Sultanianu, Hamid, Ankara, Bolu... illarının sınırları yer alıyor.

Yapılması düşünülen çalışmaların birisi de, 2. Abdülhamid'in Zabitçe Nazım-ı Nâzım Paşa'nın, Emnenin'in tevkil ve faaliyetlerine dair belgeleri hazırlayıp Patışah'a sunduğu iki ciltlik rapor.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Bihark, yurt dışında bulunan bazı Osmanlı arşiv belgelerinin de incelenerek, katalog halinde hazırlanması veya birer nüshasının Türkiye'ye getirilerek muhafaza altına alınması çalışmalarına da sürüyor.

YAYIMLANAN KİTAPLARDAN BAZILARI

Osmanlı Fermanları, Osmanlı Devleti ve Kaftasya, Türkiye'nin ve Kırım Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri, Bosna-Hersek ile İlgili Arşiv Belgeleri, Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri, Musul-Kerkük ile İlgili Arşiv Belgeleri, Arşiv ve Arşivçilik, Bibliyografyası, Cumhuriyet Döneminde Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılmış Çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivleri Türk Arşivinin Kısık Tarihçesi, Bulgaris-

tan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Döneminde Arşiv Çalışmaları, Enformasyon Büteni (iki cilt), Türkiye-Avrupa Topluluğu Bibliyografyası, Basında-Dış Türkler, Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası, İç ve Dış Basında Karabağ Olayları, Bosna-Hersek Bibliyografyası, Atatürk ile İlgili Arşiv Belgeleri, Osmanlı-Türk Diplomatıkası El Kitabı, Milli Enformasyon Sistemlerinde Arşiv ve Belge Yönetiminin Rolü, Arşiv Otomasyonuna Giriş, Arşiv Belgelerinin Korunması Konusunda Temel Bilgiler...

Başbakanlık Devlet Arşivleri yayın faaliyetlerine devam ediyor:II

Yurt dışındaki Osmanlı belgeleri

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark, yurt dışındaki Osmanlı dönemine ait eserlerin fotokopi ve mikrofilmlemini Türkiye'ye getirmek için çalışmalarını sürdürüyor

ÖZCAN ÜNLÜ

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Asya, Afrika ve Avrupa'da altı asırdan fazla hüküm sürmüş olan Osmanlı Devleti'nin dağılmasından sonra, bu topraklar üzerinde bulunan ülkelerdeki kültür değerlerinin gününgele korunması için yoğun çaba sarf ediyor.

"Milletlerarası Arşiv Konseyi"ne üye olan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yurt dışında bu amaçla düzenlenen kongrelerde de Osmanlı arşivlerinin önemi ve zenginliğini anlatıyor ve bu konuda vesilli eserler yayınlıyor.

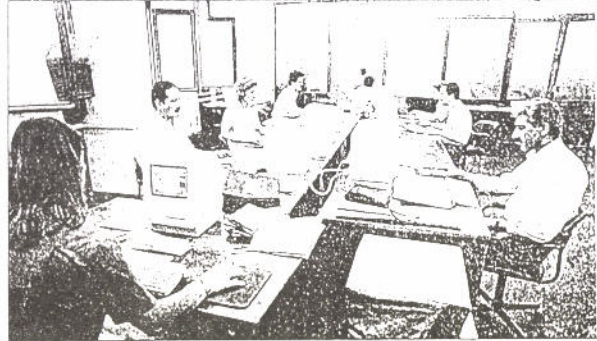
1992 ve 1993'ün ilk yarısında Makedonya, Azerbaycan, Romanya, Bulgaristan ve Macaristan'da Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark'ın da katıldığı bir heyet ziyaretlerde bulundu ve bu ülkelerle, sınırları içinde olan Türk kültür değerleri ve Osmanlı dönemine ait belgeler hakkında işbirliği anlaşmaları imzalandı. Bu anlaşmalara göre ortak çalışma yapılan ülkeler şunlar:

Makedonya: Osmanlı Arşivi tarafından görevlendirilen bir heyet, 1991 yılı içinde Makedonya arşivlerinde bir çalışma yaptı. Bu çalışmada 104 adet Manastır Kadıgibi Sicil Defteri'nin mikrofilmli, Osmanlı dönemine ait ferman, berat, buyruğu ve vakfiyelerden meydana gelen 365 belgenin mikrofilmli, Osmanlı dönemi mahallî idarelerine ait (Kalkandelen, Köprücü, Kumanova, Üsküp v.b.) yirmi idare merkezinin belgelerinden meydana gelen 6 bin 250 adet belge fotokopisi Türkiye'ye getirilerek araştırmaçıları istifadesine sunuldu. Bu anlaşmalar çerçevesinde Makedonya'da "Osmanlı Fermanları Sergisi", Türkiye'de de "Osmanlı Fermanları ve 10. Yüzyıldan Günümüze Makedonya Sergisi" açıldı.

ÖNEMLİ ANLAŞMALAR YAPILDI

Azerbaycan: 1992'de Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark'ın başkanlığında bir heyet Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün daveti üzerine Azerbaycan'a giderek, iki ülkeyi ilgilendiren arşiv belgeleri hakkındaki bir görüşme anlaşması imzalandı. Türkiye'de yayımlanan "Dış Türkler Bibliyografyası, Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Husukları Arasındaki

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalarla, Osmanlı dönemine ait arşiv belgelerinin mikrofilm, fotokopi ve katalogları Türkiye'ye getirilecek. Arşivlere bağlı bir heyet bu konuda Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Azerbaycan gibi ülkelerle protokol anlaşması imzaladı.

Arşivlere gelen belge, bilgi ve dokümanlar son sistem bilgisayarlarla tasnif ediliyor ve kullanıma hazır hale getiriliyor.

Munasebetlere Dair Arşiv Belgeleri" ve "İç ve Dış İslamda Karabağ Olayları" isimli eserler de Azerbaycan'a gönderildi ve bu ülkede büyük ilgi gördü.

Bulgaristan: Bulgaristan Cumhuriyeti Balkanlar Konseyi Arşiv Genel Müdürlüğü ile imzalanan anlaşmada en önemli maddeyi, 1931 yılında Londra'da kabul edilerek Bulgaristan'a satılan 1 milyonun üzerindeki Osmanlı dönemi arşiv malzemesinden birer suretin ülkemize getirilmesi oluşturmaktadır. Bunun dışında Türkiye ve Bulgaristan arşivlerinin tekniği ve tecrübe konusunda birbirlerine yardımcı olmaları ve karşılıklı sergiler düzenleyerek iletişim

deki eserlerin tanıtımını da amaçlanmıştır.

Romanya: Romanya'da bulunan Osmanlı vesikalarının birer müşahhasını Türkiye'ye getirilmesi için iki ülke yetkilileri arasında Bakurey'de bir protokol imzalandı.

Macaristan: İki ay önce Macaristan'da giden Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir heyet, Macaristan'da bulunan Osmanlı dönemine ait belge örneklerinin getirilmesi yolunda görüşmeler yapıp, Heyet, Avusturya'nın Macaristan'dan ayrıldıktan sonra ilkesine göre olduğu belgelerin de bir kataloğu Türkiye'ye getirdi.

Musul Kerkük ile ilgili arşiv belgeleri kitap haline getirildi

Musul-Kerkük'te Türk damgası

Musul-Kerkük ile ilgili arşiv belgeleri (1525-1919), T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 11, Ankara, 1993, XXXVI+734 s.

Üç kıtanın kavşağında bulunan Ortadoğu, büyük medeniyetlerin gelişip yayıldığı bir bölgedir. Bu özelliğinden dolayı tarihin her döneminde kavimlerin ve kültürlerin üstünlük mücadelelerine sahne olmuş olan ve bölgenin en önemli merkezlerinden biri konumunda bulunan Musul-Kerkük, geo-stratejik yönü itibarıyla bu mücadeleleri kendi bünyesine çekmiş ve yaşamıştır.

Doğal olarak nizam-ı alem davasının mücadelesini veren Türk milleti, Ortadoğu'da yüzyıllarca devam edegelen kaos ve bunalımı ancak oralara sahip olmakla sona erdirebilirdi. Nitekim doğudan batıya genişleyen Türk fütühat hareketi Musul-Kerkük dahil bu ün Ortadoğu'yu ve Anadolu'yu birer **Türk yurdu haline getirmiştir**. Bin yılı aşkın tarih trendi içinde hiçbir Türk devleti ne Musul-Kerkük'süz bir Anadolu ve ne de Anadolu'suz bir Ortadoğu düşünmemişlerdir. Bu bölgeleri birbirinden kopmaz bir bütün olarak görmüşlerdir. Nitekim misak-ı milli sınırları çizilirken Musul-Kerkük bölgesi de bu siyasetin bir devamı olarak bu sınırlar içine dahil edilmiştir.

Muhtelif entrikalar neticesi elimizden çıkan Musul-Kerkük'te hâlâ kanımızdan, dinimizden milyonlarca insanımız büyük güçlükler ve si-

kıntılar içinde hayat-memat mücadelesi vermektedir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, bölgede yaşayan mazlum halkımızın insanî hak ve hürriyetlerini elde etmede verdikleri mücadeleyi kamuoyuna duyurarak meseleyi siyasi platforma oturtmak, ayrıca tarih süreci ve özellikle Osmanlı Devleti idaresi altında bulunduğu zaman içindeki etnik, dini, sosyolojik durumuyla devletin bölge halkına davranışı, götürdüğü hizmetleri gözler önüne sermek ve

çok değişik ve girift etnik yapıya sahip bölgede yüzyıllar boyu iç barışın ve istikrarın devamının Türk devlet ahlakının ve geleneğinin yansıması olarak gördüğünü ifade etmektedir.

Devletler arası mücadelesi çerçevesi içinde Musul-Kerkük'ün durumunu da değinilen "Sunuş'ta özellikle İngiltere ve Fransa'nın bölgedeki faaliyetlerinden söz edilmektedir.

Musul-Kerkük'ün elimizden çıkış serüveninde anlatıldığı

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Musul-Kerkük ile ilgili 'Arşiv Belgeleri' başlığı adı altında, muhtelif entrikalarla elimizden çıkan Musul-Kerkük'te yüzyıllar boyu Türk devlet ahlakının nasıl işlediğini, yönetim tarzını ve devlet-halk ilişkilerinin yanı sıra, ne Musul-Kerkük'süz bir Anadolu, ne de Anadolu'suz bir Musul-Kerkük'ün düşünülmemeyeceğini belgelerle araştırmacıların hizmetine sundu.

ilim dünyasını bilgilendirmek gayesiyle Musul-Kerkük ile ilgili arşiv belgelerini kitaplaştırarak yayınlamayı uygun görmüştür.

Meydana getirilen eser, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binark, Genel Müdür Yardımcısı Necati Gültepe ve Osmanlı Arşivi Daire Başkanı Necati Aktaş'ın yönetim ve gözetiminde Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personelinin teşkil olunan bir heyet tarafından hazırlanmıştır.

Eser Başbakanlık Müsteşarı Dr. Yücel Edifin Türkçe ve İngilizce "Önsöz"yle (s.V-VIII) başlamaktadır. Sn. Edif, bu yazısında, bölge üzerinde Osmanlı Devleti'nin yönetim tarzını, devlet-halk ilişkilerinin ne şekilde vucut bulduğunu,

yazıda ayrıca kitap hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

Eser üç ana bölüme ayrılmıştır. Birinci ana bölümü oluşturan "Giriş" (s.1-55) kısmında Musul vilayetinin coğrafi konumu, idari ve nüfus yapısı, İslam fethinden önceki tarihinden başlayarak İslam fethi ve Türklerin hakimiyetine geçmesi ile beraber bölgede kurulan Türk idareleri, Osmanlı yönetimi altındaki tarihi ile İngilizler tarafından işgali ve elimizden çıkışı geniş ve etraflı bir şekilde anlatıldıktan sonra kitapta yer alan belgelere dayanılarak genel bir değerlendirilmeye de yer verilmiştir.

İkinci ana bölüm iki kısımda ele alınmıştır. Birinci kısımda

(s.59-409) belgelerin özet ve transkripsiyonu yer almaktadır. Yayımlanan belgelerin ilk dördü çeşitli tarihlere ait Musul kanunnameleridir. Daha sonra yeralan 92 belgede ise bölgede çıkarılan madenlerin arama ve işletilmesi, buradaki çeşitli ırk ve dinlere mensup insanların nasıl bir arada yüzyıllar boyu istikrar içinde yaşamalarının sağlandığı, Devlet-i Aliyye'nin hiçbir ayırım gözetmeden bu milletlere götürdüğü hizmetler (eğitim, bayındırlık vs.) devlete tabi olmak istemeyen ve halkın huzurunu bozan feodal ve başı bozuk toplulukların itaat altına alınmasında izlenen siyaset, göçebe aşiretlerin yerleşik hayata döndürülmeleri ve bunlara toprak, para ve malzeme tahsisine ilişkin eğitimleri için mektepler açılması yanında iskânları esnasında aşiret mensuplarının devlete olan bağlılıklarını zedeleyecek hareketlerden kaçınılması, gelir sahiplerine konulan vergilerin adil olması, gayri-müslim tebeâ arasında zuhur eden birtakım ihtilafların çözüme bağlanması, idari mekanizmanın ıslahı ve yapılan değişiklikler, tayin edilen idarecilerin seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar, emperyalist devletlerin bölgedeki yeraltı kaynaklarını ele geçirmek için etnik çatışmaları başlatmaları ve körüklemeleri, özellikle İngiltere'nin bu yöndeki faaliyetleri, halkın Devlet-i Aliyye'ye olan bağlılıklarını göstermeleri, İngiliz ve işbirlikçilerine karşı silahlı isyanları vs. konuları ihtiva etmektedir.

DİZİ YAZI VE GÖRÜŞLER

10 OCAK 1994 PAZARTESİ

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün, yeni büyük hizmeti olarak MUSUL-KERKÜK İLE İLGİLİ ARŞİV BELGELERİ (15.25.1919)'nin birinci cildi, Ekim 1993, ikinci cildi de 5 Ocak 1994'te, sayın Binark'ın, nazik ithafları, imzaları ile geldi.

Baştan tırnağa altın belgelerdir. Denilebilir ki, bunlar bilinmedikçe Irak'ı, Kuzey Irak'ı, hattâ bizim Güneydoğu'yu doğru dürüst anlamamız imkânsızdır. 750'er sayfalık, müthiş belgelerle dolu bu kitaplara, daha ilk bakışta, Batılı devlet ve casusların, daha 18. yüzyıllardan itibaren, bizim o topraklarda nasıl menfi faaliyet gösterdikleri, Osmanlı devleti'nin ise bu ajan faaliyetlerini büyük ölçüde takip ettiği görülüyor. Bu konulara, eserli okudukça döneceğim.

Bugün ise (Daha önce bahsettiğim) "Bulgaristan'a satılan evrakın geri getirilmesi" gibi bir zaferden söz edeceğim. Bu millî başarıyı anlatan metnin bazı bölümlerini size başarıların kaleminde sunacağım. Bu mutlu teşebbüsün öncüleri sıfatıyla Başbakanlık Müsteşarı sayın Dr. Yücel Edil ile Devlet Arşivleri Genel Müdürü sayın İsmet Binark'ı tebrik ediyorum.

1931'de okuyula Bulgaristan'a sattığımız çok değerli tarihî evrak hazineleri-

GÜN IŞIĞINDA

AHMET KABAKLI

Bulgaristan'a Satılan Arşivlerimiz Kurtarılıyor

mizin macerası şöyledir.

"1931 yılında, asla affedilmesi ve unutulması mümkün olmayan bir gaflet neticesi, dünya arşivcilik tarihinde bu konuda tek örnek olarak millî kütür ve şurdan habersiz bir iki kişinin gayretiyle Bulgaristan'a hurda kâğıt olarak satılmıştır.

Bilâhare, Bulgaristan'a satılanların hurda kâğıt değil, tarihî arşiv malzemesi olduğu anlaşılmış, Muallim Cevdet ve tarihçi İbrahimî Hakkı-Konyalı'nın hâdisenin üzerine giden neşriyat ve müdâhaleleri neticesi, işâ'el konulmuş ve satılan evrak diplomatik yoldan geri istenmiştir.

..... (1993'te Sofya'da, İsmet Binark imzasıyla bir işbirliği protokolu imzalanıyor. Sonra ilgilî uzmanlar, 1993'ün son günlerinde, Sofya'da incelemler yapıyorlar). 15 günlük bu tetkikler sonunda aşağıdaki tesbitler yapılmıştır: Bulgaristan'a satılan belgelerin sayısı 1,6 milyondur.

Belgelerin 15 ve 19. Yüzyıllar arasında, altı tîmer, zeâmet, vakıf, ahkâm, emîr, fîret, tersâne, yenîçeri ve sipahî ocakları vs. konularını ihtiva ettiği, bunların arasında erken döneme ait önemli defterler bulunduğu görülmüştür. İlk sayfalarının fotokopileri verilen ve Türkiye'de benzeri olmayan 1455 yılına

ait Bursa'daki Orhan Gazi Vakıfları defterleri bunlar arasında yer almaktadır. Bu defterde Fatih döneminin ünlü bilginlerinden Molla Yegân ve Şemseddin Molla Güranî'nin, Orhan Gazi Medresesi'nde ders okuttukları görülmektedir.

Tamamının mikrofilmleri temin edilinceye kadar bu çalışmalar sürdürülecektir. Kıymetli dokümanları ihtiva eden bu defterlerin tab edilip kataloğa geçirilerek araştırmaya açılma çalışmaları hızla sürdürülmektedir.

..... Yapılan çalışmalar sırasında, 1931 yılında hurda kâğıt olarak satılan belgelerin dışında, Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerine ait 200 adet şer'îye sicillî ile Balcanların en büyük ve eski manastırı olan Rila Manastırı'nda Osmanlı dönemine ait 18'li padişah fermanı olmak üzere 76 adet belgenin varlığı tesbit edilmiştir. Rila Manastırı'ndaki belgelerin en önemlisi ve eski tarihli Fetret döneminde, 1402 yılında Yıldırım Beyazid'in oğlu Süleyman Çelebi tarafından bu manastırın korunması için verilen fermanıdır.

..... Yapılan temaslarda Bulgar ilim adamı ve tarihçilerinin Bulgar tarihini yeniden yazma çalışmalarında Osmanlı dönemi arşiv malzemesinden mutlaka yararlanmak arzusunda oldukları görülmüştür."

1931 yılında Bulgaristan'a hurda kağıt fiyatına satılan evraklar geri getiriliyor

Osmanlı Arsivi'ne iade-i itibar

ÖMER SAHİN

ANKARA (ZAMAN) Tarih ve kültür hazinelerimize yapılan ayıplardan birisi emzileniyor. 1931 yılında Bulgaristan'a hurda kağıt fiyatına satılmış evraklar Türkiye'ye geri getiriliyor.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

İsmet Binar, Bulgaristan ile imzalanan "İçişleri

Prokolu" çerçevesinde 1931 yılında hurda kağıt fiyatına Bulgaristan'a satılan ve Osmanlı hakimiyeti döneminde o-

rada kalan evrakların mikrofilm ve fotokopilerini talep ettiklerini, 22 ekimlerinde ve para karşılığında 22 bin sayfa defterin mikrofilmünün para mukabilinde geri alındığını söyledi. Binar,

geri kalan evrakların peyderpey Türkiye'ye getirileceğini kaydetti.

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

balama son sayısında yer verdi. Dergide yer alan bilgilere göre, Osmanlı arşiv döneminin önemli kimselerinin bir bölümü 1931 yılında, "milli kültür ve guardan habersiz" insanlarda hurda kağıt fiyatına satılmış evraklar "iade-i itibar"la Türkiye'ye geri getiriliyor.

BÜYÜK GAFLET

Büyük gaflet sonucu 1931 yılında Bulgaristan'a hurda kağıt fiyatına satılan Osmanlı dönemi arşiv malzemesi,

Türkiye'ye geri getiriliyor. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binar, Bulgaristan ile imzalanan "İçişleri Prokolu" çerçevesinde

Bulgaristan'a satılan ve Osmanlı hakimiyeti döneminde orada kalan evrakların

mikrofilm ve fotokopilerini talep ettiklerini, 22 ekimlerinde ve para karşılığında 22 bin sayfa defterin mikrofilmünün para mukabilinde geri alındığını söyledi. Binar,

geri kalan evrakların peyderpey Türkiye'ye getirileceğini kaydetti.

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

Necati Aktaş ile Şube Müdürü Seyit Ali Kahrarman, 15 gün süre ile Bulgaristan'da incelemelerde bulundular. Yapılan tetkikler sonucunda, belgeleri Bulgar hükümetinin değil, Sofya vakıflarında faaliyet gösteren Berger Kağıt Fabrikası'nın kağıt hamuru yapmak üzere satın aldığı ortaya çıktı. Araştırmacı Panço Dorev'in tesbiti üzerine Bulgar hükümetinin Berger firmasının satın aldığı evraklara el koyduğu ve şu anda bulunduğu Kiri ve Medoly Milli Kütüphanesi'nin Şarkiyat Şubesi'nde muhafaza altına aldığı, anıtların sonucunda belirlendi.

HAZİNESİ BELEGELER

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından 15 gün süre ile yapılan incelemeler sonucu şu tesbitler yapıldı:

Belgeler, 15 ve 19. yüzyıllar arasında ait tımar, zamest, vakıf, ahkâm, ehli-hıraf, tersane, yençeri ve sipahi ocakları gibi konuların içeren önemli defterlerden oluşuyor. Türkiye'de benzeri olmayan

belgenin varlığı tesbit edildi.

1931 yılında hurda kağıt fiyatına satılan evrakların mikrofilm ve fotokopilerini talep ettiklerini, 22 ekimlerinde ve para karşılığında 22 bin sayfa defterin mikrofilmünün para mukabilinde geri alındığını söyledi. Binar,

geri kalan evrakların peyderpey Türkiye'ye getirileceğini kaydetti.

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

1455 yılına ait Bursa'daki Orhan Gazi Vakıfları defteri de bunlar arasında yer alıyor. 714 defterden oluşan ve kronolojik sıra takip eden defter grubu fonu takriben 1 milyon belgeyi ihtiva ediyor.

NADİDE BELEGELER

Bulgaristan'a hurda kağıt olarak satılan belgeler, 15 ve 19. yüzyıllar arasında ait tımar, zamest, vakıf, ahkâm, ehli-hıraf, tersane, yençeri ve sipahi ocakları gibi konuların içeren önemli defterlerden oluşuyor.

1455 yılına ait ve Türkiye'de benzeri bulunmayan Bursa'daki Orhan Gazi Vakıfları defteri de satılan evraklar arasında yer alıyor.

Bunların dışında, Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerine ait 200 adet geriyeye acılı ile 18'i padişahı fermanı olmak üzere toplam 76 adet belgenin varlığı tesbit edildi.

1931 yılında hurda kağıt fiyatına satılan evrakların mikrofilm ve fotokopilerini talep ettiklerini, 22 ekimlerinde ve para karşılığında 22 bin sayfa defterin mikrofilmünün para mukabilinde geri alındığını söyledi. Binar,

geri kalan evrakların peyderpey Türkiye'ye getirileceğini kaydetti.

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

Henüz tasnif edilmeyen 500 bin civarında belge bulunuyor. Belge ve defterlerin tamamının 1.5 milyon civarında olduğu tesbit edildi.

Onbeş günlük inceleme sonucunda değişik fonlardan 1518, yüzüden ra ait olmak üzere 10570 poz, 21140 sayfa tutan 113 defterin mikrofilm alındı. Ayrıca, defter fonuna ait fişlerin tamamının kopyaları alındı.

1931 yılında hurda kağıt fiyatına satılan evrakların mikrofilm ve fotokopilerini talep ettiklerini, 22 ekimlerinde ve para karşılığında 22 bin sayfa defterin mikrofilmünün para mukabilinde geri alındığını söyledi. Binar,

geri kalan evrakların peyderpey Türkiye'ye getirileceğini kaydetti.

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

HURDA FİYATINA SATILAN

"MİLLİ HAFIZA"

Ayık olarak yayınlanan Türk Yurdu dergisi, evrakların Bulgaristan'a satılışı ve geri getirilme ça-

KİTAP TANITMA

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN YAYINLADIĞI BİR "REHBER" ÜZERİNE

Halil İbrahim BEREKETLİOĞLU

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, devam eden yoğun faaliyetleri içerisinde, yerli ve yabancı araştırmacılar için bir rehber olan, önemli bir eser daha yayınlamıştır.

"Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü" adlı eserin bibliyografik künyesi şöyle:

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993.- X, 91 s. : mk. res, - (T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın nu: 2).

Bu rehber; Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde hazırlanmıştır.

Bu kıymetli rehberin Sunuş bölümünde Devlet Arşivleri Genel Müdürü Sayın İsmet BİNARK, Türk Arşivlerinin önemine değinmiş, "Günümüzde, çeşitli milletlere mensup araştırmacılar, kendi milli arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için başta Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi olmak üzere, Türk arşivlerinde araştırma yapmak mecburiyetini duymaktadırlar." sözleri ile de çeşitli milletler mensup birçok araştırmacının Türk arşivlerine duyduğu ilgiliyi belirtmiştir.

Gerçekten de, üç kuta üzerinde, çok geniş bir coğrafyada hükümler olmuş Osmanlı Devleti'nden, Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal eden zengin arşiv malzemesi yalnız Türkiye için değil, bugün müstakil devlet kurmuş çeşitli milletlerin milli ve ortak tarihlerinin tespitinde ve yazılmasında başvurulacak tek kaynaktır. Özellikle bütün Balkan, Akdeniz Kuzey Afrika ve Arap ülkelerine ait ilk elden tarihi kaynaklar Osmanlı arşivlerindedir. Osmanlı Arşivi'ne, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin

Türk Dünyası Araştırmaları, Şubat 1994

doğuşunu, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları ve elde edilen neticeleri gösteren Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi de ilâve edilecek olursa, Türk arşivlerinin zenginliği, önem ve değeri ortaya çıkar. Osmanlı Devleti'nden intikal eden en önemli ve zengin arşiv malzemesi bugün Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndadır.

Yukarıda kısaca önem ve değeri anlatılan Türk arşivleri ile ilgili tanıtıcı bir broşür olan "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü" adlı bu rehber, yerli araştırmacılar için olduğu kadar, yabancı araştırmacılar için de başvurulacak bir kaynak hüviyetini taşımaktadır.

Bu eserin, Türkçe yanında, dünya dilleri arasında yaygın olarak kullanılan ve uluslararası nitelik taşıyan İngilizce, Fransızca ve Arapça olarak yayınlanması, yabancı araştırmacılara Türk arşivlerinin tanıtılması ve çalışmalarında kolaylık sağlaması bakımından ayrıca önem taşımaktadır.

Broşürde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri, teşkilât yapısı, bu Genel Müdürlüğe bağlı İstanbul'da bulunan Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; Ankara'da bulunan Cumhuriyet Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıkları kısaca tanıtılmakta, çalışma saatleri, haberleşme adres ve telefonları belirtilmektedir. Ayrıca, Daire Başkanlıklarında yapılacak araştırma ve incelemeler, verilen diğer hizmetler ile Devlet Arşivlerinde araştırma ve inceleme yapacak yerli ve yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin tâbi olacakları esaslar hakkında bilgiler verilmektedir. Bu bilgiler broşürde, sırasıyla Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olarak yer almaktadır.

Yerli ve yabancı araştırmacıların büyük ölçüde yararlanacakları bu rehber, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İvedik Caddesi Nu: 59 Yenimahalle/ ANKARA ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ticarethane Sokağı Nu: 12 Sultanahmet/İSTANBUL adreslerinden 20.000.- (yirmi bin) TL. karşılığında temin edilebilir.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, yoğun faaliyetler içinde bulunan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün ilim âleminde büyük ilgi uyandıran bu çalışmalarından dolayı, başta Genel Müdür Sayın İsmet BİNARK olmak üzere tüm emeği geçenleri tebrik eder, bu yararlı çalışmalarının devamını dileriz.

BULGARİSTAN'A SATILAN EVRAK GERİ GETİRİLİYOR

Arşivin, bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu idrâk eden ceddâdımız, bunun içindir ki, kurduğu arşiv teşkilâtına 'Hazine-i Evrak' adını vermiştir.

Arşivler bir ülkenin tapu senedi, bir milletin kimliği, hâtırâtı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne ve bugününden yarınlara bağlayan temel dayanağıdır.

1931 yılında, asla affedilmesi ve unutulması mümkün olmayan bir gaflet neticesi, dünya arşivcilik tarihinde bu konuda tek örnek olarak, çoğu maliyeye ait Osmanlı dönemi arşiv malzemesi, milli hâfizamızın bir bölümü, sorumsuz, milli kültür ve şuurdan habersiz bir iki kişinin gayretiyle Bulgaristan'a hurda kâğıt olarak satılmıştır.

Bilâhare, Bulgaristan'a satılanların hurda kâğıt değil, tarihi arşiv malzemesi olduğu anlaşılmış, Muallim Cevdet ve tarihçi İbrahim Hakkı Konyalı'nın hâdisenin üzerine giden neşriyat ve müdâhaleleri neticesi, işe el konulmuş ve satılan evrak diplomatik yoldan geri istenmiştir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan "Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları, (Ankara-1993)" ad ve tarihli eserde, Türk arşivcilik tarihinin bir dönemine ait perde aralanmış ve Bulgaristan'a satılan evrak konusu birinci el orjinal kaynaklar ve belgeler ışığında incelenmiştir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Bulgaristan Cumhuriyet Bakanlar Konseyi Arşiv Genel Müdürlüğü arasında 19.2.1993 tarihinde Sofya'da, 1993-1994 yıllarını kapsayan bir 'İşbirliği Protokolü' imzalanmıştır. Bu protokolü, Türkiye Cumhuriyeti adına Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK imzalamıştır.

Bu protokolün Sinci maddesi gereğince, Bulgaristan Bakanlar Konseyi Arşiv Genel Müdürlüğü'nün daveti üzerine, 29.11.1993-13.12.1993 tarihleri arasında 15 gün süre ile Osmanlı Arşivi Daire Başkanı Necati AKTAŞ ile Şube Müdürü Seyit Ali KAHRAMAN, 1931 yılında Bulgaristan'a hurda kâğıt olarak satılan, aslında 15. ve 19. yüzyıllar arası Türk tarihinin birinci el kaynak malzemesi olan arşiv belgelerinin miktar, muhteva, saklanma şekli ve tasnif durumlarını tespit maksadıyla Bulgaristan'a gönderilmiştir.

Bulgaristan'da yapılan tetkikler sırasında belgelerin Bulgaristan'a intikali ile ilgili yeni bilgiler edinilmiştir. Bulgaristan Bilimler Akademisi Başkan Yardımcısı ve Osmanlı Tarihçisi Prof. Dr. Vera Mutaftçıyeva'dan alınan bilgilere göre; 1931 yılında hurda kâğıt niyetiyle satışa çıkarılan belgeleri Bulgaristan hükümeti değil, Bulgaristan'da Sofya yakınlarında Kostaneç kasabasında faaliyet gösteren ve İsviçreli Berger ailesine ait Smece Berger Kâğıt Fabrikası kâğıt hamuru yapmak üzere satın almıştır. Bu satışla ilgili Türkiye gazetelerinde çıkan haberler üzerine, Bulgaristan Konsolosluğu'nda görevli ve 1928-1929 yıllarında Hazine-i Evrak'ta araştırma yapan Panço Dorev, gelen malzemenin hurda kâğıt olmayıp, tarihi kıymetli hâiz Osmanlı belgeleri olduğunu kendi hükümine telgrafla bildirmiştir. Bunun üzerine, Bulgar yetkilileri Türkiye'den kâğıt hamuru yapmak üzere Berger firması tarafından satın alınan bu belgelere, Sofya tren garında el koymuş ve söz konusu malzemenin tarihi belgeler olduğunu Viyana'da tespit ve teyid ettirdikten sonra kâğıt fabrikasından satın almış, Kiril ve Metodiy Milli Kütüphanesi'nin Şarkiyat şubesinde muhafaza altına almıştır. Belgeler halihazırda arşivçilik şartlarına uygun depolarda muhafaza edilmektedir. Bilâhare Türk Hükümeti bu belgeleri geri almak için Bulgar Hükümeti nezdinde teşebbüslerde bulunmuşsa da, ancak bir kısmını geri alabilmiştir.

Belgeler 1931 yılından itibaren Macar Herber

Duda ve Bulgar Gılib ve Gılibov tarafından 'belge ve defter' ayrımı şeklinde tasnif edilmeye başlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında Sofya'nın bombalanma ihtimaline karşı Sofya dışına taşınmış ve harpten sonra tekrar Kiril ve Metodiy Kütüphanesine iade edilmiştir. Belgeler, halen bu kütüphanenin Şarkiyat şubesinde muhafaza edilmekte ve değerlendirilmektedir.

1931 yılından bu yana, bir iki bilim adamı dışında hiç bir Türk yetkili bilim adamı ve tarihçisinin göremediği ve gösteremediği belgeler, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından 15 gün süre ile ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, aşağıdaki tespitler yapılmış ve değerlendirilmeye alınmıştır.

1- Belgelerin 15 ve 19 Yüzyıllar arasına ait umar, zecamet, vakıf, ahkâm, chl-i hiref, tersane, yemişçi ve sipahi ocakları vs. konularının ihtiva ettiği, bunlar arasında erken döneme ait önemli defterlerin olduğu görülmüştür. İlk sayfalarının fotokopileri verilen ve Türkiye'de henzeri olmayan 1455 yılına ait Bursa'daki Orhan Gazi Vakıfları defteri bunlar arasında yer almaktadır. Bu defterde Fatih döneminin ünlü bilgilerinden Molla Yegân ve Şemseddin Molla Gürani'nin, Orhan Gazi Medresesi'nde ders okutukları görülmektedir.

2-Belgeler, 1931 yılından bu yana çeşitli aralıklarla ve değişik sistemlerle tasnif edilmeye çalışılmıştır. Yapılan tespitlere göre bu çalışmalar neticesinde;

a. 714 defterden oluşan ve kronolojik sıra takip eden defter grubu fonu,

b. 219 dosya içinde 22.000 civarında çeşitli konuları ait belge ve defterden meydana gelen ve Oriental Arşiv Koleksiyonu (OAK) adı verilen fon,

c. 13.000 belge ve defterin mevcut olduğu NPTA fonu,

d. Coğrafi bölge ve idari merkezler esas alınarak tasnif edilen ve takriben 1 milyon belgeyi ihtiva eden fon,

olmak üzere dört fonda toplanmıştır.

Fiş halinde bulunan defter fonu hariç diğer fonların katalogları Bulgarca yazılmıştır. Defter fonunun fişleri Türkçe yazılmıştır. Bu kataloglar Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne getirilmiştir.

3- Henüz tasnif edilmeyen 500.000 civarında belge bulunmaktadır. Tasnif faaliyetleri 5 kişilik bir

uzman ekip tarafından yürütülmektedir.

4- Belge ve defterlerin tamamının 1.5 milyon civarında olduğu tespit edilmiştir.

5- Onbeş günlük inceleme neticesinde değişik fonlardan 15-18 yüzyıllara ait olmak üzere 10570 poz, 21140 sayfa tutan 113 defterin mikrofili alınarak Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı mikrofili ünitesine kazandırılmıştır. Kalan belgelerin tamamının mikrofimleri temin edilinceye kadar bu çalışmalar sürdürülecektir. Kıymetli dokümanları ihtiva eden bu defterlerin tab edilip kataloğa geçirilerek araştırmaya açılma çalışmaları hızla sürdürülmektedir.

6- Yapılan çalışmalar sırasında defter fonuna ait fişlerin tamamının kopyaları alınmış olup, düzenlemeye tâbi tutulduktan sonra katalog halinde Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde araştırmacıların hizmetine sunulacaktır.

7- Bulgarların yaptığı tasnif sistemine göre değişik fonlara dağılmış durumda bulunan bütün defterler uzmanlar tarafından fişlenmiş olup, bunlar tek bir katalog haline dönüştürülüp hizmete sunulacaktır.

8- Yapılan çalışmalar sırasında 1931 yılında hurda kâğıt olarak satılan belgelerin dışında, Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerine ait 200 adet şer'îye sicili ile Balkanların en büyük ve eski manastırı olan Rila Manastırı'nda Osmanlı dönemine ait 18'i padişah fermanı olmak üzere 76 adet belgelerin varlığı tespit edilmiştir. Rila Manastırı'ndaki belgelerin en önemlisi ve eski tarihli Fetret döneminde, 1402 yılında Yıldırım Bayezid'in oğlu Süleyman Çelebi tarafından bu manastırın korunması için verilen fermanıdır.

9- Yapılan temastar sırasında Bulgar ilim adamı ve tarihçilerinin Bulgar tarihini yeniden yazma çalışmalarında Osmanlı dönemi arşiv malzemesinden mutlaka yararlanmak arzusunda oldukları görülmüştür.

1931 yılında Bulgaristan'a hurda kâğıt fiyatına satılan 1993 yılında bedeli karşılığında bir kısım Türkiye'ye geri getirilen milli arşivlerimizin, Türk ilim ve kültür hayatına kazandırılmasında gösterdikleri hassasiyet ve destekten dolayı Başbakanlık Müşteşarı Dr. Yücel EDİL ile Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ı tebrik ediyor; bu konudaki çalışmaların aksatılmadan sürdürülmesini diliyoruz.

Türk Yurdu

TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, dolayısıyla sayın Dr. Yücel Edil ile, sayın genel müdür İsmet Binark ve arşivde çalışan her kademede uzmanlar şüphesiz ki Cumhurbaşkanı, Başbakan ve sair devlet erkânı büyüklerden de hak ettikleri teşekkürleri sık sık alıyorlardır. Çünkü arşivler devletlerin hafızasıdır. Osmanlı devletinin "hazine-i evrakı" ise eşi bulunmayan zenginliktir. İşte bu zenginliklerin şimdiye kadar devlet adamlarına, yabancı ülkelere, basına, ilim âlemine ve üniversitelere tanıtılmaması bizce en büyük noksanlıklardır. Çünkü edinilmiş tecrübeler, kaynaklar ve belgeler, komşuları ve dünya ile yeni siyasi, iktisadi, ticari, insanî ilişkiler kuracak olan sivil, asker, devlet ve ordu yetkililerine en değerli rehberlerdir. Geçenlerde dil, tarih, sanat meselelerimizle görevli bakan ve şahsiyetleri Çankaya'da ağırlayan ve Türk dil, tarih ve sanatı için güzel şeyler söyleyen sayın Demirel şüphesiz meselenin şah damarını yakalamış bulunuyor. Bu bakımdan 15 kadar büyük kitabı iki yıl içinde yayımlayan Devlet Arşivleri G. Müdürlüğü ile, teşvik edici temaslar kurması da beklenmelidir.

Sayın Cumhurbaşkanının büyük dünya romancısı, Kırgız Türk'ü CENGİZ AYT-MATOV'u da Çankaya'da bir süre ağırlamasını dilerdim. Çünkü büyük ve küçük "Türk dünyası" ancak sanatkarlar, ede-

GÜN IŞIĞINDA

Ahmet KABAKLI

Osmanlı belgelerinde Ermeniler ve Ermeni olayları tarihi

biyatçılar sayesinde kurulur ve kazanılır. Sayın Demirel'in danışmanları; kültür, roman; dil, sanat, Türklük denince bilmem neyi ve kimi anlıyorlar... Mamafih, hepsini ikna edecek, korkuları, kuşkanları giderecek bir durum var: Cengiz Aytmatov'u, Fransız Cumhurbaşkanı sayın Mitterrand da sarayında kabul buyurmuştu.

Önce iki yıl içinde çıkarılmış olup TC'ni yakından ilgilendiren Arşivler Genel Müdürlüğü eserlerinden birkaçını sayalım: "Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri" (2 cild) "Osmanlı Türk Diplomatikası El Kitabı" "Bosna Hersek ile İlgili Arşiv Bel-

geleri" (2 cilt)

Ve şimdi, Ermeniler, Türk Azeri çocuklarını katır katır keserken, onların Doğu Anadolu Türklerini gömdükleri toplu mezarlar, birer birer açılırken ve Ermeni kını, ülkemizde PKK eşkıyalığı adı altında nice canlara kıyarken... Bunlar yetmezmiş gibi üstelik de, dünyanın her yanında Ermeni zenginleri ve reklamcıları, Türk milletini "cani ve soykırımcı" gösterirken... Şu günlerde Yine Devlet Arşivleri tarafından çıkarılmış iki büyük, değerli, belgeli kitabı okumaya değmez mi? Hattâ Başbakanlık konutunu, Çankaya'yı Dışişleri Bakanlığını onlarla donatmaya değmez mi?

Bu iki yeni eserin birisi OSMANLI BELGELERİYLE ERMENİLER (1915-1920) Büyük Cilt, 627 sayfa. Sayın İsmet Binark'ın Türkçe-İngilizce, 30 sayfalık "sunuş"u ile.

İkinci eser, yine Binark'ın imzası ile değerlendirilmiş Hüseyin Nâzım Paşa tarafından yazılmış, iki cild, ERMENİ OLAYLARININ TARİHİ adını taşıyor. Eski-yeni yazı ile, 500+500= bin sayfa. Şunu söyleyeyim ki, kasıtsız ve uydurmasız olarak sadece belgelere dayanan bu iki eser, gün ışığına ilk defa çıkmakta olup, yeryüzünde, Türk-Ermeni münasebetlerine arşiv belgeleriyle yorumsuz yaklaşan yegane kitaplardır.

Bu iki eseri okuyanlar, kendilerini, Batı tarafından ihdas edilen "Şark Mes'alesi"nin tam içinde bulmuş olurlar. Bugün "Kürt Mes'alesi" diye kartılan kargaşalık ve alçaklıklar da o hilenin uzantısıdır. Yoksa ne Ermeni ne de Kürt halklarının, Türklerle mevcut bir düşmanlığı vardır.

Batılılar, bunu sırf dünkü imparatorluğumuzu ve bu günkü devletimizi yıkmak için ihdas etmişlerdir. Onun için, Sultan Abdülhamid'in Zaptiye Nazırı Hüseyin Nâzım Paşa'nın, Padişah'a takdim ettiği bu eser de yalnız Ermeni olayı bakımından değil, Batılı devletlerin hâlâ sürüp gitmekte olan fesatlarını teşhir bakımından da ibret doludur.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden iki kitap

■ Genel Müdürlük, Michael Roper'in "Koruma ve Konservasyon Servisinin Planlanması, Teçhizatlandırılması ve Personel İstihdamı" isimli eserini dilimize kazandırırken, İsmet Binark'ın "Türk Arşivlerinin Kısa Tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Faaliyetleri" kitabını da yayımladı

KÜLTÜR SERVİSİ

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın faaliyetlerine devam ediyor. Genel Müdür İsmet Binark'ın başkanlığında yapılan bu çalışmalar, Türkiye'deki arşivler ve Türkiye dışındaki arşivlerde bulunan Türk eserleri hakkında çok önemli bilgileri ihtiva ediyor. Müdürlüğün yaptığı bazı yayınlarda ise arşivcilik kavramı konusundaki telif ve tercüme eserler yer alıyor.

Yeni yılın kitaplarından olan "Koruma ve Konservasyon Servisinin Planlanması, Teçhizatlandırılması ve Personel İstihdamı" isimli eser Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın çalışması olarak yayımlandı.

Bu kitap, UNESCO'nun, "Arşivlerin ve Belgelerin Yönetimi Programı" çerçevesinde Michael Roper'e hazırlanmış. Dört bölümden oluşan eserde arşiv malzemesinin korunması ve konservasyonu ile ilgili prensipler, koruma ve konservasyon servisinde gerekli olan planlama, teçhizat ve personel istihdamı, koruma ve konservasyon servisindeki uygulamalarla

ilgili ihtiyaçlar ve yönlendirici bilgiler yer alıyor.

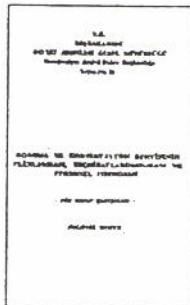
ARŞİV TARİHİ

Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark tarafından hazırlanan "Türk Arşivlerinin Kısa Tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel

Müdürlüğü'nün Faaliyetleri" isimli eser de, konuyla ilgili araştırma yapacak olanlara kaynak olacak nitelikte.

Çok eski tarihlere kadar uzanan arşivciliğimiz konusunda bir özet çalışma olan kitapta, Selçuklu Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi arşivcilik çalışmaları yoğun olarak işlenmiş. Binark, kitaba yazdığı önsözde kısaca şunları söylüyor:

"Bu eserde; Türkler'de arşivin tarihçesi, Osmanlı Devleti döneminde arşiv çalışmaları, arşivlerimizin önem ve değeri, arşiv hizmetlerimizin geliştirilmesi konusunda Cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalar, 3056 sayılı 'Başbakanlık Teşkilat Kanunu' çerçevesinde devlet arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi ile ilgili olarak yapılan hukuki ve idari düzenlemeler, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri ve faaliyetleri anlatılmaktadır."

Başbakanlık Arşivlerinin Yayınladığı İki Kaynak Eser

Başbakanlık arşivleri Mithat Sertoğlu zamanından beri kendi uzmanını yetiştiren nadir milli kurumlarımızdan biridir. Üstelik bu yapısı gittikçe kuvvetleniyor. Perişanlık, ihmâl yanında Osmanlı tarih mirasını kurtaracak bir kuşak, mübeşşirler olarak yetişti. Arşiv arşivcilere bırakılmıyordu; Ankaradaki bürokrasi bu gerçeği geç de olsa anladı. Arşivciler arşiv belgelerinin tasnifi ve korunması ile görevli. Korumaya şüphesiz bunların neşri de girer. Neşredilen orijinal belgelere okuyucunun eli değemez, bu orijinal vesikanın tahririni önler; ayrıca çok müracaat edilen belgeler basım ve neşriyatıyla her yerdeki tetkikçilere ulaşır; bu hem arşiv, hem araştırmacı için vakit tasarrufu ve belgenin daha sağlıklı olarak tetkikini sağlar. Meselâ Mühimme defterleri en çok kullanılan serilerden biriydi. Bunlardan 90 Nolu 1056 H (1646-47) yılına ait olanı Mertol Tulum-N. Aykut. İ. Bostan-F. Emecen, Y. Halaçoğlu, M. İpşirli, İ. Miroğlu, A. Özcan, İ. Şahin'den oluşan bir kurul tarafından Türk Dünyası Araştırmaları Vakfınca 1993'te ilmi metin inşasına uygun biçimde yayınlandı. Başbakanlık Arşivleri iki yıldır hayli neşriyat yaptı; Bibliyografyalar; muhtelif muharrerat (yazışma) koleksiyonları, arşiv rehberi, diplomatik el kitabı tercümesi (J. Reyçuman, A. Zajaczkovski) yanında şimdi Mühimme ve Tapu Tahrir Koleksiyonlarını hem baskı, hem de metinleri yeniden neşr, fihrist çıkarma gibi alanlarda en mükemmel örnekleriyle yayınlıyorlar. Bu nedenle son yapılan, Mühimme 3 ve Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (Defter-i Hakanî Dizisinden) ele almak ve üzerinde durmak istiyoruz. İlmî Osmanlı tarihçiliği bu gibi neşriyatla ilerleme kaydedecektir. Mühimme defterlerinin sayısı 260 adedi geçiyor; şüphesiz en önemli kısmı 16-17. asırda bunların onda biri bu şekilde yayınlanmış olsaydı, Osmanlı tarih araştırmaları ve yazarlığı bugünkü ezbercilik ve ilkeliliğinden kurtulma yoluna girerdi. Aynı şekilde Tanzimat sonrası için (İrade) katologları da önemlidir ve süratle yayını gerekmektedir. Bu üstelik daha kolay ve çabuk yapılabilecek bir iştir. Gelecek nesle çok iş düşüyor. Son birkaç yılda arşivde yapılan tasnif, hasaten 19. yüzyıla ait belge serilerini bir anda on misli artırdı, daha da artacak. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı muhafazasında (öyle olarak kalması da uygun) İstanbul Müftülüğünde bulunan İstanbul ve civan şer'iyye sicillerinin de mikrofili-

İlber Ortaylı

* Prof. Dr. Ortaylı, A. Ü. SHF'de öğretim üyesidir

me alınıp Ankarada Milli Kütübhane'ye getirilmesi tarihçiler açısından önemlidir. Böylece bu ana kaynağın tetkiki sadece İstanbul'da çalışanlarla sınırlı kalmayacaktır.

Bu girişten sonra şimdi elimizdeki neşriyatın değerlendirilmesine geçebiliriz.

3 Numaralı Mühimme Defteri

Mühimme defterlerinin, imparatorluk tarihinin en önemli kararlarının alındığı **Divan-ı Humayun**'a ait olduğunu biliyoruz. Divan-ı humayun bu vaziyetini konduğu sürece (16. 17. asır) Mühimmeler Osmanlı tarihinin en önemli belgeleridir. 966-68 Hicri (1558-60 M) yılı ait bu 3 Nolu Mühimme, Kanuni devri için en önemli tarihi kesiti ifade etmektedir. Birinci kitab, defterin aslını aratmayacak üfif bir tıpkı basımdır. Bu Viyana nüshası olan "Şikâyet defteri"nin Avusturya Bilimler Akademisi tarafından yapılan basısından beri sahanızdaki en iyisidir. Üstelik o metin sadece tıpkı basımla kaldı. **Mühimme 3**, ise mükemmelen işlenmiştir. (Arşiv Yayın No: 12 Ankara 1993) 570 sahifelik bu belgede, mesele, deryada gezinen cenebi sefineye tereke naklinin men'i (yani kaçak buğday ticaretinin yasaklanması) gibi vakalardan Tımarlarla ilgili meseleler, devletlerarası ilişkiler vs. yer almaktadır. İkinci cild defterin transliterasyonu ve hükümün yeni dilde özetlerinden oluşuyor. Proje sorumluları olan İsmet Binark, Necati Aktaş ve Necati Gültepedir. Yayın heyeti N. Aykut, C. Kuçuk, İ. Bostan, Ö. Mert, M. Cebecioglu, A. Özcan, F. Emecen, İ. Şahin, M. Ilgürle, H. Şentürk, M. İpşirli, M.Ç. Varlık'ur. Yayın heyeti sahanın tanınmış uzmanlarıdır. Bu metinler olabilecek dikkat ve bilgiyle yeni harflere çevrilmiştir. s. 85 de 181 nolu hükümde esbabların (umumen b yi niçin p ile yazıyorlar) dan başka bir kusur görmedim. Bir de 629. s. de 1451 nolu hükümde galiba yerin adı Huset (Host değil) olabilir. Bu cild'in ilmi istifadeye açık en mükemmel tarafı fihristidir. Daha önce 90 Nolu Mühimme'yi yazarıda, yer, şahıs (büyük harfle) müessese, meslek zümre adlarını teferruati bir fihristini çıkarıp, istifade imkânını artırmıştır. 578 Nolu hükümde olduğu gibi Arapça hükümler orijinal metnin emandasyonu ile yayınlanmıştır. (Fihristin 100 sahifeye yaklaştığını söyleyelim). Böylece Mühimme serisi bu ikinci ve mükemmel yayın örneğiyle sosyal bilimlerin istifadesine açılmağa başlamıştır. Artık devamlı müracaat edilecek işlenmiş bir kaynak eserimiz var demektir.

Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri

Muhtemelen I. Viyana muhasarası sonrası Kanunu Sultan Süleyman memleketin gelir kaynaklarını ve varlığını tanımak için Mufassal defterlerin ve lomal defterlerinin bir derli toplu serisini, yeniden gözden geçirilmiş bir şekilde istemiştir. Bu nedenle Karahisar-ı Sahib 935 H/ 1528-29 M Hamid 929 H/1523 M ve Ankara 929 H/1523 M. livalarına ait tahrir defterleri bir araya getirilmiştir. Bunun mufassal defterlerden farkı, vergi mükelleflerinin adlarının geçmemesi fakat karye be karye (köy köy) bütün umar dırık tahisi ve vergi kalemlerinin görülmesidir. Ayrıca vakıflar görülmektedir. Bu vakıfların başka kaynaklardan ilâve edildiğini Prof. İnalcık işaret ediyor. Bu nedenle 16 asrın ilk yarısına ait bu defter "Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri" (438 No Kütahya, Karahisar-ı Sahib, Sultanönü, Hamit ve Ankara) 937 H/1530 M yılına aittir. Her livanın kanunnamesi defter başında yer alırken, bu derleme de Karahisar-ı Sahib ve Sultanönü kanunnameleri yoktur. Bunlar için ilgili Mufassal defterlere bakmalıdır. Defterin tıpkı basını teknik yönden mükemmeldir. Ancak önceki bazı çalışmaların aksine bu metnin transliterasyonu yoktur, bu bir noksanıdır. Ana heyet mufassal bir biçimde yer, şahıs, meslek, zümre adları indeksyle yararlı bir müracaat kataloğu meydana getirmiştir. Ciltte bu livalara ait diğer defterlerin künyeleride yer alıyor. Genelde hepsi 16. asır ve sonrasına aittir. Kütahya için 870 H. tarırlı bir piyadeğân ve II. Beyazid devrine ait bir mufassal tahrir defteri var: Piyadeğân (yaya) defteri bu zümrenin kaydı olduğundan askerî, zirai-iktisadi durum hakkında ipuçları verebilir. **Muhasebe-i Vilâyeti Anadolu** için ikinci bir defter daha vardır ve yayına hazırlanacağı anlaşılıyor.

Tahrir defterleri siyakat dediğimiz bir yazı çeşidiyle kaleme alınır. Noktalanmaların ihmalı, yer ve şahıs adları bakımından sorun yaratır. Özellikle yer isimleri Balkanlarda ve maalesef ülkemizde şuursuzca değiştirilmiştir, eskileri tesbit bazen mümkün olmuyor. Balkanlarda hristiyan reaya vafüz isimlerinin kısaltılmış haliyle kaydedilirdi. Yordan (Danço) Ivalo (Ivo) gibi. Dolayısıyla mahalli onomasitik'i bilmeyen bunları okuyamaz. Zaten tahrir emini ve kâtipleri bunları herhalde beşyüz sene sonra bizler rahat okuyalım diye yazmadılar. Yerel malî görevliler bulundukları ve yazdıkları mahalli bildiklerinden bu kayıtlardan istifade edebiliyorlardı. Neticе itibarıyla her diyarın tahrir defteri, o diyarın Osmanistleri

tarafından yayınlanmalıdır. Bunu şu sıra Macar türkologlar başarıyla yapıyorlar. Zor okuma işi rakamlar için geçerli değildir. (Bu kayıtlar rakam değil yazıdır.) Sistem çabuk kavranır ve ihtilâfsız okunur. Yer ve şahıs adlarını ise yüzde yüz okumak mümkün değildir. Buna bakarak; siyakatla tutulan belgeleri Çince gibi görmek ve göstermek doğru değildir. Maalesef bazı Osmanlılar gençleri sahte bir bilgiçlikle Osmanlı malî tarih kaynaklarından soğutmaktadırlar. Oysa tahrir defterlerine, Maliyeden müdevver defter serilerine vs. ye bakmadan, iktisat tarihi yazılamaz ve bu kayıtları okumak işi Sinoloji değildir. .

Bu yayının değerini arttıran bir bölüm, Osmanlı araştırmalarının büyük hocası Prof. Halil İnalcık'ın Tahrir sisteminin esası ve tahrir defterleri üzerine kaleme aldığı giriştir. O burada Osmanlı çift-hane sisteminin Roma Bizanstan beri evrimine değinmekte ve son birkaç asrın modern tarımına kadar; geleneksel imparatorlukların esas iktisadi yapısını oluşturduğuna işaret etmektedir. Başbakanlık arşivleri **Mühimme 3** ve **Anadolu Vilayet-i Muhasebe** defteri ile gerçek ilmi neşriyatta kalıcı ve yankı uyandıran adımlar atmıştır. Çalışan ve örgütleyicilere sadece şükran duymak gerekir. Yakın gelecekte Türkiye bu sayede önemli bir arşiv ekolü vasfını kazanma yolunda ilerleyecektir....□

"OSMANLI BELGELERİNDE ERMENİLER 1915-1920"

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu : 14, Ankara 1994.

Osmanlı Devleti, girdiği son büyük savaş olan I. Dünya Savaşı'nda, sadece dokuz cephede dış düşmanlara karşı mücadele vermemiş, aynı zamanda da içeride Ermeni ve Rum azınlıklarının ihanetine karşı da mücadele etmiştir. Savaşın akıbetine tesir eden bu isyan karşısında Osmanlı Devleti, bugün bile dünya kamuoyunu meşgul eden ve bir savaş tedbiri olan "Tehcir" kararını mecburen almıştır.

Devleti arkadan vuran Ermenilerin muharebe alanlarından uzak bölgelerde geçici olarak iskân edilmeleriyle ilgili olan ve Osmanlı Devleti'nin tarih ettiği bu siyasetin bütün içyüzünü açıklayan, 1915-1920 yılları arasına ait 272 adet belgeyi ihtiva eden bu eser, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanarak; ilgililerin ve araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Eser üç bölümden meydana gelmiştir: Giriş, Belgelerin Özet ve Transkripsiyonları ve Belge Fotokopileri. Bu üç bölüme ilaveten, eserde yer alan şahıs-müessesse adları ve terminolojinin de indeksi hazırlanmıştır. Ayrıca, bir Bibliyografya ile Belgelere Göre Alfabetik Konu Fihristi de kitaba ilave edilmiştir.

Eserin sunuşu, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BINARK tarafından kaleme alınmıştır.

BINARK, Sunuşta;

"Osmanlı - Rus Harbi'nden önce bir Ermeni meselesi yoktur. Bu mesele Rusya'nın, bazı Türk şehirlerini işgal ettikten sonra, buradaki Ermenileri kendi emellerine alet ederek istiklal amacı ile Bâbüdü'ye karşı kışkırtmasıyla başlamıştır. Ayes-

tefanos ve Berlin antlaşmalarına, Ermenilerin bulunduğu yerlerde ıslahat yapılmasına dair hükümler konulmasından sonra, bu hükümlere dayanılarak büyük devletlerin Osmanlı Devleti'nin içişlerine müdahalelerde bulunmasıyla Ermeni meselesi ortaya çıkmıştır. Ermeniler çeşitli vaatlerle tahrik edildiklerinden, birtakım kanlı olaylar meydana gelmiştir. Bu olayları hazırlayan sebeplerin arasında, Protestan misyonerlerin faaliyetleri de şüphesiz etkili olmuştur.

Sözde, Osmanlı topraklarında yaşayan Hristiyan azınlıkların haklarını koruma amacı güden Amerika, İngiltere ve Rusya gibi devletler; kendi menfaatleri uğruna Ermenileri kışkırtma yoluna gitmişler, gerek Osmanlı Hükümeti'nin, gerekse yabancı temsilcilerin, Ermenilerin durumu ve onlara yapılan muameleler hakkındaki gerçekleri ifade eden yazı ve mektupları, menfaatlerine ve politikalarına ters düştüğü için kamuoylarına duyurmaktan kaçınmışlardır.

Aslında Ermeni meselesi, 'Şark Meselesi'nin bir parçasını teşkil etmektedir. Düvel-i Muazzama diye adlandırılan emperyalist büyük Avrupa devletleri (Fransa, İngiltere, Rusya ve Almanya), menfaatleri doğrultusunda Osmanlı Devleti'ni parçalamak için, özellikle gayri müslim tebaa arasında başlayan milliyetçilik ve ayrılık hareketlerini hararetle desteklemişler ve Balkanlarda kendi nüfuzları altında devletler kurmaya çalışmışlardır. Bunu gerçekleştirmek için Ruslar, Ortodoksları; Fransızlar, Katolikleri ve Avusturya da Balkan Katoliklerini himaye etmişlerdir. Dış tahriklerin ve milliyetçilik akımlarının tesiriyle, Balkan milletleri ayaklanmışlar; neticede Yunan, Sırp, Romanya ve Karadağ devletleri ortaya çıkmış, 1860'da Lübnan'a muhtar idare tanınmıştır.

XIX. yüzyılda gayri müslimler, 'Şark Meselesi'nin hem hedefi, hem vasıtası haline getirilmişlerdir. Zira, emperyalist siyaset, Düvel-i Muazzama'nın menfaatleriyle gayri müslimlerin menfaatleri arasında ortak noktalar bulmuştur. Gayri müslimler bunun şuuruna vardıklarında, gönüllü olarak 'Şark Meselesi'nin canlı aktörleri ve muharrik gücü olmayı benimsemişlerdir. Özetle, 'Şark Meselesi' gayri müslimler için Osmanlı Devleti'nden kendilerini muhtariyete veya istiklale götürecektir taviz ve imtiyazlar koparmayı ifade etmiştir.

Doğu Anadolu'da ermeni devleti kurma hayaliyle birtakım fesat dernekleri ve partiler kurarak çeşitli vesilelerle olaylar çıkartıp Türk nüfusu katleden Ermeniler, Birinci Dünya Savaşı sırasında askerlerin cephede bulunmasından yararlanarak düşmanla işbirliği yapmışlar, devlete ihanet etmişler ve savunmasız Türklere her türlü saldırıyı reva görmüşlerdir. Bunun neticesi olarak da, Osmanlı Devleti'ni tehcir kararı alması adeta mecbur etmişlerdir. Tehcire tabi tutulan Ermeniler, bi-

linmelidir ki, devlet aleyhinde faaliyette bulunan Ermenilerdir. Devlete sadakatle bağlı olan Ermeniler ise, hiçbir surette tehcire tabi tutulmamışlardır.

Tehcire tabi tutulan Ermenilerin yollarda her türlü ihuiyaçları, emniyetleri ve iskanları sağlanmış, malları güvence altında alınmıştır. Birinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra da eski yerlerine dönüp dönmekte serbest bırakılmış, dönmek isteyenlere de her türlü yardım ve kolaylık gösterilmiştir.

Türkiye, 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşmasıyla azınlık statüsünü onaylayarak, Ermenilere Türk vatandaşlarının sahip olduğu ferdi hak ve hürriyetlerin tamamını kullanmış ve o tarihten bu yana Türkiye'de yaşayan Ermenilerle hiç bir problem yaşanmamıştır. Dışarıdan kumandalı teşkilatların oyununa gelmeyen ve onları tasvip etmeyen Türkiye Ermenileri bugün huzur, refah ve dini serbesti içerisinde güvenle yaşamaktadır.

Özellikle 1974'den bu yana, Türkiye'yi meşgul eden konulardan birisi Ermeni terörizmi ve buna gerekçe teşkil eden mahul Ermeni iddialarıdır. Günün şartlarına göre de, bu dümece iddialar, Türkiye'ye düşman veya dost olduğunu ileri süren devletlerce iç ve dış politika malzemesi olarak gündeme getirilmektedir.

Batı ülkelerinde Türk-Ermeni münasebetlerinin sosyal ve siyasi yönleri, Türk kaynaklarına, özellikle de birinci el arşiv kaynaklarına dayandırılarak ortaya konulmadığı için, bugüne kadar çoğunlukla tek taraflı ve hep Türkler aleyhine eserler ortaya konmuştur.

Sözde Ermeni meselesi karşısında, başta Türk kamuoyu olmak üzere, konuyla ilgilenenleri ve dünya kamuoyunu hakikatlerle aydınlatmak ve yıllarca sürdürülen Ermeni terörünü arşiv belgelerine dayanarak bütün açıklığıyla ortaya koymak, bilinmelidir ki ilmi bir mecburiyettir. Bu aynı zamanda, millî ve insani bir mükellefiyet ve vazifedir."

Birinci Bölüm'de, Ermenilerden göçe tabi tutulanların sevk edildikleri bölgeler, hangi şartlarla sevk edildikleri ve Ermenilerin Türklerle olan münasebetleri anlatılmış; bu hususlarda Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut belgelerin yerleri ve numaraları da kaynak olarak dipnotlarla gösterilmiştir.

Bu bölümde istifade edilen belgelerden anlaşıldığına göre, Osmanlı Devleti'nin Ermenilere karşı uyguladığı bu geçici iskan meselesi, Ermenilerin meskun olduğu bütün bölgelerde söz konusu olmadığı gibi, hasta ve âmâlar, Katolik ve Protestan mezhebinden olanlar, askerler ve aileleri, memurlar, tüccarlar ve bazı amele ile ustalar bu geçici iskanın dışında tutulmuşlardır.

Eserde mevcut belgeler incelendiğinde, Ermenilerin Birinci Dünya Savaşı dolayısıyla ve ken-

dilcrinin mevcut bulundukları bölgelerdeki halkın can güvenliğini temin maksadıyla, cephe gerisinde geçici olarak iskan edilmelerinin ne kadar haklı olduğu kolayca anlaşılır. Üstelik Osmanlı Devleti bu geçici iskan esnasında Fevkalade âdilâne hareket etmesine rağmen; asırlarca şevkat, adalet ve hak-kaniyet gördükleri Türklerin masum ve çaresiz kadın, çocuk ve ihuiyarlarını haince katleden Ermeni çeteciler, şüphesiz layık olduklarından fazla himaye edilmişlerdir.

Zalim ve saldırgan oldukları halde, katlettikleri Türklerin kendilerini yok ettiklerini dünya kamuoyuna kabul ettirmeleri, Ermenilerin haklı oluşlarından değil, bu sahada bizim ciddi eserlerimizin yetersizliği sebebiyle olsa gerekir.

Gerçek tarih eserleri, orijinaliteye ve arşive dayanmaksızın yazılamaz. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ın, hem tarihimizin temel meselelerine ait arşiv belgelerinin yayınlanmasındaki ısrar ve gayreti, hem de Türk Milleti'nin halihazırdaki ve Osmanlı Devleti'nden günümüze intikal eden meselelerinin çözümünü sağlayan konuların seçimindeki isabeti; bu sahalardaki resmi ve ilmi eserlerin azlığını gidermekte, Türk ve dünya kamuoylarına doyucuru yayınları takdim etmektedir.

Birinci elden arşiv malzemesini değerlendirmek, konusunda orijinal belgeleri görmek isteyen ilim âlemi ve araştırmacılar, bu eseri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün Ankara ve İstanbul'daki birimlerinden temin edebilirler.

82. SAYI

Türk Yurdu, Haziran 1994

425

HÜSEYİN NÂZİM PAŞA VE ERMENİ OLAYLARI TARİHİ

Hüseyin Nazım Paşa, Ermeni Olayları Tarihi (2.cilt), Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 15, Ankara 1994.

Türkiye'nin temel meselelerinin çözümüne yardımcı olmak ve Osmanlı Devleti'nin nasıl bir kültür ve medeniyete, devlet teşkilatına, millî ve milletlerarası münasebetlere ve hukuka sahip olduğunu ortaya koymak için yeni ve hacimli çalışmaların yapılmasını hedefleyen Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcıları Necati GULTEPE ile Necati AKTAŞ'ın sorumluluklarında Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın seçkin personeli, pek mühim ve aynı zamanda Türk ve dünya kamuoyunu aydınlatıcı eserler hazırlamaktadırlar.

İşte bunlardan birisi olup, çok önemli bulunan ve devrin Zaptiye Nâzırı Hüseyin Nazım Paşa tarafından bir rapor halinde kaleme alınarak, Sultan II. Abdülhamit'e sunulan "Ermeni Olayları Tarihi" adlı eser, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce neşredilmiş bulunmaktadır.

Eser, orijinalinde olduğu gibi 2 cilt olarak hazırlanmıştır. Her iki ciltte de metinlerin transkripsiyonları, fotokopileri ve metinlerden istifade edilerek hazırlanan yer-kışı ve müesseseler adlarından oluşan indeksler mevcuttur. Ayrıca, birinci ciltte eser ve konu hakkında Başbakanlık Musteşarı Dr. Yücel EDİL'in onsözü ile, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK'ın konuyu aydınlatıcı güzel bir Sunuşu ve Hüseyin Nazım Paşa'nın hayatı hakkında bilgi ile konuya dair bir seçilmiş Bibliyografya mevcuttur. Önsöz ve Sunuşun İngilizce tercümeleri de esere ilave edilerek, yabancı ilim çevrelerinin istifadesinde kolaylık sağlanmıştır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet BİNARK ise, Sunuşta;

"Osmanlı Devleti'nin siyasi çöküşünün hızlandığı bir dönemde, Batı'nın Osmanlı Devleti üzerindeki hesapları bakımından sun'i olarak yaratılan Ermeni meselesi, bilinmelidir ki, Avrupa'nın ekonomik, fikri, siyasi, dini ve kültürel menfaatlerinden kaynaklanmıştır.

Ermeni kavminin, Türk devletini ve Türk milletini nesilden nesile geçen bir kin, nefret ve intikam duygusu ile peşinen mahkum edip, kanına ve canına kasdediş sebebinin, Rus, İngiliz ve Fransız menfaatlerinin hazırladığı bir siyasi komploya kurban oluş ve köri köri bir aldanış olduğunu söylemek hiç de yanlış olmayacaktır."

"Dünya kütüphanelerinde Ermeni ve Ermenilikle ilgili yayınların sayısı çok kabardır. Özellikle, içinde bulunduğumuz yüzyılda, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nı müteakip, bir Ermeni yurdu kurmak amacı ile, Ermeniler adına yabancı tarihçiler tarafından yazılan kitaplarda, yazarların mensup oldukları ülkelerin siyasi menfaatleri hep ön planda tutulmuştur. Böylece, tek taraflı, siyasi propaganda muhteva, katliam hikayeleri ile süslü, hakikatler ile ilgili bulunmayan, taraflı, Ermeni taassubu ile kaleme alınmış, dünya kamuoyunu yanıltıcı sözde ilmi eserler ortaya konulmuştur.

Bu sözde ilmi eserlerde, Türkiye ve Türk düşmanlığı yapılmıştır. Bilimsellik iddiası ile yazılan kitap, makale, tez ve tebliğlerde hakikatlerden uzak, Ermeni kin ve intikam alma duygularına yer verilmekte, bu tür yayınlarla dünya kamuoyu Türkiye'ye ve Türklerle karşı yönlendirilmek istenmekte; bazı ülkelerin etkin kamuoyları dünyada bir Ermeni davasının varlığına inandırılmaya çalışılmaktadır.

Genelde, batı ülkelerinde Türk-Ermeni münasebetlerinin sosyal ve siyasi yönleri, Türk kaynaklarına, özellikle de birinci el arşiv kaynaklarına dayandırılarak ortaya konulmadığı için, bugüne kadar çoğunlukla tek taraflı ve Türkler aleyhine eserler ortaya konmuştur.

Osmanlı Devleti toprakları üzerindeki niyetleri açıkça bilinen İngiltere, Rusya ve Fransa'nın Ermeniler safında yer alarak, yayın yoluyla büyük ölçüde Türk düşmanlığı yaptıkları Türk aydınınca bilinmelidir.

Sözde Ermeni meselesi karşısında, başta Türk kamuoyu olmak üzere, konuyla ilgilenenleri, yöneticileri ve dünya kamuoyunu hakikatlerle aydınlatmaya ve yıllarca sürdürülen Ermeni terörünü bütün açıklığı ile ortaya koymaya mutlak ihtiyaç ve zaruret vardır.

Bunca yıl, aleyhimize yapılan çeşitli propagandalara hemen hemen hiç cevap verilmemiş; buna mukabil tarihteki Türk-Ermeni münasebetlerinin yalnızca bir yönü üzerinde duran ve bunu devamlı olarak aleyhimize istismar eden bir zümre, faaliyetlerini her geçen gün artırmıştır. Bu suretle, Türk milletinin haklı insanların vakarı içindeki sükutu, adeta suçlu insanların sessiz kalışı gibi gösterilmek istenmiştir.

Bilinmelidir ki, Türk'ün tarih boyunca uğradığı zulmü görmesinden gelmek, hakkın ve adaletin bütünüdür.

Ermeni propaganda ve yaygarasıyla şartlandırılmış kitleleri ve devletleri, gerçeklerle yüz yüze getirmek ve bunun için de, asırlardır devam ettirilmek istenen Türk-Ermeni anlaşmazlığının iç yüzünü ve terörünü arşiv belgelerine dayanarak ortaya koymak ise, ilmi bir mecburiyet ve ahlak ölçüsü olmalıdır.

Türk milleti olarak, kan davası gütmek, cinayetler işlemek ve intikam almak gibi hareketlere başvurmak, inancımıza da, tarihi şeref ve asaletimize de yaraşmaz; ancak hakikatleri ortaya koymak, unutulmanalıdır ki, milli ve insani bir vazife ve mükellefiyettir.

Objektif bir şekilde, Başbakanlık Osmanlı arşivi'ndeki belgelere dayanarak ortaya konan bu eser, bilinmelidir ki, herhangi bir art niyet ve düşünce taşımamaktadır. Bu eserin neşredilmesinden maksat, dünya kamuoyunun, Ermeni meselesinin ve terörünün aslının ne olduğunu, temelinde hangi unsurların ve güçlerin bulunduğunu, bu defa da Türk kaynaklarından görüp, değerlendirmesidir." demektedir.

Hüseyin Nâzım Paşa, bu iki ciltlik raporuna "Ermeni Tarih-i Vukûû" adıyla padişaha takdim ederken, kendisinin Zaptiye Nâzırlığı dönemindeki Dersaadet'te ve diğer bölgelerde vuku bulan hadiselerin tamamını ve bunların iç yüzünü; Avrupa ve Amerika'da bulunan Ermeni komitelerinin hareket ve emellerini, kendisi tarafından alınmış tedbirleri ve yapılan muameleleri resmi delilleriyle birlikte tanzim eylediğini ifade etmektedir. Gerçekten eser incelendiğinde, gerek Ermenilerin faaliyetleri esnasında yakalanan gerekse Avrupa ve Amerika'da yayınlanan ve Osmanlı Devleti'nin aleyhinde pek çok dökümanın eserde yer aldığı görülecektir. Bu itibarla eser, oldukça objektiftir.

Dizi-Yazı-Röportaj

2 TEMMUZ 1994 CUMARTESİ

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarihçileri çok önemli, güzele eserler yayınlamayı sürdürüyor. Hem de "tasarruf tedbirleri"nin kültür ve yayın hayatımızı da kısıpca aldığı bir dönemde, kuşkusuz bu yayınlar, çıkarılması mahut tedbirlerden önce planlanmış ve baskıya verilmiş olmalıdır. Ama, Genel Müdürlüğün yayın çabasının nasıl bir tempoda olduğunu açıkça gösteriyorlar. Dileğimiz, tasarrufların alınması, aynı gereklerden ekonomik bunaltımın bir an önce atılması ve bu tür değerli eserlerin yayınlamasında bir aksama meydana gelmemesidir.

Elimizde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün son aylarda yayınladığı dört eser var. Bunların ikisi Cumhuriyet Arşivi Dairesi'nin, ikisi de Osmanlı Arşivi Dairesi'nin yayınları arasında çıkmış. Hepsi de ilginç eserler.

Cumhuriyet Arşivi Dairesi Yayınları'nın 20'ncisi olarak çıkarılan kitap, bir değerli örnek. Osmanlı dönemi arşivini bir düzene koyması ve sınıflaması için Türkiye'de yapılmış ve 1936-37 yıllarındaki çalışmaları ile arşivçiliğimize önemli katkılarda bulunmuş olan Laos Fekete ile ilgili. Bu Macar Türkolog ve arşivci Osmanlı ve Topkapı Sarayı arşivlerinde çalışmış, bugün Osmanlı Arşivinde uygulanan ve "Fekete Tasnifi" dedi-

nilen sistemi geliştirmiş, ayrıca arşivlerle ilgili çeşitli konferanslar vererek ve yazılar yayınlayarak arşivçilerimizin bilginmesine katkıda bulunmuş değerli bir bilimdir.

Macar asıllı Türk tarihçisi ve arşivist Laos Fekete'nin Arşivçiliğimizdeki Yeri (Ankara, 1994) adlı eserin yayımlanması bu bakımdan çok yerinde olmuştur. 221 sayfalık eserde, Fekete'nin hayatı kısaca anlatıldıktan sonra, eserleri ile hakkında yazılanları listleyen bir bibliyografya ile kendisinin Türk arşivçiliğindeki yerini açıklayan bilgiler verilmiş ve Türk arşivçiliği ile ilgili çalışmaları ortaya konmuştur.

Eserde, ayrıca, verilen bilgilere ait belgelerin fotokopileri de yer almaktadır.

İstiklal Harbi ile İlgili Telgraflar (Ankara, 1994) adlı 625 sayfalık eser, Cumhuriyet Arşivi Dairesi Yayınları'nın 23'üncüsü olarak çıkarılmış. İstiklal Harbimiz sırasında

cephelerden Türkiye Büyük Millet Meclisine çekilen telgraflar ile Meclisten çeşitli yerlere gönderilen yazılar, asıllarının fotokopileri ile yazı çevirileri verilerek sunuluyor.

Eserde yer alan 301 belgenin fotokopisi ile yazı çevirimi ya karşılıklı sayıllar halinde, ya da aynı sayfada alt alta verilmiş. Ayrıca kitaba bir de "sozlük" konulmuş. Milli Mücadelemizin sahaları bu belgelere dayanarak izlenebilir.

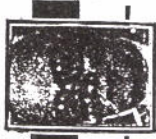
Eser, o dönemin haberleşme yönüne de ışık tutuyor. Yakın taramızla ilgiliyenler için çok önemli bir yapıydı.

Osmanlı Arşivi Dairesi Yayınları'nın 16'ncisi olan eser "Tanzimat Öncesi Merkez Evrakının Tasnifi Kuvvuz ve Beige örnekleri" (Ankara, 1994) adını taşıyor. Kitap, şimdiye kadar ancak küçük bir bölümü sınıflanabilen Tanzimat öncesi Osmanlı Arşivi'nin otek kesimleri için yapılacak sınıflama çalışmaları

Devlet arşivlerinden yeni eserler

Prof. Dr. Necmeddin SEFERCİOĞLU (Gazi Üniv. Öğr. Üyesi)

KÜRSÜ

rına ışık tutacak bir kaynak niteliği taşıyor. 633 sayfalık bu "kuvvuz eser" in 1. bölümünde "Diyani Hümayun ve Bab-ı Asaif", 2. bölümünde "Bab-ı Delten Kalemleri (Daireleri)" tanıtılmakta; 3. bölümde ise değişik konulardaki arşiv belgelerinin tasnif edilebileceği başlıklar verilmektedir. Eserin sonunda ise, "Osmanlı padişahları, sadrazamları ve bafedatları"nın, görev dönemlerinin de içeren bir listesi veriliyor. Eserin önemli bir kesimini de belge örneklerinin fotokopileri oluşturmaktadır. İlk bakışta arşiv çalışanları için yararlı olacağı düşünülen eser, verdiği önemli bilgiler ve belge örnekleri ile arşiv araştırmacıları açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı (Ankara, 1994) adlı eser, Osmanlı Arşivi Dairesi Yayınları'nın 17'ncisi. Eser, Türkiye ve Bulgaristan'ın Milli Arşiv kurumlarının yakınlıkları arasında, hükümetleri adına

inzaalanan bir anlaşma sonucunda mikrofilme alınmış fotokopileri Türkiye'ye getirilip araştırmacıların hizmetine sunulan arşiv belgelerinin bir envanterini vermektedir. Bunlar arasında 1931 yılında hurda kağıt fiyatıyla Bulgaristan'a satılan evrak ile bir Osmanlı yurdu olduğu döneminde, o ülkede oluşan arşiv belgeleri yer alıyor. 230 sayfadan oluşan eser, şimdiye kadar Bulgaristan'daki arşiv belgelerine ulaşmak imkânını bulamayan tarihçi ve araştırmacılara, bu belgelerin kapsamını açıyor. Eser, arşiv öğretilerini, pan üniversite birimleri ve arşivlerin personeli için de çok yararlı. Çünkü sınıflama ve nitelendirme yapılmış bir arşiv kesline ilişkin bilgilerin ne-ler olacağının ve bunların hangi dü-zenle sunulacağının da güzel örnekleri veriliyor.

Oteki yayınlarda olduğu gibi, bu eserlerde de Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binar'ın değişik uzunlukta, doyurucu, yayınlanan eserin konusu çerçevesinde önemli bilgilerin bulunduğu "sunuş"ları yer alıyor. Bu açıklamalarla hem yayınlanan eserin ilgili olduğu olaylar, hem de eserin içeriği öğreniliyor. Eserlerin baskısında titizlik, sayfa düzenlenimindeki rahatlık, kağıtlarının niteliği hemeri dikkatleri çekiyor.

Türk kültürüne bu değerli eserlerle değerli katkılarda bulunanların himmetleri var olsun...

Bir dönem daha günüşiğine çıkarıldı

► Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı 'İstiklal Harbi ile İlgili Telgraflar' adlı yapıt Milli Mücadele yıllarını belgelerle günüşiğine çıkarıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Türk siyasi tarihinde bir dönüm noktasını oluşturan Milli Mücadele yıllarını belgelerle günüşiğine çıkardı. "**İstiklal Harbi ile İlgili Telgraflar**" başlıklı ve 611 sayfadan oluşan yapıt okuyuculara sunuldu. İlk elden, orijinal belgeleri içeren kitapta, telgraflar kronolojik sıralamayla dizildi. Kitabın sayfa düzeninde, sol tarafında orijinal Osmanlıca metin, sağ tarafta da Latin harflerine çevrilmiş belgeler bulunuyor. Belgelerin Latin harflerine aktarılmasında orijinal metindeki imla ve sentaks hataları, olduğu gibi veriliyor. Eser, Milli Mücadele'de cephelelerden Meclis'e çekilen telgraflar ile Meclis'ten muhtelif yerlere gönderilen yazışmalardan oluşuyor. Belgelerin araştırmacılar tarafından kullanımını sağlamak amacıyla her belgenin altında arşiv numarası yer alıyor. Yapıtın en önemli bölümünü ise '**Anadolu İstiklal Seferine Verilecek İsme Dair**' başlıklı Ali Fuad imzalı telgraf oluşturuyor. Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'ne gönderilen telgraf metni şöyle: "**6 Kanunusani 1926 tarih ve Talim ve Terbiye Dairesi I. Şube 757/5762 numaralı tezkere cevabıdır. Anadolu istiklal mücadelelerine 'İstiklal Harbi' isminin verilmesi muvafık görülmüştür, efendim**".

Cumhuriyet Gazetesi, 16 Ağustos 1994

KURSÜNÜN ÖTESİ

MİM KEMAL ÖKE

Tarihin demokratikleşmesi

"Demokratikleşme" deyince kimimiz Ceza Kanunu'nda bazı hükümlerin "ılımlı" şartlara kavuşturulmasını anlıyoruz. Düşünce ve ifade hürriyeti serbest olmalı diyenlerimiz de var. Türkiye'nin XXI. yüzyıla girerken hâlâ bu meseleleri tartışması, tehir edilmiş ayıplarındandır.

Devlet, tabii ki, neyi, ne kadar düşüneceğinizi size dikte ettirmemeli.

Düşündükleriniz, Türkiye gibi genç bir cumhuriyette, zaman zaman zaman **tarihin sahasına** da teşrif etmektedir.

Türk tarihini eleştirenlerin başında **ayrılıkçılar** gelirdi. 1980'lerden hatırlıyorum. Siyasi propagandalarına dayanarak olsun diye **Ermeni-Türk ilişkilerini** çarpıtan müritler **Osmanlı belgelerine** itimat etmezlerdi.

İzin çıktı, araştırmak için Babıali'ye geldiler. Ama, Osmanlıca belgeleri okuma ehliyetinden yoksun olanlar, daha satır okumadan mahallerine gidip **veryansın** ettiler. Ama, kimseyi inandıramadılar.

Evet, tarih de demokratikleşmeli derken, bunu kastediyoruz. Düşünce, araştırma birikiminin neticesidir. Bu itibarla arşivler, sağlıklı düşüncenin vazgeçilmez **fidelikleridir**.

İşte, bu sebeple, **İçtimai uzlaşma** için, soğukkanlı tarihçilere ihtiyaç olduğu kadar, arşivlerimizin de demokratik ve çağdaş bir hüviyete tahlil olunmalarına yarar vardır.

Bugün, 3056 Sayılı **"Başbakanlık Teşkilat Kanunu"** çerçevesinde devlet arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda çalışmalar hayli ilerlemiş vaziyettedir.

Tasnif çalışmaları, ehliyetli kadroların istihdamıyla, hız kazanmıştır.

Tasnif konusunda **"standardın"** sağlanması için talimatnameler hazırlanmış, personelin, denetimi sıkılaştırılmıştır.

Biyolojik tahribatın önlenmesi için modern bir **"konservasyon ve restorasyon"** ünitesi kurulmuştur.

Türk arşivlerinin, özellikle Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin kemiyet ve keyfiyet itibarıyla zenginliğini ve önemini bilen ilim muhitleri, **Türkolojî ve Şarkiyat** çevreleri, Osmanlı tarihi ve kültür sahasında araştırma yapanlar, bu arşivlerle ilgili belge neşrine ve kulliyatları (corpus) sabırsızlıkla beklemektedirler.

Bu cümleden olarak, özellikle yakın tarihimizi, dahası Türk dış politikasının aktüel açılımları dikkate alınarak, Arşiv Genel Müdürlüğü, **Musul, Türkistan, Azerbaycan**'la ilgili münasebetlerimizin tarihçesini vurgulayacak tarzda **belge neşrine** başlamıştır.

Bu arada bilgisiyarlı sisteme geçilmiş ve cumhuriyet arşivi de uzmanlara açılmıştır.

Arşivler, **millî** olmasının ötesinde, kendileriyle ilgili ülkelerin belgelerini de toplamaya gayret gösterirler.

Sovyet Arşivi'nde (bugün açılmıştır) Türkiye ve özellikle Türkiye'deki **Kürtler** hakkında nice dosya vardır, bilir misiniz? **"Kürdistan"** konusunda Sovyetler -lazım olur diye- İngiliz sömürgesi Hint Müstemleke Nezareti'nin belgelerini de mikrofilm halinde raflarına yerleştirmişlerdir.

Vurguluyorum:

"Üç kıta üzerinde, çok geniş bir coğrafyada ve altı yüz seneyi aşkın bir zaman diliminde hükümlanmış ve **çeşitli milletlerin** bünyesinde barındırmış **Osmanlı Devleti**'nden, Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal etmiş, zengin arşiv malzemesi, yalnız Türkiye'nin değil, bugün **müstakil** devlet kummuş çeşitli milletlerin millî ve ortak tarihlerinin tespitinde ve yazılmasında başvurulacak otantik değerdeki **tek kaynaktır**."

İsmet Bınark Beyi, Osmanlı Arşivi'nde **Necati Aktaş** ve ekibini gönülden kutluyoruz.

Tarihin demokratikleşmesi yönünde önemli adımları onlar atmışlardır.

Sıra bizde; Türkiye'nin gerçek aydınlarındadır. **"Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?"**

Osmanlı'da "Hazine-i Evrak" dediğimiz Milli Arşivle: bir vakitler, Bulgarlara satılacak ölçüde hor ve hayin kullanmışız. Tarihi gerçeklerden korkmuşuz. Her şeyimiz gibi devletimizin nesebi ve tapusu olan bu "hazine" de yağmalanmış veya çürütülmüştür. Öz tarihimizi, yalan dolana bulamak kasdiyle düzmece bir tarih ve hattâ soy kütüğü yapmak ihaneti ile uğraşanlar, karşılarında en büyük düşman (gerçeği konuşan şahit) olarak **Arşivler'i** bulmuşlardır.

Bugün ise, milletimize müjde ile söylemek isterim ki, gerçek "Türk Tarihi"ni yazacak malzeme, bugün artık emniyettedir. Bulgarlara satılmış olanlar bile, ilmi usullerle, bizim arşivlere aktarılmakta, en eskiden yeniye harici, siyasi, edebî evrakımız düzenle dosyalanmakta, perişan belgeler tamir edilmekte, saklanmaktadır. Zamanı gelince hepsi, bütün taassupları yıkarak neşredileceklerdir.

Bütün bunlar, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde o ölçüde çalışkan, kültür ve hakikat adamı İSMET BİNARK'ın varlığı ile başarılmıştır. Bütün yayınlarını bize lütfen gönderen sayın Binark'a ve arkadaşlarına, yakın uzak tarihimize, imparatorluğumuza yeni bir anlayış, dü-

Arşivlerimiz, güvenilir ellerde

rüslük ve ciddiyet getirdikleri için minnettarım.

Yalnız 1994'ün son altı ayında, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün bana gelen yayınları: 1- Bana Dış Türkler Bibliyografyası (1 Ocak-31 Aralık 1993) 2- Osmanlı Belgelerinde Siyakat Yazısı... 3- İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar.

Bu kitaptan Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi FEVZİ (Paşa)'nın "İcra Ve-killeri Hey'eti Riyasetine" İstiklâl Harbi içinde, düşman uçakları ile ilgili olarak 11.11.1338'de (1922) çektiği bir telgraf şudur:

"10.11.1338 için harb raporudur:

1) İ'tilâf tayyarelerinin bazan hatt-ı fâsılı tecavüz etmeleri Kocaeli mintikasında kumandanımız tarafından İ'tilâf (İngiliz, Fransız) kîtaâtı nezdine protesto edilmiştir.

2) İki Jandarma taburumuz daha

Ahmet Kabaklı

4.11.1338'de Akdeniz vapuru ile Trakya'ya nakl olunmuştur"

3) "Türk Arşivlerinin Kısa Tarihçesi" kitabı bizzat sayın İsmet Binark tarafından yazılmıştır.

4) "Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı" Şimdi doğrudan ve yabancı Türk araştırmacıların da istifade edeceği şekilde, Başbakanlık Devlet Arşivleri'ndeki yerini almıştır.

Böylece evrak hazinemiz, bir utançtan kurtarılmıştır.

Sayın Ali Rıza Akbulut'un iki ciltlik TİBB-İ NEBEVİ AN-

SİKLOPEDİSİ de bu yıl çıkan, bahsetmekte geciktiğim önemli bir çalışmadır. Peygamberimizin hastalıklar ve ilaçlar konusunda, şifalı hadislerini bilen herkes, bu Hz. Muhammed yadigarı sağlık hikmetlerini (Kayseri, Esenyurt Mah. Kavaklık Cad. No: 4 Melik-

gazi) Tel: 225 25 71... Posta Çeki 17 13 87'den isteyebilir.

Bu bahsin Prof. Ayhan Songar dostu sohbetlerimizde yer almıştır. Ayhan bey, bana türlü vesilelerle sık sık Peygamberimizin tıbbî tavsiye ve öğütlerinden bahsettikçe, kendisine "Bunları niçin bir kitap halinde toplamıyorsunuz? Günümüzün bilgin profesörü olarak bu tıbbî Hadis'lerle günümüzün tıbbî arasındaki red, tasdik ve benzerlik ilişkilerini ancak siz araştırabilirsiniz" demişimdir.

Songar Hoca da bana, öyle bir özyişi taşıdığını ve belgeler topladığını söylerdi. Fakat, birkaç ay önce, Kayseri'de yaptığı bir seyahat sonunda görüldüğümüzde:

"**Tıbb-ı Nebevî** üzerinde çalışmama lüzum kalmadı. Çünkü Kayseri'de bir arkadaş, bunu mukemmelen yapmış" dedi. **Sayın Ali Rıza Karabulut**'un bu kıymetli eserini, bir mektubu ile birlikte bana getirdi. Teşekkür ediyorum. Sizin de okumanızı diliyorum. Kitabın: cilt 1. sh. 208'de, "Dinlenmek" bahsinde, Peygamberimizin şu öğüdünü gördüm. Şaşıtm doğrusu:

"Sizden biriniz, yürürken yorulduğu zaman koşsun. Zira koşmak yorgunluğu giderir."

Kitapseverle Başbaşa:

DEVLET ARŞİVLERİ YAYINLARI

M. Türker ACAROĞLU

Değerli meslektaşımız İsmet BİNARK'ın başında bulunduğu Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, son yıllardaki çalışmalarını kitap biçiminde yayınlamaya başladı. Bunlardan elimize geçen birkaçını kısaca tanıtmak isteriz. Bunların üçü Cumhuriyet Arşivi Dairesinin, üçü de, Dokümantasyon Dairesinin yayımlarıdır.

1- Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu. Yash Pal Kathalia'dan çev. Dr. Nihal Somer.-Ankara, 1990. XLVII 219 s., resimli.

Başbakanlık Musteşarı Ahmet Selçuk'un sunuş ve İsmet Binark'ın Türkçe basımına önsözünden sonra, kitabın konusu ve amacı şöylece belirtiliyor: "*Elyazması koleksiyonlardan sorumlu arşivler ve kütüphanelere, arşiv malzemesinin korunma ve restorasyonunda kullanılacak metod ve malzemelerin bir özetini sunmak*". Hintli bir uzman kinyâger olan yazarın bu kitabı, "*Conservation ve restoration of archive materials*" adıyla, 1973 yılında Paris'te UNESCO Genel Merkezince yayımlanmıştı. Sonda, ekler ve 12 sayfalık İngilizce bir kaynakça vardır.

2- Basında Dış Türkler. 3 cilt. -Ankara 1991-93.

şuursuzca veya gaffeyle söylenirken, tıpkı Ziya Gökalp gibi:

"Türk'ün bir ili var,
Ve yalnız bir dili var.
Başka dil var, diyenin
Başka bir emeli var."

diye düşünün ve "Türk dilleri" değil, "Yalnız Türk dili var" diyenlerin başında, Muharrem Hoca ile O'nun ilim ve irfan pınarından beslenmiş olan öğrencileri vardı.

Türkolojinin en çetrefil konusu diye bilinen "cümle bilgisi" sahasında, büyük ölçüde sağlam ve millî metod da, yine Muharrem Hoca'ya aittir. Üstelik bu metod (5) her geçen gün benimseniyor, Muharrem Hoca'nın öğrencileri ile (6) gelişerek gelişiyor. Hızmetleri saymakla bitmiyor...

Aziz Hocam, mânevî huzurunda hürmetle eğiliyorum. Mekânım cennet olsun. Eserin için meraklanma, onun da cevabını Türkmen kocası Yunus veriyor:

"Her dem yeni doğuruz
Bizden kim usonasi..."

DİPNOTLAR

- (1) Doç. Türk Edebiyatı, Mart 1980, S. 149, s. 7.
- (2) Prof. Dr. Muharrem Uzun, *Orhan Âbideleri*, Boğaziçi Yay., s. 7, İstanbul 1983.
- (3) n.e.e., s. 13-14.
- (4) Prof. Dr. M. Ergin, *Dede Korkut Kitabı*, Boğaziçi Yay., s. 9-10, İstanbul 1993.
- (5) Doç. Prof. Dr. M. Ergin, *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayrak Basım Yayın Tarama, 4 baskı, s. 372-449, İstanbul 1988.
- (6) *Buğünün Başında* (çev.) Yrd. Doç. Dr. Leyla Karahan, *Türkçede Söz Dizimi ve Cümle Tabirleri*, Akay Yay., Ankara 1991.
- (7) Yrd. Doç. Dr. Metin Kayaars, *Türkçedeki Söz Dizimi ve Cümle Tabirleri*, Türes Üny. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1980.

Türk gazete ve dergilerinde 1 Ocak-31 Aralık 1990, 1991 ve 1992 tarihlerinde Dış Türklerle ilgili olarak çıkan makâle, yorum ve haberleri içermektedir. İlk cilt için 12 gazete, ikinci cilt için 14 gazete, sonraki cilt için de 45 gazete ve dergi taranmıştır. Sürekli yayın sayısının gittikçe artması sevindiricidir. Sayın Binark, her cildin başında telarlanan sunuş yazısının sonunda şu müjdeyi veriyor: "İlim çevrelerince yurt içinde ve dışında çok büyük alâka gören bu neşriyat, belirli bir çalışma planı dahilinde sürdürülecektir."

3- Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları. -Ankara, 1993. XXXV+609s.

Bilindiği üzere, 1931 yılında İstanbul'da Osmanlı Arşivlerinden "işe yaramaz" diye ayrılıp Bulgarlara kilo ile satılan çuvallar, hatta vagonlar dolusu "evrak" (tarihi belge), basında çıkan çığlık (vaveylâ) biçimindeki yazılar ve uyarılardan sonra, ancak kısmen geri alınabiliyordu. İşte, sayın Binark, bir inceleme niteliğinde olan sunuş yazısında, bu konunun ayrıntılarına inmektedir. Basın yazıları, resmi yazışmalar, bu konuda kısa bir kaynakça, Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetleri ve Genel Müdürlüğün çalışmaları, Osmanlı arşivleriyle ilgili bilgiler verilmektedir. Beş bölümden oluşan kitabın son bölümü eklerle ayrılmıştır: burada gazete yazılarının, resmi yazışmaların örnekleri sunulmuştur.

4- Macar Asıllı Türk Tarihçisi ve Arşivist Lajos Fekete'nin Arşivcilikimizdeki Yeri. -Ankara, 1994. XVI+228s., ayrıca 1 portre.

Sayın Binark, sunuş yazısında kitabın içeriğini şöyle özetlemektedir: "... Bu eserde; Lajos Fekete'nin biyografisi ve eserleri ile hakkında yazılanların bibliyografyası verilmiş; Fekete'nin Türk arşivcilikindeki yeri anlatılmış ve Türk arşivciliği ile ilgili olarak yapıldığı çalışmalarla temas edilmiş, bununla ilgili eklere yer verilmiştir..."

5- Türkiye-Avrupa Topluluğu Bibliyografyası, 1957-1990, 1990-1992. 2 cilt. -Ankara, 1990-92

Türkiye-AT ilişkileri konusunda kapsamlı bir kaynakça çalışması olan bu eserde, Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış 7.298+810 kitap, rapor, bildiri, makâle veya-a-tü-zük türü basılı kaynağın kimlikleri bulunmaktadır.

6- Türkiye Dışındaki Türk vatandaşları Bibliyografyası. -Ankara, 1993. XXXIX+193 s.

Reyhan Demirel'in hazırladığı bu kaynakçanın üç bölümünde başyünü eserleri; kitap, rapor, bildiri ve makaleler; "mevzuat türü dokümanlar"ın kimlikleri yer almaktadır. Ayrıca, son bölüm, yazar adları ve konu dizinlerine ayrılmıştır. "Türkler için en rahat ülke: Bulgaristan" başlıklı yazı dikkati çekiyor (No. 340, s. 53).

Her kitabın sonunda yer alan yayın listelerine göre, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 3, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın 17, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nın 19, Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı'nın da 43 yayını bulunmaktadır. Bu yararlı yayınların sürüp gitmesini içten dileriz.

Erciyes Dergisi, Mart 1995

GEÇMİŞTEN GELECEĞE KÖPRÜ:

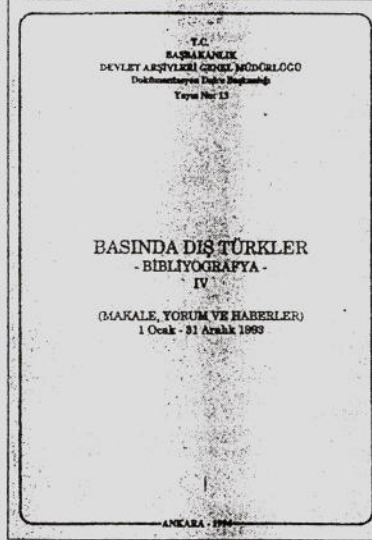
Devlet Arşivleri'nin çalışmaları büyük ilgi topluyor

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, son yıllardaki çalışmaları ve sağladığı kaynak eserlerle büyük ilgi topluyor. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, büyük çoğunluğu Türkiye sınırları dışında yaşayan Türkler ve Türk Dünyası ile ilgili olmak üzere, son iki yıl içerisinde "Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri / 1687-1908 yılları arası"; "Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri 1. cild 1578-1914", "2. cild 1575-1918"; "Bosna-Hersek ile İlgili Arşiv Belgeleri / 1516-1919"; "İç ve Dış Basında Karabağ Olayları I-II / Makale, Yorum ve Haberler"; "Musul-Kerkük ile İlgili Arşiv Belgeleri / 1525-1919"; "Irak Türkleri Bibliyografyası"; "Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi"; "Osmanlı Belgelerinde Ermeniler"; "Ermeni Olayları Tarihi I-II"; "Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Rehberi"; "Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı"; "İstiklal Harbi ile İlgili Telgraflar" gibi bir çok eseri neşretti.

Son yıllarda SSCB'de yaşanan değişiklikler, Bulgaristan ve Batı Trakya'da yaşayan

Türkiye dışındaki Türkler'in karşılaştıkları çeşitli meselelerin çözümü kavuşturulması,

Türk Dünyası'nın çeşitli yönleriyle tanınması konusunda yapılacak ilmi araştırmalara ve takip edilecek politikalara kaynak teşkil etmek üzere konuyla ilgili bibliyografik çalışma zarureti ortaya koyuyordu. Bu önemli eksiklik de, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nca hazırlanan "Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası" ile giderildi. Yıllık olarak yayınlanan ve dördüncü sayıyı bulan bibliyografya, diğer konularda kitap, makale ve tebliğ olmak üzere Türkçe ve çeşitli yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklara ait bibliyografik bilgilerin biraraya toplanmasını sağlayarak araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlıyor. Böylece, araştırmacıların, Türkoloji sahasındaki ilmi kuruluşların ve konuyla ilgilenenlerin Türkiye dışındaki Türkler konusunda istedikleri bilgiye ilk elden, daha süratli ve sağlıklı bir şekilde ulaşmaları mümkün kılınıyor.

Yıllık olarak yayınlanan ve dördüncü sayıyı bulan "Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası", diğer konularda kitap, makale ve tebliğ olmak üzere Türkçe ve çeşitli yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklara ait bibliyografik bilgilerin biraraya toplanmasını sağlayarak araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlıyor.

soydaşların meseleleri, Kıbrıs konusu ve Körfez bunalımı,

Sayın İsmet Binark, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü olduğundan beri, maşallah bir gayret, bir verim. O kadar ki onlar, en azı 500 sayfalık, her satırı gayret, özen ve dikkat isteyen eserleri, hemen hemen iki ayda bir, Türk irfanına sunuyorlar da ben, incelemeye ve yazmaya yetiştirmiyorum.

Allah'ın bir lütfudur, arşivlerimiz, yıllar boyu, o kadar çok ihmal edildi, savruldu, çürüldü, harlandı ki... Rabbim bu millete acıdı da nihayet İsmet Binark ve kadrosunu bu işin başına getirdi. Dünyaya ibret olup ufuk gösterecek Osmanlı evrakı, kanunları, medeniyeti ve irfanı, işte bu eserlerle meydana dolduruyor.

Daha bir ay olmadı. Binark kültür hazinesinin, millî arşivlerden çıkarılmış hacimli beş yayınıni sunmuşum size. Bu gün yine birinden kıymetli (1994 ve 1995'te çıkan) beş eserini, huzuruza getireceğim.

Düşünüyorum da, millî tarih, kültür ve edebiyatını, ecdadının ilim, hatıra, yönetim tarzları ve metotlarını etrafıca öğrenmek isteyen gençler, vakıflar, kuruluşlar, üniversiteler, liseler, enstitüler için, bu yayınlar ne mutluluk! Ayrıca günümüz kitap fiyatlarına göre inanılmaz ucuzlukta kitaplar. "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı ANKARA" diye yazacak ve hemen çoğu kaymak kağıda basılmış, eşsiz vesika değerinde, çoğu da renkli olan bu hazinelere kavuşacaksınız. Sayın Binark ve arkadaşlarına, ayrıca, Başbakanlık Müsteşar Vekili sayın Ali Naci Tuncer'e candan teşekkürler.

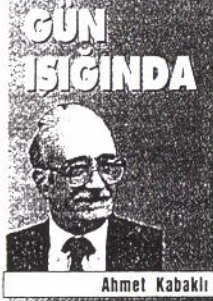
Fermân Fermân Üstüne

1984'te çıkan eserlerden birisi, 650 sayfalık, vesika ve belgeleri içine alan TANZİMAT ÖNCESİ MERKEZ EVRAKININ TASNİF KILAVUZU VE BELGE ÖRNEKLERİ adını taşıyor. Resmi hat örneklerinin en güzelleri de burada. Osmanlı devlet ve hükümetine ait birçok isim, sıfat, ünvan zenginliklerini, dil bereketini de bize sunan bu kitaptan (sh. 90) **Sadaret Mektubî Kalemî** bahşinden birkaç cümle aktarayım:

"Sadrazamın özel kalem müdürü olan Mektubî-i Sadr-ı Ali'nin emrindeki kalemli... 1796 tarihli nizamnâme'ye göre, sadaret makamından yazılmasını gereken umûr-ı mülkiye'ye... ait tahrirât, emirler ve buyruklar bu kalemden yazılırdı..."

Bilmem ki, Meksika'da yeni modalar peşinde koşan genç romancılarımız, artık kolayca ellerine ulaşan bu arşiv hazinelerini inceleyip hem son derece "orijinal" hem dünya ölçüsünde yeni bir kültürün ürünlerini yeniden keşfetmek istemezler mi? Şunu elbet biliyorlardı:

Yugoslavyalı ünlü yazar **Ivo Andrić**, 1970'lerde Nobel armağanı kazanan meşhur *Drina Köprüsü* romanını Belgrad'taki Os-

Ahmet Kabaklı

manlı arşivlerini inceleyerek kaleme almıştı. Gelin, eskiya maceraları yazacağınız, milletinizin dünyalara yön verecek büyük kültürünü başlar üstüne çıkarın.

Sık sık ve yana yakıla, bozuk kafalar yüzünden nasıl yitirdiğimizi anlattığım "BULGARİSTAN'DAKİ OSMANLI EVRAKI"nda, 1994'te, nefis bir inceleme ve emek mahsulü olarak, yerinde araştırmalarla çıkarılmış. Vagonla satılan millî evrakın macerasını, tasnif ve muhtevası ile o kitapta bulacaksınız.

D.A.G. Müdürlüğünce bu yıl çıkarılan eserlerin bir önemlisi de iki ciltlik, 950 sayfa tutarında BAŞBAKANLIK MERKEZ TEŞKİLATI (Tarihçe ve Mevzuatı'dır. Sadrazamlık müessesesinden kısaca bahsettikten sonra, Cumhuriyet devri başkanlarının yazışma ve kadrolarını içine alan bu eserde, Atatürk ve İnönü'den başlayarak, bütün cumhurbaşkanı ve başbakanların imzalarını bol bol görsünüz. Dolayısı ile TC'nin, çok muhtaç olduğumuz, belgelere dayalı tarihinin bir cephesini olsun, buradaki yazışma, emir ve kararlar da bulursunuz.

Devlet Arşivleri, şimdi DEFTER-i HÂKAANİ dizisine de başladı. Birinci kitap 438 num-

ralı "Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri" (1530) adını taşıyor. "Bolu, Kastamonu, Kengiri (Çankırı) ve Koca-ili Livaları"nın içine alan bu kitap tipkibasım ve dizin'den oluşuyor.

Bu defterleri okuyunca, Osmanlı'nın, mevcut her şeyi, nefis ince yazılarıyla, zapta alan teşkilat ve kalıcılık dehâsını görüyorsunuz. Bir vilâyette, ilçede, bucakta ne varsa, tümü defterlenmiş. Vergiler, mülkler, mukellefler, devlete asker verecekler, vergiden muaf tutulanlar, bir bir yazılı... 16 sayfada, **cambazlar (CANBÂZAN)** cemaatinin; **81 Ocak** ve **1010 kişili** olup "33 bin akçe vergi" sinden kayıt vardır.

Hepinizin evlerinize alıp, en azından bakmaya doymayacağınız bir eser de OSMANLI FERMANLARI albumudur. Estetik zevkin zirvesinde hem resim hem hat şaheseri, solmaz renkler üzerine nakşolunmuş bu geniş boyutlu şaheser baskılı eser, padişah fermanlarının 7 iklimle hükmeden buyrukları gibi yazı, tezhip, çiçek guzelliklerinin inanılmaz ahengini de aktettiriyor.

Fermanların nefis baskıları yanı sıra, dönemleri, tarihleri, yazı çeşidi, ebadı, tuğrası, tezyinatı, gördüğü işlem, konusu ve fonu da, hem bugünkü dilimizde yazılmış hem de bunlar, İngilizceye çevrilerek dünya bilginlerinin istifadelerine sunulmuştur.

Emek ve zevk mahsulü bu eserleri gotirtiniz, ecdadınızı, kültür zenginliğinizi, ataların zevk ve zarafet üstünlüklerini tanıyabilmek için okuyunuz, tanıyınız. Allah razısı için.

Tarihin canlı şahidi: Fermanlar

● Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, muhafaza ettiği 150 milyonu aşan arşiv belgesinden yararlanarak; geleceğin siyaset, ekonomi, kültür ve fikir hayatına ışık tutuyor

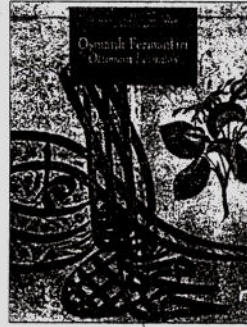
M. FATİH SELVİ

Devletlerin geleceği, geçmişine, tarihine olan bağlılığı ile doğru orantılıdır. Milletlerin tarihine baktığımızda geçmişine sahip çıkan, onu kendisinin bir parçası olarak gören devletler çok uzun ömürlü olmayı başarmışlardır. Ancak geleceği geçmişe taşımak, geçmişte geleceğe örnek kılmak, geçmişten geleceğe aktarılan yazılı belgelerle olur. Kısacası arşiv belgelerimiz geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesini üstlenmiş durumdur.

ARŞİV GELENEĞİ ORTA ASYA'DAN GELİYOR

"Orta Asya Türklüğü"nden günümüze kadar süregelen idare ve kültür hayatımız incelendiğinde, tarih boyunca kurulan Türk devletlerinin resmi belgeleri muhafazaya ve idari işlerde kullanmaya, bugünkü tabirle arşivciliğe önemli ölçüde riayet ettikleri görülür. Nitekim, geçen yüzyıllarda kurdukları arşiv binalarına "Hazine-i Evrak" adını vererek, resmi belgeler için hazine tabirini kullanmışlardır. Bu anlayışın tabiri bir neticesidir ki, araya giren harpler, doğal afetler ve yangınlara rağmen sahip olduğumuz zengin arşiv potansiyeli, dünyanın en büyük arşivi olma özelliğini taşımaktadır. Öte yandan, evvelce Osmanlı idaresi altında olan bütün Orta ve Yakın Doğu, Balkan ve bazı Akdeniz ülkelerini ilgilendiren belge ve defter kayıtlarının Osmanlı Hazine-i Evrakı'nda bulunması Türk arşivlerine milletlerarası bir hüviyet de kazandırmaktadır."

Osmanlı'da arşiv menşei, mahiyeti, maddi değeri, ustası bilinmeyen bir müze eşyasını, bir

Türk kültür değerlerini ve Osmanlı arşivlerini tanıtmak amacıyla açılacak olan "Osmanlı Fermanları Sergisi" kapsamında bulunan eserler, katalog halinde bu eserde yer alıyor. Söz konusu "Fermanlar" yurt içinde ve yurt dışında sergilenerek, Osmanlı döneminin hukukî, siyasî, ekonomik, kültürel ve diğer müesseselerinin yanı sıra, bu dönemin sanat anlayışını dile getiriyor

saray mensubu tarafından yaptırılan, fakat zamanla unutulup giden bir binayı, tamirleri, bir hatıra eseri her cephesiyle açıklamaya, kaybolmuş bir kasrın, bir sarayın veya herhangi bir yapının teşkilâtını, müstemilâtını, mefruşatını, şehzadeler, padişahlara muhtelif vesilelerle verilen hediyeleri, ölen kimselerin saraya alınan eşyalarını öğrenmemize, Osmanlı tarihinin meçhul ve yanlış bilinen taraflarını aydınlatmaya hizmet etmektedir.

150 MİLYONA ULAŞAN ARŞİV BELEGESİ VAR

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür-

lüğü, Cumhuriyet idaresince devralınan ve sayıları 150 milyona ulaşan Osmanlı dönemine ait belge ve defter serilerini düzenli fonlar halinde muhafaza etmekte. Söz konusu belge 'fonları' arasında yenalan müzehhep Fermanlar Koleksiyonu; kültür, iktisad ve siyasî tarih açısından değerli oluşunun yanı sıra, hüsn-ü hat ve tezhip sanatının tatbik edildiği belgeleri ihtiva etmesi bakımından da çok kıymetlidir. Bu fonda bulunan müzehhep ferman ve beratlar, yüzyıllar boyunca geliştirilen resmi yazışma usullerinin en seçkin örnekleridir. Bunlar, saray desteğinde olgunlaşan Türk hat sanatının olduğu gibi, onu süsleyen, biçimlendiren ve kıyme-

tini artıran tezhip sanatının da icra edilmesine güzel birer örnek teşkil ederler.

OSMANLI FERMANLARINA BÜYÜK İLGİ VAR

Başbakanlık Osmanlı Arşivi "Müzehhep Fermanlar Fonu"ndan özenle seçilen, tarih ve sanat bakımından büyük değeri haiz belgeleri "Osmanlı Fermanları" adıyla yayınlandı. Birinci baskısı bilim ve sanat çevrelerinin yoğun ilgisi üzerine yeniden basıldı.

Türk kültür değerlerini ve Osmanlı arşivlerini tanıtmak amacıyla açılacak olan "Osmanlı Fermanları Sergisi" kapsamında bulunan eserler, katalog halinde bu eserde yer alıyor. Söz konusu "Fermanlar" yurt içinde ve yurt dışında sergilenerek, Osmanlı döneminin hukukî, siyasî, ekonomik, kültürel ve diğer müesseselerinin yanı sıra, bu dönemin sanat anlayışı, Osmanlı arşiv belgelerinin hususiyetleri, Osmanlı diplomatiği ve dolayısıyla Türk arşivciliği, yerli yabancı ilim muhitterine, kuruluşlarına, sanat çevrelerine, kısaca dünyaya tanıtılmış olacaktır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri bu arada iki cilt halinde önemli bir eser de yayınladı. Osmanlı Devleti döneminde "Vezir-i İzzamlik" ve "Sadâret" olarak adlandırılan Cumhuriyet'ten sonra da "Başvekkâlet" ve "Başbakanlık" adıyla hizmet veren kurum adına yayınlanan eserin adı: "Başbakanlık Merkez Teşkilâtı (Tarihçe ve Mevzuatı)"

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İvedik Cad. No:59 Yeni Mh. / Ankara

Tarih ve gelecek

Geçmişle gelecek arasındaki köprü tarih bilgisi ile kurulur. Bu bilgiden yoksun olanlar günlük olayların meydana getirdiği akıntılar içerisinde çırpınıp yorulurlar ve hatta istikametlerini şaşırıp derin sularda kaybolabilirler. Özellikle zamanımızda ülke ve dünya hadiseleri fevkalâda sür'atle ve karmaşık bir şekilde cereyan etmektedir. Bunları açık bir şekilde anlayabilmek, köklerine inebilmek, sebep ve neticelerini tahlil ve isabetli neticelere varabilmek ancak yeterli ve sağlam bir tarih bilgisi ve kültürü ile mümkündür. Bu düşünen, fikri olan herkes için kaçınılmaz bir zarurettir. Bilhassa ülkeleri yönetenler ve her kademedeki siyasiler için bu hiçbir şekilde vazgeçilemez bir şarttır. Aksi halde devlet ve millet tamir edilemez kayıplara uğratılır. Tarih bilmeyen ülke yöneticileri sonunda millete felâket getirirler.

DEVLET ARŞIVLERİ YAYINLARI

İlmi araştırmalar ve özellikle de tarih çalışmaları ve siyasi incelemeler ancak yeterli arşiv vesikası, belgeler, bibliyografya ve diğer kaynaklara dayanılarak yapılabilir. Bunlar ne kadar bol ve sistemli bir şekilde elde bulunursa ilmi araştırma o kadar artar, gürleşir ve sağlam esaslara dayanır.

İşte bu açıdan ülkemiz gittikçe şanslı bir duruma geçmektedir. **Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür-lüğü'müz** gerçek bir ilmi yayın hamlesi başlatmıştır. Değerli araştırmacı sayın Genel Müdür **İsmet Binark Bey**'in yönetiminde yürütülen bu ilmi atılım neticesinde şimdi birbirinden değerli eserler arka arkaya neşredilmektedir. Böylece birçok konuda, araştırmacılar, bizzat **Arşiv** binalarına her zaman gitmeden önlerinde değerli müracaat kitapları bulmaya başlamışlardır. Eserlerin basımında bugün özellikle ihtiyaç duyulan konulara öncelik verildiği anlaşılmaktadır ki bu da ayrıca takdir edilecek bir hususudur.

Bu kıymetli yayınlardan bazılarının isimlerini bir fikir vermesi bakımından buradâ zikretmek isterim, yoksa her bir eser ayrı ayrı ele alınmaya değer niteliktedir: **Ermeni Olay-ları Tarihi**, **Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı**, **Bosna-Hersek ile ilgili Arşiv Belgeleri** ve ayrıca **Bibliyografya**, **İstiklâl Harbi ile ilgili Telgraflar**, **Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dair Arşiv Belgeleri**, **Osmanlı Fermanları**, **3. nolu Mühimme Defteri Musul ve Kerkük ile ilgili Arşiv Belgeleri**, **Irak Türkleri Bibliyografyası** ve daha birçok değerli eser.

Sayın Genel Müdür **İsmet Binark Bey**'i bu çok faydalı çalışma ve yayınlar için tebrik ediyor ve devamını diliyorum. İnşallah bu ilmi hamle tasarruf tedbirleri gibi burada hiç düşünülmemesi gereken bir duvara çarpmaz.

Hurdalıktan arşivlere

ANKARA (A.A.) - Hurda kağıt olarak 1931 yılında okması üç kuruş on paraya Bulgaristan'a satılan tarihî, ruhsatlı, "bedeli karşılığı" geri alınıyor. Bu dönemdeki satılan 15 ve 18, yüzümlü kap-sayan Osmanlı'ya ait arşiv belgelerinin bir bölümünü içeren 21 bin 140 sayfa mikrofilm, karşılığı ödenerek Türkiye'ye kazandırıldı.

1931 yılında kuru ot ve paçavra fiyatına, okması üç kuruş on paraya Bulgaristan'a satılan İstanbul Defterdarlığı Maliye Arşivi'ndeki tarihî belgeler, ot balyaları ile çemberlenip vagonlarla Bulgaristan'a gönderildi. Daha sonra, satılan hurda kağıt değil tarihî belgelerin malzemesi olduğunun anlaşılması üzerine, satılan belgeler diplomatik yoldan geri istendi. Ancak Bulgarlar, bu belgeleri incelemeye değerli olanları ken-dilerine aldılar. Arşiv ve kütüphaneleri için alkışlayan Diplomatik yoldan geri istenen evrakın arta kalan ise Türkiye'ye iade edildi.

BEKLENTİLERDE NELER VAR?

Bulgaristan'a satılan belgeler, bugün aynı zamanda Bulgaristan'ın milli kütüphanesi olan Cyril ve Methodius Kütüphanesi'nde bulunuyor. Bun-lar arasında 15 ve 19. yüzyıllara ait gerç'î mülke-lar, siciller, lapa tahrir ve tımar defterleri, ordu

BULGARISTAN'A SATILDI

Bulgaristan'a hurda fiyatına satılmış Osmanlı arşivlerini gerçek değeri üzerinden satın alıyor.

1931 yılında kuru ot ve paçavra fiyatına, okması üç kuruş on paraya

Bulgaristan'a satılan Osmanlı Arşivi'ndeki tarihî

belgeler, ot balyaları ile çemberlenip vagonlarla

Bulgaristan'a gönderildi. Daha sonra, satılan belgelerin bir

parçasını içeren 21 bin 140 sayfa mikrofilm, bedeli ödenerek Türkiye'ye kazandırıldı

Osmanlı'nın kuruluşuna zanon ve değeri ölçülemeyen belgeleri geri alıyor.

lan belgelerin dışında, bu kütüphanede Bulgaris-tan'ın çeşitli bölgelerine ait 200 adet gerç'îye sicli ile Rila Manastırı'nda Osmanlı dönemine ait 18'i paçavahı fermanı olmak üzere 76 adet belge bulun-duğu bildirildi.

OSMANLI'YA AIT 15 MİLYON BELGE

15-19 Şubat 1993 tarihleri arasında Bulgaristan arşivleri ve Cyril ve Methodius kütüphaneleri,

Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binar'ın tarafından ziyaret edildi ve bu ziyaret sonunda iki ülkenin devlet arşivleri arasında bir işbirliği protokolü imzalandı. Bu protokol çerçevesinde, 1993 yılına da 15 gün süre ile Bulgaristan'a gönderilen Osmanlı Arşivi Daire Başkanı ve Analitik Tanıtım Şube Müdürü de, bu arşivlerde incelemelerde bulundu. Cyril ve Methodius kütüphanelerinde yapılan araştırma sonuçları, burada Osmanlıya ait yaklaşık 1,5 milyon belge ve diğer bulundugu belgeleri, bu ülke ile yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde, 15 ve 18. yüzyıllara ait 21 bin 140 sayfa ta-rarında mikrofilm, bedeli karşılığında temin edilecek Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'na kazandırıldı. Ayrıca, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından Bulgaristan'daki arşiv mal-zemeleri konusunda bilgi içeren "Bulgaristan'a Satılan Evrak" ve "Bulgaris-tan'daki Osmanlı Evrak" adlı iki eser yayınlan-dı. Bu kütüphanede kalan belgelerin tamamının mikrofilmli bazyalarına kadar çalışmaları sürdürülecek. Mikrofilmli tab edilesinden sonra belgeler kataloglara geçirilecek. Bu çalışmanın tamamlanmasından sonra ise bu çok değerli Os-manlı belgeleri, tarihçileri ve araştırmacıların hizmetine açılacak.

Osmanlı arşivi Bulgaristan'dan geri alındı

1931 yılında okkası 3 kuruşa Bulgaristan'a satılan değerli Osmanlı belgelerinin 21 bin 140 sayfa mikrofilmlik bölümü bedeli ödenerek Türkiye'ye kazandırıldı.

Hurda kağıt olarak 1931 yılında okkası 3 kuruşa Bulgaristan'a satılan tarih, bu ülkeden bedeli karşılığında geri alınıyor. Bu dönemde satılan 15 ve 18. yüzyılları kapsayan Osmanlı'ya ait arşiv belgelerinin bir bölümünü içeren 21 bin 140 sayfa mikrofilm, karşılığı ödenerek Türkiye'ye kazandırıldı.

1931 yılında kuru otve paçavru fiyatına, okkası 3 kuruş on parayı Bulgaristan'a satılan İstanbul Defterdarlığı Maliye Arşivi'ndeki tarihi belgeler, ot balyaları ile çemberlenip

vegonlarla Bulgaristan'a gönderildi. Daha sonra, satılanların hurda kağıt değeri tarihi arşiv malzemesi olduğunun anlaşılması üzerine, satılan belgeler diplomatik yoldan geri istendi.

Belgelerde neler var

Ancak Bulgarlar, bu belgeleri inceleterek en değerli olanları kendilerini ilgilendirenleri, arşiv ve kütüphaneleri için alıyordular. Diplomatik yolun geri istenen evraktan arta kalanlar ise Türkiye'ye iade edildi.

Araştırmacılara sunulacak

Ayrıca, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından Bulgaristan'daki arşiv malzemeleri konusunda bilgi içeren "Bulgaristan'a Satılan Evrak" ve "Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı" adlı iki eser yayınlandı. Bu kütüphanede kalan belgelerin tutanının mikrofilmleri hazırlanmış kadar çalışmalar sürdürülecek. Mikrofilmlerin tük edilmesiyle sonra belgeler kataloglara geçilecek. Bu çalışmaların tamamlanmasından sonra ise bu çok değerli Osmanlı belgeleri, tarihçilerin ve araştırmacıların hizmetine açılacak.

Hükümet, belli kurum ve şahısların özel çabalarıyla arşiv konusunda oldukça duyarlı davranıyor. Osmanlı arşivlerinin açılmasının ardından, Rusya'dan getirilen arşiv belgelerinden sonra Bulgaristan'dan getirilen bu arşiv, Türkiye tarihini aydınlatmasında önemli bir basamak.

Bulgaristan'a satılan belgeler, bugün aynı zamanda Bulgaristan'ın milli kütüphanesi olan Cyril ve Methodius kütüphanesinde bulunuyor. Bunlar arasında 15 ve 19. yüzyıllara ait şeri malikeme sicilleri, tapu tahrir ve timar defterleri, ordu defterleri, askeri emirler, muhasıra ve yol jurnalleri, vergi, enlak, nüfus, bütçeler gibi mali vesikalar, Türk evlari, ziraat, ticaret ve sanayi, Türk köylerinin, Türk aşiretlerinin, Türk şehirleri ve bin yıllık Türk adları ile ilgili belgeler, timar, zeamet, vakıf, ahkam, ehli-i hıref, tersane, yenicheri ve sipahi ocaklarına ait belgelerle 1455 yılına ait Bursa'daki Orhan Gazi Vakıflarına ait bir defter bulunuyor.

Hurda kağıtlar

1931 yılında hurda kağıt olarak satılan belgelerin dışında, bu kütüphanede Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerine ait 200 adet şerhiye sicili ile Rika Mamestir'inde Osmanlı dönemine ait 181 padişah fermanı olmak üzere 76 adet belge bulunduğu belirlendi.

Osmanlı'ya ait 1,5 milyon belge

15-19 Şubat 1993 tarihleri arasında Bulgaristan arşivleri ve Cyril ve Methodius Kütüphaneleri, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binarık tarafından ziyaret edildi ve bu ziyaret sonunda iki ülkenin devlet arşivleri arasında bir işbirliği protokolü imzalandı.

Bu protokol çerçevesinde, 1993 yılında 15 gün süre ile Bulgaristan'a gönderilen Osmanlı Arşivi Daire Başkanı ve Analitik Tesis Şube Müdürü de, bu arşivlerde incelemelerde bulundu. Cyril ve Methodius Kütüphanelerinde yapılan araştırmalar sonucu, burada Osmanlıya ait yaklaşık 1,5 milyon belge ve defter bulunduğu belirlendi. Bu ülke ile yapılan İşbirliği Protokolü çerçevesinde, 15 ve 18. yüzyıllara ait 21 bin 140 sayfa tutarında mikrofilm, bedeli karşılığında temin edilerek Osmanlı Arşiv Daire Başkanlığı'na kazandırıldı.

Boğaz'a köprü ve tüpgeçit 105 yıllık proje

Boğaz köprüleri ve tüpgeçidi ile ilgili ilk projeler 1890'lı yıllara ait. Fransız inşaat mühendisi F. Arnodin'e çizdirilen köprü projeleri, Boğaz'ı iki ayrı yerden birbirine bağlamayı amaçlıyordu.

ANKARA (AA) - İstanbul Boğazı'nın deniz altından bir tüpgeçitle bağlanması projesi bugün bile tartışılırken, Boğaz'ı büyük köprüler ve deniz altından bir tüpgeçitle bağlamanın, 105 yıl önce Osmanlı'nın da hayali olduğu ortaya çıktı. İstanbul Boğazı'nın deniz altından bir tüpgeçitle bağlanması ile ilgili ilk projenin 1891 yılında hazırlandığı belirlenirken, bugünkü 2. Boğaz Köprüsü'nün 105 yıl önce öngörülen bölgeye kurulması dikkati çekiyor.

Osmanlı arşivinde bulunan bir proje, İstanbul Boğazı'nın Sarayburnu-Üsküdar ve Rumelihisarı-Kandilli arasında olmak üzere iki ayrı köprü ile bağlanmasını amaçlıyor. Fransız inşaat mühendisi F. Arnodin'in imzasını taşıyan proje, her iki köprü'nün de Eyfel Kulesi'nin yapıldığı çelik teknolojiyle yapılmasını öngörüyor.

F. Arnodin'in projesi

İki ayak arasındaki uzunluğu 1700 metre olarak düşünülmüş olan bu köprüler, bu rakamla bugünkü iki Boğaz köprüsünü de geride bırakıyor. Projede 3 ayak üzerine kurulması planlanan köprü'nün orta ayağının, 33 metre derinlikteki deniz tabanına oturtulması öngörülmüş.

F. Arnodin'in 1900 yılında hazırladığı proje, bir çeşit vagon taşıyan teleferik köprüsü. Proje ile denizden yüksekliği 50 metre olan köprüye asılacak teleferiklerle vagonların taşınması amaçlanıyordu. Buna göre iki ayrı teleferik gidiş ve geliş yönünde makara sistemiyle sürekli hareket ederek Sarayburnu ile Üsküdar arasında geçişi sağlayacaktı.

Projeyi inceleyen Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Fatih Söyler, Arnodin'in projesinin "uygulanabilecek" bir proje olduğunu söyledi. O dönemde ki inşaat teknolojisi ile 33 metre derinlikteki denize beton atmanın çok zor olduğunu ifade eden Söyler, "Böyle bir projeyi hazırlamaları, bunu yapabilecek teknolojiye de sahip olduklarını gösterir" dedi. Söyler, bu köprü'nün zamanına göre değerlendirildiğinde "ekonomik" de olabileceğini ifade etti.

Deniz altında ilk tüpgeçit projesi

Öte yandan, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı cumhuriyet arşivinde bulunan tek sayfalık bir belge ise, İstanbul Boğazı'nın "deniz altından demiryolu geçişini sağlayacak bir tüpgeçitle" bağlanmasının ilk defa 1891'de planlandığını ortaya koyuyor.

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Fatih Söyler, "metrodan tek farkı su içinden geçmesi" diye tanımladığı 105 yıllık projenin "mantıklı" olduğunu ve teknolojik olarak yapılabilirliğini ifade ederek "Eğer bu proje gerçekleştirilseydi, dönemine göre çok devrimci, büyük bir inşaat teknolojisi ürünü olurdu" dedi.

Osmanlı arşivinde bulunan bir başka belge de Boğaz'a yapılması planlanan bir köprü projesinin de 2. Abdülhamid döneminde gündeme geldiğini gösteriyor. Milletlerarası Boğaziçi Demiryolu Şirketi, 2. Abdülhamid'in adını taşıyacak bir köprü projesi hazırladı. Bu projeye Anadolu ve Rumeli hisarlarının birbirine bağlanması amaçlanıyordu.

105 yıllık Boğaz projesi

- İstanbul Boğazı'nın tüp geçitle bağlanması projesi tartışılırken, arşivlerde ortaya çıkan bir belgede 105 yıl önce Osmanlı'nın da Boğaza tüp geçit kurma hayalinde olduğu ortaya çıktı

HALİDE TAYYAR

ANKARA- İstanbul Boğazı'nın denizaltından bir tıp geçişi bağlaması projesi bugün bile tartışılırken, boğazı büyük köprüler ve denizaltından bir tıp geçişi bağlamasının, 105 yıl önce Osmanlı'nın da hayali olduğu ortaya çıktı. İstanbul Boğazı'nın denizaltından bir tıp geçişi bağlanması ile ilgili ilk projenin 1891 yılında hazırlandığı belirlenirken, bugünkü 2. Boğaz Köprüsü'nün 105 yıl önce önerülen bölgeye kurulması dikkati çekiyor.

Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi'nde tasnifler sürdükçe ortaya çıkan belgeler, Osmanlı'nın bugüne kadar uzanan bazı arayışlarını da gözler önüne seriyor.

Osmanlı Arşivi'nde bulunan bir proje, İstanbul Boğazı'nın Sarayburnu-Üsküdar ve Rumeli Hisarı-Kandırlı arasında olmak üzere iki ayrı köprü ile bağlanmasını amaçlıyor. Fransız İnşaat Mühendisi F. Armodin'in imzasını taşıyan proje, her iki köprüünün de Eski Kulesi'nin yapıldığı çelik teknolojisiyle yapılmasını öngörüyor.

ARNODIN'IN PROJESİ

2 ayak arasındaki uzunluğu 1700 metre olarak düştürülmüş olan bu köprüler, bu rakamla bugünkü iki Boğaz Köprüsü'ni de geride bırakıyor. Proje 3 ayak üzerine kurulması planlanan köprü'nün orta ayağının, 33 metre derinlikteki deniz tabanına oturtulması öngörülmüş.

F.Arnodin'in 1900 yılında hazırladığı projeye, denizden yüksekliği 50 metre olan köprüye asılacak teleferiklerle vagonların taşınması amaçlanıyordu. Buna göre iki ayrı teleferik gidiş ve geliş yönünde makara sistemiyle sürekli hareket ederek Sarayburnu ile Üsküdar arasında geçişi sağlayacaktı.

Projelede ayrıca, istasyonların Bakırköy ve Bostancı'ya kurulması, böylece demiryolunun şehrin dışından geçmesi planlanıyordu.

Projeyle ilgiliyle Mithat'ın Otları, Ankara Şuace Başkanı Faah Söyler, Amrodin'in projesinin "uygulanabilecek" bir proje olduğunu söyledi. O dönemde inşaat teknolojisi ile 33 metre derinlikteki kıl denize beton atmasını çok zor olduğunu ifade eden Söyler, "Böyle bir projeyi hazırlamaları, bunu yapabilecek teknolojiye de sahip olduklarını gösterir" dedi.

İLK TÖP GEÇİT PROJESİ

Öte yandan, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Cumhuriyet Arşivi'nde bulunan tek sayfalık bir belge ise, İstanbul Boğazi'ni "denizaltından demiryolu geçişini sağlayacak bir tüp geçiile" bağlanmasının ilk defa 1891'de planlandığını ortaya koyuyor. Manş Tüneli'nin bile 5 yıl önce açıldığını düşünülürse, 1891 yılında Boğaziçi geçişi için böyle bir proje hazırlanmasının önemi daha da belirginleşiyor.

ÖLÇEK DÖRT BİNDE BİR

Üzerinde, 1891 tarihi ile "Denizaltında bo-
ru-köprü'nün (tup geçit) on projesi" kaydı bulu-
nan projenin kime ait olduğu belli değil

Sarayburnu ile Üsküdar'ı denizaltından bir tüpe-geçitle birbirine bağlamayı öngören projenin çı-
zımları, dört binde bir ölçeğine göre hazırlanmış

DEVİRİM OLURDU

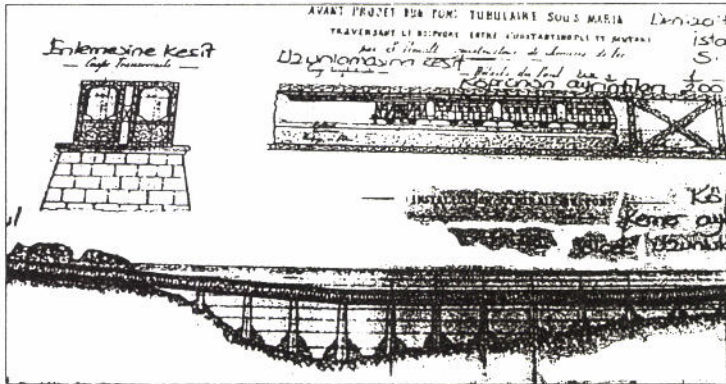
Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi'nde tasnifler sürdürülürken ortaya çıkan belgeler, Osmanlı'nın bugüne kadar uzanan bazı araştırmalarını da gözler önüne seriyor. Boğaz Köprüsü ve tüp geçitlere ilgili projeleri değerlendiren bilim adamlarımız, arşiv belgelerindeki projelerin uygulanabilir olduğunu kaydederek projelerin gerçekleştirilmesinin o zaman için büyük bir devrim olacağını vurguladılar

AKLIN YOLU BİR

Boğaz köprüleri ve tüp geçit ile ilgili ilk projeler 1890'lı yıllara ait. Bugünkü 2. Boğaz Köprüsü de çevre yolları, 105 yıl önce öngörülen bölgeye kuruldu. Sultan Abdülhamit Köprüsü projesi gerçekleşseydi, bugün boğazı, minareleri ve kuleleri olan muhteşem bir köprü bağlıyor olacaktı.

OSMANLI DEHASI: İstanbul Boğazı'nın denizaltından bir tıp geçiyle bağlanması ile ilgili ilk projenin 1891 yılında hazırlandığı belirlenirken, bugünkü 2. Boğaz Köprüsü'nün 105 yıl önce öngörülen bölgeye kurulması dikkati çekiyor..

Manş Tüneli'nin bile 5 yıl önce açıldığı düşünülürse, 1891 yılında Bağaz geçişi için böyle bir proje hazırlanmasının önemi daha da belirginleşiyor.

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Fatih Soyler, bu projeyi değerlendirirken, bunun "özel kuşaklama içine alınacak dikköşgen büzler" sar-dımıyla gerçekleştirilebileceğini söyledi.

Denizaltılındaki geçitire hareket edecek trenin fazla enerji kaybetmemesi için projeye uygun bir eğim verilmesine dikkat çekerek Söyler, "metrodan tek farkı su içinden geçmesi" diye tanımladığı 105 yıllık projenin "mantıklı" olduğunu ve teknolojik olarak yapılabilceğini ifade etti.

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Fatih Söyler, "Eğer bu proje gerçekleştirilseydi, döneme göre çok devrimci, çok büyük bir inşaat tek-

nolojisi ürünü olurdu" diye konuştu.

ABDÜLHAMİD KÖPRÜSÜ

Osmanlı Arşivi'nde bulunan bir başka belge de Boğaz'a yapılması planlanan bir köprü projesinin de 2. Abdülhamid döneminde gündeme geldiğini gösteriyor. Milletlerarası Boğazıcı Demiryolu Şirketi, Osmanlı Sultanı 2. Abdülhamid ile yapılan görüşmeler sonunda, Sultan'ın adını taşıyacak bir köprü projesi hazırladı.

Osmanlı Arşivi'nde resmi bulunan köprü projesi ile Anadolu ve Rumeli hırsarlarını birbirine bağlanması amaçlanıyordu. Üzerine kurulacak

toplarla askeri savunmaya da katkı sağlayacak olan köprü, aynı zamanda boğaz geçişini de kontrol altında tutacaktı. Köprü'nün geceleri çok güzel bir şekilde ışıklandırılması da projenin önemli bir yönünü oluştuyordu.

Minareleri ve Kuzeybatı Afrika tarzı tezyinâtı kuleleri ile "dünyanın gözündle büyük hükümdarın politik ve dinî kuvvetini artıracak ve Osmanlılar'ın büyüklük ve şöhrsini" temsil edecek olan köprü projesi bilinmeyen bir nedenle hayata geçirilemedi. Bu köprü projesi gerçekleştirseydi, bugün İstanbul Boğazı'nı minareleri ve kuleleri olan muhteşem bir köprü bağlıyor olacaktı.

Arşivden sızan zulüm belgeleri

M. FATİH SELVİ

Tarih hakkında hüküm verirken en çok faydalanacağımız eserlerin başında şüphesiz arşivlerden derlenen belgeler gelir. O belgelerde objektif ve somut gerçekler vardır. Bugün bilhassa tarihte yaşanan birçok olay elde sağlamlar ve inandırıcı belgeler olmadılarından yanlış yorumlamalara sebep olmaktadır. İşte arşiv belgeleri bu alanda ortaya atılan yanlışları objektif tarihle uğraşanlara sunmaktadır.

HAYIRLA YÂD EDİLECEK BİR ÇALIŞMA

Bu sözlerin kitap tanıtım sayfamızda neden ifade edildiğini kitap kapağından da anlamışsınızdır. Arşivden bahsedilince benim aklıma ilk gelen, son zamanlarda bir çok önemli çalışmaya imza atan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü geliyordur. Günümüze arşiv belgelerinin açılmasıyla önemli objektif bilgiler sunuyor bu müessese. Hem de mükemmel bir baskı, titiz bir çalışma ve ilmi bir bakış açısıyla. İnsanı ister istemez tarihi öğrenmeye sevkedecek bir üslupla bunu yapıyor Devlet Arşivleri. Bu tür aydınlatıcı ve objektif çalışmalar kim tarafından

yapılırsa yapılsın hayırla yâd edilmiş, yıllar sonra da olsa bir vefakârlık örneği olarak kalmıştır.

"Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi" yerinde ve nitelikli bir çalışma. Bu çalışmada "Megalo İdea"yı gerçekleştirebilmek için hareket eden Rumlar'ın Balkanlar'da ve Anadolu'da planlı olarak Ulah, Bulgar, Makedon, Sırp ve Müslüman Türk nüfusunu yok etme çalışmaları ve yaptıkları mezâlim belgeleriyle ortaya konulmaktadır. Eser, "Balkanlar'da Yunan Mezâlimi" ve "Anadolu'da Yunan Mezâlimi" olmak üzere iki cilt olarak hazırlanmış.

ZULMÜ ANLATAN 133 BELGE

Elimizdeki "Balkanlar'da Yunan Mezâlimi" adlı ilk ciltte 1853-1925 tarihleri arasındaki olaylara ait 133 belge yer almış. Bu belgelerin, Rumlar'ın, Müslüman Türkler'den başka, kendileriyle aynı dinden olan Balkanlar'ın diğer etnik unsurlarına yönüttüğü baskı, haksızlık ve mezâlimleri ortaya koymaya çalışıyor.

Yaklaşık 700 sayfadan oluşan eser, üç ana bölüm üzerine kurulmuş: Birinci bölümde, Yunan mezâlimi-

nin hangi şartlarda gerçekleştiğini ortaya koyan ve Türk-Yunan münasebetlerinin tarihçesinden bahseden "Giriş" kısmı yer almaktadır.

İkinci bölümde, "Belgelerin özet ve transkripsiyonları", yer, şahıs ve müessese adlarına ait "İndeks" ve "Giriş" kısmı için faydalanan kaynakların verildiği "Bibliyografya" bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümde sergilenen belgelerde kendi içerisinde "Gayrimüslimlere Yapılan Mezâlim" ve "Müslümanlar'a Yapılan Mezâlim" başlıkları altında iki kısma ayrılmış.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yayınladığı "Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi" adlı eserle, Rumlar'ın 1853-1925 tarihleri arasında yaptıkları zulümleri belgeleriyle gözler önüne seriyor

Belgeler, kronolojik sıraya uygun olarak belge sıra numarası ve belgenin muhtevasını ifade eden bir başlık, daha sonra da köşeli parantez içinde italik yazı ile belgelerin özeti verilmiş. Özeti alt kısmında belgenin tarihi bulunmaktadır. Daha sonra belgelerin transkripsiyonlarına yer verilmiş. Orijinal metindeki harf ve hece düşüklükleri köşeli parantez içinde gösterilmiş.

İSTENİLDİĞİNDE KOLAYCA ULAŞILABİLECEK

Üçüncü bölümde ise, belgelerin

fotokopileri bulunmakta. Bu bölümdeki belge numaraları ikinci bölümdeki belge numaralarının aynısı. Her iki bölümde de belge numarası ve özet başlıkları aynı tarzda verilmiş. Belgelerin altında belge kimliği olarak nitelendirilebilecek referanslar görülmekte. Bu referanslar Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı ve Cumhuriyet arşivlerinde hangi fondada bulunduğunu dosya ve gömlek numaralarını göstermektedir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binark, eserin ikinci cildini teşkil eden "Anadolu'da Yunan Mezâlimi" adlı çalışmanın en kısa zamanda ilim çevrelerinin dikkatine sunulacağını müjdesini de veriyor.

Bu tür çalışmaların tarih meraklısı araştırmacı insanların hizmetine sunmanın ilmi seviyenin artması, gerçeklerin belgeleriyle desteklenmesi açısından önemli buluyorum. Aynı nitelikli çalışmaları çok büyük merakla bekleyen araştırmacılara bu çalışmaya sahip olmalarını tavsiye ediyordur, aşağıda esere sahip olabilecekleri adresi veriyordum.

İvedik Caddesi No: 59
Yenimahalle- ANKARA

Her medeniyetin hafızası: Arşiv

● ARŞİVLER KİTAPLAŞIYOR

Dünyanın en önemli arşivlerinden

Hazine-i Evrak'tan
Günümüze

**OSMANLI
ARŞİVLERİ**

Ö. Faruk Şerifoglu

biri olan ve 150 milyon belgeden oluşan Osmanlı Arşivi son yıllarda, en parlak devrini yaşıyor. 1986'dan itibaren büyük bir hız kazanan tasnif

çalışmaları, süratle kitaplaştırılmaya çalışılıyor 15. SAYFA'da

Türkiye'den Milli Arşiv'e 3 milyar TL'lik yardım!

Türkiye Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, KKTC Milli Arşivi'ne 3 milyar lira değerinde malzeme yardımında bulundu. Söz konusu yardımın teslim edilmesi nedeniyle düzenlenecek törene katılmak üzere Kuzey Kıbrıs'a gelen Türkiye Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark dün Başbakan Hakkı Atun ile Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş tarafından ayrı ayrı kabul edildi. Binark'a ziyaretler sırasında Milli Arşiv Müdürü Mustafa Haşim Altan eşlik etti.

Başbakan Hakkı Atun, kabul sırasında, Binark'a, yaptığı katkılardan dolayı plaket verdi.

Milli Arşiv Müdürü Altan, basına yaptığı açıklamada, KKTC Devlet Arşivi olarak yapılan katkıları, belgesel esasa dayalı entegrasyonun en bariz bir temsili durumunda değerlendirdiklerini söyledi. Altan, malzeme yardımının, 1 belge taşıt aracı, 1 kompüter, 1 giyotin, 1 mukava kesme aleti, 1 fotokopi cihazı, 1 mikrofilm okuyucu baskı makinesi ve ek parçalardan oluştuğunu belirtti.

Hatide TAYYAR

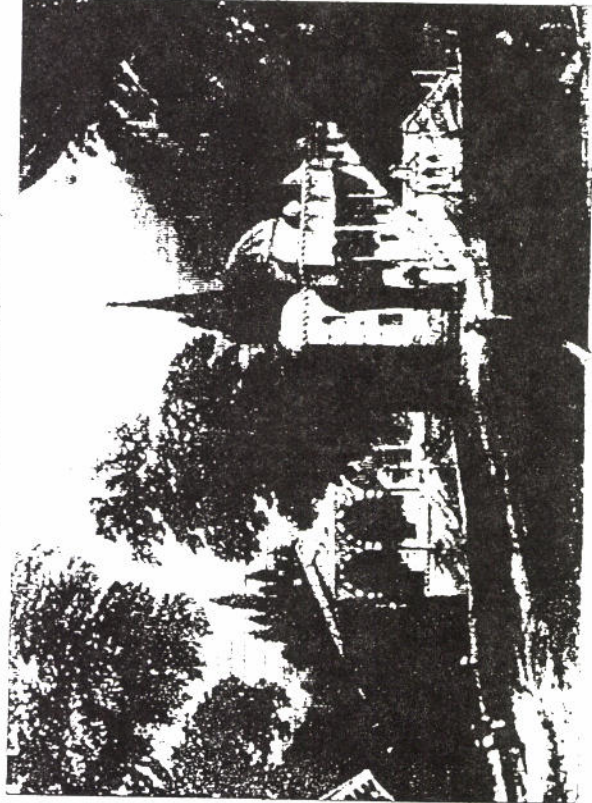
ANKARA-Türkçü-ye'de batıda emekle-nen "çevre bilinci" ge-çirilmeye çalışırken, Türkler'in bu konuda ilk ciddi önlemleri bundan yaklaşık 450 yıl önce yu-rutluge koydular! Belir-leldi. 1566 yılında ağaç-lara zarar verenlere "kır-ek cezası" verildi, 1572 yılında İskenderiye Körfezi'nin temizlen-mesi için 67 bin 187 alıncı atırladı, Türkler'in çevre bilincinin çok eski birer dayandığını öncül kanunlar ile de göstermeye

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Belgeler İstisnada Türk leri'de "Çevrecilik Anlayışı"nın arşiv-i olan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne, Binark, bugün dünyada bu çok gelişlerle oluşumuna çalış-tır, çevre bilincinin, Türkler'in kül-tür ve sosyal hayatında zaten yüzyıl-lar önce var olduğunu belirtti. Bi-rinisi, "Bunlar büyük bir başarıdır ki bugün başka ülkelerde atamaya geçecek de yakın" dedi.

Büyükşehirlerimizin hırı çöplük halini aldığı, or-manların yitilene, binalara kendini bilmez tarafından kesildiği hatta, yakıldığı günümüz Türkiye'sinde, çevre bilincinin Osmanlı İmparatorluğu serüveni çok ması durumunda, ülkemiz gerçekten yaşanabilir hale gelecek insanın uyardum-duymazlığını önlediğimiz-de, Türkiye kazanacak...

Osmanlı'dan, günümüz insanına çevre dersi

Osmanlı arşivindeki belgelere dayanarak Türkler'de çevrecilik anlayışını araştıran Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne, Binark, 1539 yılında yayınlanan Nigân-ı Hümayun ile, kestikleri ağaçların otıklarını çevreye atınlardı, "O hayvanın kesik kar-bası asılarak göbne teşbi edilmeye" cezasının getirildiğini belirtiyor

maya ve ağaç kesilmesi ne yasak getirilmesi" is deniyor

1566 yılında Vize Kadısı na gönderilen bir başka yazıda ise, "Zik-rohları koruya celik ko-yunların gayri bir tedir-kosmayıp ağaçları kır-durmuyasın, esleneyüp mubalefet idenleri tıfılı küreğe jındıresin" sözleriyle, ko-maya zarar verenlerin kares cezasına çarptırılmasını öğütüyor

Oce yandın, 1570 yılında Yalı-sa, Haclar, Silvri ve Çorlu Kadılar-na verilen talimatlarda, bölgelerinde ki gorgün ağaçlarını ve bütün in ağaçların kesilmesine, ay yapma-k

Bu sonuca nasıl varılıyor? Osmanlı'da rastlanan üç gulamları gördükten son-ra... 429 yıl önce, ağaçlara "zarar edenlere" kırık ce-zası uygulanırken, 1572 yılında İskenderiye Körfe-z'i'nin temizlenmesi için 67 bin 187 alıncı gön-derilmiş. Bugünün Türki-yesi'nde, Haliç Körfezi'nin nasıl temizleneceği "tartış-ılıyor" hâlâ...

Çin harla, bağ ve sair yerleri şigve yercek zarar verenlere engel olunma sı isteniyor. 1566 yılında Hibe Ka-dısı'ndan ise Hibe'deki çayın et-radının çevreye ağaçlandırılması talimatı verilmiş

Beşyüz yıllık çevre "bilincimiz" var bizim !

Türkiye'de batıdaki örnekleriyle "Çevre bilinci" geliştirmeye çalışılırken, Türkler'in bu konuda ilk ciddi önlemleri bundan yaklaşık 450 yıl önce yürürlüğe koydukları belirlendi. 1566 yılında ağaçlara zarar verenlere "kürek cezası" verilmesi, 1572 yılında İskenderiye Körfezi'nin temizlenmesi için 67 bin 187 altın ayrılması, Türkler'in çevre bilincinin çok eskilere dayandığının önemli kanıtları olarak gösteriliyor.

"Başbakanlık Osmanlı Arşivi"ndeki Belgeler Işığında Türkler'de Çevrecilik Anlayışı"nı araştıran Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark, bugün dünyada büyük çabalarla oluşturulmaya çalışılan çevre bilincinin, Türkler'in kültür ve sosyal hayatında zaten yüzyıllar önce varolduğunu belirtti.

Binark, "Bunun büyük bir hayranlıkla bugün başka adreslerde aramaya gerek de yoktur" dedi. İsmet Binark'ın "Yeni Türkiye Çevre Özel Sayısı"nda da yayımlanan araştırmasına göre, çevre konusunda alınan ilk ciddi önlemler, 1539 yılına dayanıyor. Edirne'nin mahalle, sokak ve çarşılarının temizlenmesi konusunda 1539 yılında yayınlanan Nigân-ı Hümayun'da, ev, kervansaray ve hamamların temizlenmesi gereği-ne işaret edilirken, çamşur yakan sultanın çevreye dökülmesi, "Ve hem onat vechile yasak ede ki, evlerde don yudukları sabun suyun olu üstüne saçmayalar ve dökmeçeler. Ve bu hususi dahi men'edub, etdirmeyesin, edenin hakkından geline" sözleri ile yasaklanıyor.

Teshir ederek ceza

Hümayun'da at, kedi, köpek gibi hayvanların pisliklerinin mutlaka temizlenmesi gerektiği belirtilirken, kesikleri hayvanların artıklarını çevreye atmaları, "O hayvanın kesik kafası asılark şehire teshir edime" cezası öngörülüyor.

Hümayun'da ayrıca, bu konularda Dergah-ı Muallama'ya şik-

Fotoğrafta Fatih Sultan'ın doğduğu mahalle Bursa-Muradiye'nin bu günkü durumu.

kayet başvurusu yapılabileceği bildiriliyor.

Osmanlı Arşivi'ndeki bir belge, Sultanîye Kalesi'ndeki büyük bir bataklıkla kurutarak çevreye verdiği zarar önleyen Bolge Komutanı Asaf Paşa'nın para ile ödüllendirildiğini ortaya koyarken, 1565 yılına ait bir başka belge ise, Arda ve Meriç nehir yataklarının bozulmaması, su yollarının korunması ve temiz tutulması için Edirne Kadısı'na talimat verildiğini gösteriyor.

Aynı yıl Bursa Kadısı'na gönderilen bir başka yazıda, su yollarına hayvan pislikleri atılmaması ve çevrenin kirlenmemesi, 1566 yılında Akkirman Sancak Beyi'ne ve Bender Kadısı'na yazılan bir yazıda ise Akkirman Kalesi su yollarının selameti için su yolları üzerine ev yapılmaması isteniyor.

Haslar Kadısı'na 1567'de gönderilen bir talimatla, "Kağıthane ve Kırkçeşme su yolları üzerinde sonradan yapılan bağ ve bahçelerin kaldırılması, su yolunun her

iki yanından üçer zira yer boş bırakılması" ve nalbant dükkanlarının su yolları üzerine yapılması hükmüne bağlanırken, 1570 yılında İstanbul'daki su yolları üzerinde bulunan dükkan ve binaların kaldırılması talimatı veriliyor.

436 yıllık belge

Bir başka Osmanlı belgesi, "Bend sularına zarar olduğu için Bağçecik Köyü'nün başka bir yere nakledilmesi"ni öngörürken, 1559 yılına ait bir başka belgede ise liman ve körfezin temizliğine dikkat çekiliyor.

Ağrıboz Sancak Beyi'ne gönderilen yazıda, gemilerin denize çöplerini boşaltmaması talimatı şu sözlerle veriliyor: "Min-ba'd tenbih il te'kid eylesin ki, eğer miri gemidir ve eğer sa'irleridir, min-ba'd limana getirup safraların boşaltmayup müzayaka virdürmeyesin.

Eslemeyenleri yazup bilduresin

iki haklarından geline." Öte yandan, 1572 yılında Vezir Sinan Paşa'ya gönderilen bir yazıda ise İskenderiye Körfezi'nin temizlenmesi için 67 bin 187 altın ayırdığı belirtilerek, körfezin daha sonra tekrar kirlenmemesi için her türlü tedbir alınması isteniyor.

Ağaç kesene kürek cezası

Osmanlı belgeleri, o dönemde ağaca ve ormana büyük bir değer verildiğini ve bu değerlere zarar verenlerin en ağır şekilde cezalandırıldığını da ortaya koyuyor. 1559 yılında İznik Kadısı'na gönderilen bir yazıda, Eşme, Dikme ve Sapanca dağlarındaki korudan gemi yapımı için kimseye ağaç kestirilmemesi talimatı verilirken, 1565'de Hasköy, Yanköy, Kırkkilise, Ferecik ve Gülmülüne kadılarına gönderilen yazılarda da, "Buralardaki koruların hayvan otlağı, kışlağı ve ağılı olarak kullanılmasına, buralarda silah atılmasına, tazi ile avlanma-

ya ve ağaç kesilmesine yasak getirilmesi" isteniyor.

1566 yılında Vize Kadısı'na gönderilen bir başka yazıda ise, "Zikrolunan koruya celeb koyanından gayri bir ferdi koymayup ağaçları kurdurmayasın, eslemeyüp muhalefet idenleri tutup küreğe gönderesin" sözleriyle, koruya zarar verenlerin kürek cezasına çarptırılmaları öngörülüyor.

Öte yandan, 1570 yılında Yalova, Haslar, Silivri ve Çorlu kadılarının verilen talimatlarla, bölgelerindeki gürgen ağaçlarının ve bütün iri ağaçların kesilmesine, av yapmak için tarla, bağ ve sair yerleri çiğneyerek zarar verenlere engel olunması isteniyor.

1566 yılında Filibe Kadısı'ndan ise Filibe'deki çayırın etrafının çevrilerek ağaçlandırılması talimatı verilmiş.

Surlara yakın ev yapılması

Boğaz'a ev yapılması bugün bile çeşitli tedbirlerle önlenmeye çalışılırken, Osmanlılar'ın da çarpık kentleşmeyi yavaşlatma amacıyla 1559 yılında benzer tedbirler aldıkları göze çarpıyor. İstanbul Kadısı ve Subaşı'na gönderilen bir yazıda, İstanbul hisarları yakınına ev yapılması ve yapılacak evlerin nasıl yapılması gerektiği şu sözlerle hükme bağlanıyor: "Mahruse-i mezburede hisar divanının iç yüzünden hisara muttasıl ve hisar divarı üzerinde yapılmış eğer evlerdir ve eğer şehnişinlerdir, bi'l-cümle her neyse ve her kimün ise külliyyen ref idup getürdüp hisar divarı üzerinde asla anun gibilerden bir na escri komayasın ve divarın iç yüzünden dahi benna arşunıyle dört arşun mikdârı hisara karib yirde evler olmağa emrüm yokedur." Aynı yıl Ferhad Paşa'ya gönderilen bir başka yazıda da, İstanbul surları içine ve dışına bina inşa ettirilmemesi ve yapılmış binaların yıktırılması emri veriliyor.

29 AĞUSTOS 1995 SALI

Soykırım iddiasına cevap

●Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivleri'nde yaptığı araştırma sonunda, lobilerde öne sürülen Ermeni iddialarına belgeleriyle cevap veren iki ayrı eser hazırladı

ANKARA - Dünyanın çeşitli ülkelerinde yürüttükleri lobi faaliyetleri ile soykırım iddialarına dayanak arayan Ermeniler'e cevap, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden geldi. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde yaptıkları detaylı araştırmalar sonunda, lobilerde öne sürülen Ermeni soykırımı iddialarını belgeleriyle yalanlayan iki ayrı eser hazırladı.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yayımladığı tek ciltlik "Osmanlı Belgelerinde Ermeniler" ile iki ciltlik Hüseyin Nazım Paşa'nın kaleme aldığı "Ermeni Olayları Tarihü" adlı eserlerde, belgeleriyle Ermeni olaylarına ışık tutuyor.

Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Bınark, eserlerin sunuş yazısında, "Bu eserlerde bugüne kadar yapılmış olan iddiala-

rın asılsızlığı, belgeler ışığında çok kesin bir şekilde ortaya konulmaktadır" dedi. Özellikle 1974'ten bu yana, Ermeni terörizmi ve soykırım iddialarının Türkiye'yi meşgul ettiğini hatırlatan Bınark, bu "düzmece" iddiaların, günün şartlarına göre, Türkiye'ye düşman veya dost olduğunu öne süren devletlerce iç ve dış politika malzemesi olarak gündeme getirildiğini ifade etti.

SÖZDE İLMİ ESERLERDE TÜRK DÜŞMANLIĞI

Dünya kütüphanelerinde Ermeni ve Ermenilik ile ilgili yayınların sayısının çok fazla olduğuna, bir Ermeni yurdu kurmak amacıyla Ermeniler adına yabancı tarihçiler tarafından yazılan kitaplarda, yazarların

mensup oldukları ülkelerin siyasi menfaatlerinin hep ön planda tutulduğuna işaret eden Bınark, "Sözde ilmi eserlerde, Türkiye ve Türk düşmanlığı yapılmıştır. Bilimsellik iddiası ile yazılan kitap, makale, tez ve tebliğlerde gerçeklerden uzak Ermeni kim ve intikam alma duygularına yer verilmekte. Bu tür yayınlarla dünya kamuoyu Türkiye'ye ve Türkler'e karşı yönlendirilmek istenmekte, bazı ülkelerin etkin kamuoyları, dünyada bir Ermeni davasının varlığına inanılmaya çalışılmaktadır" dedi.

BUGÜNE KADAR CEVAP VERİLMEMİŞTİ

Türk-Ermeni ilişkilerinin sosyal ve siyasi yönlerinin, birinci el arşiv kaynaklarına dayandırılarak ortaya konulmadığı için bu-

güne kadar çoğunlukla tek taraflı ve hep Türkler aleyhine eserlerin ortaya konulduğunu belirten Bınark, Türkiye aleyhine yürütülen bu tür propagandalara hemen hemen hiç cevap verilmediğini hatırlattı. Bınark, buna rağmen tarihteki Türk-Ermeni ilişkilerinin sadece bir yönü üzerinde duran ve bunu sürekli olarak Türkiye aleyhine istismar eden bir zümrenin faaliyetlerini her geçen gün artırdığına dikkat çekti.

Eserdeki belgelerde, Kars ve Ardahan havâlisinde yerli Ermeniler'in, Ruslar'ın tahrikiyle 30 bin Türk erkeğini katlettiklerini ortaya konulduğunu ifade eden Bınark, buna karşılık tehcire tabi tutulan Ermeniler'in mal ve can güvenliklerinin sağlandığını, borçlarının ertelendiğini ve vergiden muaf tutulduklarını kaydetti.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ermeni savlarını iki belgesel yapıtla yürüttü

Soykırım savına bilimsel yanıt

ANKARA (AA) - Dünyanın çeşitli ülkelerinde yürüttükleri lobî faaliyetleri ile soykırım iddialarına dayanarak arayan Ermenilere yanıt, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nden geldi.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivleri'nde yapılanları detaylı araştırmalar sonunda, toblıkları öne sürülen Ermeni soykırım iddialarını belgeleryle yalanlayan iki ayrı eser hazırladı.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yayımladığı tek ciltlik "Osmanlı Belgelerinde Ermeniler" ile iki ciltlik Hüseyin Nazım Paşa'nın kaleme aldığı "Ermeni Olayları Tarihi" adlı eserlerde, belgeleryle Ermeni olaylarına ışık tutuyor. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü İsmet Binark, eserlerinin sunuş yazısında, "Bu eserlerde bugüne kadar yapılmış olan iddiaların asılsızlığı, belgeler ışığında çok kesin bir şekilde ortaya konulmaktadır" dedi. Özellikle 1974'ten bu yana, Ermeni terörizmi ve soykırım iddialarının Türkiye'yi meşgul ettiğini hatırlatan

► 'Osmanlı Belgelerinde Ermeniler' ve 'Ermeni Olayları Tarihi' adlı yapıtlarda, 6 dönemin yüzlerce arşiv belgesine yer veriliyor. Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark, "Bu yapıtlarda, bugüne kadar yapılmış olan savların asılsızlığı, belgeler ışığında çok kesin bir şekilde ortaya konulmaktadır" dedi.

Binark, bu "düzmece" iddiaların, günün şartlarına göre Türkiye'ye düşman veya dost olduğunu öne süren devletlerce ve dış politika malzemesi olarak gündeme getirildiğini ifade etti.

Dünya kütüphanelerinde Ermeni ve Ermenilik ile ilgili yayınların sayısının çok fazla olduğunu, bir Ermeni yurdu kurmak amacıyla Ermeniler adına yabancı tarihçiler tarafından yazılan kitaplarda, yazarların mensup oldukları ülkelerin siyasi menfaatinin hep ön planda tutulduğuna işaret eden Binark, şöyle devam etti:

"Böylece tek taraflı, siyasi propaganda içerikli katliam hükümleri ile süslü, gerçeklerle ilgili bulunmayan, taraflı Ermeni tas-

Türkler aleyhine eserlerin ortaya konulduğuna belirlen Binark, Türkiye aleyhine yürütülen bu tür propagandaların hemen hemen hiç cevap veremediğini hatırlattı.

Binark, buna rağmen tarihteki Türk-Ermeni ilişkilerinin sadece bir yönü üzerinde duran ve bunu sürekli olarak Türkiye aleyhine istismar eden bir zümrenin faaliyetlerini her geçen gün artırdığına dikkati çekerek şunları söyledi:

"Ermeni propaganda ve yayıncılığıyla şartlandırılmış kitleleri ve devletleri gerçeklerle yüz yüze getirmek, bunun için de asırlardır devam ettirmek istenen Türk-Ermeni anlaşmazlığının iç yüzünü ve terörü, niyet arşiv belgelerine dayanarak ortaya koymak, ilmi bir mecburiyet ve ahlak öçüsü olmamalıdır. Türk milletleri olarak kan davası gütmek, cinayetler işlemek ve intikam almak gibi hareketlere baş vurmak, inancımıza da tarihi yerleri ve asaletimize de yararı olmaz. Ancak hakikatları ortaya koymak, unutulmamalıdır ki milli ve insani bir vazife ve mukellefettir."

Lozan Antlaşması'ndan sonra hızı kesilen Ermeni meselesinin 1950'li yıllardan sonra yeniden canlanmaya başladığını, 1970'li yıllarda ise Türkiye'ye karşı Ermeni şiddet ve terörizminin başlatıldığını hatırlatan Binark, "Ermeni terörizmi, dün olduğu gibi bugün de kendisi-ne arka çıkanları, dünya milletleri ve insanlık tarihi önünde affedilmeyecek bir şekilde mahkûm etmiştir" dedi. Binark, dışarıdan kumandalı teşkilatların oyununa gelmeyen ve onları tasvip etmeyen Türkiye Ermenilerinin bugün huzur, refah ve dini serbestlik içerisinde, güvenli ve sağlıklı yaşadıklarını hatırlattı.

"İddia edildiği gibi Türkler Anadolu'yu fethettilerinde burada bağımsız bir Ermeni devleti bulunmamaktaydı" diyen Binark, Türklerin Anadolu'yu fethetminden önceki dönemde, Ermenilerin, Bizans-İran ve Bizans-İslam devletleri arasında devamlı mücadele konusuna olduklarını kaydetti. Binark, Ermeni cemaatinin diğer azınlıklara göre, Türkler ile en fazla kaynaşan topluluk hüviyetini taşıdığını, bunun sonucunda da Ermenilerin Türk kültürünü en fazla benimseyen bir azınlık olduklarını belirtti.

Kalpaklarına tuğra

Türk kültürüne yatkınlıklarından ötürü Ermenilerin 1821'deki Rum isyanından sonra her çeşit devlet memurluklarına tayin edildiklerini, İkinci Mahmut döneminde de sadakatlerinin bir delili olarak "kalpaklarına tuğra takılmasına" müsaade edildiğini hatırlatan Binark, Ermenilerin, İslahat Fermanı'ndan sonra da vali, genel vali, müfettiş, elçi ve nazırlık gibi önemli görevlere getirildiklerini söyledi.

Doğu Anadolu'da kurulan bazı Ermeni dernek ve partilerinin çeşitli vesilelerle olaylar çıkardıklarını hatırlatan Binark, Ermenilerin Birinci Dünya Savaşı sırasında askerlerin cepheye bulunmadıkları yararlanarak düşmanla işbirliği yaptıklarını kaydetti.

Binark, bunun sonucunda da Osmanlı Devleti'nin kendisi aleyhinde faaliyette bulunarak Ermeniler için tehricar almayla adeta mecbur kaldığını, ancak devlete sadakatle bağlı olan Ermenilerin ise hiçbir surette tehricar tabi tutulmadığını söyledi.

Dr. Sadık Ahmet

Hor. Traküpi 83
Tel: (0531) 25072
69 100 - Komotini

Gündülcine 18/8/1992

T.C. BAŞBAKANLIK
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
Sayın: İsmet BİNARK

Türkiye Dışındaki Türkler'le ilgili hazırlanmış olduğunuz iki ciltlik bibliyografyayı ve Basında Dış Türkler bibliyografyasını aldım.

İlk bakışta ne kadar iyi hazırlanmış olduğunu gördüm. Çok büyük bir araştırma neticesinde böyle bir eserin ortaya çıktığı bir gerçek.

Bu eser, Ana Vatan Türkiye'nin sınırları dışında bırakılmaya mecbur edilen Türk kardeşlerine ne kadar büyük önem verdiğini gösteriyor. Bu duyguyu artık canlı olarak yaşadığımızı her Türk ve tüm dünya görüyor.

4-7 Haziran 1992 tarihlerinde A.B.D.'nin New York kentinde Türk Amerikan Derneklerinin (A.T.A.A.) 13. Genel Kurul toplantısında, yapılan Dünya Türkleri toplantısına beni de, Yunanistan Türklerini temsilen davet etmeleri üzerine çok canlı olarak yaşadım.

Tek kelimeyle Türk dünyası eski şanlı günlerine doğru hızla yol almaktadır. Bu gidişi durduracak gücün karşımıza çıkabileceğine inanmıyorum.

Bu eseriniz Dünya Türkleri zincirinin halkalarını lehimlemiştir.

Sizleri böyle bir eseri meydana getirdiğinizden dolayı candan kutlarım. Şimdiye kadar güneş görmemiş nice Türk eserlerini de insanlığa ve Türk'lüğe kazandırmanızı arzularım. Böylece bizi tanımayan dünya, Türk milletinin insana, dine ve insan haklarına ne kadar önem verdiğini görüp öğrensinsin.

Tüm Batı Trakya Türkleri adına Sizleri selâmlar ve saygılar sunarım.

Bağımsız Milletvekili
Dostluk-Eşitlik-Barış
(D.E.P.) partisi

Başkanı

Dr. Sadık Ahmet

Batı Trakya Türkleri'nin lideri rahmetli Dr. Sadık Ahmet'in,
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı
"Türkiye Dışındaki Türkler" ve "Basında Dış Türkler"
adlı bibliyografik çalışmalar vesilesiyle göndermiş olduğu mektup,
aziz hâtirasını yâdetmek üzere neşrolunmuştur

BİBLİYOGRAFYA

Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) / haz. İsmet Binark. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1979. - LXXIX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2. Gn. no. 042)

Arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) 1979-1994 = A Bibliography on archival studies (Includes Turkish and foreign sources) 1979-1994. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 3 c. (CCVII, 1529 s.) . - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989. - 16 s.: 24 planş. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no. 4)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Rehber). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - X, 91 s.: rnk. res. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 2)

Eser, Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde hazırlanmıştır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - VIII, 13, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)

Başbakanlık Merkez Teşkilâtı (Tarihçe ve Mevzuat). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXXII, 430; IX, 536 s.: 6 rnk. res.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 5)

Binark, İsmet. Arşiv ve arşivcilik bilgileri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1980. - XXIV, 245 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3. Gn. no. 049)

- Binark, İsmet. Arşivlerle ilgili mevzuat, çalışmalar ve öneriler. - *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu (Mayıs 1985: İstanbul)*. - İstanbul: Türk-Arap İlişkileri İncelemeleri Vakfı, 1985. - 215-248. ss. - (Türk-Arap İlişkileri İncelemeleri Vakfı yayınları; 1)
- Binark, İsmet. Bizde Devlet Arşivi konusu, kısa tarihçesi ve günümüzdeki gelişmeler. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, XXX (2), 1981, 57-66. ss.
- Binark, İsmet. *Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi*. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 46 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)
- Binark, İsmet. *Türk arşivlerinin kısa tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri*. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 126 s. - (Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 4)
- Binark, İsmet. Türk Devlet Arşivi ve Arşiv Sitesi. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, XXVI (2), 1977, 74-81. ss.
- Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik. *T.C. Resmî Gazete*, (19816), 16 Mayıs 1988, 4-20. ss.
- Devlet Arşiv Sitesi*. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977. - 11 s.: 19 planş.
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri ders notları, Ankara, 13-24 Aralık 1993*. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XVII, 345 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 3)
- Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar. 89/14269 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. *T.C. Resmî Gazete*, (20286), 18 Eylül 1989, 2-6. ss.

- 3046 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 sayılı Kanun Hükmünde Kararnâme ile 13. 12. 1983 gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnâmenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnâmenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. *T.C. Resmî Gazete*, (18540), 9 Ekim 1984, 1-12. ss.
- 3056 Sayılı Başbakanlık Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnâmenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. *T.C. Resmî Gazete*, (18550), 19 Ekim 1984, 1-12. ss.
- 3473 Sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnâmenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. *T.C. Resmî Gazete*, (19949), 4 Ekim 1988, 2-4. ss.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI

- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeli hizmetiçi eğitimi ders notları, İstanbul, 5 Ekim - 3 Aralık 1992.- İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXII, 409 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 1)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Rehber). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - X, 91 s.: rnk. res. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 2)
Eser, Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde hazırlanmıştır.
- Fiyatı: 20.000.-TL.*
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri ders notları, Ankara, 13 - 24 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XVII, 345 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 3)
- Binark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 126 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 4)
- Binark, İsmet. A Short history of the Turkish archives and the activities of the General Directorate of the State Archives. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 133 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 4)
- Başbakanlık Merkez Teşkilâtı (Tarihçe ve Mevzuat). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXXII, 430; IX, 536 s.: 6 rnk. res.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 5)

Fiyatı: 600.000.-TL.

Satış fiyatı belirtilmemiş olan yayınlar, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile kamu kurum ve kuruluşlarının arşiv personelinin eğitimi, araştırma merkezleri ve üniversiteler için kaynak eser olarak hazırlanmış ve mahdud sayıda basılmıştır.

- Binark, İsmet. Balkan ülkelerinin tarihi kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - 20 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 6)
10-12 Haziran 1996 tarihleri arasında Makedonya Cumhuriyeti'nin Ohrid şehrinde düzenlenen "Balkan Ülkeleri Devlet Arşivleri Genel Müdürleri Yuvarlak Masa Toplantısı"na sunulan tebliğdir.
- Binark, İsmet. Importance of the Prime Ministry Ottoman Archives for historical sources of the Balkan countries. - Ankara: Prime Ministry General Directorate of the State Archives, 1996. - 22 s. - (Republic of Turkey Prime Ministry General Directorate of the State Archives; publication nu. 6)
Paper presented in the "Round Table Meeting of the General Directors of State Archives of the Balkan Countries" held in Ohrid, Republic of Macedonia between 10-12 June 1996.

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- Atatürk ile ilgili arşiv belgeleri (1911-1921 tarihleri arasına ait 106 belge). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1982. - XII, 206 s. - (T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no.1. Gn. no. 060)
- Osmanlı fermanları = Ottoman fermans. - İstanbul: Seçil Ofset, 1992. - 208 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 2)
- Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri (1687-1908 yılları arası). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XLVII, 240, 197 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 3)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 32.000.-TL.*
- Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakû, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, I (1578-1914). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 427 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 4)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 30.000.-TL.*
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi rehberi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVI, 634 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 5)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 40.000.-TL.*
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı çalışmalarında uyulacak imlâ usûl

- ve esasları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 153 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 6)
- Bosna - Hersek ile ilgili arşiv belgeleri (1516 - 1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 685 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 68.000.-TL.*
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi tasnif talimatnamesi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XIII, 169 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)
- Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakü, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, II (1575-1918). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XX, 483 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 65.000.-TL.*
- Reyhman, Jan - Ananiasz Zajaczkowski. Osmanlı - Türk diplomatikası el kitabı = Handbook of Ottoman - Turkish diplomacy / gnış. İng. çev. Andrew S. Ehrenkreutz, çev. Mehmet Fethi Atay. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXIV, 257 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)
- Musul - Kerkük ile ilgili arşiv belgeleri (1525-1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XXXVI, 734 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)
Fiyatı: 75.000.-TL.
- 3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - 570 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; 1)
Fiyatı: 280.000.-TL.
- 3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Özet ve transkripsiyon. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - LIX, 816 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; 1)
Fiyatı: 280.000.-TL.
- 438 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) I.: Kütahya, Karahisâr-i Sâhip, Sultanönü, Hamîd ve Ankara Livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XXII, 108, 209 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 13. Defter-i Hâkânî dizisi; 1)
Fiyatı: 160.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde Ermeniler (1915-1920). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - XXXIX, 627 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 100.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde Ermeniler (1915-1920). - 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LXXXIV, 627 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 350.000.-TL.

- Hüseyin Nâzım Paşa. Ermeni olayları tarihi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - 2 c. (LXIV, 463, 543 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)

Fiyatı: 180.000.-TL.

- Tanzimat öncesi merkez evrakının tasnif kılavuzu ve belge örnekleri. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XIV, 632 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)

- Bulgaristan'daki Osmanlı evrakı. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XXIII, 230 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)

Fiyatı: 30.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde siyakat yazısı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)

- Osmanlı fermanları = Ottoman fermans.- 2. bs. Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994.- XXX, 177 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)

Fiyatı: 900.000.-TL.

- 438 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) II.: Bolu, Kastamonu, Kengiri ve Koca-ili livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - XIII, 171, 200 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 20. Defter-i Hâkânî dizisi; I)

Fiyatı: 350.000.-TL.

- 5 numaralı mühimme defteri (973/1565-1566): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi 1994. - 704 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; II)

Fiyatı: 450.000.-TL.

- 5 numaralı mühimme defteri (973/1565-1566): Özet ve indeks. - Ankara: Başbakanlık Basımevi 1994. - XLIX, 449 s. - (Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; II)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan mezâlimi I: Balkanlar'da Yunan mezâlimi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LIII, 685 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni mezâlimi I: 1906-1918 = Armenian violence and massacre in the Caucasus and Anatolia based on archives. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LXIII, 642 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 23)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni mezâlimi II: 1919 = Armenian violence and massacre in the Caucasus and Anatolia based on archives. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XI, 452 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 24)

Fiyatı: 270.000.-TL.

- Armenians in Ottoman Documents (1915-1920). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XLIV, 641 s. - (The Turkish Republic Prime Ministry General Directorate of the State Archives; publication no. 25)

Fiyatı: \$ 30.00

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi katalogları rehberi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XXVII, 320 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 26)

Fiyatı: 250.000.-TL.

- 166 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke, Alâiye livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XVI, 208, 314 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 27. Defter-i Hâkânî dizisi; II)

Fiyatı: 750.000.-TL.

- 6 numaralı mühimme defteri (972/1564-1565): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 673 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 28. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; III)

Fiyatı: 850.000.-TL.

- 6 numaralı mühimme defteri (972/1564-1565): Özet-transkripsiyon ve indeks. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXI, 449; V, 490 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 28. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; III)

Fiyatı: 1.300.000.-TL.

- Makedonya'daki Osmanlı evrakı. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XVI, 229 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 29)

Fiyatı: 250.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan mezâlimi II: Anadolu'da Yunan mezâlimi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XIII, 674 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 30)

Fiyatı: 450.000.-TL.

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- Devlet Arşiv Sitesi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977. - 11 s.: 19 plânş.
- Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) / haz. İsmet Binark. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1979. - LXXIX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2. Gn. no. 042)
- Binark, İsmet. Arşiv ve arşivcilik bilgileri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1980. - XXIV, 245 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3. Gn. no. 049)
- Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989. - 16 s.: 24 plânş. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)
- Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri (2 - 27 Ekim 1989; Ankara).-Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1989. - 2 c. (190; 50 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 5) c. 1.: Arşiv tebliğleri, c. 2.: Dokümantasyon tebliğleri.
- Kathpalia, Yash Pal. Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 219 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 6)
- Benoit, Gérard - Danièle Neirinck. Endüstriyel ve tropikal ülkelerin arşiv binalarında en ekonomik korunma metod ve vasıtaları / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990. - IX, 59 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 8)
- Roper, Michael. Arşiv ve belge yönetimi ile ilgili milli standartlar rehberi - RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 87 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 9)
- Cook, Michael. Arşiv otomasyonuna giriş - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVI, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 10)
- Binark, İsmet. Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 46 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)
- Delmas, B. Arşivler / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 136 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 12)

- Rhoads, B. James. Milli enformasyon sistemlerinde arşiv ve belge yönetiminin rolü - bir RAMP çalışması / çev. Gül Atay. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - IX, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 13)
- Binark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi, önem ve değeri, arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 17 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 14)
25-26 Eylül 1991 tarihlerinde Belgrad'da toplanan "Balkan Ülkeleri Milli Arşiv Direktörleri Toplantısı"na sunulan tebliğdir. Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır.
- Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - I.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 45 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)
- Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - II. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - 63 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)
- Schellenberg, T. R. Arşiv idaresi / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - VII, 286 s.; 9 şekil. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)
- Clements, D. W. G. - D. L. Thomas. Arşiv belgelerinin korunması konusunda temel bilgiler - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ Olsa.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. -XIV, 29 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)
- Bulgaristan'a satılan evrak ve Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXV, 604 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)
- Macar asıllı Türk tarihçisi ve arşivist Lajos Fekete'nin arşivciliğimizdeki yeri. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XV, 221 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 20)
- Roper, Michael. Koruma ve konservasyon servisinin plânlanması, teçhizatlandırılması ve personel istihdamı - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XVI, 89 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21)

- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - VIII, 13, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)
 - İstiklâl Harbi ile ilgili telgraflar. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - V, 652 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 23)
- Fiyatı: 50.000.-TL.*
- Lynn, M. Stuart. Muhafaza ve erişim teknolojisi: Bilgi ortamının değiştirilmesinde dijital ve dijital olmayan işlemler arasındaki münasebetler konusunda açıklamalı teknik terimler sözlüğü / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XX, 95 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 24)
 - Arşivcilikle ilgili makaleler / çev. Neclâ Büyükkırcalı, Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1995. - XI, 49 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 25)
 - 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında ayıklama ve imha komisyonlarına ait çalışma rehberi ve Devlet Arşivi'ne arşiv malzemesinin devir işlemleri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XIX, 291 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 26)
 - Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi. - gnşlm. 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XVIII, 451 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 27)

DOKÜMANTASYON DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- Enformasyon Bülteni (iki aylık). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Mayıs 1989-... İlk dört sayı "Duyuru Bülteni" adı ile yayınlanmıştır.
- Basında Körfez Savaşı sonrası gelişmeler - bibliyografik tarama - (makale, yorum ve haberler). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990-1991. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 1/1-16)
- 1-10. sayılar "Basında Körfez Bunalımı" adı ile yayınlanmıştır.

- C II.
- Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası (1957-1990) = Turkey - European Community bibliography (1957-1990). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990.- XLVII, 837 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2)
 - Basında dış Türkler - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1990. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVIII, 222 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3)
 - Basında dış Türkler - bibliyografya - II (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1991. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XVIII, 229 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)
 - Türkiye dışındaki Türkler bibliyografyası = A Bibliography of Turks out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - 2 c. (LXV, 1379 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 5)
 - c. 1.: Genel / Altay - Sibirya Türkleri / Batı Türkleri,
 - c. 2.: Doğu Avrupa Türkleri / Türkistan Türkleri.
 - İç ve dış basında Karabağ olayları I - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 30 Nisan 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 88 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/1)
 - İç ve dış basında Karabağ olayları II - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Mayıs - 30 Haziran 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 75 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/2)
 - Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası II (1990-1992) = Turkey - European Community bibliography II (1990 - 1992). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XXXIII, 150 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)
 - Bosna - Hersek bibliyografyası = Bosnia - Herzegovina bibliography. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XLVI, 410 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)
 - Basında dış Türkler - bibliyografya - III (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XII, 506 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)

- Türkiye dışındaki Türk vatandaşları bibliyografyası = A Bibliography of Turkish citizens out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXIX, 187 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı rehberi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - III, 6, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı rehberi. - genişlm. 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - VII, 23, 10 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)
- Irak Türkleri bibliyografyası = A Bibliography of Iraqi Turks. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - LXVII, 426 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 12)

Fiyatı: 40.000.-TL.

- Basında dış Türkler - bibliyografya - IV (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XX, 482 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 13)
- Arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) 1979-1994 = A Bibliography on archival studies (Includes Turkish and foreign sources) 1979-1994. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 3 c. (CCVII, 1529 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 1.400.000.-TL.

- Çevre bibliyografyası. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1995. - LIX, 258 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)
- Bosna-Hersek bibliyografyası = A Bibliography of Bosnia-Herzegovina. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (LII, 1299 s.). - (T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)

Fiyatı: 1.450.000.-TL.